

ΕΚΛΟΓΗ

ΑΠΟ ΤΑ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ ΟΛΟΥ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

ΤΟΜΟΣ Ε΄

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1949

ΑΡΙΘΜΟΣ 9

Φιλοσοφία της εποχής μας	Lord Samuel	925
Ἡ Ἑλλάδα πολεμάει ἀκόμα	Kenneth Lindsay	930
Λουλούδια γιὰ τὴ νέα γενεὰ	W. F. van Vliet	933
Ἡ πολιτικὴ ἀπειλεῖ τὴν ἐπιστήμη «The Economist», Λονδίνο		939
Ἐσεῖς πῶς τὸν βλέπετε; — 4. Τσῶρτσιλ		944
Δυὸ Σουηδοὶ ποιητὲς	I. Θ. Κακριδῆς	947
Τὸ Παρίσι κατευθύνει πάντα τὴ μόδα	Lesley Blanch	957
Οἱ γυναῖκες στὴν πολιτικὴ	Megan Lloyd George	963
Εὐτυχισμένος ἄνθρωπος (διήγημα)	Somerset Maugham	967
B 12, ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀναιμίας	«Basler Nachrichten»	970
Χάλβαρντ Λάνγκε	«The Observer», Λονδίνο	972
Τὰ μυστικὰ τῶν καλοφαγάδων	«The Leader Magazine»	976
Ἕνα παιδί-θαῦμα	«Life», Σικάγο	978
Ὁ ὑπόγειος σιδηρόδρομος τοῦ Λονδίνου		
.	Steen Eiler Rasmussen	982
Ὁ ἱπτάμενος ἱατρὸς τῆς Αὐστραλίας	Ernestine Hill	996
Οἱ ἄνθρωποι ποὺ ὄνειρεύτηκαν νὰ ἐνώσουν μιὰ ἥπειρο	«Blick in die Welt», Αὐβούργο	1001
Ἐπιστολαὶ	Ἀδαμάντιος Κοραῆς	1007
Κωμωδία στὰ σύνορα τοῦ Ἀρκτικού	Ladislav Farago	1018
Θέλουν νὰ μάθουν γιὰ τὴ Δυτικὴ Ἐνωση		
.	Hester Marsden-Smedley	1016
Πῶς γράφεται ἓνα ἀστυνομικὸ μυθιστόρημα	N. Blake	1020
Ἀθλητικὰ	Διεθνεῖς πηγές	1025

ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΤΡΥΓΗΤΟΥ

Τὸ λέει ὁ πετροκότουφας στὸ δροσερὸ τ' αὐλάκι,
τὸ λὲν στὰ πλάγια οἱ πέριδικες, στὴν ποταμιὰ τ' ἀηδόνια,
τὸ λὲν στ' ἀμπέλια οἱ λυγερές, τὸ λὲν μὲ χίλια γέλια,
τὸ λέει κ' ἡ Γκόλφω ἡ ὁμορφη, τὸ λέει μὲ τὸ τραγούδι:

« Ἀμπέλι μου πλατύφυλλο καὶ καλοκλαδεμένο,
δέσε σταφύλια κόκκινα νὰ μπῶ νὰ σὲ τρυγήσω,
νὰ κάμω ἀθάνατο κρασί, μοσκοβολιὰ γιομάτο.
Μὲς στὰ κατώγια τὰ βαθιὰ σὰν μόσχο νὰ τὸ κρύψω,
νὰ τὸ φυλάξω ὀλάκερες χρονιές, ἀκέριους μῆνες,
ὥσπου νὰ ῥθεῖ μιὰν ἀνοιξη, νὰ ῥθεῖ ἕνα καλοκαίρι,
νὰ γύρει ἀπὸ τὴν μακρινὴ τὴν ξενητιά ὁ καλὸς μου.
Νὰ κατεβῶ μὲς στὴν αὐλή, νὰ πιάκω τ' ἄλογό του,
νὰ τὸν φιλήσω ἀγκαλιαστὰ στὰ μάτια καὶ στὸ στόμα,
νὰ τὸν κεράσω, ἀμπέλι μου, τὸ ἀθάνατο κρασί σου,
τῆς ξενητιάς τὰ βάσανα νὰ πᾶν, νὰ τὰ ξεχάσει. »

Κ. ΚΡΥΣΤΑΛΛΗΣ

Η «ΕΚΔΟΓΗ»

ἐκδίδεται σὲ συνεργασία
μὲ τὰ παρακάτω περιοδικά:

ÉCHO — Revue Internationale (Γαλλία).
INTERNATIONAL ÉCHO (Ὁλλανδία, Βέλγιο).
NEUE AUSLESE (Γερμανία, Αὐστρία).
ECO DEL MONDO (Ἰταλία).
WEN CHIEN: Καθρέπτης (Κίνα).
WITYA: Γνώση (Σιάμ). — ANGIN BARAT (Ἰνδονησία).

ΤΟΜΟΣ Ε'

ΕΚΔΟΓΗ

ΚΡΙΤΙΚΟΣ 9

Σ Ε Π Τ Ε Μ Β Ρ Ι Ο Σ 4 9

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ

ΔΩΡΕΑ 1. Τζορτζ

ΗΜΕΡΟΜ. 16.8.85

ΑΡΙΘ. 36005

Φιλοσοφία τῆς ἐποχῆς μας

Τοῦ Λόρδου SAMUEL

(Ἀπὸ τὸ «News Chronicle», Λονδίνο)

Ὁ Λόρδος Σάμουελ, πού δυὸ φορές (Πρακτικὴ Ἠθικὴ) 1935, τὸ «Belief
ἔγινε Ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν τῆς and Action» (Πίστη καὶ πράξη) 1937,
Ἀγγλίας σὲ κυβερνή- καὶ τὸ «An Unkown
σεις συνασπισμοῦ, εἶ- Land» (Μία ἀγνωστὴ
ναι ἀπὸ τὸ 1944 ἀρ- χώρα) 1942. Ἄν ἐξαι-
χηγὸς τῶν Φιλίππων θέ- ρεσουμε τὸν κ. Τσώρ-
τῶν Λόρδων. Ὑπῆρξε τσιλ, εἶναι ἴσως ὁ
Εἰδικὸς Ἀπεσταλμέ- μεγαλύτερος σὴτωρ
νος τῆς Ἀγγλικῆς τῆς χώρας του, καὶ ὁ
Κυβερνήσεως τοῦ Βέλ- ἰδεαλισμὸς του καὶ ἡ
γιο (1919) καὶ Ἀνώ- πίστη του στὶς ἀξίες
τατος Ἀρμοστής Πα- τοῦ φιλελευθερισμοῦ
λαιστίνης (1920- δὲν ἔπαυαν νὰ ἐνι-
1925). Ἐπὶ 18 χρό- σχύουν καὶ νὰ ἐν-
νια ἐκράτησε τὴν προ- θαρρύνουν πάρα πολὺ
εδρία τοῦ Βρεταννὸ κόσμον.

νικοῦ Ἰνστιτούτου
Φιλοσοφίας. Ἀπὸ τὰ
βιβλία του ἀναφέρουμε
τὸ «Philosophy and
the Ordinary Man»
(Ἡ φιλοσοφία τοῦ
κοινοῦ ἀνθρώπου)
1932, τὸ «The Tree
of Good and Evil»
(Τὸ δέντρο τοῦ καλοῦ
καὶ τοῦ κακοῦ) 1933, Ὁ Λόρδος ΣΑΜΟΥΕΛ, P.C., G.C.B.
τὸ «Practical Ethics»

Ζοῦμε σὲ ἐ-
ποχὴ συγχύ-
σεως, πολι-
τικῆς καὶ οἰκονο-
μικῆς, πνευματι-
κῆς καὶ ψυχικῆς.
Ἡ αἰτία εἶναι τὸ
ὅτι ἡ ἀνθρωπότη-
τα περνᾷ σήμε-
τεσσέρα μεταβατι-

Ἐγὼ τοῦ Richard Ziegler

κα στάδια συγχρόνως: από την ένόραση στην επιστήμη· από την χειροτεχνία στην μηχανή· από την αρχή των όλγων στην αρχή των πολλών· από τις αυτοκρατορίες στα ανεξάρτητα κράτη.

Δεν είναι λοιπόν να απορη κανείς ότι ο κόσμος τὰ ἔχει κάπως χαμένα. Δεν πρέπει ἀκόμη νὰ βασιζώμαστε πια στὴν παλιά Περὶ Ἀρχῆς θεωρία, ὅση δύναμη καὶ ἂν μᾶς δίνη, ὅση σοφία καὶ ἂν βρίσκουμε σ' αὐτήν.

Εἶναι καιρὸς νὰ ξαναβροῦμε τὰ καλὰ τῆς ἐποχῆς μας. Καὶ πολλοὶ λαοί, σὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, εἶναι πρόθυμοι καὶ ἑτοιμοὶ νὰ τὸ κάνουν.

Τὴν ἀνοιξη βλέπουμε τὰ δέντρα καὶ τὰ φυτὰ νὰ μεγαλώνουν — τὰ βλασταράκια τους καὶ τὰ κλαδιά τους καὶ τὰ μπουμπούκια τους. Ἀπὸ κάτω ὅμως, μέσα στὴ γῆ, ἐκεῖ ποὺ δὲν βλέπουμε, ἄλλα μέρη τοῦ δέντρου μεγαλώνουν· οἱ ρίζες ἀνοίγουν τὸν δρόμο τους μέσα ἀπ' τὸ χῶμα γιὰ νὰ πάρουν δύναμη ἀπ' αὐτό. Ὅταν βροῦν πέτρα ἢ ἄλλο ἐμπόδιο τὸ παραμερίζουν καὶ προχωροῦν ἀπ' ἄλλοῦ.

Τὰ κυριότερα σημεῖα ὅπου φαίνεται ἡ ἀνοιξη ποὺ περνᾷ ὁ σημερινὸς κόσμος, τὰ ἔχουμε μπροστά μας. Εἶναι οἱ ρίζες τῶν μεγάλων ἰδεῶν ποὺ ἀνοίγουν τὸ δρόμο τους πρὸς τὰ ἔμπρός. Ἐπιστήμη, Θρησκεία καὶ Φιλοσοφία, εἶναι ἡ γῆ.

Μὲ τὸν ὅρο ἐπιστήμη, δὲν ἐννοῶ μόνον τὴ φυσικὴ καὶ τὴ

χημεία, τὴ μέτρηση καὶ τὴ χρησιμοποίηση τῶν ὕλικῶν πραγμάτων. Ἐννοῶ τὴ μελέτη τοῦ ἄλλου ἐκείνου στοιχείου, τοῦ πνευματικοῦ, ποὺ ἀσφαλῶς ὑπάρχει — μέσα μας, γύρω μας, στὸ σύμπαν.

Λέγοντας θρησκεία, δὲν ἐννοῶ τὰ δογματικὰ θεολογικὰ συστήματα ποὺ σχηματίστηκαν χιλιάδες χρόνια πρὶν, προτοῦ ἔρθη στὸν κόσμος ἡ συστηματικὴ πειραματικὴ γνώση· δὲν ἐννοῶ ἀκόμη τὶς συζητήσεις γύρω ἀπὸ ἀντίπαλες θεωρίες καὶ τὴ διακυβέρνηση ἀντιπάλων ὁμάδων ποὺ τόσο γοήτευσαν τὰ εὐσεβῆ πνεύματα τοῦ δεκάτου ἑβδόμου καὶ δεκάτου ὀγδοῦ αἰώνα.

Ἐννοῶ τὴν πνευματικὴ ἀναγνώριση τῆς πραγματικῆς ὑποστάσεως ἐνὸς τελικοῦ πνευματικοῦ στοιχείου μέσα στὸ σύμπαν, καὶ τὴν πνευματικὴ διαισθητικὴ προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νὰ τὸ καταλάβῃ καὶ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μαζί του· καὶ συγχρόνως — σὰν οὐσιαστικὸ μέρος τῆς θρησκείας — ὑπακοὴ στὸν Ἡθικὸ Νόμο.

Μὲ τὴ λέξη φιλοσοφία δὲν ἐννοῶ τὴν ἐπιστημονικὴ μελέτη τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἀριστοτέλη, τοῦ Κάντ καὶ τοῦ Ἐγγέλου καὶ τῶν ἄλλων, μὲ τὴν ἰδιάζουσα φιλοσοφικὴ φρασεολογία ποὺ τὴν καταλαβαίνουν μόνον οἱ πεπαιδευμένοι.

Ἐννοῶ τὴν καινούρια καὶ ζωντανὴ μελέτη τῶν μεγάλων προβλημάτων μὲ τὴν βοήθεια ταῦ νέου δυνατοῦ φωτὸς ποὺ μᾶς προσφέρει ἡ ἐπιστήμη, καὶ σ' αὐ-

τὰ περιλαμβάνεται τὸ πρόβλημα πνεύματος καὶ ὕλης, ἐλευθέρως βουλήσεως καὶ ἀνάγκης, ἡ ὑπαρξη τοῦ κακοῦ, ἡ βάση, τὸ περιεχόμενο καὶ ἡ ἰσχύς τῆς ἠθικῆς.

Ἐννοῶ τὴ φιλοσοφία τῆς καθημερινῆς ζωῆς, διατυπωμένη στὴ γλώσσα τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ νοητὴ γιὰ τὸν καθένα.

Ἐννοῶ μιὰ φιλοσοφία προσηλωμένη στὸ ἀντικείμενο — καὶ ἀντικείμενο θέτω τὸ σύμπαν μέσα στὸ ὁποῖο ζοῦμε, τὴ θέση τῶν ἀνθρώπων σ' αὐτό, καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀνθρώπου, τὰ μαθήματα τῆς πείρας του καὶ τὶς δυνατότητες τοῦ μέλλοντος.

Απειροὶ ἅπλοιοι ἄνθρωποι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες μὲ τὴν κοινὴ εὐφυΐα καὶ μὲ ξύπνιο μυαλό, ἄνθρωποι κάθε ἡλικίας, νοιώθουν ὅτι ἡ ἐποχὴ ὅπου ζοῦμε, εἶναι ἐποχὴ συγχύσεως. Νοιώθουν οἱ ἴδιοι πὼς τὰ ἔχουν χαμένα — μὴ ξέροντας τί νὰ πιστέψουν.

Ἡ φιλοσοφία τοὺς παρουσιάζει συνήθως σὲ γλώσσα τόσο δύσκολη, καὶ συγκεντρωμένη σὲ θέματα τόσο ἀπομακρυσμένα ἀπὸ τὴ ζωὴ, ὥστε οὔτε γιὰ μιὰ στιγμὴ δὲν τοὺς περνᾷ ἡ ἰδέα νὰ ζητήσουν ἀπ' αὐτὴν βοήθεια καὶ καθοδήγηση.

Ἡ ἐπιστήμη εἶναι ἀφιερωμένη — καὶ σωστά — στὴν ἐρευνα γεγονότων ποὺ μποροῦν ἄμεσα νὰ ἐπιβεβαιωθοῦν· μᾶς ἔχει δώσει ἀποτελέσματα ἀπροσμέτρητης ἀξίας, πάντα ὅμως μέσα σ' αὐτὰ τὰ περιθώρια.

Ἡ ἀνθρωπότητα, ἐκπληκτικὴ ἀπ' αὐτὲς τὶς ἐπιτυχίες, μάλιστα τώρα ἀρχίζει νὰ καταλαβαίνει πὼς τὰ μεγαλύτερα προβλήματα βρίσκονται ἐντελῶς ἔξω ἀπὸ τὰ περιθώρια τῆς ἐπιστήμης.

Καὶ ἡ θρησκεία; Πλήθος κοινοὶ ἄνθρωποι αἰσθάνονται ἀπέχθεια ὅταν βλέπουν πὼς τόσο πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους λειτουργοὺς τῆς θέτουν τὴν παράδοση πάνω ἀπὸ τὴν ἀλήθεια καὶ ὅτι πρωτόγονοι μῦθοι καὶ θρύλοι ἐπιβάλλονται περισσότερο ἀπὸ τοὺς νόμους τῆς φύσεως. Πνευματικὰ ἀποξενωμένοι, ἀποστρέφουν τὸ πρόσωπο καὶ δὲν ξαναγυρίζουν πια πρὸς τὰ κεῖ.

Ετσι τὸ ἄτομο ἔχει κατὰ βάθος ἓνα αἶσθημα δυσάρεστο καὶ πιεστικό, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ αἰῶνος τὸ χαρακτηρίζει ἡ ἀπαισιοδοξία. Μὲ τέτοια ψυχολογικὴ κατάσταση, οἱ δυσκολίες ποὺ ὑπάρχουν συσσωρεύονται σὲ σημεῖο ποὺ γίνονται συντριπτικές.

Νομίζω κανεὶς πὼς γύρω του δὲν συμβαίνουν παρὰ καταστροφές καὶ ἀποτυχίες, ἐγκλήματα καὶ ἐπαναστάσεις. Στὸ παρελθὸν δὲν βρίσκει καθοδήγηση· στὸ παρὸν δὲν βρίσκει χαρὰ, τὸ μέλλον δὲν τοῦ δίνει ἐλπίδες.

Τὸ νὰ συνειδητοποιήσουμε ὅτι ὠρισμένα πράγματα γίνονται στραβὰ καὶ νὰ τὰ ἀντικρύξουμε μὲ δύναμη, καὶ δίκαιο εἶναι καὶ ἀπαράτητο, γιὰτὶ αὐτὰ ἀκριβῶς χρειάζονται προσοχὴ καὶ ἀντιμετώπιση. Καθὼς ὅμως λείπει ἀπὸ τὴ σκέψη μας ἡ ἰσορ-

ροπία, δίνουμε προσοχή σε άλλα ασήμαντα πράγματα.

Είναι ψυχολογικό σφάλμα να μετατρέπουμε τη συνομιλία μας σε χρόνιο παράπονο. Έτσι καταλήγουμε να αρεσκώμαστε στη μελαγχολία, να πιστεύουμε στο όργιο της δυστυχίας.

Αν ο πόλεμος μεταξὺ Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως εἶναι δυνατός, πολλοὶ σπεύδουν νὰ παραδεχτοῦν ὅτι εἶναι ἀναπόφευκτος—πὺν βεβαίως δὲν εἶναι.

Ἄν ὁ Ὀργανισμὸς Ἡνωμένων Ἐθνῶν ἀπέτυχε σὲ ὠρισμένα ἐπείγοντα ζητήματα κεφαλαιώδους σημασίας, σπεύδουν ἁμέσως νὰ συμπεράνουν ὅτι δὲν πρόκειται νὰ ἐπιτύχη πονθενὰ καὶ ὅτι καλύτερα νὰ μὴν εἶχε γίνει καθόλου.

Ἄν ὁ κομμουνισμὸς, πὺν ξεκίνησε σὰν ἀνθρωπιστικὸ κίνημα, ἐξαπάτησε τὸν κόσμον καὶ σήμερον ἀπειλεῖ τὴν πρόοδο τῆς ἀνθρωπότητας, δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ τὸ θεωρήσουμε τετελεσμένο γεγονός ὅτι οἱ ἄνθρωποι θὰ σταθοῦν ἀνίκανοι νὰ τὸ καταλάβουν αὐτὸ καὶ νὰ τὸ διορθώσουν.

Ὅταν ὁ δέκατος ἑνατὸς αἰώνας πλησίαζε στὸ τέλος του, ἡ παλιὰ θεωρία τοῦ ἐλεύθερου ἀτομισμοῦ εἶχε ὠρισμένες ἀποτυχίες καὶ ἐξαιτίας τοὺς ἄρχισε σὲ πολλὰς χώρες νὰ χάνη τὴν ἐμπιστοσύνη τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ἀποτυχίες τῆς ὀφείλονταν στὶς κακὲς συνθήκες ζωῆς καὶ ἐργασίας πὺν ἀπλώθηκαν σὲ ὅλα τὰ ἔθνη. Προτοῦ ἐρθη στὴν ἀρχὴ τὸ Ἐργατικὸ Κόμμα,

στὶς ἀρχὲς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα, ἡ Μεγ. Βρεταννία ἐγκατέλειψε ὀριστικὰ τὸ laissez faire καὶ ἐναγκαλίστηκε τὴν πολιτικὴ τῆς σθεναρᾶς ἀλλὰ ἐξαιρετικὰ διακριτικῆς ἐπεμβάσεως τοῦ Κράτους. Ἀλλὰ κόμματα ὅμως, στὴν Ἀγγλία ἢ ἄλλοι, προχώρησαν ἀκόμη περισσότερο. Κατάλαβαν πὺς ἡ παρέμβαση τοῦ Κράτους δὲν ἔπρεπε νὰ περιορίζεται, ἐφθασαν μάλιστα στὸ συμπέρασμα ὅτι τὸ ἀντίθετο ἦταν τὸ σωστό—ὅτι ἡ παρέμβαση τοῦ Κράτους ἔπρεπε νὰ φθάσῃ στὸ ἀνώτατο δυνατό ὄριο.

Ὁ Ἀτομισμὸς μῆκε στὸ περιθώριο, καὶ τὴ θέση του πήρε ὁ Σοσιαλισμὸς. Ὁ Ρικάρντο ὑποχώρησε καὶ στὴ θέση του πρόβαλε ὁ Κάρλ Μάρξ. Καὶ γιὰ μιὰ φορὰ ἀκόμη, ἑκατομῦρια ἀνθρώποι μαγεύτηκαν ἀπὸ κάποιο σύστημα πὺν ἰσχυρίζονταν ὅτι ἦταν ἀπόλυτα λογικὸ, ὅτι ἀγκάλιαζε τὰ πάντα, ὅτι θεράπευε τὰ πάντα. Σήμερα, ὕστερα ἀπὸ συζήτηση ἑκατὸ χρόνων, καμιά ἀπὸ τὶς βασικὲς ἰδέες τοῦ Μάρξ δὲν βρίσκει ἀπῆχηση στὶς χώρες ὅπου ἡ σκέψη καὶ ὁ λόγος εἶναι ἐλεύθεροι.

Ἡ Ἐγγεληνὴ του διαλεκτικῆς ἐφαρμοσμένη στὴν πολιτικὴ, ἡ θεωρία του περὶ οἰκονομικῆς ἀξίας, ἡ πολιτικὴ του ἀποψη γιὰ τὸ σύμπαν καὶ τὴν κοινωνία, ἡ οἰκονομικὴ ἐρμηνεία τῆς ἱστορίας, ἡ πίστη του στὴν ὑπαρξὴ «δυνάμεων» πὺν ἀποτελοῦν «ἱστορικὴ ἀναγκαιότητα», ἡ ὁποία «ἀναπόφευκτα» θὰ ἔχη αὐτὸ ἡ

ἐκεῖνο τὸ ἀποτέλεσμα—εἶναι θεωρίες πὺν δὲν ἀντέχουν σὲ σοβαρὴ ἐξέταση. Παρ' ὅλο τοῦτο ὁ Μαρξισμὸς ἐξακολουθοῦσε νὰ ἰσχύη σὰν φωνὴ διαμαρτυρίας καὶ θυμοῦ καὶ ἐξεγέρσεως. Ἡ ἐπιστημονικὴ του παρουσίαση τοῦ ἔδωσε κύρος ἀνάμεσα στὶς μάζες τῶν ἀνθρώπων πὺν στεροῦνται κρίσεως ἢ εἰλικρινείας του καὶ ὁ ζῆλος του προκαλοῦσαν ἐνθουσιασμό. Τὸ ἂν θὰ δώσῃ στὴ Ρωσία τὰ εὐεργετήματα πὺν θὰ ἔδινε μὲ λιγότερο ὦμα καὶ ἀπάνθρωπα μέσα, εἶναι πολὺ νωρὶς γιὰ νὰ τὸ κρίνουμε ἀπὸ τώρα. Σὲ ἄλλα μέρη τὰ κομμουνιστικὰ κόμματα ἐδίχασαν τὶς προοδευτικὲς δυνάμεις ἐνῶ τὸ ἐπαναστατικὸ τους πρόγραμμα προκάλεσε ἰσχυρὰ ἀντιεπαναστατικὰ καὶ ἀντιδραστικὰ κινήματα. Ἡ συμβολὴ τοῦ κομμουνισμοῦ στὴ σύγχυση τῆς πολιτικῆς καταστάσεως τῆς Εὐρώπης πὺν ἔφερε τὴν ἐπιστροφὴ στὴ δημοκρατία στὸ διάστημα τοῦ μεσοπολέμου, δὲν ἦταν μικρὴ.

Δὲν εἶναι ὅμως μόνον αὐτό. Ὁ κομμουνισμὸς θέτει ἀνθρωπιστικούς σκοποὺς ἀλλὰ ζητεῖ νὰ τοὺς πραγματοποιήσῃ μὲ συστήματα ἀπάνθρωπα γιὰ νὰ προσφέρῃ στὶς μάζες οἰκονομικὴ ἐλευθερία, ἐνῶ εἶναι ἐτοιμὸς νὰ ἐγκαθιδρύσῃ πολιτικὴ τυραννία.

Ὅλα αὐτὰ προκαλοῦν μιὰ ἀπαισιοδοξία πὺν βαρύνει

σχεδὸν κάθε σκέψη. Ἡ αἰσιοδοξία, στὴν ἐποχὴ μας, εἶναι βέβαια κάτι παράλογο. Ἡ ἀπαισιοδοξία ὅμως εἶναι, ὅπως πάντα, κάτι ἀποτρόπαιο.

Ἡ ὀρθὴ πίστη, ὅπως εἶπε ὁ Τζώρτζ Ἐλλιοτ, εἶναι ἡ προσπάθεια γιὰ τὸ καλύτερο. Ἀλλωστε ἡ ἀνθρωπότητα ὑψώθηκε ἀπὸ τὸ χειρότερο στὸ καλύτερο καὶ μπορεῖ νὰ ὑψωθῇ ἀκόμη περισσότερο. Μόνον προσπάθεια χρειάζεται—προσωπικὴ καὶ κοινωνικὴ προσπάθεια.

Ἡ κοινωνικὴ προσπάθεια θὰ ἐξαρηθῇ ἀπὸ τὴν προσωπικὴ. Τὸ «Κράτος», τὸ «Ἔθνος», «οἱ ἀναπόφευκτες δυνάμεις», ἡ «ἱστορικὴ ἀναγκαιότητα»—ὅλα αὐτὰ εἶναι λόγια καὶ τίποτα περισσότερο.

Εἶναι κατασκευάσματα τῆς φαντασίας. Τὰ άτομα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, αὐτὰ εἶναι ἡ μόνη πραγματικότητα. Ἡ πράξη ἢ ἡ ἀπραξία τοὺς, ἡ πίστη τοὺς σ' αὐτοὺς ἢ ἐκεῖνες τὶς ἰδέες, ἡ ψῆφος τοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἢ ἐκείνων, ὁ ἀγῶνας τοὺς ὑπὲρ ἢ ἐναντίον αὐτοῦ τοῦ πολιτικοῦ συστήματος, ἡ ἀποχὴ τοὺς, ἡ οὐδετερότητα ἢ ἡ παθητικὴ τοὺς στάση, αὐτὰ ἀποφασίζουν τί εἶναι «ἀναπόφευκτο». Αὐτὰ—ἀνάλογα μὲ τὸ φυσικὸ περιβάλλον—δημιουργοῦν τὴν «ἱστορία». Αὐτὰ, καὶ μόνον αὐτὰ, ἀποφασίζουν γιὰ τὴ μοῖρα τοῦ κόσμου.

Η ΕΛΛΑΔΑ ΠΟΛΕΜΑΕΙ ΑΚΟΜΑ

Του

KENNETH LINDSAY

Πολλοί αναγνώστες μας έγραψαν πολλές φορές ζητώντας να δημοσιεύσουμε άρθρα για τη σημερινή μαχομένη Ελλάδα. Όπως είπαμε και άλλη φορά τα άρθρα αυτά είναι κυρίως γραμμένα από ξένους που βρίσκονται στην Ελλάδα ως δημοσιογράφοι, παρτηρητές ή άλλοι επισκέπτες, και δημοσιεύονται στον ξένο και ελληνικό τύπο. Αν και έχουμε την άρχη να μην αναδημοσιεύουμε άρθρα που έχουν ήδη μπει στις ελληνικές εφημερίδες, ωστόσο για να ευχαριστήσουμε τους αναγνώστες μας, αποφασίσαμε να παραβαίνουμε την άρχη αυτή διαν παρουσιάζεται η ευκαιρία. Έτσι θα μπορούσαν οι φίλοι μας να μαθαίνουν και από τις σελίδες της «Εκλογής» τι λένε και τι διαβάζουν οι ξένοι λαοί για τον άγωνα της χώρας μας. Παρακάτω δημοσιεύουμε το άρθρο του Βρετανού βουλευτή κ. Κένεθ Λίντσαι που επισκέφθηκε τελευταία την Ελλάδα. Το άρθρο του κ. Λίντσαι μετεδόθη από τον Ραδιοφωνικό Σταθμό του Λονδίνου και δημοσιεύθηκε στον Άγγλικό τύπο.

Την ημέρα που έφταγα από την Ελλάδα, ο καλύτερός μου φίλος που με φιλοξένησε στο σπίτι του, έχασε τον άδελφό του. Ήταν αξιωματικός και πολεμούσε τους αντίταρτες. Τον άλλο του άδελφό τον είχαν εκτελέσει οι κομμουνιστές αφού προηγουμένως τον βασάνισαν. Τα νέα τα έμαθα από το τηλέφωνο την ώρα που άποχαίρετοσα τον διερχομένο μου. «Τώρα», μου είπε ο φίλος μου, «ίσως καταλαβαίνετε λίγο καλύτερα τον τόπο μου».

Άφησα την όμορφη και το δράμα της Ελλάδας με βαρύνει καρδιά, αλλά και με την απόφαση να κάνω ό,τι μπορούσα για να γνωρίσω στους συμ-

πατριώτες μου τον ευγενή ελληνικό λαό. Οι Έλληνες μας αγαπούν και πιστεύουν με αθωότητα μικρού παιδιού στις καλές μας προθέσεις. Γοττα όμως από έννεα χρόνια πολέμου, κατοχής και στερήσεων, συχνά, και όχι άδικαιολόγητα, τους κάνει εντύπωση ή αδιαφορία μας μπροστά στα βάσανα της καθημερινής τους ζωής.

Η Ελλάδα πολεμά ακόμη με τους έχθρους της Βρετανίας, πολεμά με τις δυνάμεις που θα μπορούσαν να είχαν υποδουλώσει τη Γαλλία και την Ιταλία και άλλες χώρες. Ο Θεός έχει χαρίσει στην Ελλάδα μορφή φύση και θάλασσα και ουρανό, της έδωσε όμως και 700 μίλ. βουνά στα σύνορά της. Μπορείτε να εκκαθαρίσετε τα άδεια κάλησα μέσα σε λίγες ώρες. Τα βουνά όμως δεν μπορείτε να τα εκκαθαρίσετε, ακόμη και αν διαθέτατε διαλυτά σώματα Αλπινιστών και πλήθος βομβαρδιστικά αεροπλάνα. Ωστόσο, αν οι αντίταρτες δεν είχαν τη βοήθεια των βορείων γειτόνων της Ελλάδας, ο ελληνικός στρατός θα τελείωνε τον πόλεμο μέσα σε λίγους μήνες, όπως τον τελείωσε στην Πελοπόννησο.

Η Ελλάδα εξακολουθεί να πολεμά. Οι πολεμικοί ανταποκριτές δεν έφυγαν ακόμη και η χώρα βρίσκεται στα δειλά. Παντού υπάρχει περιορισμός της κυκλοφορίας—ακόμη και στην Αθήνα—και απαγορεύεται ο χορός. Οι στρατιώτες και τα παιδιά τραγουδούν. Τραγουδούν όμως στρατιωτικά τραγούδια και χορεύουν εθνικούς χορούς.

Αν πάτε στη Μακρόνησο, όπου πρώην αντίταρτες διαμορφώνονται σε καλούς πολίτες, θα ακούσετε μία από τις καλύτερες ανδρικές χορωδίες της Ευρώπης. Αν επισκεφθείτε τις παιδούπολεις που ίδρυσε η Βασίλισσα για να σώσει τα παιδιά από τους κομμουν-

νιστές, δεν χρειάζεται να μείνετε πολύ για να δείτε τα παιδιά να τραγουδούν και να χορεύουν.

Αλλά η Ελλάδα πολεμά ακόμη και έχει στρατόπεδα και μέτωπα, και επικίνδυνες ζώνες, στρατιωτικές αποστολές και στρατιωτικές φυλακές και σάμποαζ. Η Ελλάδα πολεμά και οι πρόσφυγες που έχει είναι περισσότεροι από όσους έχει αναλάβει ο Διαθνή Οργανισμός Προσφύγων σε όλη την Ευρώπη. Φθάνουν τις 700.000, είναι δηλ. σχεδόν το ένα δέκατο του πληθυσμού, και απ' αυτούς το ένα τέταρτο είναι παιδιά.

Πήγα σε αρκετά κέντρα προσφύγων στην Ήπειρο και στη Μακεδονία, σε μέρη που έχουν εκκαθαριστή. Τα χωριά των προσφύγων που βρίσκονται εκεί έχουν υποστεί δύο και τρεις κατοχές, πολλά έχουν έρημωθαι έντελως, και είναι αυτά που κάποτε έδιναν τον πραγματικό πλούτο της Ελλάδας.

Τώρα είναι καλοκαίρι και οι πρόσφυγες περνούν την περισσότερη ημέρα στο δειπνέω. Τό χειμώνα όμως πέθαναν άνθρωποι από το κρύο. Όταν πήγα στο στρατόπεδο των Ιωαννίνων μαζί με τον Δρ Στιούαρτ, μου έλεγε πως τα κατάφεραν ως τώρα να αποφυγούν τις επιδημίες. Αυτό το όφελον κυρίως στη βοήθεια του Τμήματος Προστασίας του Παιδιού των Ηνωμένων Εθνών. Οι Έλληνες είναι γνωστοί για τη φιλοξενία τους και με συγκίνηση για την έμπιστή τους να μοιραστούν μαζί μας το λιτό τους φαγητό.

Κατά τη γνώμη μου, μόνον μία διεισδυτική οργάνωση μπορεί να ασχοληθεί αποτελεσματικά με ένα τόσο σπουδαίο πρόβλημα. «Επιτρέψτε μου να σας δώσω μερικές λεπτομέρειες. Ακόμη και στην Πελοπόννησο, όπου οι μάχες σταμάτησαν και η ασφάλεια ξαναγυρίζει στον τόπο, οι ζήμιες είναι τεράστιες. Οι περισσότεροι σιδηροδρομικοί σταθμοί είναι κατεστραμμένοι πολλοί δρόμοι είναι αδιάβατοι, τα ζώα τα έχουν κλέψει. Πήγα στα Καλάβρυτα όπου μόνο χήρες υπάρχουν, γιατί οι Γερμανοί σκότωσαν όλους τους άνδρες για αντίποινα. Στο στρα-

τόπεδο αίμαλώτων των Πατρών είδα άνδρες και γυναίκες που τους πήραν οι κομμουνιστές και τους ανάγκασαν να εργάζονται γι' αυτούς, νέα κορίτσια του γυμνασίου, που τα προώριζαν για τη διαφώτιση, και αγόρια που τα χρησιμοποιούσαν για συνδέσμους. Πόσο άδυνατοι ήταν όλοι τους! Σωστοί σκελετοί. Όσοι είχαν κάμει σοβαρά εγκλήματα μεταφέρθηκαν στις φυλακές, από τους άλλους πολλοί άφάθηκαν ελεύθεροι. Το στρατόπεδο, δεν ήταν βέβαια κανένας παράδεισος, δεν είχε όμως και τίποτε το απάνθρωπο: Όύτε το τραγούδι έλειπε, ούτε η εκκλησία, ούτε το σχολείο για τα παιδιά.

Η Πελοπόννησος αρχίζει να ξαναζη. Η χαρά που μας έδωσαν, ήταν φανερά. «Όλοι μας χαιρετούσαν φιλικά και μαζεύονταν γύρω μας και μας ρωτούσαν τι γίνεται έξω στον κόσμο. Πριν από ένα μήνα είχε πάει ο Βασιλιάς με τη Βασίλισσα και η θερμή υποδοχή που τους έγινε ήταν έντελως αθόρυχη. Όφειλω άκομη να αναφέρω τους Αμερικανούς που έκαναν δρόμους, που οργάνωσαν περιοδεύοντες κινηματογράφους, που ενίσχυαν τα σχολεία και βοήθησαν σε ένα σωρό άλλα πράγματα. Η Πάτρα ήταν πάντοτε κέντρο εξαγωγικού εμπορίου, και είχε πολλούς Βρετανούς εμπόρους. Σήμερα υπάρχει εκεί ένας Βρετανός Πρόξενος, ένας αξιωματικός της Α-στυνομίας και ένας αντιπρόσωπος του Βρετανικού Συμβουλίου που διδάσκει Άγγλικά σε 500 περίπου ανθρώπους. Τα σχολεία υπάρχουν, αλλά τα μαθήματα δεν γίνονται ακόμη κανονικά. Παρ' όλα αυτά σπάνια βλέπετε στην Ελλάδα παιδιά να ζητιανεύουν. Η αξιοπρέπεια και το αίσθημα της φιλοξενίας δεν εγκατέλειψε τους Έλληνες, ακόμη και στις ημέρες της δυστυχίας τους.

Η Πελοπόννησος έχει οδοιστικά εκκαθαριστή από τους αντίταρτες. Η Ιστορία της Ήπειρου και της Μακεδονίας είναι πολύ θλιβερότερη. Οι πρόσφυγες παίρνουν ένα ελάχιστο επίδομα. Πολλοί στεγάζονται σε κάποιο

ιδιωτικό ή δημόσιο κτίριο και έχουν ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη παίρνουν ρούχα, κλινικοσκεπάσματα και παπούτσια. Με όλα αυτά όμως, η ζωή βρίσκεται πολύ πιο κάτω και από το κατώτερο επίπεδο.

Ο μόνος τρόπος για να λυθεί το πρόβλημα των προσφύγων είναι ο επαναπατρισμός τους. Το πρόβλημα είναι οικονομικό και τεχνικό. Ο Έλληνας γεωργός είναι στανά δεμένος με τον τόπο του. Όταν μάθουμε πως οι καταστροφές που υπέστησαν τα σπίτια, τα ζώα και τα γεωργικά εργαλεία είναι πάνω από 25.000.000 λίρες, θα καταλάβουμε πως για να αρχίσει η ζωή του ο Έλληνας αγρότης χρειάζεται και τα βασικότερα ακόμη πράγματα: στέγη, εργαλεία, ζώα, νερό, για να μην αναφέρουμε το σχολείο και την εκκλησία, που όπως παντού, αποτελεί το κέντρο της ζωής κάθε χωριού. Το λιγότερο που θα χρειαστεί για αυτή τη δουλειά είναι 25.000.000 λίρες και πάλι να γίνουν όλα πολύ μετρημένα και να δουλέψουν και οι χωρικοί δωρεάν για να φτιάξουν τις εκκλησίες και τα σχολεία τους. Έν τώ μεταξύ, όπου να βγεί η νέα εσοδεία, ο χωρικός πρέπει να συντηρηθεί. Ας μην ξεχνάμε πως τα 2/3 του πληθυσμού είναι αγρότες. Υπολογίζω πως για την φροντίδα των ανθρώπων αυτών θα χρειαστούν τουλάχιστον 40.000.000 λίρες, χωρίς από δόξα έχουν ξεδουληθεί ως σήμερα.

Ας σκεφθούμε ακόμη, πως σήμερα το κράτος, έκτος από τους πρόσφυγες, είναι αναγκασμένο να συντηρήσει τα 24% του πληθυσμού. Υπάρχουν 350.000 όρφανά και ανάπηροι. Δεν είναι ολοφάνερο ότι ο έξω κόσμος πρέπει να βοηθήσει; Ελπίζω πως το ζήτημα θα συζητηθεί αποτελεσματικά στην προσεχή συνεδρίαση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών.

Πολλά τομηνά πειράματα γίνονται στην Ελλάδα από Έλληνες, για τους

Έλληνες και με Έλληνικά χρήματα π.χ. έχει επιβληθεί φορολογία στους κινηματογράφους και στα είδη πολυτελείας και οι εισπράξεις χρησιμοποιούνται για την συντήρηση των παιδευπόλων, που πραγματικά είναι ένα θαυμάσιο έργο. Πήγα σε πολλές παιδευπόλεις, στη Μακεδονία, στην Πάτρα, και στην Αθήνα. Ακόμη μεγαλύτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το έργο που πραγματοποιείται στη Δέρο. Εκεί, στα μισοκατεστραμμένα κτίρια της πρώην Ιταλικής Ναυτικής Βάσης, αναμορφώνονται 700 παιδιά που είχαν παρασυρθεί στον κομμουνισμό. Η ημέρα τους είναι οργανωμένη με πολλή μέθοδο, μαθαίνουν μία τέχνη, παίζουν φουτμπόλ και κολυμπούν. Οι σχέσεις μεταξύ των παιδιών και των δασκάλων είναι εξαιρετικά καλές και λείπει κάθε ίχνος εξευταλιστικής αυστηρότητας.

Χρειάζεται πίστη και θάρρος για να αποφασίσει κανείς—ένω ο πόλεμος εξακολουθεί—να αναμορφώσει τα θύματα του συμμοριτισμού και της ανταρσίας. Και όμως αυτό γίνεται με τα παιδιά της Δέρου και της Μακρονήσου, όπου χιλιάδες στρατεύσιμοι νέοι μετατρέπονται σε καλούς πολίτες. Τρία συντάγματα της Μακρονήσου πολεμούν σήμερα στα σύνορα έναντι των εχθρών της Ελλάδας.

Πρέπει ο κόσμος να μάθει πως η Ελλάδα αγωνίζεται για να βοηθήσει τους νέους της, πως τα Πανεπιστήμια και τα σχολεία της λειτουργούν αντιμετωπίζοντας ένα σωρό εμπόδια, και ότι, παρ' όλα αυτά, υπάρχει μεγάλη δημιουργική κίνηση και στην τέχνη και στη φιλολογία.

Η ασύγκριτη ομορφιά του τόπου δεν έχει χαθεί και ο λαός είναι πάντα το ίδιο αξιοπρεπής και φιλόξενος. Η Ελλάδα όμως χρειάζεται ασφάλεια για μερικά χρόνια. Είμαστε βέβαιοι άραγε πως κάνουμε, ότι μπορούμε για να της την δώσουμε;

ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Λουλούδια για τη νέα γενεά

Του W. F. van VLIET

Εικονογράφηση

ROBERT SCANLAN

Ενα καλοκαιριάτικο ηλιόλουστο πρωινό η Μπέρθα, στέκεται σε ένα από τα τοξοτά γεφύρια της καλιάς πόλης του Άμστερνταμ, και με χαρούμενο, γελαστό πρόσωπο διαλαλεί τα τριαντάφυλλα και τα γαρύφαλλα της. Ποιος μπορεί να αντισταθεί στον πειρασμό και να μην αγοράσει;

Είναι μερικοί άνθρωποι που κανείς δεν μπορεί να θυμηθεί από πού, πώς, και πότε ήρθαν. Άπλωσ' υπάρχουν. Κανείς δεν θα μπορούσε να φανταστεί έναν τόπο δίχως αυτούς—ούτε στο παρελθόν, ούτε στο παρόν, ούτε στο μέλλον.

Ένας απ' αυτούς είναι η Μπέρθα. Τους βλέπεις όλους αυτούς και στέκονται σ' ένα μέρος και κοιτάζουν τους διαβάτες, είκοσι—ίσως και τριάντα—γενεών. Οι ίδιοι ποτέ δεν φαίνονται παραπάνω από πενήντα. Όταν την ρωτήεις πως τα καταφέρνεις, απαντά: «είναι τα λουλούδια, κύριε! τα λουλούδια και καμιά γουλιό τζινάκι κάπου—κάπου...»

Οι ίδιοι γενεές αναφέρονται βέβαια στους φοιτητές, και όταν υπάρχουν φοιτητές, υπάρχει συνήθως και λίγο τζίν, τουλάχιστον κάπου—κάπου. Κάι καθώς η Μπέρθα αγαπά τους φοιτητές και το τζίν, είναι πασίγνωστη και αξιοσέβαστη μορφή στον κόσμο του Πανεπιστημίου του

Άμστερνταμ. Από καμιά γιορτή δεν λείπει. Ποτέ δεν έχασε τις λεμβοδρομίες που γίνονται κάθε χρόνο, το Μάιο. Η κοπηλασία είναι το αγαπημένο σπόρ των φοιτητών και τις ημέρες των αγώνων η Μπέρθα πουλά λουλούδια και χαμόγελα σε όλους και χορεύει. Και όταν ο άρχηγος της νικητριάς ομάδας δεχτεί τα συγχαρητήρια όλων, έρχεται η Μπέρθα και γεμάτη εθνικισμό τόν φιλάει και στα δυο μάγουλα. Η Μπέρθα είναι ένας καλός επιχειρηματίας—ξέρει πως το επάγγελμά της βρίσκεται σε κάποια παρακμή. Κάποτε φοβάται κανείς πως η Μπέρθα είναι ένα από τα εξαφανιζόμενα φαινόμενα μιας παλιότερης και διορωφώτερης εποχής, που ήδη ανήκουν στο παρελθόν. Οι καιροί άλλαξαν.

Εναν αιώνα τώρα, οι διάφοροι φοιτητικοί σύνδεσμοι δίνουν χρώμα στη ζωή των Πανεπιστημίων της Ολλανδίας. Ας δούμε για λίγο την Ολλανδία την εποχή που ήταν πλούσια χώρα, ανεπηρέαστη από τα γεγονότα του έξω κόσμου, την εποχή που ζούσε μέσα στην «θεία απομόνωση» που προσφέρει η ούδε-

τερότητα. Τότε δὲν ὑπῆρχαν τόσοι φοιτητές, καὶ ὅσοι σπουδάζαν προ-έρχονταν ἀπὸ εὐπορες οἰκογένειες. Ἡ ζωτικότητα τῆς νεολαίας δὲν εἶχε τίποτα τὸ κοινὸ μὲ τὴν ἀταραξία τῆς κοινωνίας ἀλλὰ χάρις αὐτῇ ἰσα-ἰσα οἱ φοιτητὲς ξεχώρισαν ἀπὸ τὴν ἄλλη κοινωνία καὶ δημιουργήσαν ἕνα κόσμον δικό τους. Μικρὲς ομάδες συζητητῶν σχημάτισαν τοὺς πρώτους φοιτητικούς συνδέσμους καὶ δημιουργήσαν μὲ τὰ χρόνια τὴν ἀ-τμόσφαιρα ποὺ σήμερα δίνει τὸν τό-νο στὴ φοιτητικὴ ζωὴ. Δημιουργήμα ἀνθρώπων ποὺ ἀγαποῦσαν τὴν πα-ράδοση, ὁ φοιτητικὸς κόσμος, ἔφτια-ξε κι αὐτὸς τὴ δική του παράδοση ποὺ ἐξακολουθεῖ καὶ σήμερα νὰ ὑ-πάρχει, καὶ νὰ εἶναι ὁ κρῖκος τῆς πνευματικῆς ἐνότητος τοῦ τόπου.

Ἀργότερα βέβαια οἱ φοιτητικοὶ σύνδεσμοι μεγάλωσαν καὶ πῆραν ὅ-λους τοὺς φοιτητές. Παράλληλα ἰ-δρύθηκαν οἱ λέσχες τῶν διαφόρων Σχολῶν.

Οἱ Σύνδεσμοι κατευθύνουν τὴν κοινωνικὴ ζωὴ τῶν Πανεπιστημίων. Ἡ ἀποστολὴ τῆς λέσχης, ποὺ ἀνή-κει σὲ μιὰ ὠρισμένη σχολὴ καὶ δὲν

δέχεται μέλη ἀπὸ ἄλλες σχολές, εἶ-ναι ἄλλη: κανονίζει τὴς ομάδες ἐρ-γασίας, ὁργανώνει διαλέξεις. Ἡ συμ-βολὴ τῆς στῆν κοινωνικὴ ζωὴ εἶ-ναι μικρὴ. Στὸ "Αμστερνταμ οἱ κυ-ριώτερες λέσχες εἶναι ἡ Λέσχη τῶν Φοιτητῶν καὶ ἡ Λέσχη τῶν Φοιτη-τριῶν, ἡ Unitas Studiorum Am-sterdamensium ("Ἑνωσις Φοιτητῶν Ἀμστελοδάμου) (μικτὴ), ἡ Sanctus Thomas van Aquinas (τῶν καθο-λικῶν φοιτητῶν) καὶ ἡ Λέσχη τῶν ὀ-ποδῶν τῶν Μετορρυθμιστικῶν Ἐκ-κλησιῶν.

Κάθε λέσχη ἔχει τὸ μὸτο τῆς ἢ λέσχη τῶν φοιτητῶν π.χ. ἔχει τὸ «Honestum petimus usque». Τῶν φοιτητριῶν τὸ «Ardeat vita», κλπ.

Οἱ δύο πρώτες λέσχες ἔχουν πολ-λὰ μέλη καὶ γι' αὐτὸ εἶναι χωρισμέ-νες σὲ διάφορες ομάδες συζητή-σεων. Ἀρχικὰ στὶς ομάδες αὐτὲς γί-νονταν διαλέξεις καὶ μετὰ ἀκολου-θοῦσε συζήτηση. Σήμερα τὰ μέλη τῆς συνέρχονται μία φορά τὴν ἑβδο-μάδα καὶ τὴν θέση τῶν συζητήσεων παίρνουν συνήθως κοινωνικὲς συγ-κεντρώσεις. Ἡ συνδρομὴ γιὰ τὶς δύο πρώτες Λέσχες εἶναι μεγάλη γίνε-ται ὁμως κάποια ἐκπτώση γιὰ τοὺς φτω-χότερους φοιτητές. Ἡ λέσχη τῶν φοιτητῶν ἔχει μία δική της «ταβερ-νούλα» καὶ μποροῦν τὰ μέλη τῆς νὰ μαζεῦνται ἐκεῖ, νὰ πίνουν καὶ νὰ συζητοῦν.

Τὸ κέντρο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς εἶναι οἱ αἵθουσες τῶν Λεσχῶν. Ἐκεῖ ὅποιαδήποτε ὥρα τῆς ἡμέρας ἢ τῆς νύχτας, καὶ πῶς πολὺ τὴν ὥρα τοῦ δείπνου, μπορεῖ ὁ φοιτητὴς νὰ συναν-τήσῃ τοὺς φίλους του. Ἡ ζωὴ αὐτὴ ἔχει πολὺ ἰδιότυπο χαρακτῆρα καὶ αὐτὸ τὸ καταλαβαίνει ὁμέσως κανεὶς ἀπὸ τὴν προσπάθεια ποὺ κάνουν οἱ καινούριοι φοιτητὲς ὥσπου νὰ προ-σαρμοσθοῦν.

Ὑπάρχει αὐστηροτάτη ἱεραρχία μὲ βάση τὴν ἀρχαιότητα, καὶ ἐστὶ ὁ νεοφερμένος φοιτητὴς μπορεῖ θαν-μάσια νὰ κατατοπιστῇ ἀπὸ τοὺς πα-λαιότερους ποὺ ξέρουν καλύτερα τὴν παράδοση, τὰ ἔθιμα, καὶ τὰ καθιε-

ΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΤΗΣ ΟΛΛΑΝΔΙΑΣ

- Κρατικὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Λέιντεν, ἔτος ἰδρύσεως 1575, ἀρι-θμὸς φοιτητῶν 3000
- Κρατικὸ Πανεπιστήμιο τῆς Οὐτρέχτης, ἔτος ἰδρύσεως 1636, ἀρι-θμὸς φοιτητῶν 4500.
- Κρατικὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Γκράϊνινγκεν, ἔτος ἰδρύσεως 1614, ἀριθμὸς φοιτητῶν 1500.
- Κρατικὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ἀμστερνταμ, ἔτος ἰδρύσεως 1877, ἀριθμὸς φοιτητῶν 5000.
- Ἐλευθερὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Ἀμστερνταμ, ἔτος ἰδρύσεως 1880, ἀριθμὸς φοιτητῶν 1500. Τὸ Πανεπιστήμιο αὐτὸ διατηρεῖ σιανὸ σύνδεσμον μὲ τὴν Ἐλευθερὴ Καλβινιστικὴ Ἐκκλησίαν.
- Ρωμαϊκὸ Καθολικὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Νίμμεγκεν, ἔτος ἰδρύ-σεως 1823, ἀριθμὸς φοιτητῶν 750.
- Ἀνωτάτη Τεχνικὴ Σχολὴ τοῦ Ντέλφτ. ἔτος ἰδρύσεως 1864. Ἀριθμὸς φοιτητῶν στὰ 1947 : 5000.
- Ὁλλανδικὸ Κολλέγιο Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Ρόττερδαμ, ἔτος ἰδρ. 1913, ἀριθμὸς ἐγγεγραμμένων φοιτητῶν τὸ 1947 : 1250.
- Ρωμαϊκὸ Καθολικὸ Κολλέγιο τοῦ Τίλμπουργκ, ἔτος ἰδρύσεως 1927, ἀριθμὸς ἐγγεγραμμένων τὸ 1947 : 750.
- Γεωργικὸ κολλέγιο τοῦ Βαγκένινγκεν, ἔτος ἰδρύσεως 1918, ἀριθμὸς φοιτητῶν : 1000.
- Θεολογικὴ Σχολὴ τῶν Μεταρρυθμιστικῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Κάμπεν.

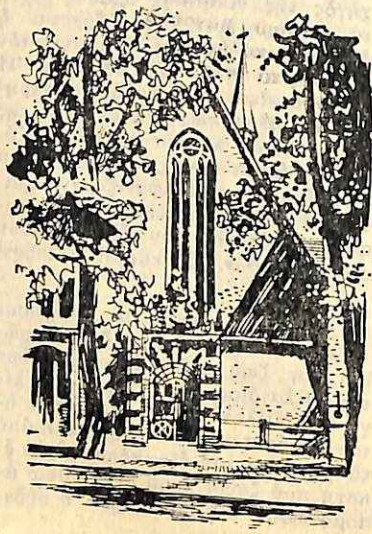
Ἡ ἔτος ἰδρύσεως θεωρεῖται ἐκείνο κατὰ τὸ ὁποῖο τὸ κάθε Πανε-πιστήμιο πῆρε τὴν ἄδεια νὰ δίνει ἐπίσημα διπλώματα. Ὡς διδακτικὰ ἰδρύματα τὰ περισσότερα ὑπῆρχαν ἀπὸ πολὺ παλιότερα.

Τὰ διπλώματα ποὺ δίνονται εἶναι τὰ ἑξῆς :

Διδάκτωρ τῆς	Φιλοσοφίας καὶ Φιλολογίας.
> τῆς	Ἱατρικῆς.
> τῶν	Φυσικῶν Ἐπιστημῶν.
> τῆς	Κτηνιατρικῆς.
> τῶν	Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν.
> τῆς	Θεολογίας.
> τῆς	Νομικῆς.

Ἡ φοίτηση εἶναι τέσσερα χρόνια. Μετὰ τὰ τέσσερα χρόνια ὁ φοιτητὴς περὶ ἐξετάσεις καὶ παίρνει τὸ διπλῶμά του. Μετὰ ἀπὸ δύο χρόνια ἢ περισσότερα περὶ τὶς ἐπὶ διδακτορικὰ ἐξετάσεις. Μ' αὐ-τὲς γιὰ τοὺς περισσότερους φοιτητὲς τελειώνει ἡ πανεπιστημιακὴ στα-διοδρομία. Γενικὰ ὁ τίτλος τοῦ διδάκτορος παίρνεται ἀργότερα.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν τῶν Ὁλλανδικῶν πανεπιστημίων συ-νεχῶς αὐξάνεται. Ἀπὸ 13.000 στὰ 1939 ἔγινε 20.500 στὰ 1946 καὶ 23.750 στὰ 1947.

ρωμένα του πανεπιστημίου. Οι διαφορές που ξεχωρίζουν τη μία χρονιά από την άλλη, είναι έντονες. Από τη μία μεριά υπάρχει η τέλεια ξενοισία και το τρελλό κέφι, από την άλλη η έπισημότητα, η εμπρέλλα, το ύψος της ανωτερότητας. Ο άνθρωπος που χθές θα έμπαινε ευχαρίστως μέσα στο ποτάμι με τα ρούχα για να μην κάνει το γύρο να περάσει από τη γέφυρα, είναι ο ίδιος που πρέπει να υποδεχτεί σήμερα και να τακτοποιήσει εκατοντάδες ξένους φοιτητές.

Οι φοιτητές που έβγαλαν τα τραπεζία των αναγνωστηρίων της Λέσχης τους στο δρόμο άψηφώντας την αστυνομία, είναι οι ίδιοι που σήμερα περνούν τη ζωή τους στα εργαστήρια ή αφοσιώνονται στην περιθαλψη των Ίνδονησιών.

Κάποτε διαπιστώνει κανείς πως από τη φοιτητική κοινωνία λείπει το αίσθημα της ευθύνης απέναντι στον έξω κόσμο άκομη και στα μαθήματα. Η αλήθεια είναι πως το Όλλανδικό Πανεπιστημιακό σύστημα αφήνει μεγάλη ελευθερία στους φοιτητές. Μόλις έρθει από το γυμνάσιο, ο φοιτητής βρίσκεται ελεύθερος μέσα στο περιβάλλον αυτό της γνώσεως όπου μπορεί να χορτάσει με την καρδιά του διάβασμα ή απλώς... να κάνει το κέφι του. Κανείς δεν τον αναγκάζει να μελετήσει, κανείς δεν τον υποχρεώνει να παρακολουθή τα μαθήματα, κανείς δεν του επιβάλλει να δίνει εξετάσεις σε ώριμους έποχες—ή δίψα του για τη μάθηση του δίνει το μέτρο των υποχρεώσεών του.

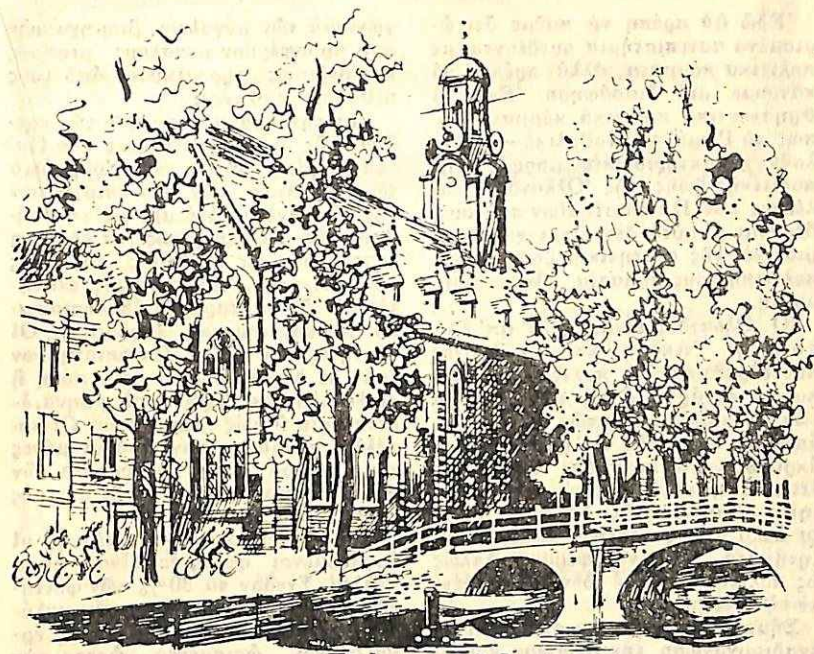
Η ελευθερία είναι σπουδαίο πράγμα, πρέπει να ξέρει όμως κανείς να την χρησιμοποιήσει αν δεν θέλει να έχη απόρροια. Η αλήθεια είναι πως συνήθως ο φοιτητής μένοντας έντελως αδέσμευτος χρησιμοποιεί καλά την ελευθερία του. Υπάρχουν ατυχίες ενδείξεις που διαρκώς πληθαίνουν μετά τον πόλεμο, ότι ο φοιτητής έκτιμα πάρα πολύ αυτήν την ελευθερία.

Μέσα στον φοιτητικό κόσμο, με

όλη του την ξενοισία, αντιστήθηκε στα χρόνια του πολέμου ένα ισχυρό και πολύ δραστήριο αντιναζιστικό κίνημα. Έτσι, μετά τα αντιβροϊκά μέτρα, ακολούθησαν άμέσως μέτρα έναντι των Πανεπιστημίων. Ένα—ένα τα πανεπιστήμια έκλεισαν. Το πνεύμα της αντίστασεως ωστόσο έγινε πιο έντονο και τα πανεπιστήμια έμειναν πιστά στην παράδοση της ελευθερίας.

Την εποχή που τα πανεπιστήμια ήταν κλειστά, πολλοί φοιτητές είχαν την ευκαιρία να γνωρίσουν πιο αντικειμενικά την κοινωνική τους ζωή και τους πανεπιστημιακούς κύκλους και αυτό τους έκανε να συνειδητοποιήσουν περισσότερο τις ευθύνες τους. Αυτό υπήρχε και πριν από τον πόλεμο, αλλά τότε ήρθε η ώρα να τονωθεί και να δοκιμασθεί στη φωτιά. Με τα χρόνια οι συνθήκες άλλαξαν και τύποι και κριτήρια που ίσχυαν άλλοτε, σήμερα ή δεν ισχύουν ή δεν ταιριάζουν με την εποχή. Πολλοί κατάλοβαν πως η απομόνωση από την κοινωνία—χαρακτηριστικό της φοιτητικής ζωής—δεν μπορεί να συμβιβαστεί με την εποχή μας. Έτσι ξεπήδησε η ιδέα της Civitas Academica (της Ακαδημαϊκής Πολιτείας). Τον όρο αυτόν χρησιμοποιούν οι Όλλανδοί φοιτητές για να δηλώσουν την έννοια που υπάρχει μεταξύ πανεπιστημίου, φοιτητών και καθηγητών.

Υστερα από τον δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο η χώρα βγήκε από την αusterή ούδιστερότητα. Η κοινωνία άρχισε να χάνει την μακαριότητά της, οι βιοτικές συνθήκες άλλαξαν και ώριμους επιδράσεις άρχισαν να γίνονται φανερές και στα Πανεπιστήμια. Ο αριθμός των φοιτητών αυξήθηκε γρήγορα. Η αποστρεφτική τους προς τη μεσαία τάξη σιγά σιγά αμβλύθηκε και η άταραξία που άλλοτε είχε αναγκάσει τους φοιτητές να δημιουργήσουν τη δική τους ζωή, έγινε τώρα χαρακτηριστικό της φοιτητικής κοινωνίας.

Από το κίνημα της αντίστασεως στα χρόνια του πολέμου, ξεπήδησε και κάτι άλλο, αν και αυτό δεν έγινε πρόθυμα δεκτό, το αίσθημα των υποχρεώσεων απέναντι στην κοινωνία. Το αποτέλεσμα ήταν η Civitas Academica, και το παράξενο ήταν η πρωτοποριακή θέση που πήραν οι στρατιωτικοί που πριν ήταν οι πιο απομονωμένοι από όλους.

Η όρχη που τα δημιουργήσε όλα ήταν το πνεύμα της «ανοικοδομήσεως» που μπορεί κανείς να διαπιστώσει παντού μετά τον πόλεμο και που ένα τόσο μεγάλο του μέρος χάθηκε με τις απογοητεύσεις που ακολούθησαν.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα της νοστορπίας που επικρατούσε στο κίνημα της αντίστασεως αποτέλεσε το φοιτητικό θέατρο του Άμστερνταμ, το Kriterion. Πολλοί φοιτητές σκέ-

φθηκαν ότι θα μπορούσαν να ανοίξουν έναν κινηματογράφο, που θα τους έδινε τα χρήματα που χρειάζονται για τις σπουδές τους. Το σχέδιο επέτυχε, και σήμερα το Kriterion είναι από τους καλύτερους κινηματογράφους του Άμστερνταμ και συγχρόνως το κέντρο της Φοιτητικής Ένώσεως.

Από την εποχή του πολέμου και την ιδέα του σχηματισμού ενός συμβουλίου που θα φέρνει σε έπαφή τους φοιτητές προσέκυψε το σημερινό Συμβούλιο των Όλλανδών Φοιτητών. Στο 1945 επίσης, άρχισε να εκδίδεται ένα πανεπιστημιακό περιοδικό—το Forum Academical—που σήμερα έχει 14.000 αναγνώστες μέσα από 30.000 φοιτητές δέκα πανεπιστημίων από τα οποία τρία είναι εκκλησιαστικά ιδρύματα, και συνδέονται με διάφορες θρησκευτικές ομάδες.

Ἐδῶ θὰ πρέπη νὰ ποῦμε ὅτι ὡ-
ρισμένα πανεπιστήμια συνδέονται μὲ
πολιτικά κόμματα, ἀλλὰ πρέπει νὰ
κάνουμε μιὰ διασάφηση. Ἐνῶ τὰ
θρησκευτικά πολιτικά κόμματα—ὅ-
πως τὸ Ρωμαϊκὸ Καθολικὸν—ἀποτε-
λοῦν χαρακτηριστικὴ μορφὴς τῆς
πολιτικῆς ζωῆς τῆς Ὀλλανδίας, οἱ
λέσχες τῶν Πανεπιστημίων ποὺ συν-
δέονται μ' αὐτὰ δὲν εἶναι χαρακτη-
ριστικὸ τῆς φοιτητικῆς ζωῆς καὶ ἡ
πολιτικὴ τους σημασία εἶναι ἀσή-
μαντι.

Ὁ Ὀλλανδὸς εἶναι πρῶτ' ἀπ' ὅλα
φοιτητῆς. Ἀκόμη καὶ οἱ λέσχες
ποὺ ἰδρύθηκαν μὲ πολιτικούς σκο-
ποὺς στὴν ἀρχή, ὅπως π.χ. ἡ λέσχη
τῶν Σοσιαλδημοκρατῶν Φοιτητῶν,
ἀπέχουν ἀπὸ κάθε πολιτικὴ δράση,
ἀκριβῶς γιατί ποτὲ δὲν λησμονοῦν
ὅτι εἶναι φοιτητικὰ ἰδρύματα. Ὁ φοι-
τητῆς αἰσθάνεται ὅτι δὲν εἶναι τίπο-
τα ἄλλο ἀπὸ φοιτητῆς—τὰ πολιτικὰ
ζητήματα τὸν ἐνδιαφέρουν ἀπλῶς
ὡς πολίτη καὶ ποτὲ δὲν τὰ συνδέει
μὲ τὴν λέσχην του.

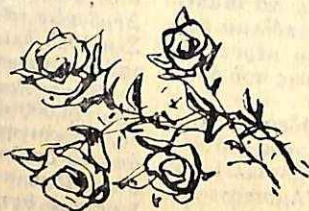
Σήμερα ἡ κυβέρνηση σχεδιάζει νὰ
ἀναδιοργανώσῃ τὴν ἀνωτέρα ἐκπαί-
δευση καὶ τὰ σχέδιά της θὰ τὰ ὑπο-
βάλλῃ πολὺ σύντομα στὴν Ὀλλανδι-
κὴ Βουλὴ. Ἐνῶ ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα
προβλήματα εἶναι ὁ ἀνεπαρκὴς ἐφο-
διασμός τοῦ πανεπιστημίου σὲ σύγ-
κριση μὲ τὸν τεράστιο ἀριθμὸ τῶν
φοιτητῶν. Στὴ συζήτησιν ποὺ ἐγίνε
στὴ Βουλὴ, ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας
εἶπε ὅτι σαράντα ἑδρες εἶναι τώρα
κενές. Αὐτὸ ὀφείλεται πρῶτα στὸ
χαμηλὸ ἐπίπεδο τῶν μισθῶν τῶν κα-
θηγητῶν δὲν συγκρίσει μὲ τὴ δου-
λειά τους καὶ δεύτερο στὸν συνα-

γωνισμό τῶν μεγάλων βιομηχανιῶν
ποὺ προσφέρουν μεγάλους μισθοὺς
καὶ βεβαίως προσελκύουν ἀπὸ τοὺς
πιθανοὺς καθηγητῆς.

Γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν σχε-
δίων τῆς ἀναδιοργάνωσης τῶν Πα-
νεπιστημίων αὐτῶν, τὸ Συμβούλιον
τῶν Φοιτητῶν τῶν Πανεπιστημίων
τῆς Ὀλλανδίας ἀνέλαβε μὲ τὴ βοή-
θεια τῆς Κυβερνήσεως νὰ ἐξετάσῃ
λεπτομερῶς τὴς συνθήκας τῆς ζωῆς
τῶν φοιτητῶν. Ἐσωτερικοὺς φοιτη-
τῆς δὲν ἔχουν παρὰ τὰ ἐκκλησιαστι-
κὰ πανεπιστημιακὰ ἰδρύματα. Οἱ
φοιτητῆς τῶν ἄλλων Πανεπιστημίων
ζοῦν σὲ δωμάτια μέσα στὴν πόλιν ἢ
σὲ ξενοδογεῖα. Τρῶνε σὲ φθινὰ ἐ-
στιατόρια ἢ στὶς λέσχες τους. Οἱ κο-
πέλλες συνήθως μαγειρεύουν μόνες
τους. Μικρὸ εἶναι τὸ ποσοστὸ τῶν
φοιτητῶν ποὺ μένουν μαζὶ μὲ τοὺς
γονεῖς τους.

Στὸ Ἀμστερνταμ ἰδιαίτερος, οἱ
ἐργαζόμενοι φοιτητῆς εἶναι πάρα
πολλοί. Σχεδὸν τὰ 30% τῶν φοιτη-
τῶν εἶναι ἀναγκασμένοι νὰ καλύ-
πτουν μόνοι τους τὰ ἐξοδα τους ἐρ-
γαζόμενοι ὠρισμένες ὥρες τὴν
ἡμέραν.

Μὲ τὸ ἴδιο κέφι ἡ Μπέρθα που-
λὰ τὰ λουλούδια της στὴ νέα γενιά.
Ἡ νέα γενιά ὅμως εἶναι φτωχὴ—
πολὺ φτωχότερη ἀπὸ ὅ,τι ἡ προηγού-
μενη—καὶ προσπαθεῖ νὰ διατηρήσῃ
τὴ φοιτητικὴ παράδοση ἐνῶ ἡ φοι-
τητικὴ ζωὴ ἔχει ἀλλάξει πάρα πολὺ.
Θὰ ἐπιζήσουν ἄραγε οἱ «Μπέρθες»
ὕστερα ἀπ' αὐτὴν τὴν κοινωνικὴ ἀνα-
στάτωση; Τὸ ἐλπίζουμε γιατί ἀγα-
ποῦμε τὰ λουλούδια καὶ τὴ φοιτη-
τικὴ ζωὴ καί... τὸ εἶναι.

Ἡ πολιτικὴ ἀπειλεῖ τὴν ἐπιστήμην

(Ἀπὸ τὸ «Economist», Λονδίνο)

Ἡ ἐλευθερία ποὺ ἐπὶ αἰῶνες χαίρον-
ταν οἱ ἐπιστήμονες τῆς Εὐρώπης, δὲν
ὑπάρχει πιά γιὰ τοὺς ἐπιστήμονες τῆς
Ρωσίας. Οἱ ἀρχηγοὶ τοῦ κόμματος
τοὺς κατευνάζουν στὴν ἐργασία τους
καὶ κρίνουν τὰ πορίσματά της σύμ-
φωνα μὲ τὸ δόγμα τοῦ κόμματος. Ἡ
ἀντικειμενικότητα εἶναι παράπτωμα.

Κάποιος σπουδαῖος μάρτυς
τῆς ὑπερασπίσεως στὴ δίκη
τοῦ Κραφτσένκο εἶπε στὸ
δικαστήριον ὅτι ἓνας ἀπὸ τοὺς λό-
γους γιὰ τοὺς ὁποίους πίστεψε
στὸ κομμουνιστικὸ σύστημα ἦ-
ταν ὅτι «δεχόταν τὴν ἐπιστήμην
μὲ ἀνοικτὲς ἀγκάλες». Ὅταν βέ-
βαια σκεφθοῦμε τὴν τελευταία
συζήτηση γιὰ τὴν κομματικὴ κα-
θοδήγησιν τῶν ἐπιστημόνων τὰ
λόγια αὐτὰ δὲν θὰ μᾶς φανοῦν
καὶ πολὺ ἐπιτυχημένα.

Ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἡ
Σοβιετικὴ Κυβέρνησις ὑποδεχό-
ταν τὴν ἐπιστήμην φαίνεται ὅτι
τῆς ἔδινε τὴ δόξα ποὺ εἶχε νὰ δῇ
ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Γαλιλαίου.
Ὑπάρχουν ὥστόσο λόγοι νὰ ἀμ-
φιβάλῃ κανεὶς ἂν ἡ προσταςία
αὐτὴ εἶναι πραγματικὰ κατὰ τόσο
καλὸ ὅσο φαίνεται ἀπὸ τὴν πρῶ-
τη ματιὰ καὶ στὸ ζήτημα συμπε-
ριλαμβάνεται ὅχι μόνον ἡ θέσις
τῶν ἐπιστημόνων στὴν Σοβιετικὴ
Ἐνωση ἀλλὰ καὶ ἡ σχέση ἐπι-

στήμης καὶ κράτους σὲ ὅλες τὶς
χώρες. Αὐτὸ εἶναι πρόβλημα ὁ-
λων τῶν κοινωνιῶν, σὲ δεξιὰ ὁ-
μως μορφὴ ὑπάρχει στὴ Ρωσία
ὅπου τὸ κράτος παρεμβαίνει στὰ
δικαιώματα τῆς ἐπιστήμης.

Σὲ μιὰ ὁμιλίαν του, στίς 24
Αὐγούστου τοῦ 1948, ὁ καθηγη-
τῆς Βαβίλωφ, πρόεδρος τῆς Σο-
βιετικῆς Ἀκαδημίας Ἐπιστημῶν
εἶπε: «Ἡ ἐπιστήμην μας, ἐπιστή-
μη σοσιαλιστικῆς χώρας ποὺ βα-
δίζει πρὸς τὸν κομμουνισμό, δια-
φέρει ἀπὸ τὴν ἐπιστήμην τῶν ἀ-
στικῶν κρατῶν, γιατί καὶ ἡ ἰδεο-
λογία καὶ ὁ σκοπὸς της διαφέ-
ρουν βασικά· σκοπὸς της εἶναι ἡ
ἐξυπηρέτησις τοῦ λαοῦ».

Ἄν αὐτὸ σημαίνει ἀπλῶς ὅτι
τὸ Σοβιετικὸν κράτος βοηθεῖ καὶ
κατευθύνει τὴν ἐπιστημονικὴ ἐ-
ρευνα γιὰ τὴν βελτίωση τῶν μη-
χανικῶν μέσων τῆς γεωργίας,
τῆς βιομηχανίας, τῆς λατρικῆς,
τῶν ἐξοπλισμῶν, δὲν ὑπάρχει ἀμ-
φιβολία ὅτι τὸ σύστημα διαφέ-
ρει κάπως ἀπὸ τὸ σύστημα ποὺ
ἀκολουθοῦν οἱ ἄλλες χώρες, ὅ-
που ἡ ἐπιστήμη δὲν ἐφαρμόζεται
τόσο καθολικὰ καὶ οργανωμένα.
Ἀλλὰ ἂν τὰ πράγματα περιορί-
ζονταν ὡς ἔδω, θὰ λέγαμε ὅτι ἡ
ἐπιστήμη δὲν διαφέρει σὰν προ-

σπάθαια που οδηγεί στη γνώση του σύμπαντος.

Σ' αυτό ακριβώς το σημείο παρεμβαίνει η ιδεολογία και πραγματικώς κάνει διαφορετική την Σοβιετική επιστήμη από την επιστήμη των αστικών κοινωνιών. Οι Κομμουνιστικές Αρχές δεν κατευθύνουν απλώς τους επιστήμονες στα επί μέρους καθήκοντά τους, όσα θεωρούνται ότι έχουν οικονομική ή στρατιωτική σημασία, αλλά θέλουν να κρίνουν την αλήθεια των επιστημονικών θεωριών. Οι κομματικοί ηγέτες και οι αστυνομικοί, όπως οι κληρικοί και οι θεολόγοι άλλοτε, κατέχουν έναν κώδικα αλάθητης μεταφυσικής επιστήμης, με την οποία πρέπει να προσαρμόζεται κάθε θεωρία της φυσικής, της βιολογίας ή της ανθρωπολογίας, ή άλλοιως να χαρακτηρίζεται αιρετική και επικίνδυνη.

Το αποτέλεσμα είναι ότι η παντογνωσία του κράτους είναι σήμερα στη Ρωσία τόσο επικίνδυνη όσο ήταν για τον επιστήμονα στην Ιταλία την εποχή του Γαλιλαίου, αν θέληση να υπερασπιστή τα συμπεράσματα στα οποία τον ωδήγησε η έρευνά του. Από μια άποψη πάντως, ίσως επειδή δεν μπορούν και να περιφρονήσουν την αστική επιστήμη, ή τακτική της Κ.Β.Δ. διαφέρει από την τακτική της 'Ιερᾶς Εξετάσεως. Όταν η 'Ιερὰ Εξέταση εκάλεσε τον Γαλιλαίο να απολογηθῇ γιατί τόλμησε να υπερασπιστή το αστρονομικό σύ-

στημα του Κοπερνίκου, αυτό δεν ήταν μυστικό. Όλη η Εὐρώπη το ήξερε. Ο έλεγχος όμως που άσκει η Ρωσία γίνεται πίσω από ένα τόσο πυκνό παραπέτασμα, ώστε κάποτε άμφισβητείται αν πραγματικά καταδιώκεται η επιστημονική σκέψη ή όχι. Σε μια συζήτηση σχετικά με την έλευθερία της επιστήμης στην συνδιάσκεψη της 'Εταιρίας 'Ατομικών 'Επιστημόνων τον περασμένο 'Οκτώβριο, ο Σερ Χένρυ Νταϊηλ εκλήθη να υποστηρίξει όσα είπε σχετικά με την καταδίωξη της γενικής επιστήμης στη Ρωσία. Τότε αναφέρθηκε στην περίπτωση του Βαβίλωφ*.

«Στα 1942 έτυχε να είμαι Πρόεδρος της Βασιλικής 'Εταιρίας. Τò όνομα του Βαβίλωφ έφθασε τότε στο Συμβούλιο της 'Εταιρίας με θερμές συστάσεις από ανθρώπους που ήξεραν την εργασία του. 'Η επιτροπή τον έψηφισε μέλος της. 'Ακούσαμε κάτι φήμες, ότι είχε φασαρίες επειδή αντίταχθηκε στη διδασκαλία του Λυσένκο, ή όποια είχε αναγνωρισθῇ επισήμως ως σύμφωνη με την Μαρξιστική φιλοσοφία του διαλεκτικού υλισμού. Τò 1945 έμάθαμε ότι στο διάστημα 1941—1943 τον απέλυσαν από τη θέση του και τον απέμακρυναν από τò Στάλινγκραντ σε κάποιο στρατόπεδο συγκεντρώσεως, σε μια μικρή πόλη της Ρωσίας, και ότι, στο

* Ο Βαβίλωφ αυτός δεν είναι ο Πρόεδρος της 'Ακαδημίας 'Επιστημών που αναφέραμε πιο πάνω.

διάστημα αυτό, πέθανε. Φυσικά επιθυμούσαμε να μάθουμε πότε ακριβώς έγινε αυτό.... Στάθηκε έντελως αδύνατο. 'Οπουδήποτε και αν στρεφόμασταν, ή έρευνά μας συναντούσε τò ίδιο άπροσπέλαστο τείχος. Ούτε ή Ρωσική Προεδρεία του Λονδίνου ούτε ο Πρόεδρος της 'Ακαδ. 'Επιστημών δέχθηκε να μάς βοηθήσει».

Η ύποδοχή της επιστήμης «με άνοικτες άγκάλες» από τò Σοβιετικό καθεστώς, μπορεί να τιμά τους επιστήμονες που βρίσκουν τρόπους να καλλιεργούν τη γῆ κάτω από τόν πάγο ή να φτιάχνουν ρουκέτες και βόμβες, δέ δίνει όμως τò δικαίωμα στον επιστήμονα να εκδηλώνη και να υποστηρίξει εκείνο που πιστεύει ότι είναι ή αλήθεια—δικαίωμα που επί γενεές άνήκει στην «αστική επιστήμη» και που επί αιώνες χαρακτηρίζει δόκληση την πνευματική ζωή της Δυτικής Εὐρώπης.

⊖ ά μπορούσε να υποθέση κανείς ότι όσο και αν άρχηγοί ολοκληρωτικών κρατών άποφάσιζαν να επιβάλλουν λογοκρισία στην επιστήμη, οι επιστήμονες θά βρίσκονταν παντού ένωμένοι έναντίον του περιορισμού της έλευθερίας της επιστημονικής έρευνας και ή τυραννία την όποια οι Ρώσοι επιστήμονες είναι άνίσχυροι να καταπολεμήσουν, τουλάχιστον δεν θά είχε την έγκριση των επιστημονικών κύκλων στις χώρες όπου κυριαρχεί ή έλευθερία της σκέψεως. Είναι

όμως πασίγνωστο ότι μεταξύ των επιστημόνων της Δυτικής Εὐρώπης και της 'Αμερικής υπάρχουν πολλοί κομμουνιστές και συνοδοιπόροι, και όπως φαίνεται, την αίτία πρέπει να τη ζητήσουμε σε μια όρισμένη τάση σχετικά με την επιστήμη που επικράτησε τα τελευταία χρόνια. Είναι ή τάση να ύποτιμάται ή καθαρή επιστήμη συγκρινόμενη με την έφαρμοσμένη επιστήμη και ή τάση αυτή ένισχύθηκε από την κοινωνική συνείδηση» που απέκτησαν οι επιστήμονες και μάλιστα από τò γεγονός ότι ένιωθαν κάπως ένοχοι άπέναντι στο επάγγελμά τους.

Σε παλιότερη εποχή—και όταν έπαψε να καταδιώκεται—ο επιστήμονας κινδύνευε να κατηγορηθῇ ότι ύπονομεύει τὰ θεμέλια της θρησκείας, κανείς όμως δεν τόν καλούσε να άπολογηθῇ γιατί ζητούσε τη γνώση. Όλοι παραδέχονταν ότι ή γνώση του σύμπαντος ήταν κάτι που άξιζε αυτό καθ' έαυτò ή, αν δεν ήταν έτσι, πάλι ήταν καλύτερη άσχόληση από τò κυνήγι ή τὰ χαρτιά, για μια τάξη ανθρώπων που δεν δούλευαν και πολὺ και που ή κοινωνική τους θέση δεν κινδύνευε. Στην άρχή ο επιστήμονας ήταν «φυσικός φιλόσοφος», και έργο του είχε την ανακάλυψη της αλήθειας.

Καθώς ο καιρός περνούσε, όλο και περισσότερο αναγνωριζόταν ότι οι άποκαλύψεις του έκαναν τόν άνθρωπο ισχυρότερο άπέναντι στη φύση, πράγμα χρή-

σιμο από πολλές πλευρές. Τους επιστήμονες όμως ούτε τους έκρινε κανείς από το αν τα έργα τους ήταν χρήσιμα, ούτε τους θεωρούσε υπεύθυνους για τον τρόπο με τον οποίο θα τα χρησιμοποιούσε ο στρατιώτης, ο γιατρός, ο γεωργός, ο βιομήχανος. Ο «φυσικός φιλόσοφος» δεν είχε καμιά σχέση με τον κόσμο. Δεν ανακατευόταν με τους άλλους ανθρώπους, και οι άνθρωποι αυτοί πάλι φρόντιζαν να μην τον ενοχλούν. Το αποτράβημά του από τη ζωή του έδινε κύρος, και στην ιεραρχία των επιστημόνων ο αστρονόμος βρισκόταν ψηλότερα από άλλους επιστήμονες που ζητούσαν λ.χ. να κάμουν σκληρότερο το σίδερο, αν και αυτών η υλική άμοιβή ήταν μεγαλύτερη. Σήμερα όλα αυτά άλλαξαν. Σειρά ολόκληρη πολέμων και επαναστάσεων απέσπασε το ενδιαφέρον από τα μυστήρια του κόσμου και το έστρεψε σε πρακτικότερα προβλήματα της ανθρώπινης κοινωνίας.

Ο επιστήμονας επιτιμάται γιατί δεν ενδιαφέρεται πώς θα χρησιμοποιηθεί ή επιστημονική του γνώση, γιατί είναι περήφανος όταν κάνει καλή επιστήμη. Του λένε ότι πάνω απ' όλα, πρέπει να θεωρή τον εαυτό του υπηρέτη της κοινωνίας και να κάνει ό,τι μπορεί για να της είναι υλικά ωφέλιμος. Κυρίως τον κατηγορούν ότι δημιουργήσε όπλα εξαιρετικά καταστρεπτικά, χωρίς να κάμη τίποτε για να προστατεύσει την ανθρωπότητα από την κατάχρησή τους.

Η κριτική αυτή έκαμε τον επιστήμονα να έχει ταραγμένη συνείδηση και του γκρέμισε την εμπιστοσύνη που τόση βεβαιότητα του έδινε για το έργο του τον 19ο αιώνα. Ζητά να αποκαταστήσει τον εαυτό του, να σπάσει τα δεσμά της περιέργειας και άγνοιας σ' αυτόν φυλακής της πολιτικής, για την οποία η παιδεία του ποτέ δε τον προετοίμασε.

Ευτυχώς ο κομμουνισμός του δείχνει το δρόμο της σωτηρίας. Του δείχνει τη δόξα της Σοβιετικής Ένώσεως που δέχεται την επιστήμη με ανοιχτή αγκαλιά και όχι μόνο εξαγνίζει τον αμαρτωλό επιστήμονα από το κούφιο ατομικιστικό του παρελθόν, αλλά και του εμπιστεύεται την ανώτατη θέση στην ανέγερση της νέας κατευθυνόμενης κοινωνίας. Δεν χρειάζεται να τονίσουμε την θυσία της ελευθερίας που το καινούριο καθεστώς απαιτεί από τον επιστήμονα. Όταν όμως ο νέος βγαλτος άρχισιν να έχει απορίες, θα μάθη ότι η τάση του προς την ελευθερία είναι απλώς απομεινάρι της αστικής του ανατροφής και ότι η Κεντρ. Επιτροπή του κόμματος είναι ο τελικός κριτής κάθε αλήθειας και κάθε πλάνης.

Οι επιστήμονες εκείνοι της Δύσεως, που η τροχιά τους επηρεάζεται από το άστρο της Μόσχας δεν λένε τίποτα εναντίον των απαιτήσεων των πολιτικών κυρίων της Μόσχας να αποφασίζουν για θεωρητικά προβλήματα της βιολογίας ή της φυσικής. Η

διαφωνία τους περιορίζεται σ' αυτό που κατά τη γνώμη τους αποτελεί την ελευθερία της επιστήμης, στη μυστικότητα που επιβάλλουν οι Κυβερνήσεις για λόγους στρατιωτικής ασφαλείας σε διάφορα πεδία έρευνών και στην προσεχτική έκλογη των εργατών που προορίζονται για θέσεις σχετικές με την εθνική άμυνα, κυρίως ώστε να μην είναι κομμουνιστές.

Η μυστικότητα των ερευνών των σχετικών με τους έξοπλισμούς δεν είναι τίποτε καινούριο, έχει όμως πολύ μεγαλύτερη σημασία σήμερα και εκτείνεται και σε ζητήματα θεωρητικά, κάτι που θα ήταν περιττό πριν από λίγα μόλις χρόνια. Η κατάσταση είναι εξαιρετικά λυπηρή, είναι όμως αναπόφευκτη έφ' όσον υπάρχει η σημερινή διεθνής κατάσταση, και θα έπρεπε να τονίσουμε ότι σε όλα τα πεδία η Ρωσία κρατά πολύ μεγαλύτερη μυστικότητα από ότι οι Δυτικές Δυνάμεις. Όπωςδήποτε, οι περιορισμοί αυτοί δεν συνεπάγονται έλεγχο των πεποιθήσεων κανενός. Κανένας επιστήμονας δεν εξαναγκάστηκε να προσχωρήσει σε επιστημονικές θεωρίες που δεν πιστεύει.

Οι επιστήμονες θα έπρεπε να σκεφθούν καλά τι θα προκύψει από τον έλεγχο που ασκεί σήμερα το Ρωσικό κράτος στην επιστήμη, και να διερωτηθούν αν η «θερμή υποδοχή» που επιφυλάσσουν στην επιστήμη οι πολιτικοί αξίζει να πληρωθεί τόσο άκρι-

βά. Ο επιστήμονας σήμερα είναι λιγότερο περιωρισμένος από άλλοτε και αυτό είναι καλό γιατί έτσι μπορεί να υπάρξει συνεργασία μεταξύ πολιτικών και επιστημόνων και στην συνεργασία αυτή πολλές φορές την πρωτοβουλία να την έχει ο επιστήμονας. Όπως όμως ο φυσικός δεν μπορεί να πάρει τη θέση του σωτήρα της κοινωνίας, έτσι και ο πολιτικός δεν μπορεί να πη στόν επιστήμονα πώς πρέπει να βλέπει τα κβάντα ή τα χρωμοσώματα. Ο φυσικός μειονεκτεί σε ζητήματα πολιτικής που ούτε σε ταξινόμηση υπόκεινται ούτε απάραβατους νόμους ακολουθούν.

Ίσως επειδή ο Μαξισμός ζητεί να δημιουργήσει «άκριβη πολιτική επιστήμη» γι' αυτό μερικούς επιστήμονες τους τροβά τόσο πολύ. Η επιθυμία όμως να οργανώσουμε την ανθρωπότητα, να της δώσουμε ευημερία και ειρήνη, όσο σεβαστή και αν είναι σάν ανταπόκριση στη δυστυχία της, μπορεί να γίνει ο δρόμος προς την καταστροφή όταν ξεφύγει από τον αρχικό σκοπό της επιστήμης που είναι η αναζήτηση της γνώσης όχι μέσω καμιάς ανθρώπινης αξίας αλλά από την άμεση μελέτη της φύσεως.

Η επιστήμη μόνο υποθέσεις κάνει και τις δοκιμάζει με το πείραμα και την ελεύθερη συζήτηση μεταξύ των ειδικών. Αν εγκαταλείψουμε αυτόν τον δρόμο, και τη μέθοδο και το πνεύμα της επιστήμης θα προδώσουμε.

4. Τ Σ Ω Ρ Τ Σ Ι Λ

Σκίτσο του
Kikriniki,
από το
«Krokodil»,
Μόσχα

Σκίτσο του
Berger, από το
«The Nation»,
Νέα Υόρκη

Σκίτσο του
Tom,
από το «Obs!»,
Στουχόλμη

Καὶ ὥς βλέπει
ὁ ἴδιος
τὸν ἑαυτοῦ;

(Από το βιβλίο «Maxims and Reflections», μία ἀνθολογία με σκέψεις καὶ γνώμες τοῦ Τσῶρτσιλ, ἐτοιμασμένη ἀπὸ τοὺς Colin Coote καὶ Denzil Batchelor. Ἐκδ. Eyre and Spottiswoode, Λονδίνο.)

Ἐχω ἓνα φυσικὸ πού θά ἔπρεπε ἴσως πολὺ νὰ τὸ προσέχω: κολυμπῶ πάντα ἀντίθετα μετὰ τὸ ρεύμα. (Ὅταν δέχθηκε τὴν ἀρχηγία τοῦ Συντηρητικοῦ Κόμματος τὸν Ὀκτώβριο 1940)

Βλέποντας πίσω στὰ περασμένα, μετὰ χρόνια καὶ τὴν πείρα πού ἔχω σήμερα, καταλαβαίνω πὼς πολὺ εὐκολὰ ἀνελάμβανα ἔργα ἐπικίνδυνα ἢ ἤδη χαμένα. («The World Crisis», 1923)

Ὅταν ἦμουν μικρὸ παιδί ἦμουν εὐτυχισμένος μετὰ τὰ παιχνίδια

μου. 'Από τότε πού έγινα άνδρας ή-
μουν κάθε χρόνο πιδ εύτυχισμένος.
'Αλλά αυτό τὸ Ιντερμέτζο τῶν σχο-
λικῶν μου χρόνων μένει πάντα τὸ
σκοτεινὸ σημεῖο τῆς ζωῆς μου.

(«My Early Life»)

Δώδεκα ὁλόκληρα χρόνια ἔκαμα
στὸ σχολεῖο καὶ κανεὶς δὲν κα-
τάφερε νὰ μὲ κάμῃ νὰ γράψω ἕναν
λατινικὸ στίχο ἢ νὰ μάθω μιὰ ἑλλη-
νικὴ λέξη ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ἀλφάβητο.

(«My Early Life»)

Καὶ τώρα τὸ νοῦ σας! Θὰ μιλήσω
Γαλλικά: τρομακτικὸ τὸ ἐγγεί-
ρημα καὶ μεγάλη ἡ δοκιμασία τῆς
φιλίας σας πρὸς τὴν Μεγ. Βρεταννία.

(Λόγος στὸ Παρίσι μετὰ τὴν ἀπε-
λευθέρωση τῆς Γαλλίας)

Ἐκοσι μὲ εἰκοσιπέντε! Αὐτὰ εἴ-
ναι χρόνια!

(«My Early Life»)

Η νύχτα ἦταν κρύα. Ὁ Συντ/χης
Μπίνγκ καὶ ἐγὼ εἴχαμε σκεπα-
στῇ μὲ τὴν ἴδια κουβέρτα. Ὅταν γύ-
ριζε ἐκεῖνος ἐγὼ κούωνα, ἀλλὰ δὲν
μιλοῦσα. Ὅταν γύριζα ἐγὼ, ξεσκεπα-
ζόταν ἐκεῖνος καὶ ἔβαζε τίς φωνές.
'Εκεῖνος ἦταν συνταγματάρχης. Ἄτυ-
χῆς συνδυασμός!

(«At Spion Kop with Col. Byng»)

Ὅσα χρόνια βρίσκομαι στὴ Βουλὴ
τῶν Κοινοτήτων λέω διαρκῶς

στὸν ἑαυτὸ μου: «Μὴ διακόπτετε!»
Ποτὲ δὲν κατόρθωσα νὰ κρατήσω
τὴν ἀπόφασή μου.

(Λόγος στὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτή-
των, 10 Ἰουλ. 1935.)

Ανακάλυψα ὅτι μπορῶ νὰ αὐξήσω
τὴν ἐργάσιμη μέρα μόνυ κατὰ δύο
ῥες ἂν ξαπλωθῶ μιὰ ῥα τὸ μεση-
μέρι.

(«My Early Life»)

Φαντάζομαι ὅτι μὲ κάλεσαν γιὰ
νὰ τοῦ δείξουν πῶς ἂν δὲν μπο-
ροῦσαν νὰ γαυγίσουν ἐκεῖνοι, εἶχαν
κάποιον πού ὄχι μόνο μπορούσε νὰ
γαυγίξῃ ἀλλὰ καὶ νὰ δαγκάνῃ.

(Σχόλια πού ἔκανε ὅταν ἡ Κυ-
βέρνηση Τσάμπερλαιν τὸν κάλεσε
νὰ γνωρίσῃ τὸν Γερμανὸ πρεσβευ-
τὴ στὸ Λονδίνο πρὶν Ρίμπεντροπ).

Δὲν σκοπεύω νὰ περάσω τὰ ὑπό-
λοιπα χρόνια τῆς ζωῆς μου ἐξη-
γώντας ἡ ἀνακαλῶντας ὅσα εἶπα στὸ
παρελθόν, ἀκόμη λιγότερο βέβαια
ζητώντας συγγνώμη γι αὐτά.

(Λόγος στὴ Βουλὴ τῶν Κοινοτή-
των, 21 Ἀπριλ. 1944)

Ὅλοι ἔρριξαν τὸ σφάλμα σὲ μένα.
Παρατήρησα ὅτι πάντα ἔτσι κά-
νουν. Φαντάζομαι ὅτι τὸ κάνουν ἐπει-
δὴ νομίζουν πῶς ἐγὼ ἀντέχω περισ-
σότερο.

(«My Early Life»)

Δύο Σουηδοὶ ποιητές

HJALMAR GULLBERG & EDITH SOEDERGRANN

Τοῦ κ. Ι. Θ. ΚΑΚΡΙΑΔΗ

Στις «Ἑλληνικὲς Σελίδες αὐτοῦ τοῦ
τεύχους δημοσιεύουμε μιὰ διάλεξη πού
ἔδωσε ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστη-
μίου Θεσσαλονίκης κ. Ι. Θ. Κακριδῆς
στὸν Μορφωτικὸ Σύνλογο «Ἀθηναῖον»
πέρου τὸν χειμῶνα. Ὁ κ. Κακριδῆς
εἶχε τὴν εὐκαιρία, διὰν βρισκόταν στὴ
Σουηδία καλεσμένος νὰ διδάξῃ σὲ
Σουηδικὰ Πανεπιστήμια, νὰ γνωρίσῃ
καὶ νὰ μελετήσῃ τὴν νεώτερη Σουη-
δικὴ λογοτεχνία.

Ὁ Γιάλμαρ Γκούλμπεργκ γεν-
νήθηκε στὰ 1898 καὶ σπού-
δασε κλασσικὴ φιλολογία στὸ
Πανεπιστήμιο τοῦ Λούντ. Στὰ 1927,
εἰκοσιεννιὰ χρονῶν, παρουσίασε τὴν
πρώτη ποιητικὴ του συλλογὴ Σὲ
μιὰ ξένη πολιτεία, καὶ τὸν ἄλλο χρόνο
τὴ μεταφράσει τῶν Ὁρνίθων τοῦ Ἀ-
ριστοφάνη μαζί μὲ τὸ φιλόλογο καὶ
δημοσιογράφου Ivar Harrie. Στὰ 1929
βγήκε ἡ δεύτερη συλλογὴ Σονάτα,
καὶ στὰ δύο ἀκόλουθα χρόνια ἡ με-
τάφραση τοῦ Ἰππολύτου καὶ τῆς Μή-
δεις τοῦ Εὐριπίδη. Μὲ τὴ συνε-
ργασία τοῦ Χαρρις πάλι μεταφράζει
στὰ 1932 τὴ Λυσιστράτη τοῦ Ἀρι-
στοφάνη καὶ τὸν ἴδιον χρόνο δημο-
σιεύει τὴ συλλογὴ Πνευματικὰ Γυ-
μνάσματα. Στὰ 1933 κυκλοφορεῖ ἡ
συλλογὴ τοῦ Ἐρωτος στὸν Ἐλκοστὸ
Αἰῶνα καὶ ἡ μετάφραση τῆς Ἀλκη-
στης τοῦ Εὐριπίδη, καὶ μετὰ δύο
χρόνια, μαζί μὲ τὴ μετάφραση τῆς
'Αντιγόνης τοῦ Σοφοκλή, ὁ κομικο-
τραγικὸς κύκλος ποιημάτων Μονα-

χικὸς Μορφωμένος Κύριος μὲ ἥρωα
ἕναν ἰδεολόγο καθηγητὴ τοῦ Γυ-
μνασίου. Ἀκολουθοῦν τέλος στὰ 1937
καὶ στὰ 1942 οἱ τόμοι Γιὰ νὰ ξεπε-
ράσουμε τὸν κόσμον καὶ Πέντε ἄνθρωποι
καὶ δύο ἰχθύες. Στὸ μεταξὺ πολλὰ
ἀπὸ τὰ βιβλία του βρίσκονται σήμε-
ρα στὴν πέμπτη καὶ στὴν ἑκτη ἔκ-
δοσή τους.

Ἀπὸ τὸ 1940 ὁ Γκούλμπεργκ εἴ-
ναι μέλος τῆς Σουηδικῆς Ἀκαδη-
μίας, πού εἶναι ὁργανωμένη κατὰ τὸ
πρότυπο τῆς Γαλλικῆς καὶ τὴν ἀπο-
τελοῦν δεκαοχτὼ μόνο σύνεδροι.

Αὐτὰ εἶναι τὰ ἐξωτερικὰ στοιχεῖα
τῆς ζωῆς καὶ τῆς δράσεως τοῦ Γιάλ-
μαρ Γκούλμπεργκ. Ὅσο γιὰ τὸν ἑσω-
τερικὸ του κόσμον, αὐτὸ πού τὸν χα-
ρακτηρίζει εἶναι μιὰ βαθιὰ ἀντινο-
μικὴ σύνθεση τοῦ μυστικισμοῦ, θρη-
σκευομένου βόρειου ἀνθρώπου
μὲ τὸν διαφωτισμένο ἀνθρώπου τοῦ
δυτικοῦ πολιτισμοῦ. Ἡ Σουηδία μὲ
τ' ἀπέραντα δάση τῆς καὶ μὲ τ' ἀτέ-
λειωτα χειμῶνιά της σκοτάδια τῆς,
ἡ Σουηδία ὅπου ἀκμάζει ἡ κάθε χρι-
στιανικὴ αἵρεση, ὅσο μάλιστα προ-
χωρεῖ κανεὶς βορειότερα καὶ τὸ σκο-
τάδι πυκνώνει, ἡ Σουηδία αὐτὴ εἴ-
ναι μιὰ ζωντανὴ πάντα παρουσία
στὴν ψυχὴ τοῦ Γκούλμπεργκ. Οἱ
στίχοι του γεμάτοι ρητὰ καὶ ὑπαι-
νιγμοὺς στὴν Παλαιὰ καὶ στὴν Και-
νὴ Διαθήκη, γεμάτοι μετορροίωση
καὶ εὐλαβικὴ λατρεία πρὸς τὸ θεῖο.
Τὴν ἴδια ὁραὶ στιγμὴ ζεῖ μέσας
τοὺς ὁ δυτικὸς, ὁ διαφωτισμένος εὐ-

ρωπαίος, ὁ ἄπιστος, ὁ εἰρωνικός, ὁ κυνικός συχνά. Ἔτσι στοὺς στίχους τοῦ Γκούλμπεργκ συναλλάσσονται ἀπότομα ὁ βαθὺς θρησκευτικὸς στοχασμὸς τοῦ πιστοῦ καὶ ἡ ἐπιπολαιότητα τοῦ φιλήθονου σκεπτικιστῆ· οἱ βιβλικοὶ τόνοι καὶ οἱ κραυγὲς τῆς ἀνέλπιδης ἀπιστίας. Ἡ ἴδια ἀντιγνωμία κυριαρχεῖ καὶ στὴν ἐκλογή τοῦ γλωσσικοῦ ὕλικου: στὸ ἔργο τοῦ Γκούλμπεργκ συμφύρονται τὰ εὐαγγελικὰ ρητὰ μὲ λέξεις καὶ φράσεις παρμένες ἀπὸ τὸ δρόμο, οἱ ποιητικὲς ἐκφράσεις μὲ τίς κρύες λέξεις τῆς ξερῆς ὑπηρεσιακῆς ὁρολογίας.

Ψυχολογικὰ ὁ δισαδισμὸς αὐτοῦ ἐκφράζει τὴν ἀπελπισία τῆς διαχρισμένης σύγχρονης ψυχῆς, ἔτσι πού τὴ δένει ἀπὸ τὴ μιὰ ἡ ἑλλειψη κάθε μεταφυσικῆς πίστης, ὅσο ἀπὸ τὴν τόση πρόοδο τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης, ἀπὸ τὴν ἄλλη ἡ βαθύτατη λαχτάρα τοῦ ἀνθρώπου νὰ ξαναγυρίσει στὸ θεὸ του. Ὡστόσο αἰσθητικὰ ὁ ποιητὴς κατορθώνει νὰ συνταιριάσει καὶ νὰ συναιρέσει ὅλα τὰ ἑτερόκλητα στοιχεῖα πού ἀναφέραμε σὲ μιὰν ἐνότητα—πῶς, αὐτὸ εἶναι τὸ κύριο μυστικὸ τῆς τέχνης του. Ἡ ἀντινομικὴ αὐτὴ σύνθεση ἀποτελεῖ τὴν οὐσία τῆς ποίησης τοῦ Γκούλμπεργκ καὶ δίνει σὸν ἀναγνώστη τῆς μιᾶν ἐντελῶς ἰδιότυπη γεύση. Ὡς ἓνα σημεῖο στὴ συνείρεση αὐτῆς βοηθεῖ καὶ ἡ πλουσιότητα ῥίμα τοῦ Γκούλμπεργκ, πού εἶναι ἀλήθεια ἐδ-κολύνεται πολὺ ἀπὸ τὴν ἰδιοσυστασία τῆς σουηδικῆς γλώσσας μὲ τίς σύντομες λέξεις καὶ τὸ ἔρηρο τὸ προσαρτημένο στὸ τέλος τῆς λέξης. Ὁ μεταφραστής, τουλάχιστο ὁ Ἕλληνας, εἶναι τῶν ἀδυνάτων ἀδύνατο νὰ μιμηθεῖ τὰ ἴδια μέτρα καὶ νὰ κερδίσει μιὰν ἄς εἶναι καὶ κατὰ προσέγγιση τόσο πλούσια ῥίμα.

Παράλληλα ὁ ποιητὴς ἔχει ἐντο-νότατο τὸ αἰσθημα τῆς ἐλευθερίας, πού εἶναι δεμένο μέσα του μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Ἑλλάδας. Δὲν εἶναι ἡ γνώμη ἐνὸς Ἑλλήνα μόνο· καὶ ἀπὸ τοὺς συμπατριώτες του ἀκουσα συ-χνὰ πὼς ἀπὸ τὰ ὠραιότερα ποιήμα-

τά του εἶναι αὐτὰ πού ἔγραψε διὰν κάποτε, πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμο, ταξί-δεψε στὴν Ἑλλάδα: τὸ Σούνιο, τὸ Σκυλί τοῦ Ὀδυσσεύ, τὸ Ἡρωϊκὸ Βρά-δυ, πού γράφει ἀντικρύζοντας τὸν ἀργολικὸ κάμπο, τὸ Ἀγὸρι ἀπὸ τὴν Ὀλυμπία, ὅπου στὸ σημεῖον τσοπα-νόπουλο βλέπει νὰ ξαναζεῖ ὁ ἐφηβος τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδας. Ἄς ἀκούσου-με τὸ Σούνιο σὲ μιὰ μετάφραση, πού ἀλήθεια θὰ ἤθελα νὰ ἔχει γίνει πο-λύ πιὸ καλὴ:

ΣΟΥΝΙΟ

(Vid kap Sunion)

Ἡ θάλασσα εἶναι ἐδῶ, ἡ πηγὴ τῆς
[νιότης, ἡ κοιτίδα
τῆς Ἀφροδίτης, τῆς Σαπφῶς τὸ μνημα.
Τῇ Μεσόγειο ποτὲ, τῶν θαλασσῶν
[τῇ θάλασσα,
μὲ πιὸ στρωτό, πιὸ ἀστραφτερό δὲν
[εἶδες κύμα.

Σὰ μιὰ λύρα στημένη ἀντίκρου στὸ
[Ἀρχιπέλαγο
τοῦ θεῖου ναοῦ τὰ ἐρείπια λαμπυρίζουν·
σειρὰ οἱ κολῶνες λιοπερίχυντες
τὴν παναίωτια μελωδία τῆς θάλασσας
[τονίζουν.

Περαστικὲ μὲ τὸ καράβι ξένη, τῆς
[μαρμαρινῆς
λύρας τῇ μουσικῇ ν' ἀκούσεις στάσου.
Παντοῦ σὸν κόσμο γύρο ἀντίκρουσες
[χαλάσματα—
τόσο ἁμορφο κανένα σὰν αὐτὸ μπροστὰ
[σου.

Τριγύρα στὸ βωμὸ τοῦ θεοῦ τῆς θά-
[λασσας
πιά μῆτε ἀλαλαγμοὶ χαρᾶς καὶ μῆτε
[θρηνοί.
Ἐννιὰ κολῶνες μοναχὰ, τὸ θρόνολο του
γιὰ νὰ θυμίζουν, ἔχουν ἀπομείνει.

—Νὰ 'ταν καὶ σένα τὸ ἔργο, πού
[ἀπ' τὸ χάραμα
ἀργὰ ὡς πού πέφτει ἡ νύχτα πάνω σου
[ἔχεις κάνει,

σὰ λύρα ἀντίκρου σὶδων καιρῶν τοὺς
[σοφρὰνους νὰ θυμῶνται,
διὰν καὶ σὺ καὶ ὁ θεὸς σου θὰ 'χαιτε
[πιά πεθάνει.

Στὸ μεταξὺ ξέσπασε ὁ πόλεμος, καὶ τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1941 ἡ Ἑλλά-δα, ἀφοῦ δέχτηκε τὴν ἐπίθεση τῆς Ἱταλίας, δέχεται τὴν καὶ τῆς Γερ-μανίας τὴν ἐπίθεση. Στις 23 τοῦ Ἀπρίλη τὸ ραδιόφωνο μεταδίδει πὼς οἱ Γερμανοὶ πέρασαν εἰς Θερ-μοπύλεις· τὴν ἴδια μέρα ἐξαφανίζό-ταν μιὰ Σουηθίδα ποιήτρια, ἡ Karin Boye, γιὰ νὰ βρεθεῖ ὕστερα ἀ-πὸ λίγες μέρες νεκρή. Τὸ ποίημα πού ἔγραψε ὁ Γκούλμπεργκ συνδυά-ζοντας τὰ δύο αὐτὰ περιστατικὰ τὸ ἔχω ἀναλύσει στὴ «Νέα Ἑστία» πρὶν ἀπὸ δύο κάπου χρόνια*, δὲν μπορῶ ὅμως νὰ μὴν τὸ παρουσιάσω κι' ἐδῶ σὲ μετάφραση, τὴ στιγμή πού μι-λούμε γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ ποιητῆ μας στὴν ἐλευθερία καὶ στὴν Ἑλ-λάδα.

NEKPH AMAZONA

(Död Amazon)

Σπαθί, θὰ τσακιστεῖς καὶ θὰ γενεῖς
[κομμάτια
οἱ ἀντίμαχοι εἶναι πιὸ τρανοὶ πού σὲ
[χιτυοῦν.
Εἶπε ὁ σιαθμός: Στις Θερμοπύλεις,
[στῆς Ἑλλάδας
τὸ κλειδί, ἰσχυρὲς στρατὸν δυνάμεις
[προχωροῦν.
Ἡ Κάριν Μπόγιε, ἐπὶ σαράντα,
[ἐχάθη
στὸ Ἀλίκως καὶ τὴ ζήτησεν.

Μὲ μαλλιά δόλμαντρα καὶ μὲ μεγάλα
[μάτια,
κοστούμι ἐφόρει ὡς χάθη ταξιδιω-
[τικῶ...
—Ποιὸς ἔξερε ἂν ψάχνει στοὺς αἰῶνες
[πίσω, ὅπου τὸ δρόμο
δὲν μπόρεσε ποτὲ νὰ βρεῖ λαγωνικό.

* Ἰδὲς «Νέα Ἑστία» 42, 1947, 1219 καὶ 1277.

τῆς λευτεριάς τὸ πέρασμα, καὶ πού
[προτίμησαν
οἱ ἥρωες τῆς Σπάρτης νὰ πεθάνουν
[ῥοιοὺ ὡς τὸ στεγνόν.

Κάτω ἀπ' αὐλῶν ἀχούς κι' ἀπὸ ἄρπας
[ῥχους
ἡ θεὰ Νίκη τῆς Περσίας τὸ βασιλιά,
τὴ μάστιγα τοῦ κόσμου, δὲ στεφάνωσε·
σαπίζει ἡ σαρκοφάγο του στὴ λησμονιά.
Τοῦ Λεωνίδα τὴν ἦτα ἡ δόξα στὸ
[τραγοῦδι της
δὲ θὰ πάψει ποτὲ νὰ μέλει.

Μὲς στὴν καρδιά μας γιὰ τίς Θερμο-
[πύλεις
τὴ ζωὴ τους χρέος νὰ δίνουν πάντα
[μερικοί.
Τὴ μέρα αὐτὴ, συντροφευμένη ἀπὸ
[Ἑλληνες περὶφανους,
στις πύλεις τοῦ Ἀδῆ κάτω προχωρεῖ,
μὲ μαλλιά δόλμαντρα καὶ μὲ μεγάλα
[μάτια,
ἡ φίλη τους καὶ ἡ ἀδερφή τους ἡ νεκρή.

Τὴ συναίσθηση τῆς εὐθύνης τοῦ ποιητῆ μπροστὰ στὸ δράμα τοῦ κό-σμου πού παίζεται ἀπὸ τὰ χρόνια τοῦ τελευταίου πολέμου, καὶ τὴν ἀ-μυδρὴ ἐλπίδα του γιὰ μιὰ καινούργ-για ζωὴ πάνω στὴ γῆ τοῦτέ, εὐτυ-χισμένη κι' ἐλευτέρη, δείχνει ἓνα ἄλλο του ποίημα, γραμμένο τὴν πρωτοχρονιά τοῦ 1942. Ὁ Γκούλ-μπεργκ παίρνει ἐδῶ τὸ βόρειο θέμα τοῦ Βασιλιά τοῦ Δράκοντα, πού ἔχει πραγματευεῖ ὁ Γκαίτε σὸν Erlkō-nig κι' ἔχει μεταφραστεῖ στὰ ἑλλη-νικά πολλὰ φορὲς. Ὁ Βασιλιάς ὁ Δράκοντας, πού δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸ θάνατο, παρουσιάζεται ἐκεῖ νὰ γυρεύει νὰ πείσει ἓνα ἀγοράκι, πού προσπερνάει μὲ τὸν πατέρα του πά-νω στὸ ἄλογο, νὰ πάει μαζὶ του, καὶ στὸ τέλος τὸ παίρνει μὲ τὴ βία ἀπὸ τὴν πατρικὴ ἀγκαλιά. Ὅτι στὸ ποί-ημα τοῦ Γκούλμπεργκ ὁ Δράκων Βα-σιλιάς συμβολίζει τὴν ἴδια σκοτεινὴ ὑπαρξὴ τῆς σύγχρονης ἱστορίας πού συμβολίζει καὶ ὁ Ξέρξης, ἡ μάστιγα τοῦ κόσμου, στὴ Νεκρὴ Ἀμαζόνα, δὲ χρειάζεται νὰ τονιστεῖ ἰδιαίτερα.

ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ ΤΟΥ 1942
(Nyaaret 1942)

Ποιός τρέχει νύχτα σι' άλλοιο μὲς στή
[βροχή και τις βροντές ;
Εἶναι ὁ πατέρας πού περνᾷ μὲ τὸ
[μικρὸ τὸ γιό του —
ὁ παλιὸς χρόνος προσπερνᾷ μὲ τ' ἄλλοιο
οὐ τοῦτο τὸ τραγοῦδι ἐδῶ μὲ τὸ γνωστὸ
[σκοπὸ του.

— Γιατί γυνᾶς, ἄγορι μου, τὸ
[πρόσωπό σου ἄλλου ;
— Πατέρα, ὁ Δράκος Βασιλιάς στὰ
[δέντρα μού φαντάζει !
— Ὅχι, εἶναι ὁ ἄγερας πού φουᾷ μέσ'
[ἀπ' τὰ φύλλα, ἄγορι μου !
— Πατέρα, ἀλήθεια δὲν ἀκούς τὰ
[ῥῶρα πού μού τάζει ;

« Ἀγαπημένο μου παιδί, νὰ σὲ
[ἀφαντεύω δέξου ἐγώ.
Φωμί, φωτιά και χρήματα σου φέρνω,
τὴ λευτεριά σου μοναχὰ θὰ δώσεις γιὰ
[ξαντίμια,
μ' ἂν δὲν ἔρθεις μὲ τὸ καλὸ, μὲ τὸ
[σιτανιὸ σὲ παίρνω ! »

« Ἐνα τραγοῦδι τραγουδῶ πού τό'χαν
[και πιὸ πρὶν
γιὰ τὸν πατέρα πού περνᾷ μπροστά μας
[τώρα ψάλει,
κι' ὅποιος τ' ἀκούει γαλήνη πιὰ δὲ
[βρίσκει πονθενά.
πρέπει νὰ στέκει ξάγρυπνος μὲς στῶν
[καιρῶν τὴ ζάλη.

Πρέπει νὰ στέκει ξάγρυπνος ὡς νὰ
[χαράζει ἡ αὐγή.
τὸ ξέρι, ζωὴ γιὰ θάνατο μιὰ ῥῶρα
[σὺν τούτῃ φέρνει,
τὶ ὁ ξένος ἔτσι ἀκούστηκε πού φώναζε,
ὅποιος δὲν πάει μὲ τὸ καλὸ, μὲ τὸ
[σιτανιὸ τὸν παίρνει.

Φώναζει ὁ Δράκος Βασιλιάς γύρω στή
[γῆ πού ἐδόλωσε,
και συναλλάζουν τὰ ταξίματα μὲ τις
[φοβέρες.
Φεύγει ὁ παλιὸς ὁ χρόνος γιὰ τὸν
[τάφο του,
μὰ ὁ κόσμος μὲς στὴ νέα χρονιά θὰ
[ἰδεῖ καινούργιες μέρες ;

Και τώρα τὸ αἰώνιο θέμα τῆς λυ-
ρικής ποιήσεως, ὁ ἔρωτας : πῶς τὸν
ἀντικρύζει ὁ ποιητής μας ; Στὴ
Σουηδία, ὅπου ἡ γυναίκα στέκει μὲ
τὰ ἴδια ἀκριβῶς δικαιώματα πλάι
σὶν ἄντρα καὶ σὶν ἔρωτα, πῶς
τραγουδάει ὁ Γκούλμπεργκ τὴν ἀγά-
πη και τὴ γυναίκα ;

Στὸ ἐρώτημα αὐτὸ θὰ μᾶς ἀπαν-
τήσῃ καλύτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο ποί-
ημα τοῦ Γκούλμπεργκ ἡ σειρὰ τὰ
δεκατρία ὀχτάστιχα πού ἔχουν τὸν
κοινὸ τίτλο « Ἐρωτικὸ Μυθιστόρημα
και βρισκονται στὴ συλλογὴ « Ἐρω-
τας στὸν Εἰκοστὸ Αἰῶνα. » Ἀς ἀκού-
σουμε τρία ἀπὸ αὐτά :

Η ΞΑΝΘΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
(Den blonda Venus)

« Ἀπ' τῶν κυμάτων τὸν ἀφρὸ ἡ ξανθὴ
[Ἀφροδίτῃ ἐπρόβαλε
κι' ὡς τὴ στεριά εἶπε παραβγαίνοντας
[νὰ πλέξουμε, ἂν τὴ φτάνω.
Τοῦ βράχου μᾶς χωροῦσε και τοὺς
[δυνὸ τὸ πέταμα.
γιὰ καὶ τραβήξαμε. Σὲ ἀνάσσυρα ἀπ' τὸ
[χέρι ἐπάνω.

Τὴν περιγκιέσσα δὲ μού θύμιζες μὲ
[τὸ ροβίδι*, ὡς ἐξάπλωσες
τὰ ἡλιοψημένα νὰ στεγνώσεις μέλη
[ἀπὰ στὸ βράχο ἐμπρός μου.
Εἰκοσιενὸς χρόνῳ πῶς ἦσουναι και
[δυνατὴ και λυγρὴ
νὰ διαλαλήσω θέλω ὅλον τοῦ κόσμου.

ΝΑ ΠΑΝΤΡΕΥΤΟΥΜΕ ΛΕΕΙ !
(Att gifta sig !)

Νὰ παντρευτοῦμε λέει ! Κουτοὶ δὲν
[εἴμαστε θαρῶν.
Κι' οἱ δύο μας θέμε ἐλεύθεροι νὰ
[ζοῦμε.
« Ἐγὼ στὴν κάμαρά μου, εὐὸ θὰ μείνεις
[μὲ τὸν ἄντρα σου.
« Ὅχι παιδιὰ μονάχα, αὐτὸ τὸ νόμο
[θὰ κρατοῦμε.

* Ὑπαινιγμός στὸ γνωστὸ παραμῦθι τοῦ
« Ἀντερσεν ».

Μπρὸς σὲ παπὰ δὲν κλίνουμε τὰ γόνατα,
καμμιά γιὰ πλίστη ὑπόσχεση δὲ θὰ

[μᾶς δέσει.
« Ἀκου ποιὸν ὄρκο δίνουμε σιτοὺς γά-
[μους μας :
Σὲ λατρεύω, μὰ ὅσο μού κάνει κέφι
[και μ' ἄρῃσει.

ΚΟΙΜΙΣΜΕΝΗ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
(Sovande Venus)

Κοιμισμένη Ἀφροδίτῃ, ἀπὸ τῆς Ἀνα-
[γέννησης
τις ζωγραφίδες τὴ στάση ἔχεις θαρῶ
[παρμένα.
τὸ 'να σου χέρι στὸ γυνὸ τὸ στήθος
[πάνω, ἀνέκφραστη...
Ποιὸ εἶν' τ' ὄνειρό σου ; Τί τὰ βλέ-
[φαρα νὰ κρύβουν τὰ σμυγμένα ;

Κοιμισμένη Ἀφροδίτῃ, ἀπ' τὸν ἀφρὸ
[γιά μὲ πού ἐπρόβαλε,
τὸ κορμί σου, ἂν τὸ κορμί σου θέλω,
[τὸ 'χω ἐδῶ μπροστά μου,
στὴν κάμαρά μου ὅμως δὲ βρισκονται
[τὸ βλέμμα σου και τ' ὄνειρο.
Τὰ μέλη σου μονάχα... τὰ πιτῶ μα-
[κριά μου.

Στὰ τρία αὐτὰ ὀχτάστιχα μέσα
παίζεται ὅλο τὸ δράμα τοῦ Γκούλ-
μπεργκ μπροστά στὴ γυναίκα. Στὸ
πρῶτο, ἡ τυχαία συνάντηση και ἡ
φυσικὴ ἐλξη πού γεννοῦν ἡ ὁμορφιά
και τὰ νιάτα, ἀκόμα και ἡ δυνατὴ
ἐπιθυμία τοῦ ποιητῆ νὰ κηρύξει παν-
τοῦ τις χόρες τῆς ἀγαπημένης. Στὸ
δεύτερο, ὁ κυνισμὸς τοῦ ἀνθρώπου
πού θελεῖ νὰ χαρεῖ τὸν ἔρωτα, χωρὶς
ὅμως νὰ δεθεῖ καθόλου, και γι' οὗτὸ
παρμερίζει κάθε ἡθικὸ φραγμό.
Σὺν νὰ νιώθει πῶς ἡ φλόγα πού
καίει μέσα του γρήγορα θὰ σβήσει,
γι' αὐτὸ θέλει και τὸν ὄρκο τῆς ἀ-
γάπης τους μὲ περιορισμένη προθε-
σμία. Στὸ τρίτο τέλος ὁ κόρος ἔχει
ἔρθει. Ὁ ἄντρας νιώθει πῶς ὅ,τι
τοῦ χάρισε ἡ γυναίκα δὲ φτάνει.
Πρέπει νὰ καταχτήσῃ και τὴν ψυ-
χὴ τῆς. Ὡστόσο τὰ μυστικά τῆς ψυ-
χῆς τῆς δὲ θέλει νὰ τοῦ τὰ παρα-
δώσει κι' αὐτὰ ἡ γυναίκα. Τί κρύ-

βει πίσω ἀπὸ τὸ ἀνέκφραστο πρό-
σωπο μὲ τὰ κλεισμένα βλέφαρα, ποιὰ
εἶναι τὰ ὄνειρά τῆς, ὁ ἄντρας δὲ θὰ
μάθει ποτέ. Καὶ τώρα μετὰ τὸν κό-
ρο και τὴν ἀπογοήτευση ἀκολουθεῖ
ἡ ἀπόθνηξη. Οἱ δύο αὐτοὶ ἄνθρωποι
ἐνώθηκαν γιὰ μιὰ στιγμή και πρέ-
πει ἀμέσως ὕστερα νὰ χωριστοῦν—
γιὰ πάντα. Τὸ σῶμα ἱκανοποιήθηκε,
μὰ ἡ ψυχὴ ἔμεινε και πάλι διψα-
σμένη.

Στὰ ποιήματα πού εἶδμε ἀξίζει
νὰ προσέξουμε και τὴ χρησιμοποίη-
ση ἀπὸ ὀρισμένες ἔκφρασεις, πού μὲ
τὴ δύναμη συμβόλων ξαναγυρίζουν
τυπικὰ στὴν ἐρωτικὴ ποίηση τοῦ
Γκούλμπεργκ, γιὰ νὰ χαρακτηρίσουν
τὴ γυναίκα, ὅπως ὁ ἄντρας τὴ βλέπει.

Ἡ γυναίκα συμβολίζεται μὲ τὴν
« Ἀφροδίτῃ, πού ἀναδύθηκε ἀπὸ τὸν
ἀφρὸ τῆς θάλασσας, εἶναι λοιπὸν
κάτι φευγαλέο, ἀπαιτηλὸ κι' ἐυκολο-
διάλυτο. « Ἐτσι και σ' ἓνα ἄλλο ὀχ-
τάστιχο ἀπὸ τὸ « Ἐρωτικὸ Μυθιστό-
ρημα : « Ὡ ἐσύ, ἡ μοναδική, πού ξαν-
θὴ κι' ὅλο νιάτα βγήκες ἀπ' τὴ θά-
λασσα κι' εἶσαι ἀπὸ ἀφρὸ κι' ὄχι ἀ-
πὸ χῶμα κηρωμένη. Χωρίσαμε ὕστε-
ρα ἀπὸ πέντε χρόνων παρεξήγηση.
« Ἐγὼ στεκόμουν στὸ πλάτωμα τοῦ
λιμανιοῦ και σὺ ἐμπαινες στὸ καρά-
βι νὰ ξεκινήσεις. » (Det var som
blixten...).

Κι' ἀκόμα στὴ γυναίκα ὁ Γκούλ-
μπεργκ δὲ βλέπει μιὰν ὀργανικὴ
θὰ ἔλεγα, ἐνότητα, δὲ διακρίνει ψυ-
χῆς παρουσία. Βλέπει μονάχα ἀψυ-
χα, διασπασμένα μέλη. Αὐτὰ καμα-
ρῶνει στὴν ἀρχή :

Τὴν περιγκιέσσα δὲ μού θύμιζες μὲ
[τὸ ροβίδι, ὡς ἐξάπλωσες
τὰ ἡλιοψημένα νὰ στεγνώσεις μέλη ἀπὰ
[στὴν πέτρα...
Αὐτὰ θ' ἀπαρνηθεῖ και σὲ τέλος :
Τὰ μέλη σου μονάχα... τὰ πιτῶ μα-
[κριά μου.

Τὸ ἴδιο ξαναγυρίζει τὸ θέμα τῆς
ἀμφιβολίας τοῦ ἀνδρὸς μπροστά στὴν
κοιμισμένη γυναίκα, ἂν τοῦ ἀνήκει
πραγματικά, και στὴν ἄλλη ποίηση

του Γκούλμπεργκ: «Ανήσυχη στρι-
φογυρνάς σὲν ὕπνο σου, σὺν νά'θε-
λες νά γλυτώσεις ἀπὸ κάποιον ποὺ
σὲ κατέχει. Ποιὸς βρίσκεται στήν
κλίνη σου ἔξω ἀπὸ μένα; Κάποιος
ποὺ δὲν ξέρω τάχα καὶ ποὺ δί-
χως νά τὸ θέλεις βρῆκε νά δεθεῖ
μὲ τὴ θύμησή σου; Κάποιος ποὺ
δὲν ξεχάστηκε;» (Träumerei).

Εἶναι ὁμως ἀνάγκη ν' ἀφήσουμε
τὸν ποιητὴ μας καὶ νά ἐρθου-
με στήν ἄλλη μορφή ποὺ μᾶς μένει
ἀκόμα νά ἐξετάσουμε ἐδῶ, στήν
ποίητριά Σέντεργκραν. Ὅταν ὕστε-
ρα θά ἔχουμε γνωρίσει, πῶς ἀντι-
κρύβει τὸν ἔρωτα καὶ ἡ γυναῖκα τῆς
Σουηδίας, θά χρειαστεῖ νά γυρ-
σουμε γιὰ λίγο πάλι στὸν Γκούλμπεργκ,
γιὰ νά ἰδοῦμε ἂν ὑπάρχει καμμιὰ
διαφορὰ μεταξύ τους.

Ἡ Ἐδιθ Σέντεργκραν ἦταν Σουη-
δίδα γεννημένη στὴ Φιλλανδία στὰ
1892. Μορφώθηκε στήν Πετρούπο-
λη, ὅπου ἔζησε ὡς τὴ ρωσικὴ ἐπα-
νάσταση, ἔξω ἀπὸ μερικά χρόνια
ποὺ πέρασε στὸ Νεαβόρ τῆς Ἑλβε-
τίας, ἐπειδὴ εἶχε προσβληθεῖ ἀπὸ
φθίση. Ἀπὸ τὸ 1916 ἔζησε στὴ
Ραϊβόλα, στὴ χερσόνησο τῆς Καρ-
λίας, ὅπου καὶ πέθανε στὰ 1923,
τριανταεὺς μόλις χρονῶν. Ἐβγαλε
τέσσερις ποιητικὲς συλλογὲς ἀπὸ τὰ
1916 ὡς τὰ 1920: *Ποιήματα*, *Ἡ Λύ-
ρα τοῦ Σεπτέμβρη*, *Ὁ Βωμὸς τῶν
Ρόδων* καὶ *Ἡ Σκιά τοῦ Μίλλοντος*.
Μετὰ τὸ θάνατό της, στὰ 1926, ἐκ-
δόθηκε ἡ συλλογὴ τῆς *Ἡ Χώρα
ποὺ δὲν ὑπάρχει*. Στὸ μεταξὺ, στὰ
1919, εἶχε δημοσιεύσει καὶ μιὰ σειρὰ
ἀφορισμῶν.

Εἶδαμε τὸν Γκούλμπεργκ νά μέ-
νει πιστὸς στήν παράδοση μὲ τ' αὐ-
στηρὰ μέτρα καὶ τὴν πλούσια εἰμα.
Ἀντίθετα ἡ Σέντεργκραν μὲ τὸν
ἐλεύθερο στίχο τῆς ἀπαρνιέται τοὺς
πατημένους δρόμους. Ὁ στίχος της
εἶναι λυτρωμένος ἀπὸ κάθε δεσμό,
δίχως εἰμα καὶ συχνὰ δίχως ρυθμό.
Φαίνεται πῶς ἡ πρώτη της συλλογὴ
προκάλεσε ἀρκετὲς ἀπορίαι, γι' αὐτὸ
σὺν εἰσαγωγὴ στὴ δεύτερη γράφει

τ' ἀκόλουθα, γιὰ νά ὑπερασπίσει τὴν
τέχνη της:

«Κανείς δὲν μπορεῖ ν' ἀρνηθεῖ
πῶς αὐτὸ ποὺ γράφω εἶναι *ποίησις*·
οἶε ὁμως εἶναι *στίχοι*, αὐτὸ δὲν μπο-
ρῶ νά τὸ ληστυρίσω. Δοκίμασα κά-
ποτε κάποια ἀτίθασα ποιήματά μου
νά τὰ ὑποτάξω σ' ἕναν ρυθμό, καὶ
τότε κατὰλαβα πῶς κατέχω τὴ δύ-
ναμη τῆς λέξης καὶ τῆς εἰκόνας μο-
ναχὰ ἂν κρατηθῶ ἀπολυτὰ ἐλεύθε-
ρη, μὲ ἄλλα λόγια θυσιάζοντας τὸ
ρυθμό».

Καὶ ὁμως διαβάζοντας κανεὶς τὴν
ποίησι τῆς Σέντεργκραν δὲν τοῦ ἀ-
πολείπει ἡ αἰσθησις ἑνὸς ρυθμοῦ, ὅ-
χι ἐξωτερικοῦ, ἀλλὰ ἐσωτερικοῦ. Τὴ
μυστικὴ πηγὴ τοῦ ρυθμοῦ αὐτοῦ ὁ-
μως φοβᾶμαι πῶς δὲν εἶμαι ἱκανὸς
νά τὴν ἀναλύσω.

Ἡ ποίησις τῆς Σέντεργκραν χα-
ριζοῦται ἀπὸ μιὰ βαθιὰ ἀγάπη
πρὸς τὴ φύση. Καὶ ὅπως στὴ φύση
ζει κανεὶς παράλληλα τὸ θρίαμβο
τῆς ζωῆς καὶ τὸ θρίαμβο τοῦ θά-
νατου, ἔτσι καὶ στῆς Σέντεργκραν τὸ
ἔργο βλέπουμε νά κυριαρχεῖ ἔντονα
ὁ πόθος γιὰ τὴ ζωὴ καὶ μαζὶ ἡ κα-
τάφση τοῦ θανάτου.

Εἶπαν πῶς καὶ ὁ πόθος αὐτὸς τῆς
ζωῆς καὶ ἡ ἄμεση αἰσθησις τοῦ θά-
νατου χρωσιτοῦνται στήν κλονισμέ-
νη ὕλη τῆς ποιήτριας. Εἶπαν ἀκό-
μα πῶς ἕνα πραγματικὸ ἐπεισόδιο
τῆς ζωῆς της ἔδωκε στὴ Σέντεργ-
κραν τὴν πείρα τοῦ ἔρωτα, ὅπως
θὰ τὴν ἰδοῦμε ἐκφρασμένη στὸ ἔρ-
γο της. Οἱ κριτικοὶ μπορεῖ νά ἔχουν
δίκιο. Ἐχῶ ὥστόσο τὴ γνώμη πῶς
ἡ ἐμπειρία τοῦ ποιητῆ κερδίζεται
ἀπὸ πολὺ πρὶν πλούσιες πηγές. Ἡ ἄ-
μεση ἀτομικὴ πείρα εἶναι ἕνα μόνο
στοιχεῖο της, μπορεῖ σημαντικὸ, μπο-
ρεῖ καὶ ἀσήμαντο. Ὁ ποιητὴς μὲ τὴν
εὐαισθησίαν του ἔχει τὴν ἱκανότητα
νά ζήσει καὶ μίαν ἄλλην ψυχῆς τὸ
δράμα μὲ τὴν ἴδια ἔνταση, σὺν νά
παίχτηκε μέσα του. Καὶ τὸ κάτω κά-
τω, σημασία ἔχει εἰ δίνει ὁ ποιητὴς
στὸ ἔργο του, ὅχι εἰ ἔζησε στήν ἀ-
τομικὴ του ζωὴ.

Ἀπὸ τὰ ποιήματα τῆς Σέντεργ-

γκραν προτίμησα νά παρουσιάσω ἐ-
δῶ μερικά ὄχι σκόρπια καὶ τυχαῖα
παρμένα, ἀλλὰ τέτοια ποὺ νά μᾶς
δώσουν τὴ δυνατότητα νά παρακο-
λουθῇσουμε τὴν πορεία τῆς ψυχῆς
αὐτῆς μέσα στῆς ζωῆς τῆς δοκιμασίας,
ὡς εἶναι καὶ σὲ μιὰ ἀπὸ τίς δοκι-
μασίες τῆς ζωῆς, ὅχι φυσικὰ ἀπὸ
τίς πιὸ ἀσήμαντες. Ὁ λόγος εἶναι
πάλι γιὰ τὸν ἔρωτα, ὅπως τὸν βλέ-
πει ὁμως τώρα ἡ γυναῖκα, εἰδικὰ ἡ
Σουηδίδα γυναῖκα.

Ἄς ἀκούσουμε δύο τετράστιχα
πρώτα. Στὸ ἕνα, ποὺ ἐπιγράφεται
Ρόδο, ἡ ἔρωταμένη γυναῖκα εἶναι ἐ-
τοιμὴ νά γνωρίσει τὴν ἀγάπην, ποὺ
τὴν προσμένει σὰ θάμα.

ΡΟΔΟ

(Ros)

Εἶμαι ὁμορφο, εἰς ἐπύρωσα στοῦ ἀγα-
πημένου μου τὸν κήπο.
Ἦρθε ἡ ἀνοιξιὰτικὴ βροχὴ κι' ἦπια
[καὶ γέμισα λαχτάρα.
Ἦρθεν ὁ ἥλιος ἀποπᾶν μου κι' ἦπια
[καὶ γέμισα πυράδα.
Καὶ τώρα στέκω θοῦ ἀναισθητὸ καὶ πε-
ριμένω.

Στὸ δεύτερο τετράστιχο ἡ ποιή-
τρια στέκει κάτω ἀπὸ τὴ γοητεία
τοῦ ἔρωτικου λόγου. Ἐξω ἀπὸ αὐ-
τὸν νιώθει τὴ στιγμή αὕτη πῶς ὁ
κόσμος οὐκ ἔστι.

ΛΕΞΕΣ

(Ord)

Λέξεις ἑσπέραι, λέξεις γεμάτες ὁμορφιά,
[λέξεις βαθιές...
Ἡ ἀναστροφή εἶναι ὡς ποὺ βγάζει ἕνα
[λουλούδι
μέσα στὴ νύχτα ἀθώρητο.
Πῶς τους τὸ ἄδαιο χάος παραμονεύει.
Νά 'ναι ὁ καπνὸς ποὺ στροβιλίζει
[βγαίνοντας
ἀπ' τὴ ζεστὴν ἐστία τοῦ ἔρωτα;

Ἦρθε ὁμως ἡ μέρα ποὺ ἡ γυναῖ-
κα ἔπρεπε νά χαρίσει τὸν ἄντρα,
γιὰ νά γνωρίσει τὸν ἔρωτα ὡς τὴν
ἄκρην. Αὐτὸ ποὺ ἔζησε μᾶς τὸ δίνει

ἡ ποιήτρια σ' ἕνα ποίημα μὲ τὸν τί-
τλο *Ψυχραίνει ἡ Μέρα*· εἶναι χωρι-
σμένο σὲ τέσσερις ἐνότητες. Καὶ ὅ-
πως στὰ τρία ὀκτάστιχα τοῦ Γκούλ-
μπεργκ εἶδαμε τὸ δράμα τοῦ ἀντρός,
ἔτσι κι' ἐδῶ στὰ τέσσερα μέρη ἀπὸ
τὸ ποίημα τῆς Σέντεργκραν θά πα-
ρακολουθῇσουμε τὸ δράμα τῆς γυ-
ναίκας.

ΨΥΧΡΑΙΝΕΙ Η ΜΕΡΑ

(Dagen svalnar)

Φτάνει τὸ βράδυ καὶ ψυχραίνει ἡ μέρα.
Πιὲς θαλπωρὴ ἀπ' τὸ χέρι μου,
αἷμα κυλάει στὸ χέρι μου ἴδιο μὲ τῆς
[ἀνοιξιᾶς.
Πιάσε τὸ χέρι μου, πιάσε τὸ λευκὸ
[μου μπράτσο,
πιάσε τῶν ὤμων τῶν στενῶν μου τὴ
[λαχτάρα...
Ἐξαίσιον ἀλήθεια θά 'τανε νά νιώσω,
μιὰ νυχτιὰ μόνο, μιὰ νυχτιὰ σὺν τούτῃ,
τὸ βαρὺ σου κεφάλι ν' ἀκουμπάει στὸ
[στήθος μου.

Σφεντόνισες τὸ ρόδιον τριαντάφυλλο
τοῦ ἔρωτά σου στὸ λευκὸ μου κόρφο.
Ἐγὼ σφιχτὰ κρατῶ μὲς τὰ θεράμια μου
[χέρια τοῦ ἔρωτά σου
τὸ ρόδιον τριαντάφυλλο γοργὰ ποὺ
[παίρνει καὶ μαραίνειται.
Ὡς τὸν ὁ ἀφέντης μὲ τὰ κρύα τὰ μάτια,
τὴν κορώνα τὴ δέχομαι ποὺ μοῦ προσ-
[φέρεις,
κι' ἄς μοῦ βαραίνει ἡ κεφαλὴ νά γεί-
[ρει ἀπὸ τὸ στήθος μου.

Τὸν κύριό μου πρώτη φορὰ τὸν εἶδα
[σήμερα,
σπαράζοντας σὲ μιὰ στιγμή τὸν γῶ-
[τρισ.
Τώρα καλὰ τὸ ξέρω τὸ βαρὺ τὸν χέρι
[ἀπάνω στὸ ἄλαφρό μου μπράτσο...
Ποῦ 'ναι ἡ κροιστὴ παρθενικὴ φω-
[τὴν μου;
ποῦ 'ναι ἡ γυναῖκα ἡ λεύκωρη μὲ τὸ
[κεφάλι δόλοθο;
Τώρα καλὰ τὸ ξέρω τὸ βαρὺ τὸν πιάσι-
[μο στ' ὀλότρεμό μου τὸ κορμὶ τριγύρω.

πολύτως ελεύθερα να χαίρονται τη ζωή όπως θέλουν—και στη Σουηδία ο άντρας και η γυναίκα εξακολουθούν να στέκουν ο ένας αντίκρου στον άλλον δίχως καμμία βαθύτερη κατανόηση ο' ένα από τα βασικότερα προβλήματα της ζωής. 'Ας ακούσουμε πρώτα τον άντρα:

ΒΑΛΕ ΤΟ ΧΕΡΙ
ΣΤΟ ΔΙΚΟ ΜΟΥ ΜΕΣΑ ΑΝ ΘΕΛΕΙΣ
(Lägg din hand i min om du har lust)

Βάλε το χέρι στο δικό μου μέσα αν
[θέλεις.
Γρήγορα λέω θα φύγω. Κι' όμως την
[ήμέρα
που θα 'χω φύγει δύσκολα θα πνίξω
τον καημό για να 'ρθω ξανά εδώ πέρα.
Μια μελωδία πλανεύτρα σε ταξίδια

με τράβηξε νωρίς μακριά από το
[γιαλό μου.
Είμαι ένας που περνά και φεύγει μόνο.
Βάλε το χέρι αν θέλεις μέσα στο
[δικό μου.

Στην πρόταση αυτή του Γκούλμπεργκ απαντά θαρρείς η Σέντεργκραν, κι' ες είναι το ποιήμα της πολύ πιο παλιό από του Γκούλμπεργκ:

ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ
(Uppåkt)

Ο έρωτάς σου σκοτεινιάζει το άστρο
[σου.
Πρόβαλε βλέπω στη ζωή μου το φεγγάρι.
[γάρ.
Δε νιώθει το δικό μου χέρι στο δικό
[σου μέσα σά στο σπίτι του.
Πόθος ωμός είν' το δικό σου χέρι
το δικό μου το χέρι είναι λαχτάρα.

ΑΝ ΝΟΜΙΖΕΤΕ πως έχετε μέσα σας μια σπίδα αληθινής δημιουργικής φωτιάς, αν αισθάνεστε βαθειά στην καρδιά σας την δύναμη να γράψετε ποιήματα, ιστορίες, βιβλία, αν άνθρωποι που ή γνώμη τους αξίζει να τη σεβαστείτε σάς έδωσαν έστω και λίγο θάρρος και βεβαιωθήκατε γι' αυτό που αισθάνεστε, τότε αλλάξτε τη ζωή σας. Ετοιμαστήτε να κάνετε κάθε θυσία για να δυναμώσετε αυτή τη σπίδα. Στόν κόσμο που ζούμε, η ποίηση, η τέχνη, η φαντασία είναι τα πιο πολύτιμα πράγματα που ένας άνθρωπος μπορεί να χαρίσει στους συνανθρώπους του.

JOHN LEHMANN
Ποιητής, συγγραφέας και κριτικός

ΤΟ ΠΑΡΙΣΙ
ΠΑΝΤΑ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΕΙ
ΤΗ ΜΟΔΑ

Του
LESLEY
BLANCH

(Από το
<Contact>
Λονδίνο)

Πότε καμιά μόδα δεν ξεπέρασε το Παρίσι. Η μυθική του ύπεροχη βρίσκεται στις πιο άνεπαισθητες λεπτομέρειες, στην τέλεια τεχνική του φορέματος και, συνήθως, στο ασυνήθιστο, στην πολυμυρία που δεν γίνεται αμέσως αντιληπτή. Μπορεί να είναι το χρώμα της φόδρας, μπορεί να είναι η ραφή ή το κουμπωμα του γιακά ή μπορεί ακόμη, να είναι απλώς τα κουμπιά: ό,τι κι αν είναι όμως θα δείξει το Παρίσι σάν να είχε επάνω του φωτεινή επιγραφή. Όσο για τα καπέλλα, μόνο το Παρίσι, νομίζω, μπορεί να δώσει το διακριτικό, σχεδόν δασκαλιστικό καπέλλο, που για τον άμνητο φαίνεται πάντα σάνα έγινε τώρα, που είναι πολύ ακριβό, εξαιρετικά κομψό, έντελως πρωτότυπο. Αυτό είναι το αληθινό Παριζιάνικο καπέλλο, και όχι οι διάφοροι

έκκεντριμοί, τα φρούτα και τα φτερά.

Με το τέλος του πολέμου άρχισαν να διατυπώνονται αμφιβολίες για την υπεροχή της Γαλλικής μόδας. Η εμφάνιση της Βρετανικής μόδας και συγχρόνως η ζωντάνια και η διαρκώς μεγαλύτερη επίδραση της Αμερικανικής, αποτελούσαν σοβαρούς αντιπάλους. Είπαν τότε πως ό,τι απόμεινε από την Εύρωπη, και τη Βόρειο και Νότιο Αμερική θα ξεχνοσαν το Παρίσι και τους ράφτες του. Ωστόσο αυτό ήταν απλώς εύσεβεις πόθοι μερικών. Οι πολλοί—αν το κομψό κοινό που ξεδεύει σήμερα μπορεί να ονομασθεί «οί πολλοί»—δεν έπαψαν να κινούνται γύρω από το Παρίσι, αναποφάσιστοι τι να διαλέξουν, έτοιμοι να εκτιμήσουν τις καινούριες δημιουργίες του Μπαλμπαίν και του Φάτ και το νιού

λουκ του Ντιόρ που απεβλήθη ο αὐτὸν τὸν ἴδιο, στὶς γυναῖκες καὶ στὸ Παρίσι.

Οἱ ράφτες κάνουν συνεχῶς τοῦ καφαλιού τους. Ἡ ζήλεια ποὺ ὑπάρχει μεταξύ τους ἐλαττώνεται κάπως ἀπὸ τὸ αἶσθημα τῆς ἀλληλεγγύης. Στέκονται πάντα ἐνωμένοι, καὶ αὐτὸ τὸ δείχνει καθαρὰ τὸ Συνδικάτο τους. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ ὁ Σάορ Φρεντερικ Γουόρθ λανσάρισε τὴν *haute couture* μὲ πρώτη του πελάτισσα τὴν αὐτοκράτειρα Εὐγενία, οἱ ράφτες εἶναι πάντα περισσότεροι ἀπὸ τὶς μοδίστρες. Ἡ Λανβὲν καὶ ἡ Σανέλ ἐφθασαν ἐκεῖ ποὺ ἐφθασαν δουλεύοντας σκληρά, ἀρχίζοντας ἀπὸ μαθητιοῦλες στὸ ἐργαστάσιο. Ἐνῶ

ὁμως ἡ φήμη Λανβὲν κρατᾷ ὅλο της τὸ κύρος καὶ μετὰ τὸν θάνατο τῆς «Μαντάμ», καὶ λέγεται ὅτι ἔχει τὴν μεγαλύτερη πελατεία τῶν ἐπαρχιῶν καὶ τῶν ἀποικιῶν, ἡ Σανέλ ἔσθρησε μὲ τὸν πόλεμο. Ἡ Σκιαπσέλλι ἦρθε ἀπὸ τὴ Ρώμη καὶ παρ' ὅλες τὶς τρέλλες της — ἀστακοὺς πάνω σὲ φοῦστα ἀπὸ βελούδο σιφφόν, χρυσὰ νύχια καὶ πράσινα γάντια καὶ τὰ παρόμοια — ἀπέκτησε μεγάλη φήμη, νομίζω ὅμως πῶς δὲν μπορεῖ νὰ συγκριθῇ μὲ τὴν κλασσικὴ γραμμὴ τοῦ Μολυνέ π. χ. ἢ τοῦ Πιγκέ.

Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ράφτες εἶναι θεσματοκίττοι στὴ δουλειά τους. Ὁ Ζὰν Φάτ π. χ. συχνὰ φωτογραφίζεται ἐκπλωμένος φαριδιὰ πλατεῖα στὸ πάτωμα νὰ σχεδιάζῃ τὰ μοντέλα του.

Ὁ Πιέρ Μπαλμαίν, ὁ πιδ εὐπρόσιτος ἀπ' ὅλους, ποὺ δείχνει καθαρά πῶς εἶναι παιδί τῆς Σοβότας, τριγυρίζει συνεχῶς μέσα στὰ σαλόνια καὶ χῶνε τὴ μύτη του παντοῦ.

Τὶ χρώμα θὰ κάνουν τὸ ταβάνι, πόσο μακρὰ θὰ γίνῃ μιὰ γούνινη κάπα, τί θ' ἀπογίνῃ μὲ τὶς κόπρτες; Μπερδεύεται στὶς ἐρωτοδουλειὲς ἐνὸς μανεκέν, στὰ παζάρια ἐνὸς πελάτη ἢ στὶς φωτογραφίες ποὺ θὰ δώσουν στὰ περιοδικὰ μόδας. Ὁ Μπαλμαίν κρατᾷ πάντα τὰ ἔθιμα τῆς πατρὶδος του στὴ Λεωφόρο Φραγκίσκου Α' καὶ ὅπως ἐνὰς Ιερῆς ἔρχεται νὰ εὐλογῇ τὰ νέα του ποίμνια, ἔτσι παίρνει μαζὶ του ἕνα φίλο του παπὰ καὶ εὐλογεῖ τὰ νέα σαλόνια, καπέλων ἢ φορεμάτων. «Bonjour, mon père», λένε τὰ μανεκέν καθὼς ὁ σεβάσμιος πατὴρ ἐμφανίζεται στὸ σαλόνι καὶ κανεὶς δὲν τὸ βρίσκει ἀνάρμοστο.

Ὁ Μπαλεντσιότα ἄλλο πάλι αἶνιγμα αὐτός. Σπάνια τὸν ἔχουν δῆ — ἴσα-ἴσα μιὰ μαεστὰ — ἀκόμη καὶ οἱ πιστότεροι πελάτες του. Ἐρχεται στὸ Παρίσι, βλέπει τὰ καινούρια ὑφάσματα, σχεδιάζει τὴν «κολεξιόν» του καὶ ἐξαφανίζεται ἀμέσως στὴ Μαδρίτη. Ὁ Ντιόρ μοιάζει περισσότερο μὲ ντένεκτιβ ἢ ἔμπορο αὐτοκινήτων. Τὸ παρουσιαστικὸ του

θυμίζει ἀστὸ καὶ δὲν προδίδει τίποτε ἀπὸ τὴν ἰδιοφυΐα του.

Κάθε οἶκος μόδας κάνει δύο ἐκθέσεις τὸ χρόνο καὶ σιὰ ἐνδιάμεσα ἐπιδεικνύει μοντέλα τῶν διαφόρων ἐποχῶν. Τὸ ἀνοιγμὰ τῆς ἐκθέσεως εἶναι σπουδαῖο γεγονός. Μοιάζει πιδ πολὺ μὲ δεξίωση καὶ γίνεται πάντα βράδυ. Στις ἀγοραστές, ἀντιπροσώπους μεγάλων καταστημάτων μόδας προσφέρεται ἄφθονη σμάνια.

Οἱ δύο πρώτες ἐβδομάδες εἶναι γιὰ τοὺς ἐμπόρους, τοὺς δημοσιογράφους καὶ μερικοὺς ἐκλεκτοὺς πελάτες. Οἱ περισσότεροι πελάτες προτιμοῦν νὰ πᾶνε ὅταν περάσῃ ἡ μεγάλη φασαρία.

Κάθε μέρα, γύρω στὶς τρεῖς τὸ μεσημέρι, τὰ κομψὰ σαλόνια εἶναι ἀποπνικτικὰ γεμάτα. Ἡ διευθύντρια γυρίζει δεξιὰ κι ἀριστερὰ καὶ κοιτάζει ἂν ὅλα γίνονται ὅπως πρέπει. Οἱ πωλήτριες ἔχουν ἐπιλέσει τοὺς πελάτες· ἄλλες βρίσκονται μαζεμένες στὸ κεφαλόσκαλο καὶ περιμένουν μερικοὺς ἀργοπορημένους. Ἐχουν ποσοστὰ ἀπὸ τὶς πωλήσεις καὶ εἰσι δὲν ἀφήνουν καμιὰ εὐκαιρία νὰ πᾶν χαμένη. Κατ' ἀρχὴν δὲν εἶναι διόλου συμπαθητικές, δὲν ἀφήνουν κανέναν νὰ μὴν τὸν κριτικάρουν· φέρονται μὲ ὑπολογισμό καὶ ὀπισθοβουλία. Μερικὲς εἶναι στὴ δουλειὰ ἀπὸ μικρὲς καὶ ὅταν πᾶνε σὲ ἄλλο σπίτι εἶναι ἱκανὲς νὰ παρασύρουν ἀρκετοὺς πελάτες. Ἄλλες «καταλαμβάνουν» ἐξ ἀπῆνης τοὺς ἄμαθους νέους πελάτες καὶ ἄλλες χρησιμοποιοῦν τὴν κοσμικότητα ἀποκτώντας τὸ στυλ τῆς κυρίας τοῦ κόσμου. Εἶδα μιὰ νὰ ρίχνῃ τὸ δόλωμα σὲ μιὰ πιθανὴ πελάτισσα λέγοντας: — Ὁ ἀγαπητὴ μου! Πόσο χαίρομαι ποὺ σὰς βλέπω! Δὲ μὲ θυμώστε; Συναντηθήκαμε στὴς κομῆσες τὰς... Ἡ κατάπληκτη πελάτισσα βεβαίως δὲν μπορεῖ νὰ θυμηθῇ ἀπὸ καίτῃ τὴ στιγμή ὅμως ἔχει μὴν στὸ χορὸ καὶ ἂν ἡ πωλήτρια ἔσθῃ καλὰ τὸ δουλεῖα της, ἡ κυρία θὰ φύ-

γι ἔχοντας ἀγοράσει περισσότερα ἀπὸ ὅ,τι λογαρίασε. Ἀπὸ τρία φορέματα ἂς ποῦμε τῶν 60 000 φράγκων, ἡ πωλήτρια ξεκοφρίζει 10 ἢ 15%, δηλ. περίπου 18 000 φρ. Ἐν τῷ μεταξὺ προβάλλουν τὰ μανεκέν. Στὴν αἴθουσα ποὺ ντύνονται κυριαρχεῖ τρέλλα καὶ ὑστερισμός· τὰ φορέματα κρέμονται σὲ πολλὰς ἀπανωτὲς σειρὰς ὡς τὸ ταβάνι. Ἀκόμα ὑπάρχουν ἄφθανοὶ καθρέφτες, φωτογραφίες τοῦ Ζερὰρ Φιλίπ ἢ τοῦ Ταῦρον Πάουερ, πλεχτὰ καὶ διάφορες λιχουδιές.

Ἀπὸ μείνο τὸ τρελλοκομεῖο ξεπροβάλλουν τὰ μανεκέν καὶ κατεβαίνουν τὶς σκάλες.

Bulancage

Ἡ ἡμέρα τους ἀρχίζει κατὰ τις ἐν-
νιά. Ὅλο τὸ πρωτὶ δοκιμάζουν. Τὰ
ραντεβου μετὰ τὸ κουρεῖο καὶ ἡ ἱερο-
τελεστία τοῦ καλλωπισμοῦ, τοὺς παίρ-
νουν πολλές ὥρες. Μετὰ πρέπει νὰ
ποζάρουν στοὺς φωτογράφους τῶν πε-
ριοδικῶν μόδας, νὰ δοκιμάσουν κα-
πέλλα καὶ παπούτσια. Καὶ ὕστερα τὸ
ἀπόγευμα ἀρχίζει ἡ ἐπίδειξη. Ἀπὸ
τὶς τρεῖς ὥς τις πέντε τὸ κάθε μα-
νεκὲν ἐπιδεικνύει περὶ τὰ 20-30
μοντέλα. Πολλὲς φορές πρέπει νὰ
ἐναποφορέση μερικὰ ἐπειδὴ κάποια
πελάτισσα δὲν εἶδε τὴν ἐκθέση ἀπὸ
τὴν ἀρχή. Τὰ διαλείμματα φυσικὰ
δὲν λείπουν, τὰ πόδια ξεκουράζον-
ται πάνω στὰ τραπέζια, οἱ ξαυτιέ-
ρες χαλαρώνονται, ἔρχεται ἓνα κα-

φεδάκι ἐρζάτς, κανένα μπισκότο ἢ...
ἓνα καυσαδάκι μὲ κάποια ἀντίζηλο...

Οἱ μεγάλοι ράφτες συμφωνοῦν ὅτι
ἡ πελατεία τους χωρίζεται κατὰ
ἔθνη καὶ οἱ διαφορὲς τους εἶναι ἐν-
τονώτατες. Γενικὰ θὰ λέγαμε πὼς οἱ
Ἀγγλίδες ζητοῦν βραδυὰ φορέματα,
βαριὲς τουαλέττες χοροῦ. Αὐτὴ εἶναι
ἡ ἀδυναμία τους. Οἱ Ἀμερικανίδες
ζητοῦν ἐξεζητημένα, κλειστά, φορέ-
ματα γιὰ δειπνο. Ἡ Γαλλίδα φτιά-
χνει τὴ γκαρδαρόμπα της μὲ βάση
πάντα τὸ κλασσικὸ μαῦρο φόρεμα.
Οἱ ἔθνικες διαφορὲς συνεχίζονται
καὶ στὴν πρόβα. Οἱ Ἀγγλίδες, μὲ
λίγες ἐξαιρέσεις, ποτὲ δὲν μποροῦσαν
νὰ δώσουν στοὺς ράφτες νὰ καταλά-
βουν τί ἤθελαν. Πληρώνουν καλὰ,
εἶναι εὐγενεῖς, χαριτωμένες — Ὡ μὰ
οὔτε συζήτηση — ὅλα αὐτὰ εἶναι
θαῦμα! Δὲν μπορεῖ ὅμως νὰ τις βρῇς
πυθινά. Ὅταν ἔρχονται γιὰ πρόβα
νομίζεις καὶ κάνουν ἐπιδρομὴ ὅση
ώρα δοκιμάζουν, τὸ ἓνα μάτι
τὸ ἔχουν στὸ ρολόϊ. Πάντα εἶναι
βιαστικές. Πολλὲς φορές τὸ ταξὶ
περιμένει. Δὲν μποροῦν νὰ ἀφή-
σουν τὸ τσιγάρο ἀκόμη καὶ στὴν
πρόβα. «Προσέξτε λιγάκι! ἡ πρόβα
εἶναι σοβαρὴ υπόθεση.» Καὶ τελικὰ,
ἀν δὲν ὑπάρχη καιρὸς γιὰ τὴν τε-
λευταία πρόβα, — βεβαίως ἐκπλήσσον-
ται πὼς τὸ φόρεμα δὲν πέφτει καλὰ
— καὶ ὅλα ἀρχίζουν ἀπὸ τὴν ἀρχή.
Ὑστερα αὐτὴ ἡ τρέλλα νὰ φοροῦνε
πάντα παπούτσια πού δὲν ταιριάζ-
ζουν μὲ τὸ φόρεμα!... Σπὸρ πα-
πούτσια μὲ μαῦρο φόρεμα: ἔξω τὰ
δάχτυλα καὶ ταγιέρ. Γιὰ ὄνομα τοῦ
Θεοῦ! κρίμα! καὶ ὅμως πληρώνουν
θαυμάσια! εἶναι εὐγενέστατες...

Ἡ Γαλλίδα ψωνίζει οἰκονομικὰ.
Καταρτίζει τὴ ντουλάπα της προσε-
χτικὰ, λὲς καὶ καταστρώνει στρατη-
γικὸ σχέδιο. Ποτὲ δὲν ἐνδιαφέρεται
πολύ γιὰ ἐσώρρουχα κεντημένα στὰ

χέρι. Πολλὲς φορές θὰ φέρη τὸν ἄν-
τρα της ἢ τὸ φίλο της στὴν πρόβα
καὶ πάντα θὰ ἐξετάσῃ τὸ κάθε τι,
θὰ συζητήσῃ κάθε λεπτομέρεια τῆς
μόδας, ὥστόσο τὸ μάτι της δὲν θὰ
φύγη καὶ ἀπὸ τις τιμές.

Ἡ Ἀμερικανίδα — ἄλλη πάλι αὐ-
τή. Ἡ πλούσια Ἀμερικανίδα σπά-
νια εἶναι ἐκλεκτική. Ἐχει τὴν ἀπλη-
στία τοῦ παιδιοῦ. «Θὰ μπορούσε νὰ
συντηρῇ μόνη της ἓνα ὁλόκληρο μα-
γαζί», εἶπε κάποτε ἓνας ράφτης, πού
πάλευε μετοξὺ τῆς Γαλλικῆς τσιγ-
κουινὰς καὶ τῆς μανίας του νὰ ἔχη
δουλειές. Ἐνῶ ἡ πλούσια Γαλλίδα
θὰ παραγγεῖλῃ ἕξ ἢ ὀκτὼ φορέμα-
τα τὴν ἐποχή, ἡ Ἀμερικανίδα θὰ
κάμῃ τριάντα ἢ σαράντα.

«Μὰ πού τὰ φορεῖ ὅλα αὐτὰ;» ρώ-
τησε ἡ πωλήτρια. «Στὸ Κανσας;»
«Σαράντα φορέματα, καὶ ὅλα πάνω
ἀπὸ ἐσώρρουχα κεντημένα στὴ μηχαν-
νὴ», λέει περιγελαστικὰ ἡ διευθύν-
τρια πού κρίνει τις πελάτισσες ἀπὸ
τὰ ἐσώρρουχά τους.

Οἱ τιμὲς εἶναι ψηλὲς καὶ ἀνεβαί-
νουν κάθε ἐποχή, ἀνάλογα μὲ τοὺς
μισθοὺς καὶ τὰ ἐξοδα. Τὸ 1947 ἓνα
φόρεμα στοίχιζε κατὰ μέσον ὄρο 45.
ἢ 50.000 φράγκα. Στις ἀρχὲς τοῦ
1949, 10.000 ἢ 80.000 φράγκα.

Τὰ παζάρια εἶναι πολὺ συνηθι-
σμένα. Θὰ σκέπτεστε ἴσως πὼς ὁ-
ταν μιὰ γυναίκα μπορεῖ νὰ πληρώ-
νῃ ἄς ποῦμε 50.000 φρ. γιὰ ἓνα φό-
ρεμα, δὲν θὰ ζητήσῃ νὰ τῆς κόψουν
ἀπὸ τὰ λογαριασμὸ της 3.000 φρ.
Ἐ, λοιπὸν κάνετε λάθος. Τὸ παζά-
ρεμα εἶναι κι αὐτὸ μέρος τοῦ παι-
χνιδιοῦ, καὶ ὁ μόνος πού δὲν τὸ δια-
σκεδάζει εἶναι ἡ διευθύντρια γιὰ τὴν
ὁποία εἶναι κούραση καὶ χάσιμο ὥρας.
Οἱ ράφτες τὸ ξέρουν πολὺ καλὰ αὐτὸ
καὶ ἡ διευθύντρια ὑποχωρεῖ μὲ γλύ-
κα, («Γιὰ σὰς, κυρία τάδε, θὰ κάνωμε
ἐξαιρετικὴ τιμή»), πάντα ὅμως χω-

ρὶς νὰ ξεπερνᾷ τὰ καθορισμένα ὄρια.
Στὸ κάτω-κάτω οἱ τιμὲς εἶναι
κάτι ὑποκειμενικὸ ὅπως τις βλέπει
ὁ καθένας. Αὐτὸ πού γιὰ μιὰ γυ-
ναίκα εἶναι τρελλὴ ὑπερβολή, γιὰ
τὴν ἄλλη εἶναι ἀνάγκη. Ἦσαν μιὰ
γυναίκα πού τρελλαινόταν γιὰ ἓνα
πανωφόρι μὲν καὶ ἐπειδὴ δὲν μπο-
ρεῖ νὰ τὸ ἀγοράσῃ ζητάει ἀπλῶς νὰ
τὸ δοκιμάσῃ.

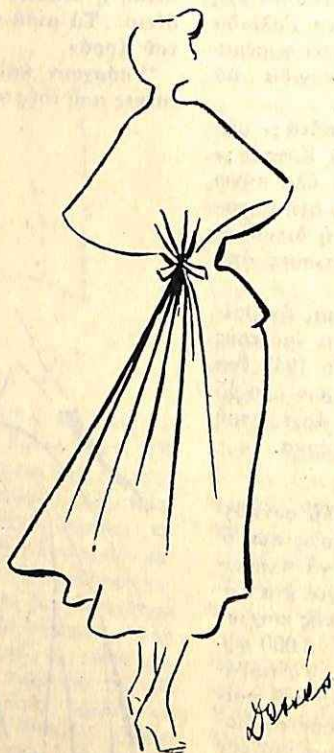
«Δὲν εἶναι ἀκριβὸ κυρία μου», τῆς
εἶπε ἡ πωλήτρια. «Τέσσερα ἑκατομ-
μύρια μόνο. .» «Ὅχι», ἀπάντησε σκε-
πτικὴ ἡ πελάτισσα. «Ἐχετε ἀπόλυτο
δίκιο. Τὰ μισὰ ἀπὸ ὅτι ἓνα ἔργο
τοῦ Κορό».

Ὑπάρχουν καὶ προνομιούχες γυ-
ναῖκες πού τοὺς γίνονται ἐξαιρετικὲς

τιμές ή που δέν πληρώνουν τίποτε' ήθοιοι και κοσμικά άστερία. Άλλά κατά κανόνα, ή καλή πελάτισσα κρίνεται από τὰ χρήματα που άφήνει. Δέν της γίνεται έκπτωση έπειδή άγοράζει πολλά. Οί ράφτες μπορεί νά είναι καλλιτέχνες, είναι όμως έπιχειρηματίες. Έξαντιλούν όλη τους τήν αγάπη για τή δουλειά τους στην τέλεια εμφάνιση των μαγεκέν. Από

κει και ύστερα, και ό Κουασιμόδος θά μπορούσε νά φορέση τὰ μοντέλα τους άρκεϊ νά πληρώνη. Ρώτησα μερικούς άπ' αυτούς άν λυπούνται ή άν άγανακτούν όταν βλέπουν τὰ μοντέλα τους κακοφορεμένα. «Ή δουλειά, μοι άπάντησαν, εμάς έμαθε νά άδιαφορούμε για τὰ μοντέλα μας από τή στιγμή που θά φύγουν από τὰ χέρια μας».

ΟΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Της MEGAN LLOYD GEORGE, M.P.

(Από τὸ «Parliamentary Affairs», Λονδίνο)

Σε προηγούμενα τεύχη της «Έκλογής» δημοσιεύτηκαν άρκετά άρθρα για τή ζωή και τή δράση των γυναικών σε διάφορες χώρες. Δημοσιεύουμε τὸ τελευταίον άρθρο της σειράς αυτής με θέμα τήν κοινοβουλευτική δράση των γυναικών σε διάφορες χώρες τοῦ κόσμου. Τὸ άρθρο είναι γραμμένο από ένα μέλος της Βουλής των Κοινοτήτων, τήν κόρη τοῦ Νε. Λόυδ Τζώρτζ, πρωθυπουργοῦ της Μεγ. Βρεταννίας στὸν Πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ο Βίκτωρ Ούγκω είπε κάποτε: «Ο δέκατος ὀδοος αἰώνας διακήρυξε τὰ δικαιώματα των άνδρων· ο δέκατος ἑνατος αἰώνας θά διακηρύξη τὰ δικαιώματα των γυναικών.» Όπως μάς διδάσκουν τὰ παλιότερα γραπτά μνημεία, οι γυναίκες άσκούσαν έμμεση επίδραση στὸ δημόσια πράγματα. Μόνο όμως στὸν 19ο αἰώνα εφαρμόστηκε και στις γυναίκες ή άρχή σύμφωνα με τήν όποία «δέν είναι δυνατόν νά άρνηται κανείς δικαιώματα σε ανθρώπους από τους όποιους άπαιτεϊ ώρισμένες ύποχρεώσεις».

Σιγά· σιγά και με χίλιους κόπους ή μία ύποχώρηση διαδεχόταν τήν άλλη, και οι γυναίκες κέρδισαν τή μάχη για τήν πολιτική τους χειραφέτηση. Πρίν από σαράντα χρόνια, ή Φιλλανδία, πρωτοπόρος στὸ ζήτημα της πολιτικής ισότητας των δύο φύλων, έδωσε πολιτικά δικαιώματα στις γυναίκες. Στὸ 1919 ή Ααίδη Άστορ (Βρεαννή υπήκοος Άμερικανικής καταγωγής) πήρε μιὰ έδρα στή Βουλή των Κοινοτήτων.

Δυὸ χρόνια άργότερα ο Καναδάς, πρώτος από τις Κτήσεις, εξέλεξε γυναίκα μέλος τοῦ Κοινοβουλίου. Οί πύλες όμως της Βουλής των Λόρδων έμειναν και μένουν ως σήμερα κλει-

δαμπαρωμένες στην «τρομερή στρατιά των γυναικών». Στην τελευταία διακομματική συνεδρίαση σχετικά με τήν άναδιοργάνωση της Βουλής των Λόρδων, οι άρχηγοί και των τριών κομμάτων αποφάσισαν νά επιτρέψουν στις γυναίκες νά συμμετάσχουν στή Νέα Βουλή των Λόρδων ή όποία πρόκειται νά ιδρυθῇ.

Πολλοί είναι ότι από τήν εποχή που χειροφετήθηκαν οι γυναίκες, σχετικά λίγες ήσαν εκείνες που χρησιμοποιήσαν τὰ δικαιώματά τους ή έπωφεληθήκαν από τις εύκαιρίες που τους προσφέρονταν. Οί περισσότερες στέκονται στὸ κατώφλι διαστακτικές και συνσταλμένες και φοβούνται νά πατήσουν τὸ πόδι τους στήν καινούρια κληρονομιά που τους έτυχε. Είναι άραγε δικαιολογημένη ή γνώμη αυτή; Υπάρχουν γυναίκες βουλευτές σε όλα σχεδόν τὰ Κοινοβούλια της Εύρώπης, σε όλα τὰ Κοινοβούλια της Βρετ. Συμπολιτείας και των χωρών της Λατινικής Άμερικής, καθώς και στὸ Κογκρέσσο των Ήνωμ. Πολιτειών. Στὴ Ρωσία υπάρχουν 277 γυναίκες στὸ Ἀνώτατο Σοβιέτ. Ή πιὸ έπαναστατική όμως αλλαγή έγινε στις χώρες της Μέσης και Ἀπω Ἀνατολής. Στην Κίνα 93 από τὰ 1600 τακτικά μέλη της Έθνικής Συνελεύσεως είναι γυναίκες. Στις Ἰνδίες οι γυναίκες πήραν, τὸ 1937, τὸ δικαίωμα νά εκλέγονται μέλη της Νομοθετικής Συνελεύσεως των Ἰνδιών και από τὸ 1924 συμμετέχουν στις Νομοθετικές Επιτροπές των έπαρχιών. Ή αντίπροσώπευση των γυναικών θεωρήθηκε τόσο σημαντική, ώστε ένας νόμος τοῦ 195 της Ἰνδικής Κυβερνήσεως ώρισε 42 γυναικείες έδρες στις Συνελεύσεις των Έπαρχιών.

Ή ιστορία της πολιτικής χει-

ραφετήσεως των Γερμανίδων παρουσιάζει μεγάλες αντιθέσεις. Από το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου τα 6-10% των αντιπροσώπων ήταν γυναίκες. Στο τελευταίο Ράϊχσταγ που είχε εκλεγεί έλευθερα, υπήρχαν 30 γυναίκες. Το καθεστώς του Χίτλερ έστειλε τις γυναίκες στα σπίτια τους και ύψωσε γύρω τους οικογενειακά καθήκοντα. Υπήρχαν βέβαια γυναικείες οργανώσεις αλλά η δράση τους ήταν αυστηρά περιορισμένη στη μελέτη της οικιακής και στην ίδρυση σχολείων για μητέρες. Η Γερμανίδα έπρεπε να γίνει νοικοκυρά. Η Λουίζ Σράιντερ αποσύρθηκε από την πολιτική και δούλεψε σ' ένα φορτίο του Άμβουργου. Κατά τον ίδιο τρόπο έπρεπε στην Αφάνεια όλες όσες είχαν διακριθεί στο κοινωνικό και πολιτικό πεδίο. Τώρα προβάλλουν πάλι στην πολιτική ζωή και εργάζονται για την άνοιξη της χώρας τους. Σήμερα υπάρχουν στη Γερμανία 1886 αντιπρόσωποι και απ' αυτούς οι 219 είναι γυναίκες (οι 52 από τη Βρετανική Ζώνη).

Και τώρα ας δούμε ποιά ήταν η πρόοδος που συντελέστηκε στις χώρες που πρώτες έδωσαν δικαιώματα στις γυναίκες. Στη Φιλανδία υπάρχουν σήμερα στο Κοινοβούλιο τόσες γυναίκες, όσες υπήρχαν και πριν από σαράντα χρόνια. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, από τότε που έξελέγη η πρώτη γυναίκα βουλευτής, στα 1916, 41 γυναίκες υπηρέτησαν στη Γερουσία και στη Βουλή των Αντιπροσώπων. Στη Βρετανία οι αριθμοί δεν άλλαξαν στα τελευταία χρόνια. Σήμερα υπάρχουν 21 γυναίκες μέλη του Κοινοβουλίου.

Ποιά είναι η συμβολή των γυναικών στη νομοθεσία και στο έργο του Κοινοβουλίου; Όπως ήταν αναπόφευκτο οι γυναίκες, στα πρώτα χρόνια της πολιτικής τους

χειραφετήσεως, θέλησαν να διορθώσουν σφάλματα, να εξαλείψουν εμπόδια και να εξομαλύνουν ανισότητες από τις οποίες το φύλο τους υπέφερε τόσο καιρό. Στα πρώτα χρόνια της χειραφετήσεως, ψηφίστηκαν στη Φιλανδία 26 Νόμοι, οι περισσότεροι σχετικοί με τη θέση των γυναικών στο Κράτος.

Έγιναν νόμοι που έδιναν στις έγγαμες γυναίκες το δικαίωμα να παίρνουν δημόσιες θέσεις, νόμοι που τους επέτρεπαν να παντρεύονται σε μικρότερη ηλικία και άλλοι που αναγνώριζαν στις γυναίκες το δικαίωμα να ψηφίζουν. Τα μέτρα αυτά δεν αποτελούσαν απλώς μια «φεμινιστική» νομοθεσία. Είχαν ευρύτερη κοινωνική σημασία. Οι νόμοι αυτοί απορρίφθηκαν και υπερβλήθηκαν ξανά σε άλλες συνεδριάσεις της Βουλής. Μερικές από τις μεταρρυθμίσεις έγιναν ύστερα από 10-20 χρόνια ύπομονετικής προσπάθειας.

Τα ίδια έγιναν και στη Βρετανία. Τον πρώτο καιρό οι λίγες γυναίκες που συμμετείχαν στη Βουλή των Κοινοτήτων ασχολήθηκαν κυρίως με «γυναικεία» όπως τα είπαν «ζητήματα». Ψηφίστηκε ένα διάταγμα που απαγόρευε την πώληση οινόπνευματων στους νέους κάτω των 18 ετών, άλλο που απαγόρευε την επιβολή της ποινής του θανάτου σε μέλλουσες μητέρες, άλλο που προστάτευε τα δικαιώματα των υστερημένων παιδιών ή εκείνων που υπήγονταν στον περί Κληρονομίας Νόμο. Στον πόλεμο οι γυναίκες βουλευτές παρουσιάστηκαν έτοιμες σε όλα τα ζητήματα τα σχετικά με την αποδοτικότερη χρησιμοποίηση των γυναικών. Το ίδιο ένωμένες — άσχετα σε ποιο κόμμα άνηκαν — παρουσιάστηκαν στις διάφορες Κυβερνήσεις για να ζητήσουν την εισδοχή τους στο διπλωματικό κλάδο και να συζητήσουν το ρόλο που θα παίξει η γυναίκα στην άνοιξη της χώρας. Στο έντονο αυτό μέτωπο οι γυναίκες έδειξαν αξιοπαινή ανεξαρτησία πνεύματος και δεν φο-

βήθησαν να κάνουν κριτική και στο ίδιο τους το κόμμα.

Στη δεύτερη περίοδο της πολιτικής τους εξέλιξης οι γυναίκες συγκέντρωσαν το ενδιαφέρον τους κυρίως σε κοινωνικά και ήθικά ζητήματα: υγεία, εκπαίδευση, μητροτητα. Όσο όμως αυξάνεται η πειρα τους στη δημοσία ζωή, τόσο σιρέφουν την προσοχή τους σε πλατυτέρα έθνικά προβλήματα. Στις Ηνωμένες Πολιτείες η παλαιότερη γυναίκα πολιτικός, η Μαίρη Τ. Νόρτον, υποστήριξε ως Προεδρος της Επιτροπής Έργασίας, το Νομοσχέδιο περί Μισθών και Ωρών Έργασίας που ως ένα σημείο βελτίωσε τα οικονομικά έκατομμυρίων Αμερικανών εργατών.

Στην Νότιο Αφρική οι Ιθαγενείς εξέλεξαν αντιπρόσωπο τους την κ. Μπάλλινγκερ και της ανέθεσαν την υπεράσπιση των συμφερόντων τους.

Ενα άλλο πεδίο στο οποίο οι γυναίκες έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον είναι η εξωτερική πολιτική. Στις Ηνωμένες Πολιτείες πολλές γυναίκες είναι μέλη της Επιτροπής Έξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής των Αντιπροσώπων και οι περισσότερες απ' αυτές παίρνουν ενεργό μέρος στις σχετικές συζητήσεις. Ο Πρόεδρος Τρούμαν διόρισε την κ. Νόρτον αντιπρόσωπο της Κυβερνήσεως και παρατηρητή στην Διεθνή Συνδιάσκεψη Έργασίας που έγινε στο Παρίσι στα 1945. Ακόμη είχε γίνει συνήθεια να ορίζεται μια γυναίκα ανασπληρωματική αντιπρόσωπος στην Γεν. Συνέλευση της Κοινωνίας των Εθνών και σήμερα του Ο.Η.Ε. Όλα αυτά δείχνουν πόσο έντονα είναι το ενδιαφέρον των γυναικών όλων των χωρών για την πραγματοποίηση της ειρήνης, παρ'όλο που οι απόψεις τους μπορεί να διαφέρουν πολύ.

Σε πολλές χώρες γυναίκες διορίστηκαν σε σπουδαίες θέσεις και αυτό δείχνει ότι οι Ικανότητές τους

αναγνωρίστηκαν. Στη Βρετανία η Μαργκαρετ Μπόντφελντ διορίστηκε Υπουργός της Έργασίας στα δύσκολα και κρίσιμα χρόνια 1929-31, και η Μίς Πέρκινς ανέλαβε το ίδιο έργο στις Ηνωμένες Πολιτείες την εποχή της μεγάλης κρίσεως. Στη Σουηδία η δρ. Κάριν Κοκ, οικονομολόγος, είναι υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου. Στη Νορβηγία, η κ. Άσσαντ έχει την ίδια θέση, αν και ασχολείται με κοινωνικά ζητήματα. Στη Βρετανία η Έλεν Ουίλκινσον, η δεύτερη γυναίκα που έφθασε ως το Υπουργικό Συμβούλιο, έρχοματίσε Υπουργός της Παιδείας.

Η Ίνδη Παγκουμαρί Άμριτ Καπούρ παρ'όλες τις δυσκολίες που συνήντησε, εργάστηκε πολύ για τους πρόσφυγες της χώρας της. Η Κυβέρνηση της Νέας Ζηλανδίας, η Κεντρική Κυβέρνηση των Ίνδιων και η Γαλλική είχαν γυναίκες υπουργούς της υγιεινής. Η κ. Χέρτα Λεινο-Κουσίεν, μέλος γνωστής οικογενείας πολιτικών της Φιλανδίας, είναι η μόνη γυναίκα αρχηγός πολιτικού κόμματος.

Στη Γαλλία η κ. Βερμαίν Περόλ είναι Αντιπρόεδρος της Έθνικής Συνελεύσεως, στη Ρουμανία έγινε η μεγαλύτερη καινοτομία: γυναίκα υπουργός των εξωτερικών, η Άννα Πακουερ, κόρη ενός Μολδαβού εβραίου. Η κ. Πακουερ άρχισε τη σταδιοδρομία της ως υπουργός με μια έκκαθάρση του Υπουργείου Έξωτερικών και λένε πως διευθύνει σταθερώτατα την εξωτερική πολιτική της Ρουμανίας έστω και αν οι όδηγίες έρχονται από τη Μόσχα.

Και η Γερμανία έχει να επιδείξει την ισχυρή και συνετή προσωπικότητα της Λουίζας Σράιντερ, Δημάρχου του Βερολίνου, που προχώρησε στο δύσκολο δρόμο της τέχνης και επιδεξιότητας. Τελευταία όμως η υγεία της δεν της επιτρέπει να παίρνει τόσο ενεργό μέρος στις δημόσιες υποθέσεις.

Το συμπέρασμα που μπορούμε να

βγάλουμε απ' αυτό το σύντομο σημείωμα, είναι, νομίζω, πώς μέσα σ' ένα σχετικά μικρό διάστημα έγινε σημαντική πρόοδος. Είναι αλήθεια πώς δὲν παρουσιάστηκε ακόμα καμιά γυναίκα με τὴν προσωπικότητα τοῦ Κρόμγουελ, τοῦ Πιτ ἢ τῆς Ἐλισάβετ. Ἀλλὰ καὶ οἱ μεγάλοι ἄν-

δρες σὲ κάθε ἐποχὴ εἶναι πολὺ λίγοι. Πάντως ἡ ἀξία τους καὶ ἡ συμβολὴ τους ἀνογνωρίστηκε μὲ τὸ γεγονός ὅτι παίρνουν ὅλο καὶ περισσότερες ἐπεύθυνες θέσεις. Κι' αὐτὸ δείχνει πὼς εἶναι πιά συνεργάτες τῶν ἀνδρῶν στὴ διακυβέρνηση τῶν χωρῶν τους.

8

Τ Ο Δ Ι Η Γ Η Μ Α Μ Α Σ

ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟΣ ἄνθρωπος

Τοῦ SOMERSET MAUGHAM

(Ἀπὸ τὸ «Cosmopolitans», ἐκδ. William Heinemann, Λονδίνο)

Εἶναι ἐπικίνδυνο νὰ διευθύνῃ κανεὶς τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων καὶ πολλὰς φορές ἔχω ἀπορήσει μὲ τὴν αὐτοπεποίθηση τῶν πολιτικῶν, τῶν ἀναμορφωτῶν καὶ ἄλλων. Εἶναι ἔτοιμοι νὰ ἐπιβάλουν στοὺς συνανθρώπους τους μέτρα ποῦ ἀσφαλῶς θὰ τοὺς ἀλλάξουν τοὺς τρόπους, τίς συνήθειες, τίς γνώμες τους. Πάντα διστᾶζω νὰ δώσω μιὰ συμβουλὴ, γιατί πὼς μπορεῖ κανεὶς νὰ συμβουλευθῇ τὸν ἄλλον τί θὰ κάμῃ ἂν δὲν τὸν ξέρῃ τουλάχιστον ὅσο καὶ τὸν ἑαυτοῦ;

Μάρτυς μου ὁ Θεός, πόσο λίγο ξέρω τὸν ἴδιο μου τὸν ἑαυτό: Τοὺς ἄλλους δὲν τοὺς ξέρω καθόλου. Καθένας ἀπὸ μᾶς εἶναι φυλακισμένος μέσα σ' ἓνα μοναχικὸ πύργο καὶ ἐπικοινωνεῖ μὲ τοὺς ἄλλους φυλακισμένους μὲ συμβολικὰ σημεῖα, ποῦ δὲν ἔχουν γιὰ τοὺς ἄλλους τὴν ἴδια σημασία ποῦ ἔχουν γι' αὐτόν. Καὶ ἡ ζωὴ, δυστυχῶς, εἶναι κάτι ποῦ μιὰ φορά μπορεῖτε νὰ τὸ ζήσετε. Τὰ λάθη εἶναι συχνὰ ἀνεπανόρθωτα καὶ ποῖός εἰμαι ἐγὼ ποῦ θὰ μπορούσα νὰ πῶ πὼς θὰ ἔπρεπε νὰ ζήσῃ αὐτὸς ἡ ἀκρίβης; Ἡ ζωὴ εἶναι δύσκολη ἐπιχείρηση καὶ ὁ ἴδιος δυσκολεύτηκε πολὺ γιὰ νὰ γεμίσω καὶ νὰ δλοκληρώσω τὴ δική μου. Δὲν μῆκα στὸν πειρασμὸ νὰ διδάξω τὸν γείτονά μου τί θὰ ἔπρεπε νὰ κάμῃ μὲ τὴ δική του. Ὑπάρχουν ἔμως ἄνθρωποι ποῦ ἀγωνίζονται μὲ μανία στὴν ἀρχὴ τοῦ

ταξιδιοῦ· ὁ δρόμος μπροστὰ τους εἶναι ἀβέβαιος καὶ γεμάτος ἐμπόδια καὶ μερικές φορές, ἂν καὶ ἀθελά μου, ἀναγκάστηκε νὰ δεῖξω ἐγὼ τὸ δρόμο τῆς μοίρας τους· κάποτε ἔπρεπε νὰ μὲ ρωτήσουν μερικοὶ τί θὰ κάμω μὲ τὴ ζωὴ μου; Καὶ τότε εἶδα γιὰ μιὰ στιγμή τὸν ἑαυτοῦ μου τυλιγμένο στὸ μαῦρο μανδύα τῆς Μοίρας.

Μιὰ φορά τουλάχιστον ξέρω πὼς ἔδωσα καλὴ συμβουλὴ. Ἦμουν νέος καὶ ζούσα σ' ἓνα φτωχικὸ διαμέρισμα, στὸ Λονδίνο, κοντὰ στὸ σταθμὸ τῆς Βικτωρίας. Ἀργὰ ἓνα ἀπόγευμα, ὅταν ἄρχισα νὰ σκέπτομαι πὼς εἶχα παραβουλέψῃ ὅλη τὴν ἡμέρα, χτύπησε τὸ κουδούνι. «Ἀνοιξά» ἦταν κάποιος ἀνταλῶς ἄγνωστος. Μὲ ρώτησε τὸ ὄνομά μου· τοῦ τὸ εἶπα. Ὑστερα μὲ ρώτησε ἂν μπορούσα νὰ μπῇ μέσα. «Βέβαια!»

Τὸν ὠδήγησα στὸ δωμάτιο ποῦ καθόμουν συνήθως καὶ τὸν παρακάλεσα νὰ καθίσῃ. Φαίνόταν κάπως στενοχωρημένος. Τοῦ πρόφερα τοιγάρν· δυσκολεύτηκε νὰ τὸ ἀνάψῃ χωρὶς νὰ τοῦ πῶσῃ τὸ καπέλλο ἀπὸ τὸ χέρι. Ὅταν ἐπιτέλους τὰ κατάρφερε, τὸν ρώτησα ἂν μπορούσα νὰ βάλω τὸ καπέλλο του σὲ μιὰ καρέκλα. Τὸ ἔβαλε γρήγορα μόνος του, ἀλλὰ συγχρόνως τοῦ ἔπεσε ἡ ὑμπρέλλα του.

«Ἐλπίζω νὰ μὴν σὰς ἐνοχλῶ ποῦ

ΣΤΟ ΩΣΤΙΝ τοῦ Τέξας τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν, ὁ δικηγόρος Ράιτ Στάμπς εἶχε ἀναλάβει τὴν υπεράσπιση μιᾶς κυρίας ποῦ ἐκατηγορεῖτο ὅτι ὠδηγοῦσε τὸ αὐτοκίνητό της μεθύσιμένη. Ὁ συνήγορος ἐξουδετέρωσε τὰ σπουδαιότερα στοιχεῖα τῆς κατηγορίας μὲ μόνον ἐπιχείρημα: «Προκειμένου γιὰ γυναίκα, εἶπε, ἡ φλυαρία δὲν μπορεῖ ἀσφαλῶς νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀπόδειξη μέθης».

«TIME», Σικάγο

Ἡ ΚΥΡΙΑ καμαρώνει φορώντας ἓνα καινούριο καπέλλο. Εἶναι ἓνα καπέλλο φοβερό... παραφορτωμένο μὲ γαρνιτούρες... Καὶ ὅπως εἶναι φυσικὸ ὁ Κύριος κάτι ἔχει νὰ πῇ. —Τί εἶναι αὐτὴ ἡ ἀπαίσια γαρνιτούρα μὲ τὰ κεράσια ποῦ ἔχεις ἐπάνω στὸ καπέλλο σου;

—Ἀγάπη μου, ξέρεις καλὰ ὅτι λατρεύω τὰ κεράσια...

—Τί λές; Λοιπὸν καὶ γὼ τρελλαίνομαι γιὰ τὰ σαλιγκάρια... Μὲ εἶδες ὅμως καμιά φορά νὰ τὰ φορέσω στὸ κεφάλι μου;

«FOURQUOI PAS?», Βουξέλλες

ήρθα έτσι», είπε. «Δέχομαι Στήθενας και είμαι γιατρός. Άνήκετε και σεις στο επάγγελμα; ή κάνω λάθος;»

«Ναι! αλλά δεν το έβασκω.»

«Όχι, το ξέρω. Τώρα τελευταία διάβασα ένα βιβλίο σας για την Ισπανία και θα ήθελα να σας ρωτήσω για τη χώρα αυτή.»

«Δεν νομίζω πως είναι και πολύ καλό βιβλίο.»

«Αυτό που ενδιαφέρει είναι ότι έχετε ώριμα πράγματα για την Ισπανία και για μένα είναι ό μόνος. Σκέφτηκα πως ίσως δεν θα σας ένοχλοσες να μου δίνετε μερικές πληροφορίες.»

«Με μεγάλη μου χαρά.»

Στάθηκε για λίγο. Ξαναπηρε το καπέλο του και καθώς το κρατούσε με το ένα του χέρι, έντελως αφηρημένα το χάζευσε με το άλλο. Σκέφθηκε πως αυτό θα του έδινε αυτοπεποίθηση.

«Ελπίζω να μην σας φαίνεται πολύ παράξενο που ένας έντελως ξένος σας μιλάει έτσι», είπε και χαμογέλασε σάνα προσπαθώντας να δικαιολογηθεί. «Δεν πρόκειται να σας διηγηθώ την ιστορία μου.»

Όταν μού το λένε αυτό οι άνθρωποι ξέρω πολύ καλά ότι πρόκειται να συμβεί ακριβώς το αντίθετο. Δεν πειράζει. Αντίθετα, μού άρεσει.

«Με μεγάλωσαν δύο γρηές θείες μου· ποτέ δεν πήγα πουθενά· ποτέ δεν έκαμα τίποτε. Έχω ξηγή χρόνια παντρεμένος· δεν έχω παιδιά. Είμαι γιατρός στο νοσοκομείο του Κάμπεργουελ. Δεν άντεχω άλλο.»

Οι μικρές κοφτές του φράσεις είχαν κάτι το παράξενο. Ήταν σάνα μιλούσε με το ζόρι. Ός έδειχνε την ώρα δεν τον είχα καλοκοιτάξει. Τώρα τον κοιτούσα γεμάτος περιέργεια. Ήταν μικρός δλος μαζί, κοντόχοντρος, γύρω στα τριάντα, με στρογγυλό πρόσωπο που το φώτιζαν μικρά, καστανά, γεμάτα λάμψη μάτια. Τά μαύρα του μαλλιά τά είχε κομμένα κοντά.

Φορούσε μπλέ ρούχα, τά χειρότερα που μπορούσαν να γίνουν. Τό παντελόνι ήταν ξεχυλωμένο σά γόνατα και οι τοάρες του αλκακωμένες.

«Ξέρτε τί κάνει ένας γιατρός ενός νοσοκομείου. Ή μια μέρα μοιάζει με την άλλη. Δεν έχω να περιμένω τίποτ, άλλο από τη ζωή μου. Νομίζετε πως αξίζει τον κόπο;»

«Σας δίνει τά μέσα να ζήτε», απάντησα.

«Ναι! ξέρω. Ό μισός είναι αρκετά καλός.»

«Δεν καταλαβαίνω ακριβώς γιατί ήρθατε σά μένα.»

«Νά!... ήθελα να μού λέγατε, αν νομίζετε πως μπορούσες να προκόψω ένας Άγγλος γιατρός στην Ισπανία;»

«Γιατί στην Ισπανία;»

«Δεν ξέρω— νά, έτσι μού ήρθε.»

«Ξέρτε... ή Ισπανία δεν είναι όπως στην Κάρμεν», είπε χαμογελώντας.

«Ναι! αλλά έχει ήλιο εκεί και καλό κρασί, και χρώμα και αέρα να αναπνέω κανείς ελεύθερα. Αφήστε με να σας πω αυτά που θέλω χωρίς να με διακόψετε. Άκουσα πως στην Σεβίλλη δεν υπάρχει Άγγλος γιατρός. Νομίζετε πως θα μπορούσα να κερδίσω τη ζωή μου εκεί; Τό θεωρείτε τρέλλα να αφήσω μια σίγουρη και καλή δουλειά για να πάω στο άγνωστο;»

«Πώς τό βλέπει ή γυναίκα σας αυτό;»

«Τό θέλει.»

«Είναι πολύ ριψοκίνδυνο.»

«Τό ξέρω· αλλά αν μού πητε σεις ναί, θα τό κάνω. Άν μού πητε κάθισ εκεί που είσαι, πάλι θα σας ακούσω.»

Με κοιτούσε επίμονα με τά γιαλιστέρα του μάτια και καταλάβαινα πως αυτά που έλεγε τά πίστευε. Σκέφθηκα λίγο.

«Πρόκειται για τό μέλλον σας και μόνος σας πρέπει να αποφασίσετε. Εκείνο όμως που έχω να σας πω, είναι αυτό: Άν δεν σας ενδιαφέρουν τά χρήματα και αν θα είστε ευχαριστημένος να κερδίζετε τόσα δσα για να ζήτε, τότε να πάτε. Θά ζήσετε όμορφα.»

«Εφυγε. Τόν σκαπτόμουν μια-δυό μέρες, ύστερα τόν ξάχασα. Τό έπεισάδι έσβησε έντελως από τη μνήμη μου.»

Υστερα από πολλά χρόνια, τουλάχιστον δεκαπέντε, έτυχε να βρεθώ στη

Σεβίλλη. Έπειδή αισθανόμουν μια μικρή αδιαθεσία ρώτησα τό θυρωρό του ξενοδοχείου αν διήρχε στην πόλη κανένας Άγγλος γιατρός. Μού είπε ότι διήρχε ένας και μού έδωσε τη διεύθυνσή του. Πήρα ένα ταξί και την ώρα που έφθασα σό σπίτι είδα να βγαίνει ένας κοντόχοντρος άνθρωπος. Καθώς με είδε στάθηκε διστακτικός.

«Έρθατε να με δήτε;» είπε. «Είμαι ό Άγγλος γιατρός.»

Τό έξηγήσα γιατί είχα πάει και με παρακάλεσε να περάσω μέσα. Έμεινε σά ένα συνηθισμένο Ισπανικό σπίτι, με έσωτερική αυλή. Τό ιατρείο του ήταν γεμάτο χαρτιά, βιβλία και έργα-λατα. Λίγο εύαίσθητος αν ήσουν σά κάτι τέτοια, θα έμεινε άλαλος μόλις τό έβλεπες. Όταν τελείωσε ή εξέταση τόν ρώτησα τί τού ώφειλα. Κούνησε τό κεφάλι και χαμογέλασε.

«Τίποτε.»

«Γιατί τίποτε, μά τό Θεό;»

«Δεν με θυμάστε; Γιατί είμαι δώδε έξ αίτίας μιές κουδέντας που μού είπατε σεις. Έσείς αλλάξατε δλη μου τη ζωή. Είμαι ό Στήθενας.»

Δεν μπορούσα να καταλάβω λέξη από δσα έλεγε. Μού θυμισε τη συνομιλία μας, μού επανέλαβε τά λόγια μου και σιγά-σιγά, μέσα σό που μού ξεπρόβαλε ή ανάμνηση τού μακρινού εκείνου περιστατικού.

«Καμία φορά αναρωτιόμουν αν θα σας ξανάδλεπα ποτέ», είπε. «Ρωτιόμουν αν θα είχα ποτέ την ευκαιρία να σας ευχαριστήσω για ό,τι κάματε για μένα.»

«Όστε λοιπόν τά καταφέρατε καλά!» Τόν κοίταξα. Είχε παχύνει και τού είχαν πέσει τά μαλλιά. Τά μάτια του όμως σπινθηροβόλουν χαρούμενα και

τό παχύ κόκκινο πρόσωπό του έδειχνε άνθρωπο καλοδιάθετο. Τά ρούχα του φτωχά όπως την άλλη φορά, ήταν ασφαλώς ραμμένα από Ισπανό ράφτη· δσο για τό καπέλο του τώρα φορούσε ένα πλατύγυρο σπανιόλικο συμπέρο.

Ήταν κακοντυμένος, όστόσο πολύ συμπαθητικός. Ίσως θα διστάζατε να τόν αφήσετε να σας κάνει έγχείρηση, δέν μπορούσατε όμως να φαντασθήτε πιδ ευχάριστο σύντροφο για να πιήτε ένα ποτήρι κρασί.

«Άλήθεια, ήσασταν παντρεμένος;» είπα.

«Ναι! στή γυναίκα μου δέν άρεσε ή Ισπανία και ξαναγύρισε στην Άγ-λία. Ήταν πιδ ευχαριστημένη εκεί.»

«Όι λυπούμαι πολύ.»

Άπό τά μαύρα του μάτια πέρασε ένα Διονυσιακό χαμόγελο. Πραγματικά θα τόν παρομοίαζε κανείς με νεαρό Σιληνό.

«Η ζωή είναι γεμάτη χαρές», είπε φιθυριστά. Μόλις τελείωσε τη φράση του φάνηκε στην πόρτα μια γυναίκα. Δέν βρισκόταν πιδ στην πρώτη της νεότητά, όστόσο διατηρούσε ακόμη μια θερμή και προκλητική όμορφιά. Τού μίλησε Ισπανικά και δέν διήρχε άμφιβολία ότι ήταν ή κυρία τού σπιτιού.

Τήν ώρα που έφθυγα μού είπα.

«Όταν σας είδα τότε, μού είπατε πως αν έρχόμουν, δέν θα κέρδιζα παρά τόσα δσα για να ζω, αλλά θα ζούσα όμορφα. Τώρα θέλω να σας πω πως είχατε δίκιο. Φτωχός ήμουν και φτωχός έμεινα· όμως περνάω καλά. Δέν θα άλλαζα τη ζωή μου όδτε με τη ζωή τού μεγαλύτερου βασιλιά τού κόσμου.»

Ο ΕΧΘΡΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΙΜΙΑΣ

(Από το
«Basler Nachrichten», Βασιλεία)

Πρό εις κοίτην, έτών ή κακοήθους αναιμία—ή καταστροφή των ερυθρών αιμοσφαιρίων εξ αιτίας ανεπαρκείας των αιμοποιητικών οργάνων—ή όποια προκαλεί σοβαράς διαταραχάς εις όλόκληρον τόν οργανισμόν και εις αυτό τό νευρικό σύστημα, έθεωρείτο άνιαντος.

Ο Μινώ και ο Μάρφν, οι όποιοι έλαβον τό 1934 τό βραβείον Νόμπελ, εδρθηκαν ότι ή τόνωσις του ήπατος άν δέν έσωζε, τουλάχιστον παράτεινε τήν ζωήν των πασχόντων εξ αναιμίας. Κατ' αρχάς έδιδαν εις τους άρρώστους ώμό σπυρίδι. Άργότερα όμως όταν κατασκευάσθην τα ήπατικά έκχυλίματα, τα όποια ήσαν άποτελεσματικά και εχορηγούντο δι' ένεσεων, ή συνταγή μεταβλήθη.

Πολλά γνώμαι διατυπώθηκαν ως προς τήν βάση της επιτυχίας των ιατρών αυτών, αλλά καμία δέν έδιδε τήν εξήγησιν. Αι γνώσεις περί της φύσεως της άσθενείας ήσαν τόσο ανεπαρκείς κατά τήν εποχήν εκείνην, ώστε κανείς δέν μπορούσε νά είναι βέβαιος ότι πραγματικώς τό έκχύλισμα του ήπατος είχε τόσο ευεργετικά άποτελέσματα εις τήν κακοήθη αναιμία. Ο διαπρεπής Άμερικανός έρευνητής Κάσλ κατάληξε εις τό συμπέρασμα ότι ή αιτία της άσθενείας ήτο ή άδυναμία ενός ώριμμένου τμήματος του στομάχου νά συνεχίσιν τας φυσιολογικάς του έκκρίσεις. Συνιστούσε στομαχικά έκχυλίματα χοίρου και είχε ώρισμένες επιτυχίες, αι όποιας όμως δέν ήσαν άρκετά πειστικά. Έπιπροσθέτως ήρχισαν νά δοκιμάζονται άλλα χημικά ή όργανικά ούσια. Ιδιαίτερος τό folic acid τό όποιον εχορηγούσιν ο Σπίες από του 1945, έθεωρείτο ότι

είχε ευεργετικήν επίδρασιν. Έγένετο τότε ή σκέψις ότι αι θεραπευτικά και ιδιότητες του ήπατικού έκχυλίσματος ώφείλονται εις αυτό τό δέξυ. Έν τούτοις ή χρήςις του folic acid δέν εξήλειψε τας νευρικάς διαταραχάς.

Επί πολλά έτη ματαίως άνεζητείτο τό φάρμακον της κακοήθους αναιμίας. Βάσις ήτο πάντοτε τό ήπατικό έκχύλισμα. Πέριου μόνον έγένετο κάποια σχετική πρόοδος. Τό 1927 ή Άμερικανίς Μαίρη Σόρμπ εδρθηκε ότι ώριμμένος τύπος του έκχυλίσματος αυτού περιείχε μίαν ούσίαν άπαραίτητον διά τήν ανάπτυξιν ενός ώριμμένου βακίλλου, του *Lactobacillus lactis Dornier*. Όσον πολυτιμώτερον ήτο τό έκχύλισμα, τόσοον μεγαλύτερα ήτο ή περιεκτικότης του εις *Lactobacillus lactis Dornier*. Όπως άπεδείχθη μετά δύο μήνας, διά νά αναπτυχθί ο βακίλλος αυτός χρειαζεται τήν ίδίαν ούσίαν πού χρειαζεται και ο πάσχων εκ κακοήθους αναιμίας διά νά διατηρηθί εις τήν ζωήν και ο βιγής άνθρωπος διά νά διατηρήσιν τήν υγείαν του.

Τόν Άπρίλιον του 1948, μία ομάδα Άμερικανών έρευνητών υπό τόν Ε. Ν. Ρίκε, κατώρθωσε από μεγάλην ποσότητα ήπατικού έκχυλίσματος νά άπομονώσιν μίαν κρυσταλλικήν ούσίαν. Η ούσία αυτή ήτο έντελώς όμοια μέ τόν *Lactobacillus* της Μαίρης Σόρμπ. Έκείνο τό όποιον έχει σημασίαν από ιατρικής άπόψεως είναι ότι ή ελαχίστη ποσότης της ούσίας αυτής διδαι τα αυτά άποτελέσματα τά όποια διά νά μάς δώσιν τό ήπατικό έκχύλισμα, πρέπει νά χρησιμοποιηθί εις τεραστίας δόσεις.

Μία ένεσις εκ 3 ή 6 χιλιοστών του γραμμαρίου, άρκει διά νά μεταβάλλη τήν ούστασιν του αίματος του άσθενούς. Τα έρυθρά ιδίως αιμοσφαίρια αυξάνονται άποτόμως. Ακόμη περισσότερο ένδιαφέρον παρουσιάζει ή επίδρασις του *Lactobacillus* εις τας νευρικάς τι ραδάχας.

Δίδει καλά άποτελέσματα ακόμη και εις περιπτώσεις εις τας όποιάς ο οργανισμός των άσθενών δέν άντιδρά εις εις τό ήπατικό έκχύλισμα. Άσθενείς τους όποιους ή θεραπεία δι' ήπατικού έκχυλίσματος ή διά folic acid δέν εφίχεν άποτέλεσμα, παρουσιάζουν βελτίωσιν μέ τήν χρήσιμοποίησιν του νέου φαρμάκου. Όρισμένοι άλλοι ώσεις, του βλεννογόνου εξαφανίζονται έντός μιας ήμέρας, και όταν ύπάρχη φόβος αι συνέπειαι της παθήσεως νά άποδοϋν μοιραία και τά συμπτώματα καθίστανται δεύτερα, ο χιλιοστά του γραμμαρίου της ούσίας αυτής χορηγούμενα ήμερησίως εις τόν άσθενή, άρχουν διά νά του σώσουν τή ζωήν.

Όρισμένοι λεπτομέρειαι ώδήγησαν εις τήν υπόθεσιν ότι ή νέα ούσία ήτο έν είδος βιταμίνης και της έδόθη τό όνομα «Βιταμίνη Β12». Είναι αληθές ότι ή κακοήθης αναιμία προκαλείται από άδυναμίαν του οργανισμού νά παραγάγη τας ούσίας αι όποιας είναι άπαραίτητοι διά τήν φυσιολογικήν παραγωγήν του αίματος, μπορεί όμως νά τας χρήσιμοποίησιν όταν του δοϋν άπ' έξω.

Παρ' όλον ότι ή άνέργεια της βιταμίνης αυτής δέν έχει εξήγηθί άπολύτως, ή έρευνη άνεκάλυψε κάτι σημαντικώτατον. Η βιταμίνη έχει τήν μορφήν έρυθρών κρυсталλών. Ο Άγγλος Δέσπερ Σμιθ και ο Άμερικανός Ρίκε, ο καθείς χωριστά, άνεκάλυψαν τελευταίως ότι τό έρυθρόν χρώμα της βιταμίνης Β12 όφείλεται εις έν στοιχείον τό όποιον περιέχει, τόν κοβάλτην. Αυτό ήτο αληθής έκπληξις. Ητο γνωστόν ότι ο κοβάλτης είχε μεγάλην σημασίαν εις τήν διατροφήν των ζώων, κανείς όμως δέν έγνώριζε άν ήτο άπαραίτητος και διά τήν λειτουργίαν του ανθρώπινου οργανισμού και τήν διατήρησιν της υγείας του.

Κατά τήν γνώμην των ειδικών ή άνεκάλυψις της Β12 θέτει τέμα εις τας σχετικές προς τήν κακοήθη αναιμία έρευνας, εις τήν πρξιν όμως τά πράγματα είναι διαφορετικά. Έγένετο άπλώς μία άρχή, ή όποια βεβαίως υπόσχεται πολλά. Χρειαζονται όμως ακόμη πολλά δοκιμαί διά νά καθορισθόν ακριβώς τά άποτελέσματα της βιταμίνης Β12. Η μεγάλη δυσκολία εις τήν όποιαν προσκώπτει ή χρήσιμοποίησις της Β12 είναι ότι 4 τόννοι ήπατος χρειαζονται διά νά εξαχθί 1 γραμμάριο βιταμίνης Β12. Παρ' όλα ταύτα ύπάρχουν έλπίδες ότι ή χημεία δέν θά άργήσιν νά μάς δώσιν συνθετικήν Β12, ή όποια θά είναι φθηνή και θά μπορεί νά παράγεται εις μεγάλας ποσότητες.

Dr J. G

ΤΟ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟ ΚΑΤΑΦΥΓΙΟ

Σ' ΕΝΑ νοσοκομείο έδωσαν σ' ένα άσθενή σουλφamid, δέν γιατρούτην. Του έδωσαν πενικιλίνη. Πάλι δέν γιατρούτην. Καί τότε ο γιατρός είπε: «Άς τόν έξετάσιν ούς μεις λοιπόν τώρα».

Sir EDWARD APPLETON

Γραμματείς Έπιτροπίας Έπιστημονικών και Βιομηχανικών Έρευνών

ΧΑΛΒΑΡΝΤ ΛΑΝΓΚΕ

ὁ ἄνθρωπος πὺν ἀψήφησε τὴ Ρωσία

(Ἀπὸ τὸ «The Observer», Λονδίνο)

Στὴν ἀρχὴ τοῦ 1949 ἡ Νορβηγία πῆρε τὴ σοβαρότερη μεταπολεμικὴ τῆς ἀπόφαση· ἔλαβε μέρος στὶς διαπραγματεύσεις τοῦ Ἀτλαντικοῦ Συμφώνου παρὰ τὸ βέτο τῆς Ρωσίας. Στὸ παρακάτω ἀρθρο παρουσιάζουμε τὸν Ὑπουργὸ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Νορβηγίας γιὰ τὸν ὁποῖον εἶπαν ὅτι ἡ στάση πὺν κράτους σ' αὐτὴν τὴν περίπτωσιον ἦταν «πρότυπο διπλωματικῆς στάσεως».

Ο Χάλβαρντ Λάνγκε, ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Νορβηγίας, προέρχεται ἀπὸ οἰκογένεια πὺν ἔχει διακριθῇ γιὰ τὴν πίστιν τῆς στὴν εἰρήνῃ καὶ γιὰ τὴν ἥρωικὴ τῆς στάσιον ἀπέναντι στὶς φοβερὲς δοκιμασίαι τοῦ πολέμου.

Οἱ Λάνγκε πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον εἶχαν τὴ συνήθειαν νὰ βλέπωνται μιὰ φορὰ τὸ μῆνα με τοὺς Φιλελευθέρους φίλους τους στὸ σπίτι τοῦ γέρο πατέρα τοῦ Χάλβαρντ. Ὁ Δρ. Κρίστιαν Λάνγκε—εἶναι ἕνας ἀσπρομάλλης λόγιος καὶ μεγάλος πρωτεργάτης τῆς εἰρήνης πὺν στὰ 1921 πῆρε τὸ βραβεῖο Νόμπελ καὶ ἐπὶ 25 χρόνιαι εἶναι ὁ κύριος ὁργανωτὴς τῆς Διακοινοβουλευτικῆς Ἐνώσεως.

Ὁ γέρος δόκτωρ Λάνγκε εἶχε ἕνα ὠραῖο ἀστικὸ σπίτι λίγο ἔξω ἀπὸ τὸ Ὁσλο. Οἱ φιλοξενούμενοι—λεγεὼν ὁλόκληρη—πὺν πήγαιναν ἐκεῖ μιὰ φορὰ τὸ μῆ-

να—ἦταν ὅλοι «προοδευτικοὶ» διαφορῶν εἰδῶν καὶ συγκεντρώνονταν στὸ σαλόνι γιὰ νὰ συζητήσουν πολιτικά. Ὁ Δρ. Λάνγκε καὶ ἡ γυναῖκα του πλησίαζαν ὅλους τοὺς ὁμίλους τῶν καλεσμένων, συζητοῦσαν μαζί τους καὶ ἔκαναν ὅλους νὰ νοιώθουν σὰ νὰ βρίσκονταν στὸ σπίτι τους. Ὑστερα ἀπὸ μιὰ δυὸ ὥρες οἱ ξένοι περνοῦσαν στὴν τραπεζαρία ὅπου τοὺς προσφερόταν ἕνα θανάσιο Νορβηγικὸ δείπνο καὶ πολλὰς φορὰς ἔπειτα χόρευαν. Ἦταν ἡ τελευταία φάσιον μιᾶς ἐποχῆς.

Οταν ἦρθε ἡ κατοχὴ, ἡ οἰκογένεια Λάνγκε προκάλεσε τὸ μίσος τῶν Ναζι με τὴ γενναία τῆς στάσιον, καὶ ἀντιμετώπισε τὶς συνέπειαι. Ἡ ἀδελφὴ τοῦ Χάλβαρντ, ἡ Τόρα, μιὰ δασκάλα πὺν εἶχε παντρευθῇ ἕνα Γερμανὸ πρόσωφυ, ὑπέστη ὅλες τὶς ταπεινώσεις πὺνμποροῦσε νὰ δώσῃ ἕνα Ναζιστικὸ στρατόπεδο συγκεντρώσεως· τὴν ἄφησαν ἐλεύθερη μόνο γιὰ νὰ πεθάνῃ ἀπὸ διφθερίτιδα. Ὁ ἀδελφός του, ὁ Ἀουγκουστ, δάσκαλος, κι αὐτός, ἦταν σὰν ζωντανὸς νεκρὸς ὅταν βγῆκε ἀπὸ τὸ στρατόπεδο συγκεντρώσεως Σάχξενχαουζεν ὅπου κινδύνεψε νὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὴν

πείνα. Ὁ ἄλλος του ἀδελφός, Κάρλ-Βίγγο, γιατρός, φυλακίστηκε κάπου κοντὰ στὸ Τρόντχάιμ ὅπου τὸν ἔδειραν ἀλύπητα.

Καὶ ὁ Χάλβαρντ συνελήφθη σχεδὸν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς κατοχῆς. Πρῶτα τὸν ἔκλεισαν σ' ἕνα ὑπόγειο τῶν δημοτικῶν φυλακῶν τοῦ Ὁσλο πὺν τὶς εἶχε ἐπιτάξει ἡ Γκεστάπο· στὸ ὑγρὸ αὐτὸ δωμάτιο ἔμεινε φυλακισμένος δύο μῆνες, ἐντελῶς γυμνός, μόνο με μιὰ κουβέρτα. Ὑστερα τὸν μετέφεραν στὸ Σάχξενχαουζεν ὅπου ἔμεινε τέσσερα χρόνια.

Ο Χάλβαρντ Μάνθεϋ Λάνγκε πὺν εἶναι σήμερα 46 ἐτῶν δὲν εἶχε ποτὲ τοῦ ἀσκηθῇ στὴν τέχνη τοῦ ἐθνομάρτυρος. Τὰ περισσότερα χρόνια τῶν σπουδῶν του τὰ πέρασε στὴ Γενεύῃ ὅπου ὁ πατέρας του ἦταν μέλος τῆς Νορβηγικῆς Ἀποστολῆς στὴν Κοινωνία τῶν Ἑθνῶν.

Ὑστερα πῆγε στὴ Σχολὴ Οἰκονομικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Λονδίνου. Τὶς ἐλεύθερες ὥρες του ἐργαζόταν στὴν Διεθνή Ἐνωσὴ Συμφιλιώσεως. Ἡ Ἐταιρεία αὐτὴ, πὺν ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ ὕστερα ἀπὸ δύο παγκοσμίους πολέμους, διακηρύσσει ὅτι «ἀποτελεῖται ἀπὸ ὁμάδες ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πὺν σύμφωνα με τὰ διδάγματα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀρνοῦνται νὰ συμμετάσχουν σὲ πόλεμον καὶ θέλουν νὰ ἀφιερῶσιν τὴ ζωὴ τους στὴν προσπάθεια τῆς συμφιλιώσεως τοῦ κόσμου».

Ὁ νεαρός Λάνγκε ἤξερε πολ-

λὲς γλῶσσες (μιλεῖ με καταπληκτικὴ εὐχέρεια Ἀγγλικά, Γαλλικά καὶ Γερμανικά). Παρακολουθοῦσε με εὐκολία καὶ ἐνδιαφέρον αὐτὲς τὶς διεθνεῖς συνδιασκέψεις πὺν τόσο τὸν ἐνέπνεαν στὰ νεανικά του χρόνια.

Στὰ 1929 γύρισε στὸ Ὁσλο. Σπούδαζε ἱστορία στὸ Πανεπιστήμιο ὅταν ἐνοιωσε τὴν ἐπιθυμία νὰ λάβῃ μέρος στὴν πολιτικὴ. Σὲ ποιὸ κόμμα ὅμως; Ὁ φιλελευθερισμὸς τοῦ πατέρα του τοῦ 19ου αἰῶνα δὲν ἦταν ἀρκετὰ προοδευτικός. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος τὸ φιλοκομμουνιστικὸ Κίνημα «Κλαρτ» τοῦ Ὁσλο με τὸν κύκλον τῶν διανοουμένων του πὺν εἶχαν γιὰ σύνθημα «πρὸς τὸ Φῶς», δὲν τὸν ἱκανοποιούσε. Τὸ θετικὸ πνεῦμα τοῦ Χάλβαρντ στραφίκε πρὸς τὸ Arbeiderpartiet, τὸ Ἐργατικὸ Κόμμα τῆς Νορβηγίας.

Βοηθούμενος ἀπὸ ἐπιχορηγήσεις τοῦ κληροδοτήματος Νάνσεν καὶ ἄλλα βοηθήματα πὺν προορίζονταν γιὰ ἐρευναι, συνέχισε τὶς μελέται του γιὰ τὴν σύγχρονη πολεμικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἱστορία καὶ ἐδίδασκε σὲ διάφορα Κολλέγια. Ἐγραψε ἕνα βιβλίο γιὰ τὴν δεκάτη πέμπτη ἐπέτειον τοῦ Νορβηγικοῦ Ἐργατικοῦ Κινήματος καὶ ἄλλα δυνατὰ σοσιαλιστικὰ ἔργα. Μεταξὺ αὐτῶν μιὰ δαιμόνια ἀνάλυσιον τοῦ κινήματος τοῦ Χίτλερ (1934). Ἐργάστηκε στὸ Δημοτικὸ Συμβούλιον τοῦ Ὁσλο καὶ στὰ 36 του χρόνια ἐξελέγη Πρῶτανις τοῦ Νορβηγικοῦ Σοσιαλιστικοῦ Κολ-

λεγίου. Στο Κολλέγιο αυτό πήγαιναν για λίγες εβδομάδες εργάτες που ξεχώριζαν για τα προσόντα τους και σπούδαζαν οικονομικά και πολιτικά ώστε να μορφωθούν περισσότερο. Επίσης έκαναν εκδρομές με σκι τις οποίες ο Χάλβαρντ ελάτρευε γιατί ήταν καλός αθλητής. Όταν εισέβαλαν οι Ναζί στην Νορβηγία ήταν απασχολημένος μ' αυτό το εκπαιδευτικό έργο.

Ο Λάνγκε, μετριόφρων όπως είναι, δεν μιλά για το πώς έγινε ένας από τους αρχηγούς της αντίστασης. Αναφέρει μόνο ότι έκανε κρυφά ταξίδια περνώντας τα Σουηδικά σύνορα και ότι είχε αναλάβει να πολυγραφή ώρισμένα έγγραφα: το βιβλίο που είχε εκδώσει πριν από λίγα χρόνια έναντιον του Χιτλερισμού έφτανε για να τον βάλει σε κίνδυνο.

Τέσσερα χρόνια σε στρατόπεδα συγκεντρώσεως—με ξυρισμένο κεφάλι και στολή καταδίκου, μέσα στην απάισια φτώχεια και την κατάθλιψη—του σημάδεψαν για πάντα τη ζωή του.

Όσο τα χρόνια αυτά του μαρτυρίου δεν πήγαν χαμένα. Αψηφώντας την απελπισία και την εξασθένηση του σώματος ανάγκασε τον εαυτό του να συνεχίσει την πολιτική του δράση. Συναντιόταν τακτικά με τους άλλους φυλακισμένους Νορβηγούς Σοσιαλιστές (με τον Γκέρχαρτσεν και τον Λάνγκχελλε που έγιναν ο πρώτος Πρωθυπουργός και ο άλλος Υπουργός των Με-

ταφορών της χώρας του). Εκεί επίσης βρισκόταν ο Όφτενταλ (που έγινε Υπουργός της Υγείας αλλά πέθανε πρόωγα).

Σιγά σιγά κάλεσαν όλους τους συναδέλφους Νορβηγούς φυλακισμένους—μέλη του Φιλελευθέρου, του Συντηρητικού, του Αγροτικού και του Κομμουνιστικού Κόμματος—να έρχονται στις συνουμιλίες τους. Και μ' αυτό τον τρόπο, ενώ άλλοι έχαναν το θάρρος τους ή αποκηλώνονταν, οι Νορβηγοί αυτοί κατέστρωσαν ένα πρόγραμμα που περιέλαβε κάθε δυνατή λεπτομέρεια της Νορβηγικής ζωής, από μεγαλεπήβολα οικονομικά σχέδια ως την οργάνωση βιβλιοθηκών στα πλοία.

Το αφάνταστο γεγονός είναι ότι μετά την απελευθέρωση, αυτοί οι πρώην φυλακισμένοι πήραν μέρος στην προσωρινή κυβέρνηση του Μαΐου—Οκτωβρίου 1945, στην οποία μετείχαν όλα τα κόμματα και παρουσίασαν το Εθνικό τους σχέδιο (που τότε είχαν συλλάβει μέσα στη φυλακή) και το είδαν να γίνεται δεκτό.

Και τότε ο Λάνγκε, ο πρώην ώριμος εκπαιδευτικός, διαδέχτηκε τον Τρούγκβε Λή στο Υπουργείο Εξωτερικών, με πρωθυπουργό τον Γκέρχαρτσεν, τον σύντροφό του της φυλακής.

Σήμερα ο Λάνγκε μπορεί να επιτρέψει στον εαυτό του λίγη ξεκούραση. Πολλές φορές αφήνει το Όσλο και τρέχει με το αυτοκίνητό του πέντε ώρες μακριά στην έξοχή. Ύστερα για

δυο ώρες πάλι σκαρφάλωνει σιγά-σιγά από την κοιλάδα στα βουνά όπου φθάνει στο καταφύγιο που έχει χτίσει ο πατέρας του. Και εδώ, στο Βάνγκσμπου, κάνει σκι όπως στα πρώτα του νειάτα.

Στα 1947 η υγεία του κλονίστηκε, αποτέλεσμα των στερήσεων που είχε υποστεί στο στρατόπεδο συγκεντρώσεως. Πήγε τρεις μήνες στη Μεσόγειο και σιγά σιγά ανέκτησε τις δυνάμεις του. Σήμερα κάνει ακόμη ειδική θεραπεία και στο τελευταίο του ταξίδι τον συνόδευε γιατρός.

Τίποτε όμως, τίποτε απολύτως, δεν φοβίζει τον Νορβηγό δάσκαλο. Και τίποτε δεν τον αλλάζει. Στο Λονδίνο είχε σοβαρές συζητήσεις με τον Άτσεσον και τον Μπέβιν σχετικά με το

αν η χώρα του έπρεπε να άψηφήση την Σοβιετική απαγόρευση και να εγκαταλείψει την ουδέτερότητα παίρνοντας μέρος στο Σύμφωνο του Ατλαντικού. Και όταν ύστερα απ' αυτές είχε ένα ελεύθερο βράδυ, έτσι όπως τότε που ήταν φοιτητής, πήγε στο θέατρο Σαιντ Μάρτιν για να δει την Αγγλική παράσταση της «Αγριόπαπιας» του Ίψεν και έφαγε με φίλους σε ένα μέτριο εστιατόριο του Σόχο όπου συνήθιζε να πηγαίνει όταν ήταν είκοσι χρονών.

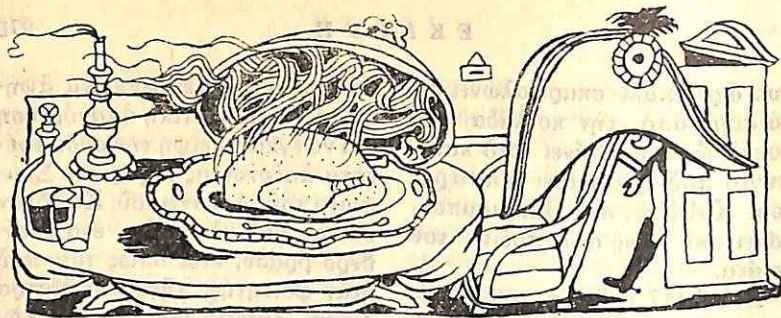
Ύστερα γύρισε με αεροπλάνο στο μικρό Όσλο, την αγαπημένη του πόλη που για χάρη της θ' αντίκρυζε και το διάβολο—πράγμα που τώδειξε και το δείχνει ακόμη και σήμερα. Για μια φορά ακόμη ο Χάλβαρντ Λάνγκε ζή στα σύνορα του κινδύνου.

ΕΝΑΣ ΥΠΟΨΗΦΙΟΣ γερουσιαστής έλεγε σε μία συντροφιά ποιά ήταν τα στραβά του κόσμου και τι έπρεπε να γίνει για να διορθωθούν τα πράγματα. Είχε καθορισμένες ιδέες για όλα τα θέματα. Έδινε λύσεις για ζητήματα μικρά και μεγάλα, κρατικά και ιδιωτικά. Στο τέλος κάποιος από το ακροατήριό του τον διέκοψε και τον ρώτησε αν ήταν βέβαιος πως ήξερε όλα αυτά τα προβλήματα για τα οποία μιλούσε τόσο κατηγορηματικά.

«Και βέβαια», απάντησε ο υποψήφιος. «Τι είδους γερουσιαστής θα γινόμουν αν δεν ήξερα όλα τα σχετικά με τις εσωτερικές και εξωτερικές υποθέσεις του κράτους;»

«Περίπου μέτριος», απάντησε ο άλλος με απάθεια.

(Από το «Saturday Evening Post», Φιλαδέλφεια)

ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΚΑΛΟΦΑΓΑΔΩΝ

Εικονογράφηση του KEMPSTER·EVANS

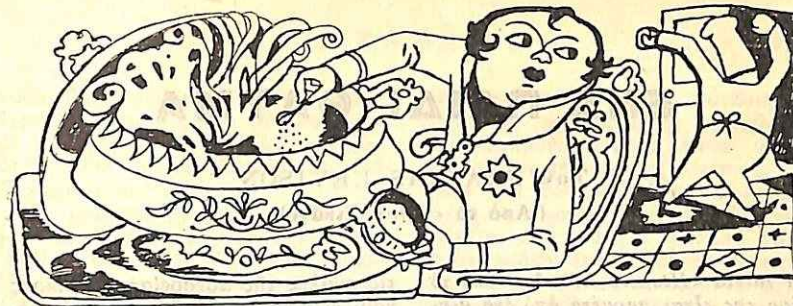
Ποντίκια γεμιστά, κάπρος βραστός, σαλιγκάρια γάλακτος και σκυρπίοι τής θάλασσας με τουλίπες, ήταν μερικά από τα φαγητά που είχε επινοήσει ο Μ. Κάβιος Απίκιος (80 π. Χ. - 40 π. Χ.) ένας από τους μεγαλύτερους καλοφαγάδες τής Αρχαίας Ρώμης. Ο ίδιος έγραψε ένα περίφημο βιβλίο μαγειρικής που περιείχε εκατοντάδες περίπλοκες συνταγές.

ΠΛΟΥΤΗ και τίτλους έχουν κερδίσει πολλοί διακεκριμένοι μάγειροι. Ο Έρρίκος Η' χάρισε ένα τιμάριο στον εφευρέτη μιās νέας σάλτσας για πουτίγγες. Ο Σαρδανάπαλος, ο τελευταίος των Ασσυρίων Βασιλέων έπληρωσε 1.000 χρυσά νομίσματα σε κάθε μάγειρο που έπινουσε ένα καινούριο φαγητό. Ο Έρρίκος Δ' τής Γαλλίας άπένειμε τίτλο ευγενείας σ' ένα σπουδαίο μάγειρο.

ΠΡΩΤΟΣ «cordon bleu» ήταν μιὰ μα-

θήτρια: Η κυρία ντε Μαιντενόν δασκάλα του Λουδοβίκου 14ου συνήθιζε να χαρίζε ένα γαλάζιο κορδόνι «cordon bleu» στην καλύτερη μαθήτριά της σχολείου θηλέων στο Σαιν Σϋρ για τη μαγειρική της δεινότητα. Από τότε οι Γάλλοι ονομάζουν κάθε σπουδαίο μάγειρα «κορντόν μπλ» (γαλάζιο κορδόνι). Γαλάζιο κορδόνι προηγούμεως φορούσαν οι Έλπίδες του Αγ. Πνεύματος και ήταν το σπουδαιότερο παράσημο στη Γαλλία στην εποχή των Βουρβόνων.

Ο ΠΕΡΙΦΗΜΟΣ Άντονέν Καρίμ (1784-1833) τον όποιο επιθυμούσαν πολύ να έχουν στην υπηρεσία τους οι μισοί έστεμμένοι τής Ευρώπης, ήταν κατά σειρά Αρχιμάγειρος του Ταλσφράνδον, του Λόρδου Λαντόντερου, του Γεωργίου Δ', του Τσάρου Αλεξάνδρου, του βασιλιά Ρότσιλνι, Έγκατέλειψε τη θέση του κοντά στο Βασιλιά τής Αγγλίας όταν τον είδε να βάζει αλάτι στη σου-

πα του. Άφησε τη θέση του στο Αρχοντικό του Ρότσιλνι και μισθό 5.000 λιρών το χρόνο, όταν ο βαρώνος του παρήγγειλε άρνι βραστό και σάλτσα από κάπαρη.

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΠΥΚΛΕΡ, ένας φεουδάρχης τής Σιλσίας γνωστός για τις έρωτικές του περιπέτειες, είχε προσλάβει έντεκα μάγειρους. Ένα Γερμανό για τις σουπες, έναν Έγγλέζο για τα κοκκινιστά, έναν Όλλανδό για τα ψάρια, έναν Ούγγαρο για τα γιαχνιστά, ένα Γάλλο για τις ποικιλίες, έναν Αυστριακό για τις πουτίγγες, έναν Ναπολιτάνο για τα παγωτά, ένα Ρωμάο για τα γλυκά, έναν Ισπανό για τις σαλάτες, ένα Πολωνό για τις σάλτσες και ένα Ρώσο για τα όρεκτικά.

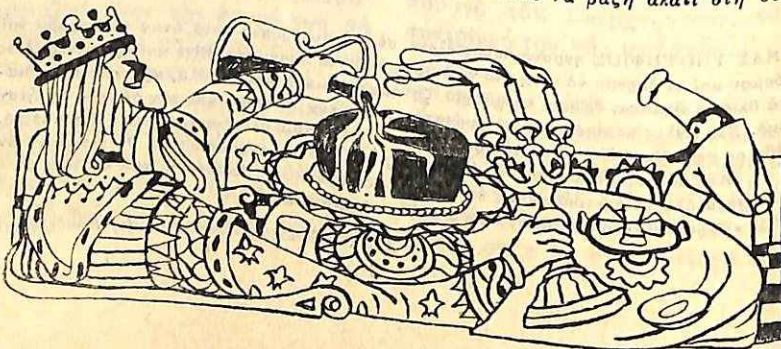
ΟΤΑΝ ο Πρίγκηψ Έστερχάζυ προσέλαβε τον περίφημο αρχιμάγειρο Μ. Ζουμπέρ του πλήρους μισθό 2.000 χρυσών λιρών και του διέθεσε ένα πάτωμα με 10 δωμάτια, υπηρετικό προσωπικό από 18 άτομα (καμαριέρη, οικονόμο, δυό λακέδες, ιπποκόμο, ά-

μαζά, τρεις υπηρέτριες, μάγειρο) και ένα άμάξι με δυό άλογα.

Ο ΜΠΕΤΟΒΕΝ είχε πάντοτε φασαρίες με τους μάγειρους του που ποτέ δεν έμναν μαζί του για πολύ καιρό: έπειδή νόμιζε ότι τον έκλεβαν, τα κλείδωνε όλα. Κάθε πρωί ο συνθέτης έδινε στο μάγειρό του για τόν πρωινό του καφέ 45 σπυριά καφέ. Κάποτε έδωξε ένα μάγειρο έπειδή του είπε ένα ψέμμα. «Όποιος λέει ψέμματα», είπε, «δεν έχει καθαρή καρδιά, κι ένα τέτοιο πρόσωπο δεν μπορεί ποτέ να μαγειρέψει καθαρό φαγητό».

Ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ έτρωγε κάθε πρωί για πρόγευμα κοκκινιστό κοτόπουλο. Του το σέρβιραν άχνιστό και καλοψημένο τη στιγμή ακριβώς που καθόταν στο τραπέζι. Έπειδή όμως ή ώρα του προγεύματός του δεν ήταν όρισμένη — κυμαινόταν από τις 3 π. μ. — 10 π. μ., ο Ναπολέων ρώτησε μιὰ μέρα πώς τα κατάφερναν να είναι πάντοτε έτοιμο και τόσο τέλεια φτιαγμένο: «Μεγαλειότατε», είπε ο αρχιμάγειρος, «από τις δυό το πρωί βάζω στη φωτιά κάθε τέταρτο από ένα καινούριο κοτόπουλο».

IPA, «The Leader Magazine», Λονδίνο

ΕΝΑ ΠΑΙΔΙ-ΘΑΥΜΑ

Τοῦ FRANCIS LEVISON

(Ἀπὸ τὸ «Life», Σικάγο)

Ἡ ταινία «Πεσμένο Εἶδωλο» πού τὸ θέμα της εἶναι παρμένο ἀπὸ ἕνα διήγημα τοῦ Γκράχαμ Γκρήν ἦταν μία ἀπὸ τίς καλύτερες τοῦ 1948, ὅπως λένε οἱ κριτικοὶ τοῦ Λονδίνου καὶ τῆς Εὐρώπης. Οἱ κριτικὲς λένε: «θαυμάσια γυρισμένη ταινία», «πολὺ συγκινητικὴ ταινία», «...πλούσια σὲ λεπτομέρειες, θαυμάσιες σιγμές». Ἡ ἀποκάλυψη τῆς ταινίας ἦταν τὸ παῖξιμο τοῦ μικροῦ (8 ἐτῶν) Μπόμπυ Χένρυ, πού δὲν εἶχε ξαναπαίξει ποτὲ στὸν κινηματογράφο. Τὸ παρακάτω ἄρθρο περιγράφει πῶς ἐξασκήθηκε ὁ μικρὸς γιὰ νὰ παίξῃ τὸν δύσκολο ρόλο του.

Ο Μπόμπυ Χένρυ, ὁ πρωταγωνιστὴς τῆς ταινίας «Πεσμένο εἶδωλο» ἔννεμα χρόνων σήμερα—εἶναι γιὸς Ἀγγλοῦ πατέρα καὶ Γαλλίδας μητέρας. Οἱ γονεῖς του εἶναι συγγραφεῖς καὶ περνοῦν τὸ μισὸ χρόνο στὸ Λονδίνο καὶ τὸν ἄλλο μισὸ σὲ μιά φάρμα στὴ Νορμανδία. Δὲν εἶχε ξαναπαίξει ποτὲ του ἐκτός ἀπὸ μιά παντομίμα ὅταν ἦταν στὸ νηπιαγωγεῖο, καὶ κανεὶς δὲν ἤξερε ἂν μποροῦσε νὰ χορέψῃ κλακέτες, νὰ τραγουδήσῃ σωστά ἢ ἀκόμη ν' ἀπαγγεῖλῃ ὠρεῖα.

Αὐτὸ τὸ ἀπειρο ἀγόρι παίζει τὸ ρόλο τοῦ γιου ἐνὸς πρεσβευτῆ πού μένει μόνος του ἕνα Σαββατοκύριακο σὲ μιά μεγάλη πρεσβεῖα στὸ Λονδίνο, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψη τοῦ ὑπὸ ῥήτη Μπαίηνς (τὸ ρόλο του παίζει ὁ Ράλφ Ρίτσαρντσον) πού τὸν λατρεύει σὰν μισέ. Τὸ παιδί ἀσυνείδητα γίνεται τὸ πλόνι τοῦ δράματος στὸ ρωμάντο τοῦ Μπαίηνς μὲ μιά δακτυλογράφο τῆς Πρεσβεῖας, στίς ὑποψίες τῆς κ. Μπαίηνς πού πάνω στὸν ὑστερισμὸ της πέφτει ἀπὸ

τίς σκάλες τῆς πρεσβεῖας. Ὁ μικρὸς νομίζει πῶς τὸ εἶδωλό του δολοφονήσε τὴ γυναῖκα του, καὶ λέει ψέμματα προσπαθώντας νὰ τὸν σώσῃ. Εἶναι μικρὸς ὅμως καὶ δὲν ξέρει νὰ λήψῃ ψέμματα καὶ αὐτὸ γίνεται ἀφορμὴ νὰ ἀποδοθῇ στὸν Μπαίηνς ἡ σοβαρὴ κατηγορία τῆς δολοφονίας.

Ὁ ρόλος εἶναι ἕνας ἀπὸ τοὺς σπάνιους γιὰ παιδί, γιατί ἐνῶ ἐμφανίζεται συνεχῶς στὴ σκηνή, δὲν συγκεντρώνει τὴν προσοχὴ τῶν μεγάλων. Οἱ μεγάλοι ἔχουν τίς δικές τους συγκινήσεις καὶ δὲν προσέχουν τὸ παιδί πού παρακολουθεῖ τὰ πάντα μὲ μεγάλη προσοχή. Ἡ ἐπίδραση ὅλων αὐτῶν ἐπάνω του εἶναι μία ἄλλη ἱστορία πού ἐκτυλίσσεται παράλληλα μὲ τὴν κεντρικὴ ὑπόθεση καὶ τὴν ὁποία μόνο οἱ θεατὲς ἀντιλαμβάνονται. Στὸ ἔργο ὑπάρχει διαρκῶς συγκίνηση καὶ ἀγωνία πού τονίζεται παρὰ ἕνα ἀπὸ μερικὲς κομικὲς σκηνές. Σὲ ὅλο τὸ ἔργο τὸ μικρὸ σωματάκι τοῦ παιδιοῦ ἔρχεται σὲ ἀντίθεση μὲ τοὺς μεγάλους πού φαίνονται μπροστά του σὰν πύργοι, μὲ τίς πελώριες σκαλιστὲς σκάλες τῆς πρεσβεῖας, μὲ τὰ ἐπικίνδυνα μπαλκόνια καὶ τὰ πεζούλια τοῦ μεγάλου κτιρίου.

Ο Μπόμπυ Χένρυ γεννήθηκε στίς 26 Ἰουνίου τοῦ 1939 στὴ φάρμα πού ἔχουν οἱ γονεῖς του στὴ Γαλλία. Ὁ πατέρας του Ρόμπερτ, Ἀγγλὸς ἀνταποκριτὴς, ἐφημερίδων καὶ ἡ Γαλλίδα μητέρα του Μαντελέν, ἐργάζονταν ἐντατικὰ ἐκδίδοντας μιά σειρά βιβλία, πού τὰ περισσότερα εἶχαν γιὰ θέμα τίς περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Μπόμπυ. Ὅταν γύρισαν στὴν Ἀγγλία στὰ 1940 ἔμειναν στὸ Λονδίνο ὅλο τὸ διάστημα τῶν γερμα-

νικῶν βομβαρδισμῶν. Μετὰ τὸν πόλεμο ὁ Μπόμπυ ζοῦσε τὸν μισὸ καιρὸ στὴ φάρμα τῆς Γαλλίας καὶ τὸν ἄλλο μισὸ σ' ἕνα διαμέρισμα τοῦ Πικκαντίλλου.

Ἡ κινηματογραφικὴ σταδιοδρομία τοῦ Μπόμπυ ἀρχισε ξαφνικὰ τὸν Ἰούλιο τοῦ 1947, ὅταν ὁ Κάρολ Ρήντ, ὁ σκηνοθέτης καὶ ὁ Γκράχαμ Γκρήν, ὁ συγγραφέας τοῦ σενάριο, ζητοῦσαν ἕνα παιδί γιὰ νὰ παίξῃ τὸ ρόλο τοῦ Φελίπε. Ἐνας ὑπάλληλος τοῦ στούντιο βλέποντας τὴ φωτογραφία τοῦ μικροῦ σ' ἕνα ἀπὸ τὰ βιβλία τῶν γονιῶν του, ἔγραψε στὸ ζεύγος Χένρυ. Τότε ὁ Μπόμπυ εἶχε πᾶει στὴ φάρμα τους στὴν Νορμανδία. Οἱ γονεῖς του ἐκφράσανε ἀμφιβολίες, ἀλλὰ τελικὰ πείσθηκαν νὰ ἐπιτρέψουν στὸν Μπόμπυ νὰ ἐλθῇ ἀεροπορικῶς στὸ Λονδίνο καὶ νὰ μείνῃ μὰ ἡμέρα γιὰ νὰ συναντήσῃ τὸν Ρήντ. Ὁ μικρὸς ἄρρεσε στὸν Ρήντ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ. Ὁ σκηνοθέτης ἐνθουσιαστῆκε ἰδιαίτερα μὲ τὸν γαλλικὸ τόνο πού εἶχε ὁ μικρὸς στὴν ὁμιλία του. Κάθησε μὲ τὸ παιδί καὶ ἀρχισε τὴν πρώτη ἀπὸ τίς πολλὰς ἡμερες συζητήσεις μαζί του. Δὲν ζήτησε νὰ δῇ ἄλλο παιδί.

Ἐπειδὴ τὸ παῖξιμο τοῦ μικροῦ εἶναι τέλειο, εἶναι ἀναπόφευκτα νὰ ἀναρωτηθῇ κανεὶς πῶς ἐγίνε αὐτό;

Ὁ Κάρολ Ρήντ βρισκόταν συνεχῶς δίπλα στὸ παιδί, ὥρες καὶ μῆνες. Δημιούργησε ἕνα ξεχωριστὸ κόσμο γι' αὐτό. Τὰ ἀπέραντα πελῶρια κτίρια τοῦ κινηματογράφου, τὰ φῶτα, οἱ κινηματογραφικὲς μηχανές, οἱ ἡθοποιοί, οἱ τεχνίτες, εἶχαν ὅλοι κλειστὴ ἑξω ἀπ' αὐτόν. Ὁ Ρήντ μιλοῦσε, χάριδευε, ἔδειχνε, ἐπανελάμβανε, ἐξηγοῦσε.

Μερικὲς φορὲς σηκωνόταν ἀπὸ κεῖ πού ἦταν γονατισμένος καὶ ἔκανε βόλτες, ἔκανε ἀστεῖα, χειρονομοῦσε ἀκριβῶς ὅπως ἕνα παιδί. Ὁ Ρήντ μελέτησε τίς κινήσεις τοῦ Μπόμπυ διάλεξε τίς κατάλληλες καὶ τίς ἐμμεῖτο ὁ ἴδιος. Ὁ ἄντρας αὐτὸς πού τὸ ὕψος του ξεπερνᾷ τὸ 1.80 μ. κινοῦσε ἐπανελημμένα τὰ χέρια του

σὰν ἀπελπισμένο παιδί, κουλουριάζονταν στὸ μπαλκόνι τῆς πρεσβεῖας ἀπορροφημένος, ἔτρεχε πάνω κάτω στίς σκάλες μὲ κομμένη ἀναπνοή. Τὸ παιδί τὸν ἀκολουθοῦσε τελειοποιώντας τὴ μίμηση. Ὁ Ρήντ ἐξηγεῖ: «Ἐκεῖνο πού ἔκανε ὁ Μπόμπυ ἦταν νὰ ἀντιγράψῃ ἔμένα πού ἀντέγραφα αὐτόν». Ἐβαζε τὸν Μπόμπυ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ κάθε κίνηση, νὰ ἐπαναλαμβάνῃ κάθε σύντομη κουβέντα ἀπὸ 20-100 φορές. Ὁ Μπόμπυ ἐξοικειώθηκε μὲ τὸ παιχνίδι τῆς μιμικῆς. Ὅταν τοῦ ἔδειξαν πῶς νὰ κλάψῃ σπαρακτικὰ γιὰ ἕνα χαϊδεμένο φιδάκι τοῦ σπιτιοῦ τους πού εἶχε σκοτωθῇ, ὁ Μπόμπυ ἀγανάκτησε: «Ὁ Κάρολ μοῦ ἔδειξε τί θὰ κάνω. Γι' αὐτὸ δὲν τὸν λένε διευθυντὴ»;

Ἡ συνεχὴς αὐτὴ ἐξάρτηση τοῦ μικροῦ ἀπὸ τὴν καθοδήγησή του δὲν ἀποθάρρυνε τὸν Ρήντ. Αὐτὸ ἀκριβῶς ἤθελε. Ἰσχυρίζεται ὅτι: «ἕνα παιδί 8 χρόνων δὲν μπορεῖ νὰ παίξῃ. Ἐγὼ δὲν ζητοῦσα θεατρίνο. Οἱ μεγάλοι ἔχουν συνηθισμένες κινήσεις καὶ ἀντιδράσεις. Ἐνας καλὸς ἡθοποιὸς πρέπει νὰ ἀφαιρῇ κάτι, νὰ χάνῃ ἕνα μέρος τοῦ ἑαυτοῦ τοῦ προτοῦ μπορέσῃ νὰ δημιουργήσῃ ἕνα ρόλο. Μὲ τὸ κατάλληλο ὅμως παιδί ὅπως εἶναι ὁ Μπόμπυ δὲν ὑπάρχει κανένα ἐμπόδιο. Δὲν ὑπάρχει ὅπολιτος καμμιὰ ἀντίδραση. Θὰ χάνῃ διτμήποτε τοῦ πῆξ». Ὁ Ρήντ χρησιμοποίησε τὸ σῶμα τοῦ παιδιοῦ γιὰ νὰ προκαλέσῃ συγκίνηση. Πολλὰ ἀπὸ τίς ὁρατιότερες σκηνές τῆς ταινίας δείχνουν τὸν Μπόμπυ ἀπὸ πῶς, νὰ κτυπᾷ ἀπελπισμένα τὰ χέρια του πάνω στὰ πόδια του μὲ μιά ἔκφραση φόβου, νὰ κλωτσᾷ ἀφηρημένως μιά πέτρα στὸ δρόμο, νὰ βγαίνει ἀπὸ ἕνα δωμάτιο ταπεινωμένος καὶ ἀπελπισμένος λέγοντας μὲ τὴ σιγανή, σχεδὸν ἀτονὴ φωνὴ τοῦ παιδιοῦ «δὲν με νοιάζει».

Ὁ Ρήντ μηχανεύθηκε διάφορα μέσα γιὰ νὰ ἐπιτύχῃ φυσικὴ ἔκφραση στὸν Μπόμπυ. Στὴν ἀρχὴ τοῦ ἔργου ὁ Μπόμπυ σκύβει ἀπὸ τὰ κάγκελλα

της σκάλας με το πρόσωπο γεμάτο θαυμασμό ενώ ο Μπαίνης πηγαίνονταν κάτω στο σαλόνι. Παρ' όλο που ο Μπόμπυ είχε καταλάβει ότι έπρεπε να δείξει πως αγαπά τον Μπαίνης δεν ήξερε πώς να εκφράσει την αγάπη του και το πρόσωπό του έμενε ψυχρό. Τότε ο Ρήντ προσέλαβε ένα ταχυδακτυλουργό και ενώ αυτός έπαιζε με τα κουνέλια, τους φα-sουλήδες κι όλα τ' άλλα του σύνεργα και ο Μπόμπυ πραγματικά μαγεμένος τον παρακολουθούσε, ο φωτο-γραφικός φακός συνέλαβε το έκστα-τικό χαμόγελο με το οποίο αρχίζει το έργο.

Για την επιτυχία της ταινίας πολ-λά χρωστούμε και στην μαγική τέ-χνη της κινηματογραφίας. Ο Ρήντ ήξερε πως έχοντας ένα μικρό παιδί, χωρίς μεγάλη μνήμη και χωρίς εξά-σκηση ήθοποιου θα έπρεπε να γυ-ρίσει την ταινία σε πολύ μικρά κομ-μάτια. 'Ωστόσο η τελική κόπια της ταινίας που κρατά 94 λεπτά και που φαίνεται μονοκόμματη, έχει 1040 σκηνές τρωβηγμένες χωριστά. 'Ενώ οι θεατές νομίζουν ότι ο Μπόμπυ ε-ίναι αναπόσπαστο μέρος του όλου δράματος, στην πραγματικότητα, στις περισσότερες σκηνές παίζει μόνος του.

Μερικές φορές φαίνεται να περ-πατά δίπλα στον Μπαίνης. 'Ωστόσο το πανωφόρι και τα παντελόνια του Μπαίνης τα φοράει ο Ρήντ. 'Επει-δή ο Ρίτσαρντσον είναι πολύ ύψιλος και ο Μπόμπυ πολύ μικρός, λέει ο Ρήντ, για να τους πάρω μαζί έπρε-πε να τους τραβήξω από μακριά. Συνήθως στεκόμουν δίπλα στον Μπό-μπυ ώστε όταν με πρόσεχε που του-δίνα οδηγίες αυτόματα κοίταζε προς τη διεύθυνση που έπρεπε. 'Ο-ταν αργότερα ρώτησαν τον Ρήντ αν θα μπορούσε να διδάξει τον Μπό-μπυ το ίδιο έργο για το θέατρο, έ-κεινος χαμογέλασε με μεγάλη με-τριοφροσύνη και είπε: «Νομίζω πως θα είναι πολύ δύσκολο».

Ο Μπόμπυ βασάνισε τους ανθρώ-πους του στούντιο όπως όλοι οι

μικροί ήθοποιοί. Πολλές φορές χά-θηκε πολύτιμος καιρός γιατί τον πε-ρίμεναν να τελειώσει το παιχνίδι του με τους ηλεκτρολόγους. Προσπα-θούσε πολύ και επανειλάμβανε πολ-λές φορές κάθε σκηνή, ωστόσο δεν μπορούσε να συγκεντρωθεί και να δουλέψει πολλή ώρα, όπως κάθε παιδί οκτώ χρόνων. 'Επειδή στο έρ-γο έπρεπε σχεδόν σ' όλες τις σκηνές να χαϊδεύει με αγάπη ένα μικρό φεί-δι, πέρασαν πολλές ημέρες ώπου να το συνηθίσει γιατί φυσικά φοβόταν.

Ο Ρήντ ποτέ δεν έχασε την πραγ-ματικά θεία υπομονή του, όπως ό-λοι οι άλλοι. 'Ακόμα και ο Ρόλφ Ρίτσαρντσον, ήθοποιός συνηθισμένος στις δυσκολίες των δραματικών έρ-γων, άκούστηκε να λέει μια μέρα στο καμαρίνι του: «Είμαι βέβαιος ότι στην ερχόμενη ταινία μου ο Κόρντα θα με βάλη να παίζω με κανένα σκύλο».

Ο Μπόμπυ διασκέδαζε με το γύ-ρισμα της ταινίας χωρίς όμως να νοιώθει τη σημασία του Μπόμπυ Χένρυ του ήθοποιου. 'Ο ροιμός που δίνει για τον κινηματογραφικό αστέ-ρα είναι ο εξής: «'Εχουμε δυο εί-δων αστέρια, άλλα είναι στο ούρανο κι άλλα φτιάχνουν ταινίες».

'Επειδή το «Πεσμένο Είδωλο» ε-ίναι μια περίπλοκη, φοβερή ιστορία μοιχείας, τρέλλας και βιαιού θανά-του, όλοι αναρωτήθηκαν ως ποιά ση-μείο έπρεπε να μάθει το παιδί για όλα αυτά και τι επίδραση θα είχαν επάνω του. Κυκλοφόρησε η φήμη ότι το «μυστικό» της υποθέσεως έ-μενε κρυφό από τον Μπόμπυ. Πραγ-ματικά στις πρώτες σκηνές ο Ρήντ άπλως είπε στον Μπόμπυ να τρέξι-νά κινηθεί, να γελάσει. Σιγά-σιγά όμως, πριν από κάθε σκηνή, ο Ρήντ διηγόταν στον μικρό διαρκώς και με-γαλύτερο μέρος της υποθέσεως. 'Όταν είχε γυριστή η μισή ταινία έδωσε στον Μπόμπυ να διαβάσει όλο το κείμενο. Ο Μπόμπυ δεν ήταν παρών στις σκηνές της μοιχείας αλλά είδε όλες τις δοκιμαστικές σκηνές. 'Ε-πίσης είδε τουλάχιστον πέντε φο-

ρές την τελική κόπια. 'Η φήμη για την άθωότητά του είναι φυσικό να ένοχλη τον Μπόμπυ. Μια μέρα γεμάτος αγανάκτηση είπε σε ένα δη-μοσιογράφο: «Είπαν πως δεν κατά-λαβα την ιστορία. Αυτά όλα είναι παραμύθια. 'Ο Κάρολ μου τα εξήγη-σε όλα». 'Υστερα μαζεύτηκε κάπως στενοχωρημένος και είπε: «Σας πα-ρακαλώ μη με ρωτήσετε. Βλέπετε, ύ-ποτίθεται ότι δεν καταλαβαίνω, ένε-κα της ηλικίας μου».

Ό-στόσο τα λεπτότερα σημεία της ταινίας ο Μπόμπυ δεν τα πολυ-κατάλαβε. Σε ένα επεισόδιο που πα-ρακολουθεί τους μεγάλους να τα-κώνονται και να φωνάζουν ύστερικά, ο Μπόμπυ βγαίνει από την προεβεία κατατρομαγμένος, και τρέχει μέσα στη βροχή στους σκοτεινούς δρό-μους. 'Όταν τον ρώτησαν γιατί το έκανε αυτό, ο Μπόμπυ είπε: «'Επρε-πε να κάνω πως φοβήθηκα, γι' αυ-τό έφυγα». Και πρόσθεσε με παιδιά-στικο παλληκαρισμό: «'Αν ήταν στο χέρι μου δεν θα φευγα. Θα έπαιρνα το τηλέφωνο και θα ειδοποιούσα την Σκώτλαντ Γυάρντ».

Ο Μπόμπυ δεν πήγε ποτέ στο σχο-λείο, ούτε είχε φίλους της ηλικίας του. Οι γονείς του φροντίζουν πολύ για τους τρόπους του και είναι ένα παιδάκι εύγενικό και υπάκουο. Ποτέ δεν παίρνει ένα γλυκό που του προσ-φέρουν αν δεν ρωτήσει τους γονείς του. 'Επειδή του επιτρέπουν πάντα

να παρακολουθή τις συζητήσεις των μεγάλων έχει αποκτήσει—όπως ο Φέλιπε του έργου—μια πρόωρη μι-σαντίληψη των υποθέσεων των με-γάλων κι έχει γνωρίσει επιπόλαια εκείνα τα μυστήρια που ονομάζουμε συνήθως γεγονότα της ζωής.

Είναι ένα γλυκό αγοράκι που συ-χνάως έχει το ικανοποιημένο ύφος του μονάκριβου παιδιού. Με τους ξε-νους στην αρχή είναι ντροπαλός, γρή-γορα όμως πιάνει μαζί τους ζωνηρή συζήτηση. 'Ωρισμένες φορές η παι-δικότητα του φαίνεται καθαρά: «'Ε-ξετάζει ένα αυτοκίνητο και λέει: «Για τι είναι αυτό;»

'Αν όμως τον ρωτήσει κανείς ά-ποτομα αν του άρεσουν τα αυτοκί-νητα, άμέσως ξαναγυρίζει στην επι-φυλακτικότητα του και άπαντα έπα-ναλαμβάνοντας πιστά ότι θα σάς έ-λεγαν οι γονείς του: «'Οχι, δεν μ' άρεσουν τ' αυτοκίνητα. Είναι πολύ μοντέρνα».

'Εν τώ μεταξύ όλοι θαυμάζουν το ξανθό, περήφανο κεφάλι και το άνε-ξιχνάστο πρόσωπο του Μπόμπυ. 'Ο Γκάβ Ράμσεϊ στο «Νταίηλ Μαίηλ» του Λονδίνου έγραψε πολλά κολα-κευτικά λόγια για τον Μπόμπυ που άντανακλούσε και στον Κάρολ Ρήντ: «'Υποκλίνομαι μπροστά στον μικρό Μπόμπυ Χένρυ που κράτησε όλο το βάρος του έργου στους μικρούς του ώμους και που ούτε για μια στιγμή δεν έδωσε την εντύπωση ότι είναι ήθοποιός πάντα ήταν παιδί».

Ο ΥΠΟΓΕΙΟΣ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Του STEEN EILER RASMUSSEN

(Από το βιβλίο

«London: the Unique City»

Έκδ. Jonathan Cape, Λονδίνο)

Όταν ο Γλάδστον και ολόκληρο το Υπουργικό Συμβούλιο εγκαινίασαν επίσημως τον υπόγειο σιδηρόδρομο του Λονδίνου στα 1863, οι σήραγγες ήταν γεμάτες από τον καπνό της μηχανής και τα βαγόνια φωτισμένα με λάμπες πετρελαίου που έτρεμαν και μύριζαν. Την πρώτη μέρα που άρχισε να λειτουργεί για το κοινό, ο «Υπόγειος» μετέφερε σχεδόν 30.000 επιβάτες. Σήμερα, ύστερα από ογδόντα χρόνια και περισσότερο, ενάμιση εκατομμύριο άνθρωποι ταξιδεύουν κάθε μέρα στα γρήγορα, καθαρά, ηλεκτροκίνητα τραίνα που διασχίζουν το υπόγειο Λονδίνο από τη μία άκρη ως την άλλη και φθάνουν ως έξω, στα περιχώρα.

Στο παρακάτω απόσπασμα ο Δανός αρχιτέκτων, πολυδύναμος, κοινωνιολόγος και συγγραφέας, Στήν Άιλερ Ρασμούσεν, μιλάει για τον Υπόγειο του Λονδίνου. Το απόσπασμα είναι παρμένο από το τελευταίο βιβλίο του: «Λονδίνο, η μοναδική πόλη».

Συχνά λένε τους Άγγλους «έθνος καταστηματαρχών». Ο χαρακτηρισμός αυτός είναι τόσο εσφαλμένος, όσο είναι συνήθως κάθε γενίκευση. Στη λέξη καταστηματαρχής υπάρχει κάτι το περιφρονητικό. Θυμίζει μικροέμπορο, δεκαρολόγο και δεν ταιριάζει καθόλου για τους Άγγλους, που αντίθετα, θα μπορούσε κανείς να τους χαρακτηρίσει έθνος εμπόρων με πολλή εμπιστοσύνη στον εαυτό τους. Τους λένε άκομη συντηρητικούς, και σ' αυτό φυ-

σικά έχουν περισσότερο δίκιο. Οι θαυμαστές του Ντίκενς θα θυμούνται από το βιβλίο του «Tale of Two Cities», την περιγραφή της Τράπεζας Τέλλσον, ενός παμπάλαιου κτιρίου, που οι ιδιοκτήτες του ήταν πολύ περήφανοι γι' αυτό, παρ' όλο που ήταν και σκοτεινό και σκονισμένο και αντιπαθητικό και μικρό. Δεν το άλλαξαν, για να βλέπη ο κόσμος πώς ή φίρμα που το είχε ήταν παλιά και δεν ενδιαφερόταν για τη μόδα.

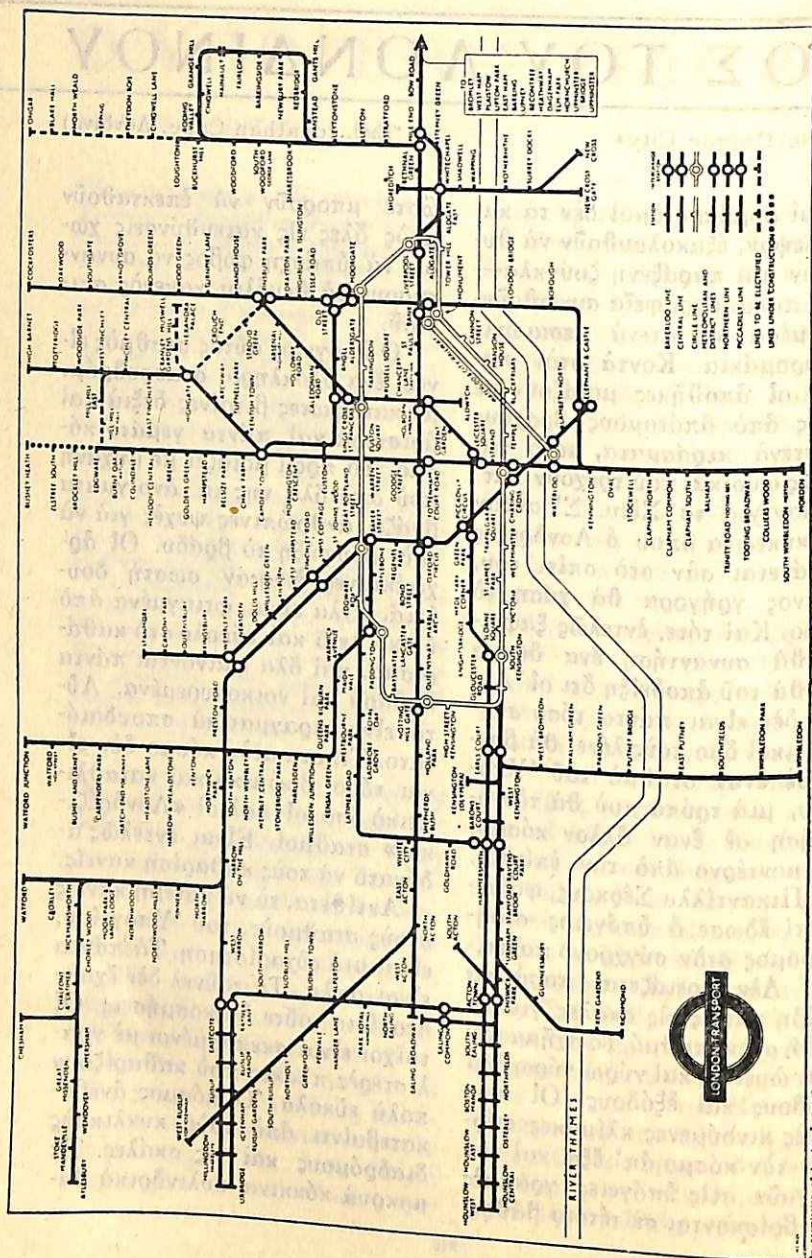
Τέτοιες φίρμες θα βρήτε ακόμη στην Αγγλία. Οι οίνεποροι, π. χ. «Μπέρου» διακόσια χρόνια τώρα, δεν έκαμαν καμιά αλλαγή στο μαγαζί τους, στην οδό Σαϊντ-Τζέιμς. Κάθεστε στις ίδιες καρέκλες που κάθονταν οι αυλικοί της Βασίλισσας Άννας και σās δείχνουν τα παλιά βιβλία όπου το βαρύ πυροβολικό της πελατείας τους, βασιλιάδες, δανδήςδες και άλλες διασημότητες, έχουν αφήσει τα ονόματά τους. Στο βιβλίο «Angel Pavement» του Πρίσλεϋ, υπάρχει η περιγραφή ενός παλαιού μαγαζιού, κατά τον τρόπο του Ντίκενς, με τα σκοτεινά και άβολα γραφεία του. Αλλά τα μέρη του Σίτυ του Λονδίνου, του οικονομικού κέντρου της αγγλικής πρωτεύουσας,

όσα οι βομβαρδισμοί δεν τα κατέστρεψαν, εξακολουθούν να θυμίζουν μια παράξενη ζούγκλα—όπου παλαιά γραφεία συνωθούνται μέσα σε στενά μεσαιωνικά δρομάκια. Κοντά στον ποταμό οι αποθήκες μοιάζουν με τείχος από απότομους βράχους με στενά περάσματα, μόνο για πεζούς φουσικά, που τρέχουν κατ' ευθείαν για το Σίτυ. Σ' αυτόν τον κυκεώνα όπου ο Λονδρέζος αισθάνεται σαν στο σπίτι του, ο ξένος γρήγορα θα χάση το δρόμο. Και τότε, έντελως ξαφνικά, θα συναντήσει ένα θέαμα που θα του αποδείξη ότι οι Άγγλοι δεν είναι πάντα τόσο συντηρητικοί όσο τους λένε: θα βρεθίη σε έναν σταθμό του Υπογείου, μια τρύπα που θα τον οδηγήσει σε έναν άλλον κόσμο, πιο μοντέρνο από τον επίγειο. Στο Πικαντίλλυ Σέρκους, φαίνεται τί έδωσε ο υπόγειος σιδηρόδρομος στον σύγχρονο πολιτισμό. Δεν χρειάζεται παρά να κατέβη κανείς τις σκάλες για να βρεθίη στον σταθμό. Το σχήμα του είναι ωοειδές και γύρω-γύρω έχει εισόδους και εξόδους. Οι κεντρικές κινούμενες κλίμακες φέρνουν τον κόσμο απ' έξω και τον οδηγούν στις υπόγειες γραμμές που βρίσκονται σε τέτοιο βάθος,

ώστε μπορούν να έπεκταθούν προς όλες τις κατευθύνσεις χωρίς να υπάρχει φόβος να συναντήσουν τα θεμέλια κανενός σπιτιού.

Ο υπόγειος αυτός σταθμός είναι ένα ολόκληρο σταυροδρόμι με κατάφωτες βιτρίνες δεξιά και αριστερά και πάντα γεμάτο κόσμο. Το πρωί μοιάζει με μηχανή που από όλα της τα ανοίγματα βγάζει ανθρώπινες ψυχές για να τους ρουφήξη το βράδυ. Οι αρχιτέκτονες έκαμαν σωστή δουλειά. Όλα είναι φτιαγμένα από ύλικό λείο και εύκολο στο καθαίρισμα, και όλα φαίνονται πάντα καθαρά και νοικοκυρεμένα. Αυτό είναι πραγματικά σπουδαιότατο. Τίποτα στον κόσμο δεν είναι τόσο βρώμικο και καταθλιπτικό όσο οι παλιοί «Λονδρέζικοι» σταθμοί. Είναι έντελως αδύνατο να τους καθαρίση κανείς.

Αντίθετα, το να κατέβη κανείς στους σταθμούς του Υπογείου, είναι μια εύχαριστηση. Τα πάντα είναι απλά. Τα τούνελ δεν έχουν στολίδια ούτε διακοσμήσεις. Οι τοίχοι είναι σκεπασμένοι με γυαλιστερές πλάκες που καθαρίζουν πολύ εύκολα. Ο κόσμος άνεβοκατεβαίνει από τους κυκλικούς διαδρόμους και τις σκάλες. Τα μακρὰ κόκκινα κυλινδρικά βα-

Το δίκτυο των γραμμών του υπογείου σιδηροδρόμου του Λονδίνου. Η μαύρη γραμμή δείχνει το δίκτυο που υπάρχει σήμερα, ή διακεκομμένη τις νέες γραμμές που γίνονται, και οι κύκλοι τους σταθμούς Λονδίνου και περιχώρων.

γόνια περνούν βιαστικά σὰ φεΐδια μέσα από τὰ τούνελ και σταματούν στους μεγάλους σταθμούς. Αμέτρητες διαφημίσεις και πινακίδες αποτελούν τὴ μόνη διακόσμηση τῶν σταθμῶν.

Δὲν χρειάζεται νὰ ρωτήσετε ἀπὸ ποῦ θὰ πάτε. Μέσα στὸν Ὑπόγειο, ὁ ξένος βρίσκει τὸ δρόμο του μὲ τὴν ἴδια εὐκολία πὺν τὸν βρίσκει και ὁ Λονδρέζος.

Στὰ 1916, ὁ Ἐντουαρντ Τζόνσον βρῆκε ἕνα τύπο γραμμάτων πὺν διαβάζονταν πολὺ εὐκολα, ἀκόμη και ἀπὸ μακριά. Αὐτὰ τὰ γράμματα χρησιμοποιήθηκαν σὲ ὅλες τις πινακίδες και τοὺς δείκτες, και ἀποτελοῦν τὴν καλύτερη ἔμμεση διαφήμιση γιὰ τὸν ὑπόγειο σιδηρόδρομο τοῦ Λονδίνου.

Ἄλλη ἔμμεση διαφήμιση γιὰ τὴν ἑταιρία τοῦ Ὑπογείου Σιδηροδρόμου εἶναι ἡ τάξη και ἡ καλὴ κατάσταση τῶν πινακίδων πὺν διαρκῶς ἀνανεώνονται και ἡ διακόσμησή τους γίνεται ἀπὸ ἐξαιρετικούς καλλιτέχνες. Ἀπὸ τις ρεκλάμες ἄλλες προσελκύουν τὸ μάτι ἀπὸ μακριά, ἔνῳ ἄλλες πρέπει νὰ τις πλησιάσει κανεὶς γιὰ νὰ τις μελετήσει. Ὅταν μιὰ φορὰ προσέξετε αὐτὲς τις ρεκλάμες, εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴ τις ζητᾶτε μετὰ, περνώντας ἀπὸ τὸ σταθμό. Μοιάζει μὲ ἔκθεση πὺν διαρκῶς ἀνανεώνεται μὲ καινούρια ἐκθέματα. Οἱ ρεκλάμες αὐτὲς τοῦ Ὑπογείου διαφημίζουν τὰ πάντα: ἀθλητικούς ἀγῶνες, σπρίτα, ἐκθέσεις και γιορτές, και γι' αὐτὲς δὲν πληρώνουν οἱ ἐνδιαφε-

ρόμενοι. Ἀπλῶς μπαίνουν γιὰ νὰ προσελκύουν τὸν κόσμο.

Μὲ τὴ στατιστικὴ ἡ ἑταιρία μαθαίνει ὅ,τι τὴν ἐνδιαφέρει γιὰ τις γραμμές, τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐπιβατῶν, γιὰ τὸ πὺν και πῶς ταξιδεύουν. Ἐπειδὴ σὲ ὀρισμένες ὥρες οἱ ἐπιβάτες εἶναι πάρα πολλοὶ και τὰ τραῖνα δὲν ἐπαρκοῦν, ἔνῳ σὲ ἄλλες εἶναι λιγότεροι και τὰ τραῖνα εἶναι σχεδὸν ἄδεια, ἡ ἑταιρία προσπαθεῖ μὲ τις ρεκλάμες πὺν βάζει νὰ πείση ὅσους δὲν ἐργάζονται νὰ ταξιδεύουν — ὅταν εἶναι δυνατόν — ἀπὸ τις δέκα ὠς τις τέσσερις.

Ἀπὸ τις καλύτερες στατιστικές πὺν ἔχω δῆ, ἦταν μιὰ τῆς ἑταιρίας τῶν Ὑπογείων Σιδηροδρόμων τοῦ Λονδίνου, σχετικὰ μὲ τὴν ψυχαγωγία και τις ὑπαίθριες διασκέδσεις τῶν Λονδρέζων ἀπὸ τὰ 1860 ὠς σήμερα.

Στὰ 1860 ὁ μέσος ἀριθμὸς ταξιδιῶν πὺν ἔκανε ἕνας ἄνθρωπος μέσα σὲ ἕνα χρόνον, ἦταν 15. Στὰ 1929 ἔγινε 456. Τί ἄλλαξε στὴ ζωὴ τῶν Λονδρέζων και αὐξήθηκε τόσο ἀπίστευτα αὐτὸς ὁ ἀριθμὸς; Ἀπὸ τὴ στατιστικὴ φαίνεται πῶς αὐτὸ ὀφείλεται στὴν ἐπέκταση τῆς πόλεως και στὴν ποικιλία τῶν ἀθλητικῶν ἀγῶνων και τῶν διασκέδσεων. Ὁ θεσμὸς τοῦ γουήκ-ἔντ, τοῦ Σαββατοκύριακου, πὺν ἄρχισε στὴν Ἀγγλία ἀπὸ τὰ 1870, συνετέλεσε πολὺ στὴν αὐξηση τῶν ταξιδιῶν. Οἱ σιδηρόδρομοι ἐνισχύουν τὴν τάση αὐτὴ και παρακινοῦν τὸν κόσμον νὰ περνᾷ τὸ Σαββατοκύριακον στὴν ἐξοχή.

OLYMPIC GAMES * LONDON 1948

BIENVENUE A LONDRES

Welcome to London

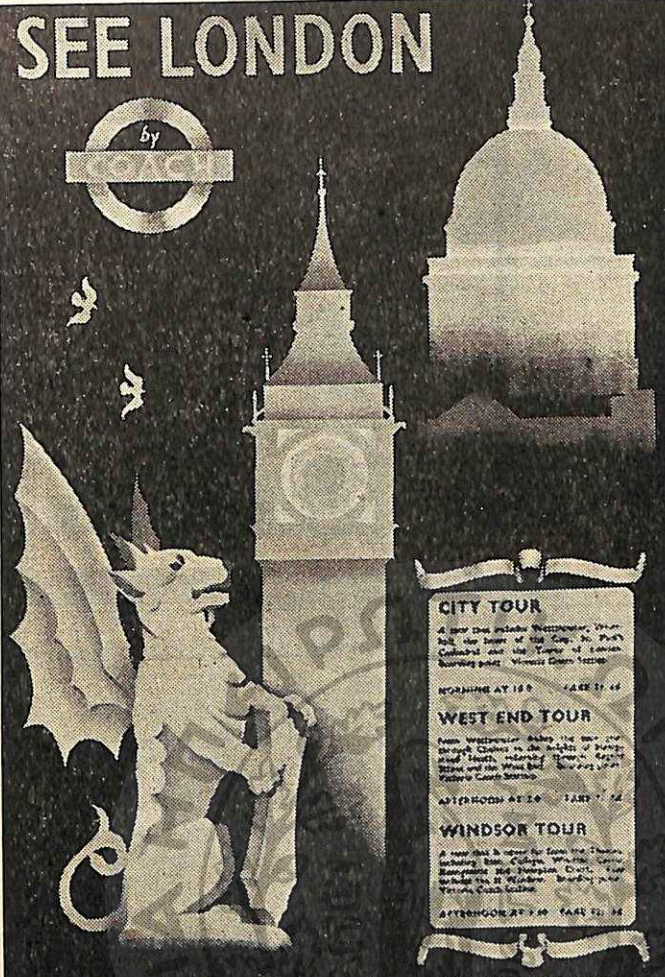

BIEN VENIDOS A LONDRES

ISSUED BY LONDON TRANSPORT & BRITISH RAILWAYS

«ΚΑΛΩΣ ΗΛΘΑΤΕ ΣΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ!»
 Διαφήμιση των 'Ολυμπιακών' Αγώνων 1948. 'Η εταιρία «Λόντον Τράνσपोर्ट», οργανώνει

SEE LONDON

by

CITY TOUR
 A tour that includes Westminster, St. Paul's, the Tower of the City, St. Paul's Cathedral and the Tower of London. Starting point: Victoria Coach Station.
 MORNING AT 10.00 FARE 11.00

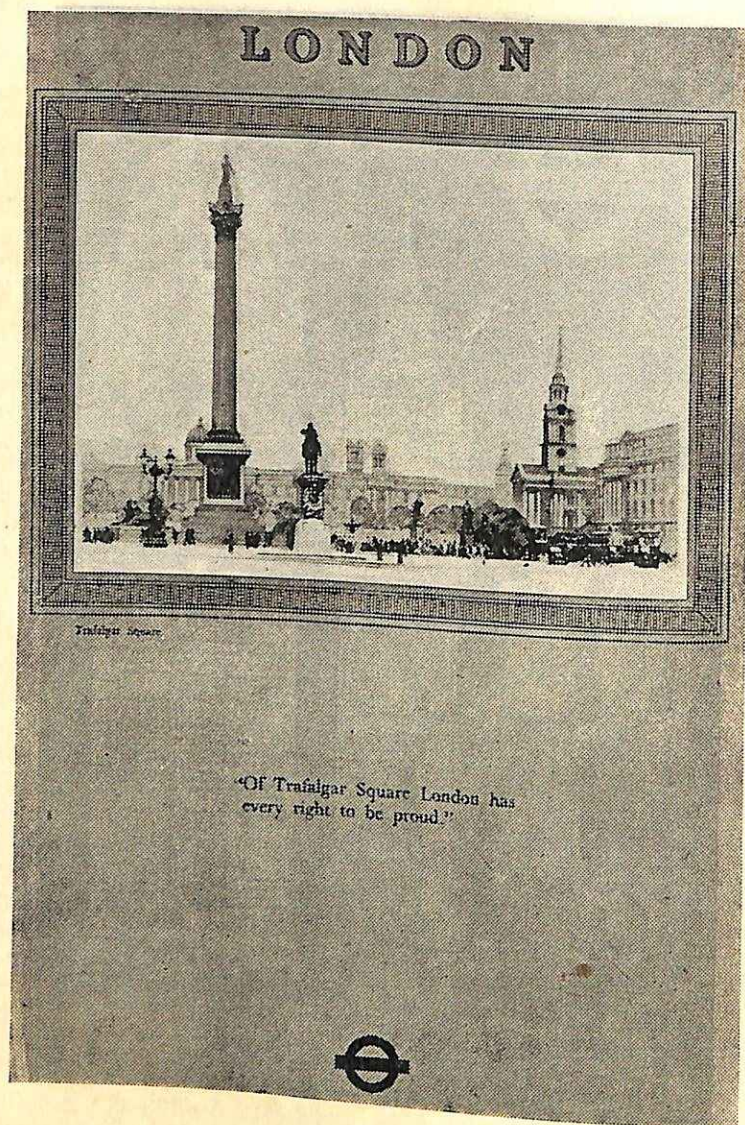
WEST END TOUR
 From Westminster, taking the tour through Chelsea to the heights of Kensington, including Hyde Park, Regent Street and the West End. Starting point: Victoria Coach Station.
 AFTERNOON AT 2.00 FARE 7.00

WINDSOR TOUR
 A tour that is unique for its own sake, including St. George's, Windsor, Eton, Hampton, Richmond, and Windsor. Starting point: Victoria Coach Station.
 AFTERNOON AT 2.00 FARE 11.00

Starting on May 17, the tours run every day except Saturdays and Sundays. Guides accompany all the tours. Their services and any admission fees are included in the fare. For further particulars and for the reservation of seats apply to The Private Hire Office, LONDON TRANSPORT, 55 Broadway, London, S.W. 1 (St. James's Park Station); AB014 1234.

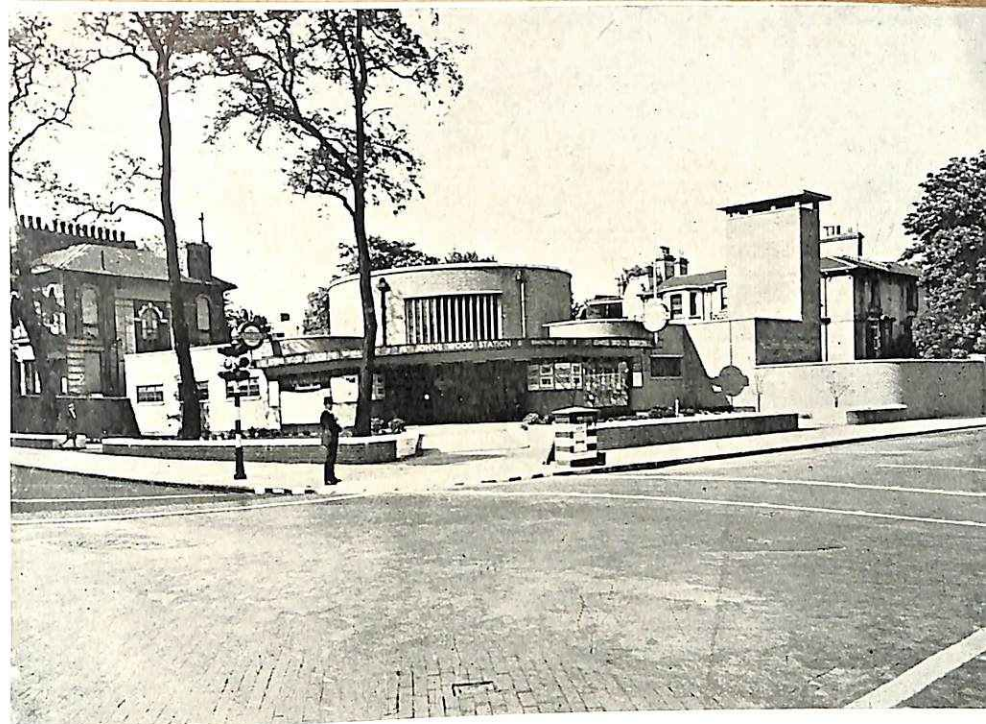
«ΕΠΙΣΚΕΦΘΗΤΕ ΤΟ ΛΟΝΔΙΝΟ»

επισκέφειν στα πιο ενδιαφέροντα σημεία του Λονδίνου και χρησιμοποιεί πολλές άφιξεις.

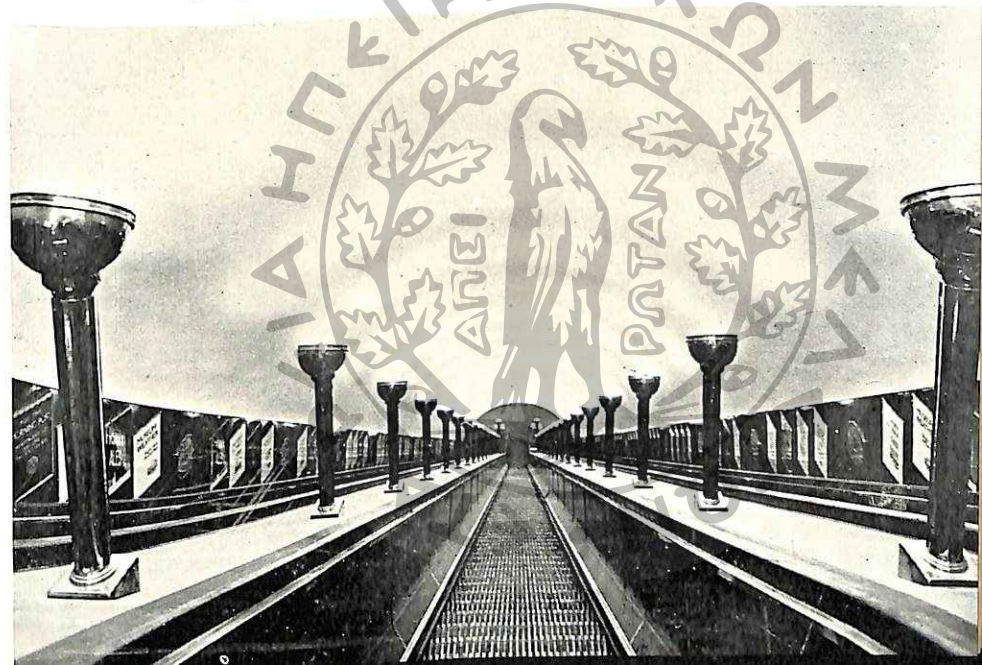
ΤΡΑΦΑΛΓΚΑΡ ΣΚΟΥΑΙΡ

Στους σταθμούς του *Υπογείου υπάρχουν πολλές ωραίες εικόνες του Λονδίνου.

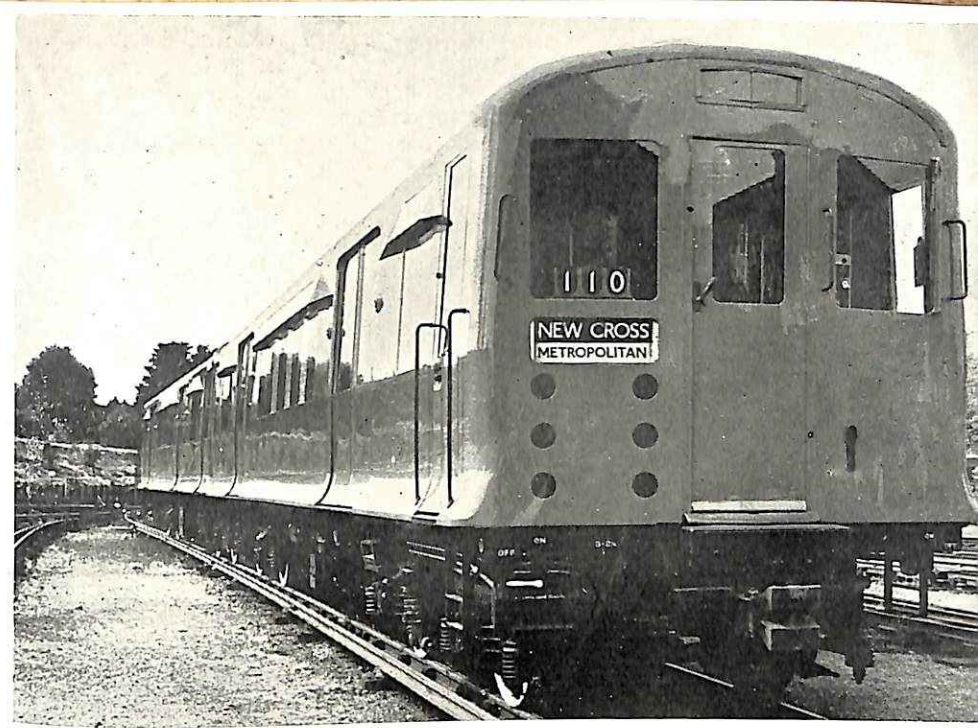
*Ο σταθμός του Σαίν-Τζόνς Γορντ του υπογείου σιδηροδρόμου του Λονδίνου.

*Η «κινουμένη κλίμαξ» του σταθμού Λέστερ Σκουαίρ, μήκος 50 μ. περ.

Ἐκδοση εἰσιτηρίων στὸν σταθμὸ τοῦ Λέστερ Σκουαίρ.
 Ὁ σταθμὸς Ἐνφιλντ Γουέστ τῆς γραμμῆς Πικαντίλλυ.

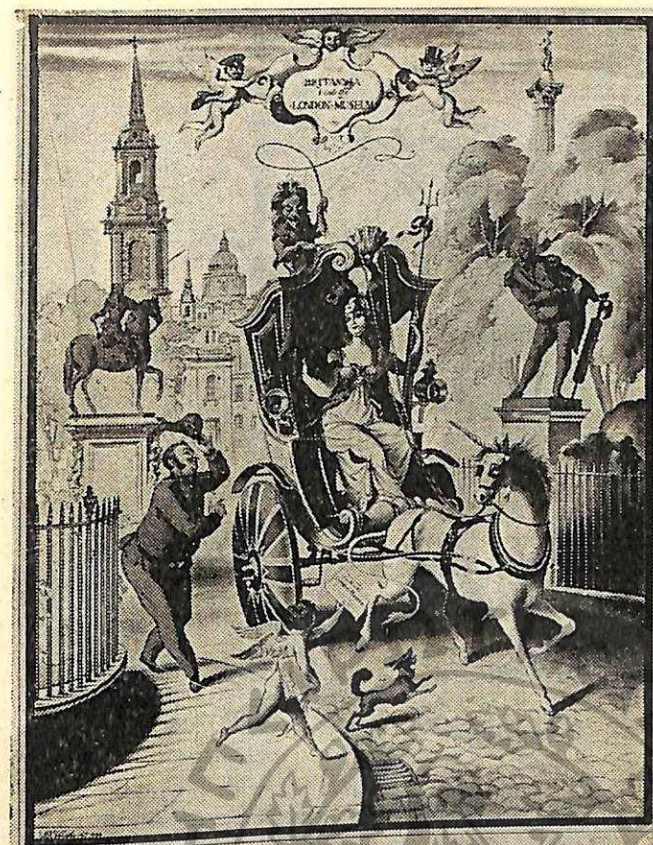
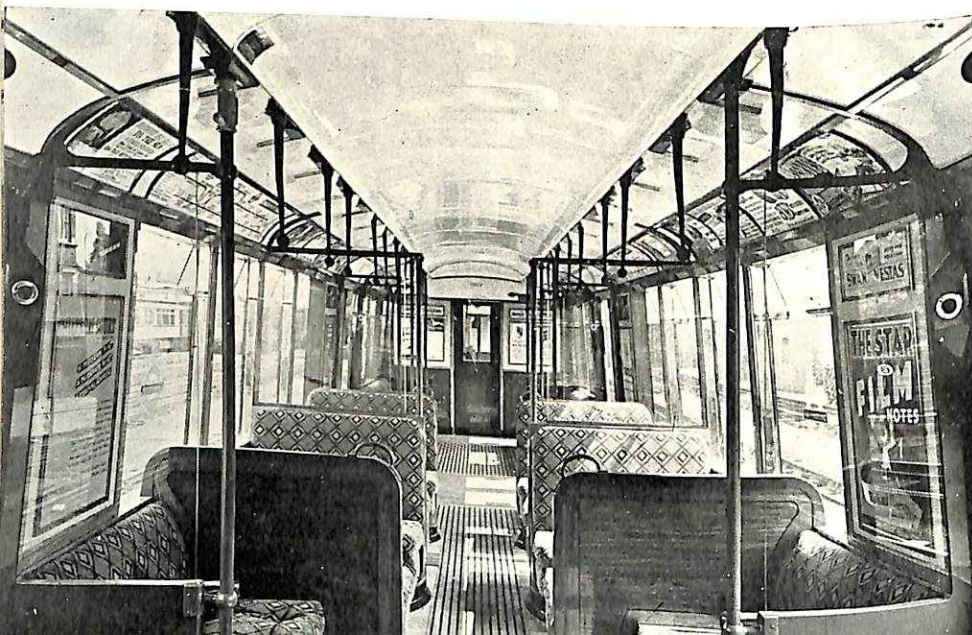

Ἐνα μοντέρνο τραῖνο τοῦ Ὑπογείου τοῦ Λονδίνου.
 Ὑπόγειος σταθμὸς τοῦ Κόκφορστερς.

Τὸ ἐσωτερικὸ ἑνὸς μοντέρνου σιδηροδρομικοῦ δρχήματος
τοῦ ὑπογείου σιδηροδρόμου τοῦ Λονδίνου.

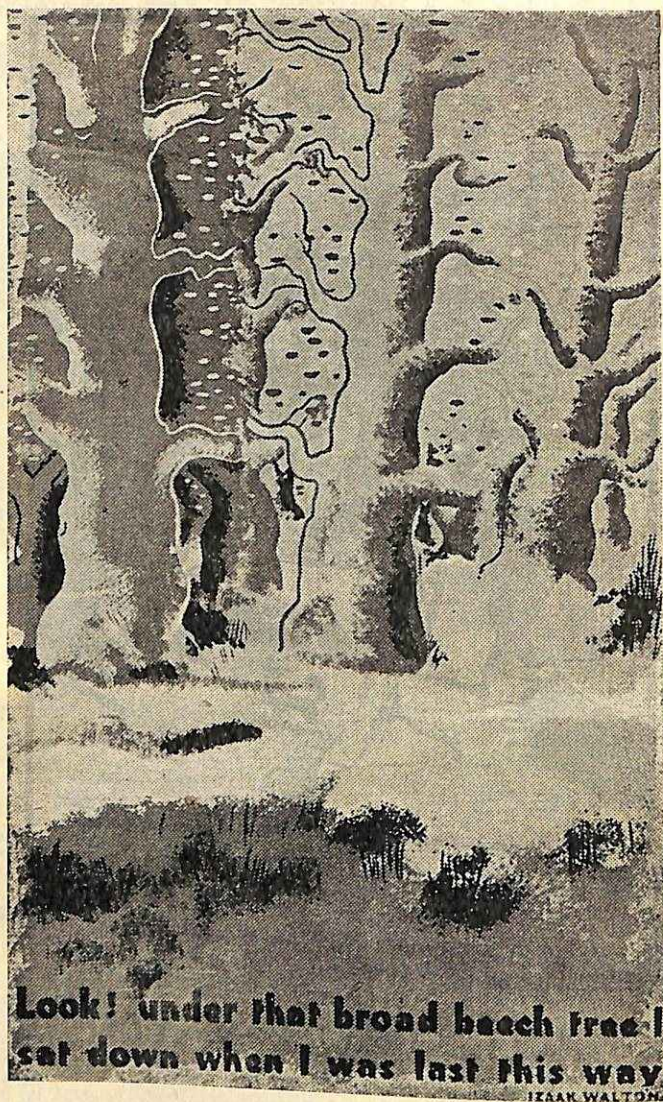

LONDON MUSEUM

Mondays to Thursdays & Saturdays 10 a.m. - 4 p.m.
Sundays and Fridays 2 p.m. - 4 p.m.
Admission free (including entrance & refreshments)

ST JAMES' PARK STATION
Thence a short and pleasant walk across Park

Μία διαφήμιση τοῦ Μουσείου τοῦ Λονδίνου,
φιλοτεχνημένη ἀπὸ τὸν ζωγράφο Ρέξ Χουίτλερ πὺν σκοτώθηκε
στὸν πόλεμο, μὲ λεπτομέρειες γιὰ τὶς ἡμέρες καὶ ὥρες πὺν εἶναι ἀνοικτό.

Ἡ διαφήμιση αὐτή, καθὼς καὶ πολλὲς ἄλλες, πρὸς φιλοτέχνητος
ὁ ζωγράφος Μακνάιτ Κάουφμαν, εἰκονίζει ἓνα τοπίο τοῦ Μπακινγχαμσάιρ.

Ὁ γνωστὸς χαρακτὴς Ρόμπερτ Γκίμπινγκς ζωγράφει
αὐτὸ τὸ τοπίο τοῦ Σάρρεϊ, μὴ ἀκόμη διαφήμιση τοῦ ἑκπολείου σιδηροδρόμου.

άρρώστους και έστελναν αδελφές με αυτοκίνητο όταν οι άρρωστοι δεν μπορούσαν να μεταφερθούν. Ή ίδια να ταθούν στη διάθεση των γιατρών αεροπλάνα, άρχισε να συζητείται από τα 1920. Την ίδια εποχή είχε άρχισι η μανία του άουρμάτου. Ο Τζών Φλύν άργάστηκε αρκετούς μήνες και στο τέλος βρήκε ένα ούστημα με το οποίο οι σιωπηλές περιοχές του άουρματικού, θα μπορούσαν σε εξααιρετική ανάγκη να καλέσουν ένα γιατρό. Το χρειαζόταν άπλως ένας πομπός και ένας δέκτης με άκτίνα δράσεως 3 μιλίων. Δεν θα κόστιζε περισσότερο από 50 λίρες και θα ήταν βαρύς.

Μετά κατόρθωσε να πείση τον Άλφρεντ Τραϊγκερ, ένα φίλο του μηχανικό, να δουλέψει μαζί του και στα 1926 μεταφερόταν στο Χέρμανσμπουργκ ένας βαρύς πολύπλοκος άουρματος. Με μεγάλη άνυπομονησία οι δύο συνεργάτες περίμεναν να μάθουν Μόρς τα μέλη της Έπιηρεσίας. Έπι τέλους, και με πολύ άργό ρυθμό άρχισαν να παίρνουν μηνύματα. Το πρώτο μήνυμα ήρθε για έναν από τους δπαλλήλους της Έπιηρεσίας και έλεγε πως η γυναίκα του έκαμε κορίτσι. Το κορίτσι αυτό άργάζεται σήμερα στο κέντρο της άπηρεσίας στο Χέρμανσμπουργκ, και η φωνή της είναι γνωστή σε όλη την κεντρική Αυστραλία.

Ο Τραϊγκερ ξαναγύρισε στον τόπο του. Ο νοός του δούλευε. Οι άσσωρευτές ήταν βαρετές και τόσο η άγορά τους όσο και η φόρτισή τους κόστιζε πολύ. Σκέφθηκε πολύ και στο τέλος βρήκε μία συσκευή που λειτουργούσε με ηλεκτρισμό και ο χειρισμός της ήταν εύκολώτατος.

Δεκαπέντε μέρες χρειαζόταν κάθε φορά ο Τραϊγκερ για να έγκαταστήση έναν άουρματο και να διδάξη σε κάποιον τον χειρισμό του και μερικά στοιχειά ραδιοφωνίας. Γέρας και άσπριες γυρίζοντας την Αυστραλία. Γέροι, γυναίκες και παιδιά δούλευαν ώρες για να μάθουν Μόρς ενώ πολλοί δεν ήθεσαν να μετρούν πάνω από το έκατό και να λένε το άλφα-

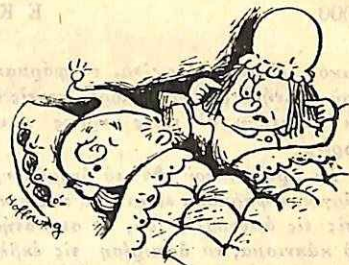
βήτα. Με το Μόρς δεν γινόταν τίποτα. Ο Τραϊγκερ ξαναγύρισε στον τόπο του.

Σε λίγους μήνες άμφανίστηκε με μία καινούρια, άπλούστερη άφάυρεση—με μία γραφομηχανή Μόρς που μετέδιδε αυτόματα τα σήματα με φωτεινά σημεία. Η σιωπηλή ένδοχώρα άρχισε να μιλά. Οι ταχνικές βελτιώσεις πλθθαιναν. Τα δίκτυα πύκνωσαν. Τα Μόρς έδωσαν τη θέση τους στα ραδιοτηλέφωνα. Οι κάτοικοι των άπομακρυσμένων περιοχών άρχισαν να μιλούν μεταξύ τους στις ώρισμένες ώρες όταν λειτουργούσε ο ιατρικός σταθμός. Αυτό έλάφρυνε τη μοναξιά και ένθάρρυνε τον άποικισμό.

Η ραδιοτηλεφωνική συσκευή του Τραϊγκερ κόστιζε 70 λίρες πριν από τον πόλεμο και η συντήρησή της δεν περνούσε τις 3 λίρες το χρόνο. Ακόμη και ένα παιδί δέκα χρόνων μπορεί να την χειριστή. Κανένα πρόγραμμα δεν υπάρχει και κάθε σταθμός λειτουργεί κατά το δικό του ούστημα. Μόνον ένας κανόνας ισχύει άποχρηστικά για όλους: τα ιατρικά τηλεφωνήματα έρχονται πάντα πρώτα και γι' αυτόά μπορεί να διακοπή κάθε άλλο τηλεφώνημα. Κάθε περιφέρεια πρέπει να έχη ένα πρόχειρο πεδίο προσγειώσεως για το άεροπλάνο του γιατρού. Το κουδούνισμα του άουρμάτου άντηχεί κάθε πρωί στα σπίτια που βρίσκονται άσκορησιμένα σε δύο έκατομμύρια τετραγωνικά μίλια σαν μικρές άσπρες τελείες. Είναι οωστό άαδμα να άκους τους άνθρώπους αυτών των σπιτιών να κουβεντιάζουν μεταξύ τους από χιλιάδες μίλια μακριά. Μπορεί να λένε για την καταιγίδα που έπιασε την ήμερα που έπλεναν, για τον ταύρο τους που έπεσε στο βάλλο ή για το μωρό που βγάξε δόντια. Μπορεί να παραγγέλλουν πατάτες ή να είδωποιούν πως το ποτάμι πλημμύρισε. Μπορεί να λένε πως άρχισαν οι βροχές ή πως το ταχυδρομείο δεν έφθασε. Όσο για τον γιατρό, αυτός μέσά από το ίατρείο του δίνει οδηγίες: Συμβουλεύει κάποιον που τον δάγκωσε άρχχνη και κάποιον γέρο που πιάστηκε. Ο άουρματος σώζει κάθε μέρα και μία ζωή.

"Αν ροχαλίζετε, φροντίστε να γιατρευθήτε...

Του S. P. KERNAHAN
(Από το «Lilliput», Λονδίνο)

Τόμοι ολόκληροι έχουν γραφή για την τέχνη του ν' άποκτά κανείς φίλους, αλλά αν θέλετε να άποκτήσετε έχθρούς, έχω να σας δώσω μία συνταγή που άποτελείται από δύο λέξεις: ροχαλίζετε δυνατά. Όταν το ροχαλητό σας είναι μέσης κατηγορίας μπορεί ν' άκουστή σ' όλο το σπίτι. Το πολύ δυνατό ροχαλητό, της κατηγορίας βαρέων βαρών, δημιουργεί γύρω σας μία επικίνδυνη ζώνη σε άκτίνα 150 μ.

Βέβαια, όλοι ροχαλίζουμε κάπου-κάπου: όταν κοιμάται κανείς βαθιά, οι μύς του σθραγίσκου και της σταφυλής χαλαρώνουν. Εάν εκείνη την ώρα άναπνέη κανείς συγχρόνως από το στόμα και από τη μύτη, οι βλεννομεμβράνες άρχίζουν να πάλλονται και να τρίβονται με τον αέρα ο οποίος μπαίνει από δύο κατευθύνσεις: έτσι δημιουργείται το ροχαλητό. Όσοόο υπάρχει μεγάλη διαφορά από το έλαφρό ροχαλητό ένός φυσιολογικού άνθρώπου—που όπως έχει ύπολογιστή—δεν ξεπερνά το θόρυβο μίας καλοαδωμένης ραδιομηχανής, ως το φοβερό θόρυβο των πρωταθλητών που το ροχαλητό τους συναγωνίζεται το θόρυβο φορητού αυτοκινήτου της παλιάς εποχής.

Μεταξύ των πρωταθλητών σγκαταλέγεται ο τέως σμηνίτης της Άμερικανικής Άεροπορίας Ραμόν Ροντρίγκες, σιόν όποιον οι στρατιωτικές άρχες άναγκάστηκαν να παραχωρήσουν μία σκηνή για 38 άνδρες. Και δεν άκοϋσε όπως καταλαβαίνετε ότι κοιμόταν μόνος του αλλά ή σκηνή έπρεπε να άπέχη τουλάχιστον 150 μ. από τις άλλες γιατί άλλωώς οι συνάδελφοί του κινδύνευαν να μείνουν όλη τη νύχτα άπνοι.

Άνάμεσα στους σοβαρούς διεκδικητές του παγκοσμίου τίτλου είναι και ένας κάτοικος του Σάουθαμπτον που η γυναίκα του ζήτησε «άπό κοίτης χωρισμό» γιατί ροχαλίζει σαν σιιρήνα βαποριού. Όταν ο Πρόεδρος τη ρώτησε αν μπορούσε να κοιμάται σε άλλο δωμάτιο είπε: «Κύριε Πρόεδρε, φαίνεται πως δεν κάθεστε στον δρόμο μας άλλωώς θα τον άκούγατε από το σπίτι σας».

Πρέπει άκόμη να μνημονεύσουμε ένα μέλος μίας Λέσχης Ροχαλιτών. Η λέσχη αυτή ιδρύθηκε πριν από λίγα χρόνια στην Άμερική από συζύγους που η συζυγική τους ζωή είχε καταστραφή εξ αίτίας του ροχαλητού. Τα μέλη αυτής της λέσχης έχουν ένα σπίτι στην έξοχή και μπορούν να πηγαίνουν εκεί και να ροχαλίζουν άσυνόχλητοι. Όσοόο ο άνθρωπος που ανέφερα παραπάνω ροχαλίζει τόσο δυνατά ώστε τα άλλα μέλη του έπββαλαν να πηγαίνει για ύπνο μία ώρα άργότερα από τους άλλους για να τους άφήνη να χαίρονται ήσυχοι τον πρώτο ύπνο.

Ενώ τα δικαστήρια πολλές φορές δέχτηκαν το ροχαλητό ως λόγο διαζυγίου, ενώ έγινε άφορηή να πάνε στη φυλακή πολλοί λαοποδήςτες, δεν θεωρείται άκόμη αυτό καθ' έαυτο έγκλημα. Για μερικούς σκληρούς άνθρώπους ή διαφορά είναι πολύ μικρή.

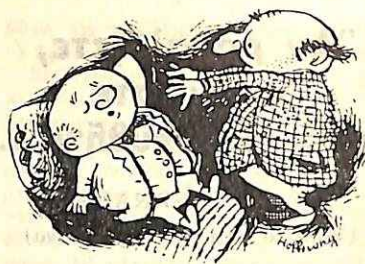
Μερικοί ροχαλίζοντες ίσχυρίζονται ότι είναι δύσκολο να μιλήση κανείς για προμελετητή στην περίπτωση τους δεδομένου ότι εκείνος που ροχαλίζει είναι το μόνο πρόσωπο που άγνωστ αυτό που συμβαίνει και εκτός απ' αυτό δεν έέρομε άκόμη κανένα φάρ-

μακο. Έκατοντάδες είναι τα φάρμακα που συστήνονται και μπορεί κανείς να τα κατατάξει σε τρεις κυρίως κατηγορίες:

Τα πρώτα, που θα τα ονομάσουμε «λογικά» φάρμακα είναι: να κόψει κανείς τις αμυγδαλές του, να σταματήσει το κάπνισμα, να αφαιρέσει τις εκβλαστήσεις, να κάνει γυμναστική και να κοιμάται μ' άνοιχτο παράθυρο.

Άλλα φάρμακα είναι τα «μηχανικά». Αυτά ξεκινούν από την υπόθεση — που δυστυχώς είναι λανθασμένη — ότι οι άνθρωποι ροχαλίζουν επειδή κοιμούνται άνασκειλα. Γι' αυτό ράβουν στην πλάτη της πνιζάμας μια μπάλλα του τένις ώστε να μην μπορούν να κοιμηθούν άνασκειλα.

Ξεκινώντας απ' αυτή την ιδέα ένας εφευρέτης έφτιαξε πριν από λίγο καιρό ένα είδος πανοπλίας γι' αυτούς που ροχαλίζουν. Η πανοπλία αυτή είχε ένα έμβολο ατσάλινο που όταν αυτός που κοιμόταν γύριζε άνασκειλα, έρχόταν σε επαφή με μια μεταλλική πλάκα και έβαζε σε κίνηση ένα δυνατό ηλεκτρικό κουδούνι. Και άλλοι εφευρέτες προσπάθησαν να βρουν κατάλληλα μηχανικά μέσα για να εμποδίσουν τους κοιμωμένους να αναπνέουν συγχρόνως από το στόμα και τη μύτη, αλλά τα περισσότερα είναι τόσο οδυνηρά, ώστε

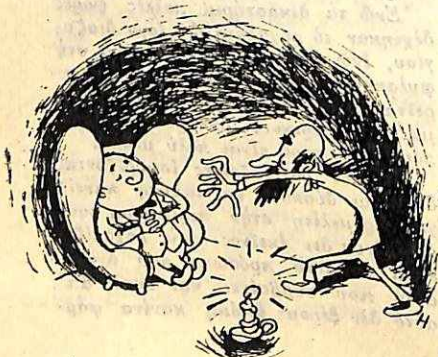

δεν ξέρει κανείς αν θα έπρεπε να τα συστήσει. Μια τέτοια περίπτωση είναι και του Σινιόρ Γκαλλουτσι, από τη Ρώμη. Αυτός δοκίμασε να ακινητίσει τους μύς του ούρανισκου της γυναίκας του με μια χάλκινη πλάκα. Ένα βράδυ ξύπνησε και μόλις που πρόλαβε τη γυναίκα του γιατί το μηχανήμα αυτό είχε γλιστρήσει στο λαϊμό της.

Δέν είναι λοιπόν καθόλου παράξενο ότι περιοριζόμαστε στα φάρμακα της τρίτης κατηγορίας, δηλ. στα γιατροσόφια των γυναικών. Την καλύτερη συλλογή την δημοσίευσε ένα περιοδικό του Λονδίνου.

Το ίδιο περιοδικό είχε δημοσιεύσει την τραγική έκκληση μιας νέας γυναίκας που με το ροχαλητό της είχε ανάγκασει όλη της την οικογένεια να καταφύγει στο υπόγειο. Σε μερικές ημέρες το περιοδικό δημοσίευσε εκατοντάδες συμβουλές που άρχιζαν από διάφορα μαγικά και έφταναν ως τον υπνωτισμό.

Μετά η κυρία αυτή ευχαρίστησε τους αγνώστους φίλους της που την γέλασαν μέσω της εφημερίδας. Δυστυχώς μέσα στην απελπισία της δοκίμασε όλα μαζί τα γιατροσόφια και έβρισκε δέν μπόρεσε να πη ποιά την έκανε καλά. Όσοσο υποχωρώντας μπροστά στην επιμονή των αναγνωστών που αγωνιούσαν, τους είπε δειλά ότι κατά τη γνώμη της είχε γιατρευτεί πίνοντας γλυκερίνη πρωτού πάει να κοιμηθεί και εισπνέοντας ένα ζεστό ποτό με ρούμι δυο φορές την ημέρα μετά το φαγητό.

Οι

άνθρωποι που όνειρεύτηκαν ΝΑ ΕΝΩΣΟΥΝ ΜΙΑ ΗΠΕΙΡΟ

Του EDGAR STERN · RUBARTH

(Από το «Blick in die Welt», 'Αμβούργο)

Επί τριακόσια χρόνια οι άνθρωποι εργάστηκαν και έκαναν σχέδια για να ξαναδημιουργήσουν τη χαμένη ένωση της Ευρώπης. Σήμερα, που Κυβερνήσεις και όχι άτομα, αναλαμβάνουν την πρωτοβουλία της συνεργασίας, το όνειρό τους μπορεί να βρούμε πιο κοντά από κάθε άλλη φορά στην πραγματικότητα. Στο παρακάτω άρθρο, δίνουμε στους αναγνώστες μας περιγραφή της εργασίας των πρωτοπόρων της Ευρωπαϊκής Ενώσεως.

Ο πρώτος άνθρωπος που έφτιαξε ένα σχέδιο για την ένωση της ευρωπαϊκής ηπείρου ήταν ο Δουξ του Σουλλύ Μαξιμιλιανός ντε Μπετύν, φίλος και ύπουργος του βασιλιά 'Ερρίκου Δ' της Γαλλίας. Το «Grand Dessein» του, που για να πραγματοποιηθεί έπρεπε να περιοριστεί η δύναμις των 'Αψβούργων είτε με στρατιωτικά μέτρα ή με διπλωματικές επιτυχίες, προέβλεπε τον σχηματισμό ενός

Ανωτάτου Συμβουλίου αποτελούμενου από τους Μονάρχες όλων των Ευρωπαϊκών κρατών. Το Συμβούλιο αυτό θα είχε πολύ μεγάλη εξουσία, και θα δημιουργούσε ένα νομοθετικό σύστημα που θα έβαζε τέρμα στο έλευθερο παιχνίδι κάθε μεγάλης δυνάμεως. Το σχέδιο αυτό εγκαταλήφθηκε με τη δολοφονία του 'Ερρίκου Δ' στα 1610, προτού εφαρμοστεί τις τολμηρές και επιτυχείς του μεταρρυθμίσεις.

Ο μεγάλος 'Ολλανδός φιλόσοφος του διέθνους δικαίου, Χούγκο Γκρότιους ήταν ακριβώς 27 χρόνων όταν το σιλέτο του φανατικού Ραβαγιάν τερμάτισε αυτό το πρώτο, καθολικό, ανθρωπιστικό — μολονότι βέβαια καθόλου δημοκρατικό — σχέδιο για την Ένωση της Ευρώπης.

Ο Γκρότιους δημοσίευσε το

Δουξ ντε Σουλλύ (1699-1641).

Γκρότιους (1583 - 1645).

δικό του σχέδιο στα 1614. Είναι αμφίβολο αν ο Γκρότιους ήξερε διόλου τον Σουλλύ, αφού αυτός ανήγγειλε το «Μεγάλο Σχέ-

Ούτλιαμ Πέν (1644 - 1718).

διό» του στα απομνημονεύματά του, που κυκλοφόρησαν στα 1634. Ίσως και οι δυο να είχαν εμπνευστή από την ίδια πηγή — τον Ούσσιτθ βασιλιά της Βοημίας, Γκέοργκ Ποντίεμπραντ, που στα 1462 είχε προτείνει την Έλευθερη Ένωση των Χριστιανών Μοναρχών της Εύρώπης, για την ανακατάληψη της Κωνσταντινουπόλεως. Έπειδή όμως η ένωση αυτή είχε περιορισμένο σκοπό, δύσκολα μπορεί να ισχυρισθῇ κανείς ότι ήταν η αρχική ιδέα της Ευρωπαϊκής Ένώσεως. Ο Άγγλος Χόμπς, σύγχρονος του Γκρότιους, έκανε παρόμοιες προτάσεις, ωστόσο όχι με την μορφή συγκεκριμένου σχεδίου.

Από το άλλο μέρος, ο Ούτλιαμ Πένν, ο μεγάλος Κουάκερος¹, κατέστρωσε ένα πλήρες σχέδιο βασισμένο στις θρησκευτικές του πεποιθήσεις. Στο δόκίμιο του για «Τὸ παρὸν και τὸ μέλλον τῆς Εὐρώπης» (1693), έδωσε τις απόψεις του σχετικά με τὸν τρόπο με τὸν ὁποῖο πρέπει νὰ οργανώνωνται τὰ κράτη ὥστε νὰ ὑπάρχει διαρκὴς εἰρήνη.

Ο Γάλλος ἄββας Σὰρλ Γρενὲ ντὲ Σαιντ-Πιέρ, προέβαλε ἓνα ἰσχυρὸ φιλειρηνικὸ στοιχείο καὶ ἀπὸ διεθνή καὶ ἀπὸ νομικὴ ἄποψη. Στὸ «Mémoires pour rendre la Paix perpétuelle» (1712), ἀνέφερε τὸ σχέδιο τοῦ Σουλλύ, καὶ ζητοῦσε νὰ τὸ δῇ νὰ ἐπεκτείνεται καὶ νὰ ἀποκτᾷ μιὰ Γερουσία με ἔδρα τὴν Οὐτρέχτη. Ἐπίσης ζητοῦσε με-

γάλους περιορισμούς — ἂν ὄχι κατάργηση — τῶν στρατῶν. Στὸν πόλεμο γιὰ τὴν διαδοχὴ τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου οἱ προσπάθειές του βρῆκαν κάποια ἀνταπόκριση καὶ λίγα χρόνια ἀργότερα, ἐξ αἰτίας τῆς κριτικῆς ποὺ ἄρχισε ἐναντίον τοῦ Λουδοβίκου ΙΔ', ἀπεβλήθη ἀπὸ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας. Ὡστόσο τὸ θέμα δὲν λησμονήθηκε ποτέ· ξαναπαρουσιάστηκε στὸ «Κοινωνικὸ Συμβόλαιο» τοῦ Ρουσσώ καὶ στὸ «Πνεῦμα τῶν ἐθνῶν» τοῦ Βολταίρου.

Σὲ ἓνα του μονόλογο ποὺ ἔγραψε στὰ 1795, «Πρὸς τὴν αἰώνια Εἰρήνη», ὁ Ἑμμανουήλ Κὰντ θεωροῦσε ὅτι ἔσχατος σκοπὸς τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας ἦταν ἡ παγκόσμια πολιτεία μέσα σὲ ἓνα κόσμο ἐλευθέρων λαῶν καὶ ἐθνῶν.

Πρότεινε τὶς ἐξῆς μεταρρυθμίσεις, ἀπαραίτητες, ὅπως ἔλεγε: κατάργηση τῶν συνθηκῶν καὶ τῆς διπλωματίας, διάλυση τῶν στρατῶν, κατάργηση τῶν μυστικῶν συμφωνιῶν ποὺ ἀποβλέπουν στὴ σύναψη δανείων γιὰ στρατιωτικὸς σκοπὸς, σὲ βίαιες ἐπιθέσεις ἐναντίον ἄλλων κυβερνήσεων καὶ τῶν ἰδεολογιῶν τους, στὴν ἀπόκτηση ξένων ἐδαφῶν, χάρη σὲ κληρονομίες, γάμους, ἀγορές, ἀνταλλαγές ἢ δωρεές. Ζητοῦσε αὐστηρότερους κανονισμοὺς γιὰ τὴ διεξαγωγὴ τοῦ πο-

¹ Βλ. ἄρθρο «Οἱ Κουάκεροι ἀγωνίζονται», Ἑκλογὴ 6-7/751.

Ἀββὰς Σαιν-Πιέρ (1658-1743).

λέμου, σὲ περίσταση ποὺ θὰ ἦταν ἀναπόφευκτος, καὶ ἔλεγε ὅτι ὁ ρεπουμπλικανισμὸς ἦταν ἡ πιὸ ἐπιθυμητὴ, ἂν ὄχι ἡ μόνη δυ-

Κὰντ (1724-1804).

νατή, μορφή πολιτεύματος. Ἀναγνώριζε, ὅτι ἡ δημοκρατία εἶναι τὸ sine qua non τοῦ ρεπουμπλικανισμοῦ καὶ ὅτι αὐτὴ τελικὰ θὰ ὀδηγοῦσε στὴν «civitas gentium», δηλαδὴ στὴν Εὐρωπαϊκὴ καὶ Διεθνή Πολιτεία, ἡ τουλάχιστον σὲ κάποια μορφή δημοσπονδιακῆς ἐνώσεως.

Ὁ Κλώντ Ἀνρὺ ντὲ Ρουβρουά, Κόμης τοῦ Σαιντ Σιμόν, ἕνας ἀπὸ τοὺς προδρογμούς τοῦ σοσιαλισμοῦ, δημοσίευσε ἕνα β βλίο, τὸ «Réorganisation de la Société Européenne» (Ἀναδιοργάνωση τῆς Εὐρωπαϊκῆς Κοινωνίας), ὅπου ἐξέθετε τὶς ἰδέες του γιὰ ἕνα μελλοντικὸ Εὐρωπαϊκὸ Κράτος μετ' ἡθικῆς καὶ

θρησκευτικῆς βάσεως. Ἡ θεωρία του ὅμως εἶναι πολὺ ἐπηρεασμένη ἀπὸ τὸν Κάντ. Λιγότερο σημαντικὲς, ἀλλὰ ἴσως ἀποδοτικώτερες, ἦταν οἱ πανευρωπαϊκὲς ἰδέες τοῦ μεγάλου Γάλλου ποιητῆ Βίκτωρος Οὐγκώ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ πλευρὰ ἔχομε τὸν φιλελευθερισμὸ τοῦ Ρίτσαρντ Κόμπντεν καὶ τέλος, ἀπὸ τὴ Γερμανικὴ, τὶς προτάσεις τῆς «Zollverein» (Τελωνειακῆς Ἐνώσεως) τοῦ Φρὴν-

τριχ Λίστ ποὺ ἀπέβλεπε στὴν οικονομικὴ ἔνωση τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν.

Υστερα ἀκολούθησε μιὰ περίοδος, ἀπὸ τὸ 1837 ὥς τὰ 1914, στὴν ὁποία ἔγιναν οἱ πιὸ διαφοροετικὲς προτάσεις σχετικὰ μετ' τὴν κατάργηση τῶν οικονομικῶν περιορισμῶν: Ἡ «Union of the South» (Ἐνωση τοῦ Νότου) τοῦ Λεὼν Φασέ, μετ' τὸ Βέλγιο, τὴν Ἰσπανία καὶ τὴν Ἑλβετία. Ἡ «Central European Union» (Ἐνωση τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης) τοῦ Μολινάρι, ποὺ πρότεινε τὴν ἔνωση τῆς Γαλλίας μετ' τὴν Γερμανία, τὴν Αὐστρία, τὴν Οὐγγαρία, τὴν Ἑλ-

Σαιν-Σιμόν (1675 - 1755).

βετία καὶ τὶς Κάτω Χώρες· τὸ σχέδιο τοῦ Τράϊτσκε καὶ τοῦ Κωνσταντίν Φράντς γιὰ τὴν τελωνειακὴ ἔνωση Γαλλίας-Γερμανίας καὶ τὴν ἐξασφάλιση τῆς Εὐρωπαϊκῆς εἰρήνης.

Τέλος διάφορα Γερμανικὰ σχέδια οικονομικῶν συμφωνιῶν, κυρίως μετ' τὴν Αὐстро-ουγγαρία (τοῦ Φράντς φὸν Λίστ, τοῦ Ὁύγκεν φὸν Φιλίπποβιτς καὶ κυρίως τοῦ Φρὴντριχ Νόυμαν, ποὺ κυκλοφόρησε τὰ 1915).

Ὅλα αὐτὰ εἶχαν ἐθνικὸ ἢ ἐθνικιστικὸ χαρακτήρα καὶ δύσκολα θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ τὰ θεωρήσει ἀποτελέσματα πραγματικοῦ Πανευρωπαϊκοῦ αἰσθήματος· ὥστόσο μ' αὐτὰ, μεγάλο μέρος τῆς θεωρίας γύρω ἀπὸ τὴν ἔνωση τῆς Εὐρώπης, πέρασε ἀπὸ τὴν οὐτοπία τοῦ δνειροῦ στὴν πραγματικότητα τῶν ὕλικῶν συμφερόντων.

Μετὰ τὸν Πρῶτο Παγκόσμιον Πόλεμο, στὰ 1920, ἄρχισε πάλι ἀγώνας γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς Ἠνωμένης Εὐρώπης, μετ' τὸ σχέδιο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τελωνειακῆς Ἐνώσεως, ποὺ θὰ καταργοῦσε ὅλους τοὺς οικονομικοὺς περιορισμούς, τοὺς δασμούς, τοὺς νομισματικοὺς καὶ ταξιδιωτικοὺς κανονισμούς καὶ θὰ ἀνοίγε ὅλες τὶς πόρτες τῆς Εὐρώπης σὲ ἀνθρώπους, ἐμπορεύματα, χρήματα καὶ ἰδέες.

Στὴν ἀρχὴ τοῦ 1923 ὅταν ὁ ἀγώνας αὐτὸς βρισκόταν στὸ κορύφωμά του, ἐμφανίστηκε μιὰ καταπληκτικὴ προσωπικότητα, ὁ νεαρὸς Κόμης Κουντενχόβε-Καλέργκι, μετ' ἕνα σχέδιο γι' αὐτὸ ποὺ ὁ ἴδιος ὠνόμαζε ΠΑΝΕΥΡΩΠΗ. Ὁ κάπως σχολαστικὸς χαρακτήρας τοῦ σχεδίου Κουντενχόβε ποὺ φάνηκε ἀπὸ τὸ Σύνταγμα του, ἔκανε δύσκολη τὴν ἐκλαίκευσή του. Ὡστόσο σ' αὐτὸ βοηθοῦσε κάπως τὸ σχέδιό του γιὰ τὴν τελωνειακὴ ἔνωση. Ἀργότερα ἀπεδείχθη, ὅτι ἡ τελωνειακὴ ἔνωση, ἀπὸ τὴν ἀπὸ πο-λιτικούς δεσμούς, μπορούσε νὰ πραγματοποιηθῇ γρηγορώτερα.

Ἐτσι τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 1924 ἱδρύθηκε τὸ ἀνεξάρτητο κίνημα τῆς Τελωνειακῆς καὶ Οἰκονομικῆς Ἐνώσεως ποὺ ἀπευθυνόταν πρὸς ὅλους τοὺς Εὐρωπαίους· μετὰ τῶν μελῶν τοῦ κινήματος ἦταν ὁ μεμάλος Γάλλος οἰκονομολόγος Σάρλ Ζίντ, καὶ ὁ Ἀμερικανὸς συνάδελφός του Ἐρβινγκ Φίσερ, ὅπως καὶ ὁ Νόρμαν Ἐϊντσελ, ὁ ἐπικριτὴς τῆς Συνθήκης τῶν Βερσαλλιών καὶ ὁ Ἐλεμερ Χάντις, ὁ ἀπόστολος τῆς Ἐνώσεως τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης.

Ἐπειτα σχηματίστηκε στὸ Παρίσι μιὰ διεθνὴς ἐπιτροπή, καὶ συγχρόνως μ' αὐτὴν 19 ἐθνικὲς ἐπιτροπές. Ἐπίτιμος πρόεδρος τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς ἦταν ὁ Ἀριστείδης Μπριάν καὶ μετὰ ὁ Ἐντουάρντ Ερριώ. Παράλληλα μ' αὐτὰ τὰ κινήματα σχηματίστηκε γιὰ τὸν ἴδιο λόγο μιὰ ἐνδοκοινοβουλευτικὴ ἔνωση μεγάλης σημασίας, καὶ στὴν ἴδια τὴν Κοινωνία τῶν Ἐθνῶν ἄρχισαν σιγὰ-σιγὰ νὰ ἀπλώνουν τὶς ρίζες τους περιφερειακὰ κινήματα, μετ' ἄμεσο σκοπὸ τὴ δημιουργία ἐνὸς κοινοῦ μπλόκ ὅλων τῶν Κρατῶν τῆς Εὐρώπης. Πάνω ἀπ' ὅλους, ὁ Μπριάν καὶ ὁ Στρέζεμαν, ὑποστηριζόμενοι ἀπὸ τὸν Ἀγγλο συνάδελφό τους, τὸν Σέρ Ὡστιν Τσάμπερλαϊν, καθώρισαν τὴν πολιτικὴ τους ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ποὺ συναντήθηκαν στὸ Λοκάρνο, τὸ φθινόπωρο τοῦ 1925: θὰ προχωροῦσαν πρὸς τὴν τελωνειακὴ ἔνωση δηλ. πρὸς τὴν δημιου-

γία οικονομικῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης.

Ἡ διεθνὴς οικονομικὴ συνδιάσκεψη ποὺ ἐγίνε στα 1927 στὴ Γενεύη μὲ εισηγητὴ τὸν Βέλγο Ζωρζ Τενίς, ἡ σύμβαση τοῦ Ὁσλο μεταξὺ Σκανδιναβικῶν Κρατῶν, Λουξεμβούργου, Ὁλλανδίας καὶ Βελγίου ποὺ ἀπέβλεπε στὸν καταμερισμὸ τῶν δασμῶν καὶ τελικὰ μίᾱ προφητικὴ δήλωσις τοῦ Στρέζεμαν πᾶνω στὸ ἴδιο θέμα στὸν τελευταῖο του λόγο στὴ Γενεύη καὶ ἡ πρότασις τοῦ Μπριὰν στὶς 17 Μαΐου τοῦ 1930 γιὰ τὴν ἰδρύση τῶν οικονομικῶς ἠνωμένων πολιτειῶν τῆς Εὐρώπης, ἦταν καρποὶ αὐτῶν τῶν ἐνοποιητικῶν προσπαθειῶν. Οἱ συμβάσεις γιὰ τὴν κατάργηση τῶν νομισματικῶν περιορισμῶν καὶ τῶν περιορισμῶν τῶν ταξιδιωτῶν ὅπως καὶ οἱ μικρότερες συμφωνίες, ὅλα αὐτὰ ὅπως καὶ ἡ συμφωνία γιὰ τὴν τελωνειακὴ ἔνωση Γερμανίας καὶ Αὐστρίας τοῦ 1931 ἀπέτυχαν ἀπὸ λάθη τακτικῆς. Ἡ διεθνὴς οικονομικὴ συνδιάσκεψη στὶς ἀρ-

χὲς τοῦ 1930, κατέστρεψε μᾶλλον παρὰ ἐνίσχυσε αὐτὲς τὶς προσπάθειες, οἱ ὁποῖες, ἂν εἶχαν ἐπιτύχει, ἴσως νὰ εἶχαν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν χρησιμοποίησιν μέσων πρὸς εἰρηνικῶν ἀπὸ τὴ δικτατορία, στὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν οικονομικῶν δυσχερειῶν. Ἀντὶ γι' αὐτό, ἡ τρέλλα τοῦ Χίτλερ χτύπησε θανάσιμα καὶ αὐτὲς καὶ πολλὰς ἄλλες διεθνεῖς ἀνθρωπιστικὰς προσπάθειες γιὰ τὴν ἔνωση τῶν λαῶν.

Σήμερα, βέβαια, φαίνεται πὼς ἡ δημιουργία μιᾶς τέτοιας ἐνώσεως ἀνήκει στὸ ἀπώτερο μέλλον. Προτοῦ πραγματοποιηθῇ, καὶ πρέπει νὰ πραγματοποιηθῇ, κάθε μεγάλη ἔνωση τῶν χωρῶν τῆς Εὐρώπης μὲ τὴ μορφή ἐνὸς ὑπερεθνικοῦ συνδυασμοῦ, θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ δεκτὴ μὲ χαρὰ σὰν προσωρινὸ μέτρο, ἂν ἐξυπηρετῇ τὶς ἀνάγκης τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς στιγμῆς. Αὐτὸ μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ τὸ μόνο δυνατὸ φράγμα ἐναντίον τῶν κινδύνων ποὺ ἀπειλοῦν νὰ καταποντίσουν τὴν Εὐρωπαϊκὴ ἡπειρο.

2

Οἱ ἈΝΘΡΩΠΟΙ ποὺ ἔχουν ἀνώτερες θέσεις εἶναι τρεῖς φορὲς δοῦλοι: δοῦλοι τοῦ κράτους, δοῦλοι τῆς φήμης, δοῦλοι τῆς ἐργασίας. Ἐπειδὴ δὲν ἔχουν καμιά ἐλευθερία, σὲ μιὰ ἀνώτερη θέσιν εἶναι κομιστικὸ καὶ κοπιᾶζοντας οἱ ἀνθρώποι φθάνουν

FRANCIS BACON

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ ΚΟΡΑΗ

Τὰ γράμματα τοῦ Κοραῆ ὅσα δημοσιεύονται ἐδῶ μᾶς δείχνουν τὴν συγγραφικὴν του δραστηριότητα ἐστραμμένη πρὸς ὅ,τι ἦταν τὸ βαθύτερον κίνητρο ὅλων τῶν ἐργασιῶν του, πρὸς τὴν ἀνύψωσιν, δηλαδὴ τῆς ἡθικῆς καὶ πνευματικῆς στάθμης τῶν συμπατριωτῶν του. Σ' αὐτὴν ἀφιέρωσε ἀπὸ νεαρῆς τὴς δυνάμεις του: φροντίδες γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν, γιὰ μετακπαίδευσιν νέων στὴ Δύση, γιὰ ἀγορὰς βιβλίων καὶ ὁργάνων διδασκαλίας, συμμετοχὴ σὲ ἐθνικὰς προσπάθειες στὸν Ἀγῶνα. Οἱ συμβουλὲς του εἶναι πάντοτε ἀπλές καὶ πάντοτε ἐμπνευσμέναι ἀπὸ τὰ παλαιὰ εἰσαγγεῖα τῶν ἀρχαίων προγόνων. Ἀνάλογα ἀπλὰ καὶ κλασσικὰ εἶναι ὁ λόγος του.

Τὸ πρῶτον γράμμα ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἐθνικὸν εὐεργέτη Ζώη Καπλάνη, ποὺ ἐπρόντιζε τότε γιὰ τὴν φερώνυμη σχολὴν τοῦ σὰ Γιάννινα. Θέλει νὰ ἐκφορῇ τὰ δύο σχολεῖα ποὺ ὑπῆρχαν ἐκεῖ σὲ ἓνα, καὶ αὐτὸ τὸ ἔνα νὰ καταστήσῃ ἱκανὸν νὰ συγκεντρώῃ μαθητὰς ἀπὸ ὅλην τὴν Ἑλλάδα. Ἡ ἱστορικὴ του ἔχει πειθῶ χωρὶς νὰ ἔχη σίσμφο.

... Καὶ τὸ Γένος ὅλον τῶν Γραικῶν, φίλτατε, καὶ ἐξαιρέτως οἱ συμπατριῶταί σου πρέπει νὰ σὲ γνωρί-
ζωσι χάριν διὰ τὸ καλόν, τὸ ὁποῖον

ἡ γενναία σου διάθεσις προξενεῖ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ἡ μεγαλυτέρα ὁμως ἀμοιβὴ καὶ εὐχαριστία εἶναι ἐκείνη, τὴν ὁποίαν γεννᾷ ἡ εὐχαριστήσις τῆς ψυχῆς ἐνὸς τιμίου ἀνθρώπου, ὅστις δαπανᾷ μὲ προθυμίαν εἰς ὠφέλειαν τῆς πατρίδος του μέρος ἀπ' ὅσα τὸν ἐχόρυσεν ἡ πρόνοια. Ἐγὼ σὲ εὐχαριστῶ καὶ δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα καὶ ἰδίως διὰ τὸν ἑαυτὸν μου, ὅτι ἀπέδειξες ἀληθινὰ ὅσα ἔγραψα καὶ ἐκήρυξα πέφυκιν εἰς τοὺς ἄλλογενεῖς τούτους εἰς ἐπαινον τῶν πλουσιῶν τοῦ Γένους μας. Ἡ πλεονίσχυρὰ ἀπολογία πρὸς τοὺς ὅσοι μισοῦν τὸ ταλαίπωρον ἔθνος τῶν Γραικῶν ἢ ἀπὸ κακίαν ἢ ἀπὸ ἀγνοσίαν εἶναι τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα κάμνετε σήμερον ὅσοι ἔχετε τὸν τρόπον νὰ βοηθῆτε τὴν πατρίδα.

Καὶ ἄλλοτε τὸ εἶπα καὶ πάλιν τὸ λέγω· πρέπει νὰ εὐχαριστῆτε τὸν Θεόν ὅτι σὰς ἔφερεν εἰς τὸν κόσμον εἰς καιροὺς τοιούτους, εἰς τοὺς ὁποίους δύνασθε νὰ ἀποκτησετε ὄνομα ἀθάνατον, θυσιάζοντες μέρος τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὸν βωμὸν τῆς πολυδακρύτου πατρίδος, ἡ ὁποία, ὅταν φωτισθῇ, θέλει ἀνταμείψει καθεμὲν κατὰ τὸ μέτρον τοῦ ζήλου καὶ τῆς προθυμίας του. Καὶ καλλιώτερον δὲν ἐμπορεῖτε νὰ ἀποδείξετε

εις την παρούσαν και την επερχομένην γενεάν, ὅτι δικαίως σὰς ἐπλούτισεν ἡ Πρόνοια, παρὰ μεταχειριζόμενοι τὸν πλοῦτον εἰς τὸ νὰ θεραπεύετε τὰς πληγὰς τῆς Ἑλλάδος καὶ νὰ τὴν ἀνακαλέσετε εἰς τὴν προτέραν ὑγείαν καὶ εὐρωστίαν τῆς.

Ταῦτα σὲ λέγω, φίλτατε, ὅχι ὡς συμβουλὰς, ἐπειδὴ ἀπ' ἐαυτοῦ σου χωρὶς συμβουλῆς ἔκαμες, ὅτι ἄλλοι μὴτὲ με συμβουλήν δὲν πείθονται νὰ κάμωσι. Σὲ τὰ λέγω ὡς χρεωστούμεναι εὐχαριστίας διὰ τὴν καλὴν καὶ φιλογενῆ σου διάνοιαν. Ἄν ἡ πατρίς ἔχει χρεῖαν ἀπὸ πλουσίων, ἔχει χρεῖαν καὶ ἀπὸ δραγουμάνων, διὰ νὰ λαλῇ διὰ μέσον τούτων πρὸς τοὺς πλουσίους, νὰ εὐχαριστῇ ἐκεῖνους, ὅσοι μετὰ προθυμίας τὴν βοηθοῦσι, νὰ παρακινή τοὺς μὴ βοηθήσαντας ἀκόμη καὶ νὰ ἐλέγῃ, ἂν ἡ χρεῖα τὸ καλῶς, ἐκείνους, ὅσοι μὴτε κλίσιν, μὴτε ὀρεῖν καμμίαν δὲν ἔχουν νὰ τὴν βοηθήσωσιν. Ἀπὸ τούτους τοὺς δραγουμάνους ἓνας εἰμαι καὶ ἐγὼ τοῦτο εἶναι τὸ ἐπαγγελάμεν, τοῦτο τὸ χρέος μου μὴτε τρόπον, μὴτε μέσον ἄλλο ἔχω νὰ ὠφελῶ τὴν πατρίδα μου παρὰ τοῦτο. Ἀκουσον λοιπὸν τί σὲ λέγει ἡ πατρίς δι' ἐνὸς τῶν δραγουμάνων τῆς.

Ἀγαπήτόν μου τέκνον Κυπλάνη, εὐχαριστῶ σε διὰ τὴν προθυμίαν, τὴν ὁποίαν ἐδείξεις νὰ δράμῃς εἰς βοήθειαν τῆς δυστυχούς μητρὸς σου. Εὐχαριστῶ σε, ὅτι δὲν ἐλησμόνησες μὴτε τὴν γέννησιν, μὴτε τὴν ἀνατροφὴν, τὴν ὁποίαν σὲ ἔδωκα, ὅτι δὲν ἐισημόνησες ὅτι εἶσαι τέκνον μου. Βοηθῶν τὴν μητέρα σου ἐδείξας ὅχι μόνον τὴν εὐγνωμοσύνην σου, ἀλλ' ὅτι δὲν εἶσαι νόθος, ἀλλὰ γνήσιος υἱός μου, ἀληθινὸς Ἕλλην. Ἐχω ὁμῶς, τέκνον μου, καὶ ἄλλας χρεῖας πολλὰς, τὰς ὁποίας εἶσαι δυνατὸς νὰ πληρώσῃς, ἂν ἐνωθῇς με τοὺς λοιποὺς ἀδελφούς σου, τὰ τέκνα μου ἐκεῖνα λέγω, τὰ γνήσια τέκνα, ὅσα ἔχουν τὴν ἰδικήν σου προαιρέσιν.

Καὶ πρῶτον πρέπει νὰ κάμετε τρώπους παντοίους νὰ ἐνώσετε εἰς ἓν τὰ

δύο σχολεῖα τῶν Ἰωαννίνων. Ἡ πόλις δὲν εἶναι τόσον μεγάλη, ὥστε νὰ ἔχη χρεῖαν ἀπὸ δύο σχολεῖα. Ἄν ἡ ὠφέλεια τῶν δύο σχολείων χωρισμένων εἶναι καθ' ὑπόθεσιν ὡς 20 (ἡ γούνη 10 καθενός), γίνεται ὡς 100, ὅταν ἐνωθῶσιν εἰς ἓν. Καθὲν χωριστὸν δὲν εἶναι παρὰ μικραὶ λαμπάδες καὶ ἐνωμένα γίνονται κάμινος, τῆς ὁποίας ἡ θερμὴ καὶ ἡ λαμπρότης θέλουν σῦρει μαθητὰς ἀπὸ ὅλην τὴν Ἑλλάδα.

Δεύτερον, νὰ διορισθῇ ἓνας ἀριθμὸς ἐτήσιος ἀργυρίου (ὅχι πολὺς), διὰ νὰ ἀγοραζώμεναι κατ' ἔτος τὰ ἀξιολογώτερα ἀπ' ὅσα βιβλία νέα ἐκδίδονται εἰς τὴν Εὐρώπην. Τοιοῦτο τρόπον εἰς ὀλίγων χρόνων διάστημα ἡ βιβλιοθήκη αὐξάνεται καὶ μ' αὐτὴν ὁμοῦ αὐξάνονται καὶ τὰ φῶτα.

Τρίτον, νὰ κινήσετε πάντα λίθον νὰ προξενήσετε δύο διδασκαλίας, τῆς Γαλλικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ἡ τουλάχιστον ἓνα τῆς Λατινικῆς, ἡ ὁποία σχεδὸν εἶναι τόσον ἀναγκαῖα, ὅσον καὶ ἡ Ἑλληνική.

Τέτατον, οἱ διδασκαλοὶ πρέπει νὰ κάμνωσι κατ' ἔτος μίαν γενικὴν σύνοδον, διὰ νὰ ἐξετάζωνται οἱ μαθηταὶ καὶ νὰ βραβεύωνται δημοσίᾳ εἰς τὴν συνέλευσιν, ὅσοι ἀπ' αὐτὸν εἰς τὸ διάστημα τοῦ χρόνου ἐκρίθησαν ὅτι ἔκαμαν με περισσοτέραν παρὰ τοὺς ἄλλους ἐπιμέλειαν τὸ ἔργον των...

Ταῦτα σὲ λέγει, φίλτατε, ἡ Πατρίς διὰ τοῦ δραγουμάνου τῆς καὶ μετὰ τὸν περισσοτέραν προθυμίαν, μετὰ τὸν περισσοτέραν ἐρωτᾷς εἰς ὅσον αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸν ἐρωτᾷς τὴν ἐπιστολήν σου τὰς χρεῖας τῆς πατρίδος. Ἐχει καὶ ἄλλας χρεῖας, ὅλα δὲν γίνονται παρευθὺς. Ὁ ζήλος καὶ ἡ φρόνησις τόσον ἡ ἰδική σας, ὅσον καὶ ἡ τῶν διδασκάλων σας, οἱ ὅσοι εἶναι καὶ αὐτοὶ δραγουμάνοι τῆς πατρίδος, θέλουν σὰς διδάξει, καθὸς προκόπτει ἡ ἐπιχείρησις σας, τί λείπει ἔτι διὰ νὰ τὴν φέρετε εἰς τὴν ποθομένην τελειότητα.

Ὁ μισοπαροδοτὴς Θεός, φίλτατε κύριε Ζῶν, νὰ σὲ κάμῃ Πολυζῶν καὶ νὰ βρέξῃ ἐπάνω σου ὅλας τὰς εὐλογίας τοῦ οὐρανοῦ, ἐπειδὴ εὐρη-

κες τὸν τρόπον νὰ τὰς βρέχῃς καὶ σὺ εἰς τὴν διψῶσαν πατρίδα σου. Ταῦτα σ' εὐχέται ὁ ἀπὸ τοῦ νῦν φίλος σου.

Τὸ ἀκόλουθο γράμμα εἶναι γραμμένον πρὸς τοὺς Σουλῶτας τὸν καιρὸ πού πολεμοῦσαν τὸν Ἀλῆ Πασά. Οἱ Σουλῶτες εἶχαν τότε ἐμπιστοσύνη στὸν Κοραή, ὥστε σὲ κείνον ἀνέθεσαν νὰ τοὺς ἐκπροσωπῇ στὴ Γαλλικὴ Κυβέρνηση προκειμένου νὰ τῆς ζητήσουν ἐνίσχυση σὲ ὅπλα καὶ πολεμοφόδια.

Φίλοι καὶ ἀδελφοί, Ἐλαβὸν τὸ ἀγαπητὸν σας γράμμα γραμμένον κατὰ τὴν 1 Ἰουλίου ἔτους παρελθόντος καὶ τὸ ἔβρεξα ἀναγινώσκων με δάκρυα τῆς ἐλπίδος καὶ τῆς χαρᾶς. Ἐθαύμασα τὴν γενναίότητα καὶ μεγαλοψυχίαν σας καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς καὶ ἐξ ἀκοῆς ἀρχύτερα μαθὼν τὰ ἡρωϊκά σας ἀνδραγαθήματα. Ἐκεῖνο δέ, διὰ τὸ ὁποῖον εἰσθε μάλιστα ἀξιοθαύμαστοι καὶ διὰ τὸ ὁποῖον εὐλογεῖ καὶ ἡ ἀόρατος τοῦ Θεοῦ δύναμις τὰ ὅπλα σας, εἶναι ὅτι ἔχετε ἔμφυτον εἰς τὴν καρδίαν σας τὴν εὐτυνίαν ὅλης τῆς Ἑλλάδος. Διότι ποτε δὲν ὀρθοποδεῖ, μὴτε τέλος ἀγαθὸν λαμβάνει, ὅστις φροντίζει μόνον τὸ ἰδικόν του συμφέρον καὶ ἀμελεῖ τὴν σωτηρίαν τοῦ πλησίον του. Νοί, φίλοι μου καὶ ἀδελφοί, ἡ Ἑλλάς ὅλη μετὰ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς ἑσᾶς βλέπει, εἰς ἑσᾶς καυχᾶται, ἀπὸ σὰς παρηγορεῖται καὶ ἀπὸ σὰς μετὰ Θεὸν ἐλπίζει τὴν ἐλευθερίαν τῶν λοιπῶν αὐτῆς τέκνων καὶ ἀδελφῶν σας, ὅσοι ἀναστενάζουσιν ὑποκάτω εἰς τὸν ἀνυπόφορον ζυγὸν τῶν ἀχρειστάτων Ἀγαρηνῶν.

Ἀνδρίζεσθε λοιπὸν καὶ κραταιοῦσθε, φίλοι καὶ ἀδελφοί, καὶ κρατεῖτε καλὰ τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ὁποίαν ἐλάβετε κληρονομίαν ἀπὸ τοὺς προγόνους σας, ἕως οὗ νὰ ἐξασπαστῇ ὁ Θεὸς τῶν Δυνάμεων, ὁ Κύριος Σαβαώθ, καμμίαν βοήθειαν ἀπὸ τῆς Εὐρώπης τὰ μέρη. Διότι κατὰ τὸ παρόν, ἀδελφοί μου, ἐπειδὴ εἰρήνευ-

σαν τῆς Εὐρώπης, αἱ διχόνοια, ἀπὸ τοὺς Εὐρωπαίους ὀλίγη βοήθεια προσμένεται. Τοῦτο ὁμῶς δὲν πρέπει πᾶσι νὰ σὰς ἀπελπίξῃ. Ὁ Θεὸς τῶν Δυνάμεων, ὅταν θέλῃ νὰ βοηθήσῃ, δὲν βλέπει εἰς πληθεὺς ὅπλων καὶ στρατιωτῶν, ἀλλὰ στέλλει πρὸ προσώπου τῶν ἀγαπητῶν αὐτοῦ τέκνων τὸν ἐξολοθρευτὴν ἄγγελον καὶ τοὺς ἐνισχύει τόσον, ὥστε νὰ διώκῃ ἓνας χιλιούς. Λέγω «ὅταν θέλῃ νὰ βοηθήσῃ», διότι ὁ Θεὸς δὲν βοηθεῖ παρὰ μόνον ἐκείνους, ὅσοι ἀληθινὰ ἀγαπῶσι τὴν ἐλευθερίαν καὶ πορὰ δουλωμένην ζωὴν προτιμῶσιν ἐνδοξὸν θάνατον, καθὼς ἕως τώρα ἔκαμετε καὶ καθὼς εἰμαι βέβαιος ὅτι θέλετε πράξει καὶ εἰς τὸ ἐξῆς.

Τὸ ἐξεύρετε πολλὰ καλὰ καὶ δὲν ἔχετε χρεῖαν νὰ τὸ μάθετε ἀπ' ἐμέ, ὅτι εἰς τὸν τιμημένον ἀνθρωπὸν ὁ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας θάνατος εἶναι δόξα καὶ χαρὰ ἢ δουλωμένη ζωὴ εἰς ἡμετέρας. Ἡ μεγαλυτέρα καταισχύνῃ καὶ ἡ πλέον ἀξιοθρήνητος δυστυχία, τὴν ὁποῖαν δύναται νὰ πάθῃ. Τὰ ἡρωϊκά σας ἀνδραγαθήματα ἐγνωρίσθησαν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην, ἡ Εὐρώπη ὅλη τὰ διηγείται καὶ τὰ θαυμάζει. Προσέχετε λοιπὸν κολὰ, διὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἐλευθερίας τὴν ἀγάπην, καὶ συλλογισθῆτε πόσῃ ἐντροπῇ καὶ καταισχύνῃ, πόσῃ λύπῃ καὶ ἀπελπισίᾳ θέλουν δοκιμάσει ὅλοι οἱ πολῦπαθοι καὶ ταλαίπωροι Γραικοί, ἂν ἀκουσθῇ ὅτι οἱ ἥρωες τοῦ Σουλίου ἐγίναν δούλοι ἐνὸς ἀχρειστάτου τυράννου.

Ἀλλὰ τί λέγω ΗΡΩΕΣ; Ἐάν δουλωθῇτε, δὲν μένετε πλέον ἥρωες, ἀλλὰ γίνεσθε καὶ σὲς καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ δυστυχεῖς ἀδελφοί μας, τοὺς ὁποίους ὁ πλέον οὐτιδανὸς Τούρκος ἐμπορεῖ ν' ἀτιμάσῃ αὐτούς, τὰ τέκνα, τὰς γυναῖκάς των, νὰ ξυλοκοπήσῃ ἡ καὶ νὰ σφάξῃ, καθὼς σφάζουσι τὰ ἄλογα κτήνη, χωρὶς ἐξέτασιν ἢ κρίσιν. Ὅσον δι' ἐμέ, μάρτυρα καλῶ τὸν ἐπουράνιον Θεόν, ὅτι προτιμῶ νὰ σχισθῇ ἡ γῆ καὶ νὰ με καταπῇ ζῶντα παρὰ ν' ἀκούσω τὴν αὐτὴν καταισχύνῃ διὰ τὸ καύχημα

τοῦ Γένους μου, τοὺς γενναίους Σουλιώτας. Εἰς τὸν ἐλεύθερον ἄνθρωπον τότε μόνον ἤθελεν εἰσθαι ἴσως συγχωρημένον νὰ προδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν του, ἐὰν οἱ δούλοι ἐξῶν αἰώνια εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Ἄλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐλεύθεροι καὶ δούλοι καὶ ἄνδρεῖοι καὶ ἄνδρες, ὅλοι ἔχομεν νὰ πληρώσωμεν τὸ κοινὸν χρέος, ἄλλος τώρα καὶ ἄλλος μετέπειτα, ὁ χρῆσιμος ἄνθρωπος πρέπει νὰ προτιμᾷ τὸν τιμημένον θάνατον παρὰ τὴν καταφρονημένην ζωὴν. Ἀπέθανε καὶ ὁ Δαρείος, ἀπέθανε καὶ ὁ Μιλτιάδης. Ὁ Δαρείος ἦτον ὁ πλουσιώτερος καὶ ὁ κραταιότερος βασιλεὺς τῆς Ἀσίας, παρβαλλόμενος μ' αὐτὸν ὁ Μιλτιάδης δὲν ἦτο παρὰ μετριωτάτης καταστάσεως πολίτης. Ἀλλὰ τίνος ὄνομα ἀκούεται; Τίνος ὄνομα δοξολογεῖται τὴν σήμερον; Τοῦ βαρβάρου τυράννου τῶν Περσῶν ἢ τοῦ γενναίου Μιλτιάδου; Καὶ ποῖος τιμημένος ἄνθρωπος δὲν ἤθελε προτιμήσῃ νὰ εἶναι Μιλτιάδης παρὰ νὰ ἀπολαύῃ τὴν τρυφὴν καὶ τὸν πλοῦτον ὅλον τοῦ ἀνάνδρου Δαρείου;

Ἐγώ, φίλοι καὶ ἀδελφοί, δὲν φοβούμαι νὰ μὴ νικηθῇτε ἀπὸ τὰ δόξα τῶν ἐχθρῶν σας. Ὁ φόβος μου εἶναι νὰ μὴ σᾶς ἀπατήσῃ ἡ πανουργία των. Σεῖς εἰσθε ἄνθρωποι ἀπλῆς καὶ καλῆς ψυχῆς, ὁ δὲ ἀντιδικός σας ὑπερβαίνει καὶ αὐτὸν τὸν διάβολον εἰς τὴν πονηρίαν. Προσέχετε λοιπόν, διὰ τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν ἀγάπην τῆς κοινῆς μητρὸς, τῆς Ἑλλάδος, ἀπὸ τὰς δολιότητος καὶ πανουργίας του. Ἡ ἀνδρεία εἶναι βέβαια μέγα δῶρον τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ πρέπει νὰ εἶναι συνωδευμένη μὲ τὴν φρόνησιν. Ἡ δὲ φρόνησις ἀξάνει μάλιστα καὶ ἐνδυναμοῦται μὲ τὴν σπουδὴν καὶ τὴν μάθησιν τῶν γραμμάτων. Ὅθεν ἦτο καλὸν καὶ ἀναγκαῖον πρᾶγμα νὰ κάμετε παντοίους τρόπους, διὰ νὰ λάβετε ὀλίγην ἡσυχίαν, νὰ φέρετε εἰς τὴν πατρίδα σας κανένα διδάσκαλον νὰ διδάσκῃ τὰ φιλετάτα σας τέκνα τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ὅταν τῶν Σουλιωτῶν τὰ παλληκάρια μάθωσιν

ἀπὸ ποίους προγόνους κατάγονται, μῆτε μὲ δόλον, μῆτε μὲ δύναμιν κανεὶς δὲν θέλει ποτὲ τοὺς νικήσῃ.

Καὶ πάλιν σᾶς τὸ μεταλέγω, φίλοι καὶ ἀδελφοί, ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος εἶναι τὸ πλέον πολυτίμον πρᾶγμα ἀπ' ὅσα σκεπάζεται ὁ οὐρανὸς καὶ βλέπει ὁ ἥλιος, ὁ δούλος δὲν ἀξίζει μὴδ' ὅσον ψωμίον τρώγει. Ἐλπίζετε εἰς τοῦ Θεοῦ τὴν βουθέειαν, ἔχετε ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην καὶ πιστὴν ἀδελφικὴν ἀναμεταξύ σας καὶ ἐνθυμεῖσθε πάντοτε ὅτι ὁ Θεὸς ποτὲ δὲν ἀφήνει ἀβροθήτους ἐκείνους, ὅσοι πολεμοῦν ὑπὲρ τῆς πατρίδος των καὶ προτιμοῦν τὸν θάνατον παρὰ τὴν δουλείαν.

Ὑγιαίνειτε, φίλτατοι ἥρωες καὶ ἀδελφοί, καὶ σώζεσθε, ἕως νὰ φθάσῃ τῆς Ἑλλάδος ἡ κοινὴ σωτηρία, ἡ ὁποία δὲν εἶναι μακράν.

Τὸ τρίτο γράμμα εἶναι γραμμένο στὴν Ἐπανάστασιν στὰ 1822 καὶ ἀναυθύνεται πρὸς τὸν λόγιον Ν. Πίκοιο πού κατέβαινε νὰ ἀγωνιστῇ στὴν Ἑλλάδα. Μὲ σύνταξιν καὶ μὲ διάκρισιν ὁ σοφὸς γέροντας λέει ὅσα εἶχε νὰ πῇ πρὸς τὸν νέο φίλον του, χωρὶς νὰ θίξῃ τὴν φιλοτιμία του καὶ χωρὶς νὰ ἀναστείλῃ τὸν ἐνθουσιασμό του.

Φίλε, διὰ νὰ συμβουλευθῇς τις φίλον χωρὶς νὰ τὸν λυπήσῃ, χρειάζονται τρία πράγματα. Πρῶτον νὰ εἶναι αὐτὸς ἱκανὸς νὰ δώσῃ συμβουλὴν σωτήριον, δεύτερον νὰ ἔχῃ χρειάν συμβουλῆς ὁ φίλος καὶ τρίτον νὰ τὴν ζητήσῃ. Κανὲν ἀπὸ τὰ τρία ταῦτα δὲν ἔχει χώραν μεταξύ μας. Μὴ κρίνης λοιπὸν τὴν παρουσίαν ἐπιστολὴν ὡς συμβουλὴν, ἀλλ' ὡς μίαν ἀπὸ τῆς συνήθους φίλου γέροντος συνομιλίας, εἰς τὸν ὅποιον, ὡς αὐτόπτην ὅσων ἐγέννησε καὶ καλῶν καὶ κακῶν ἡ πολιτικὴ μεταβολὴ τῆς Γαλλίας, συγχωρεῖται νὰ εἰκάσῃ ὅσα ἐνδέχεται νὰ γεννηθῇ ἢ σημερινῇ τῆς Ἑλλάδος κινήσεως καὶ νὰ κοινωνήσῃ εἰς τὸν φίλον του.

Παρατήρησα, φίλε, ὅχι μόνος ἐγώ, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἄλλοι μ' ἐμέ, ὅτι ὅσα κακὰ ἐμόλυναν τὴν πολιτικὴν μεταβολὴν τῆς Γαλλίας, δὲν ἦσαν ὅλα τῶν κακῶν δημαγωγῶν καὶ κακῶν ἀνθρώπων ἔργα. Ὅλιγα ἐπραΰναν οὗτοι οἱ μόνοι. Τὰ πλεῖστον δὲν ἤθελεν τολμήσῃ νὰ πράξωσιν, ἀν δὲν εἶχαν ὄργανα δύο ἄλλα γένη ἀληθῶς τιμίον ἀνδρῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν, ἐνθουσιασμένον ὑπερμετρα ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς ἐλευθερίας, εὐκολα ἐπίστευε τοὺς ὑποκρινομένους ἑρσαστάς αὐτῆς, τὸ ἄλλο, φρονημώτερον ἀλλὰ πολλὰ μαλακῆς ψυχῆς, δὲν ἐκόλμα οὐτε τοὺς ἐνθουσιασάσας νὰ συμβουλευθῇ τὸ «μὴδὲν ἄγαν», οὐτε τοὺς παγίδας τῶν Ταρτούφων τῆς ἐλευθερίας νὰ φύγῃ. Ὅθεν ἐγένοντο καὶ τὰ δύο, χωρὶς νὰ τὸ θέλωσιν, ὄργανα τῆς κακίας τῶν μιαιφάνων δημαγωγῶν. Ἐπαθὴν ἀληθῶς ὅ,τι λέγει ὁ Παῦλος περὶ ἄλλου Ἀποστόλου φίλου του, «ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπῆχθη αὐτῶν τῷ ὑποκρισεί». (Πρὸς Γαλάτας Β' 13).

Τὴν φύσιν μας, φίλε, ν' ἀλλάξωμεν δὲν εἴμεθα κύριοι, εἰς τὴν ἐξουσίαν μας ὅμως εἶναι, ἀπ' οὗ γνωρίζωμεν τῆς φύσεώς μας τὴν εἰς τὸ ἐν ἢ εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον κλίσιν, νὰ τὴν ἀνασφύρωμεν πρὸς τὸ μέσον, ὅπου μόνον εὐρίσκεται ἡ ἀρετὴ. Τοῦτο παραγγέλλει ὁ ὁρθὸς λόγος διὰ τῆς φωνῆς τοῦ Ἀριστοτέλους: «Σκοπεῖν δὲ δεῖ πρὸς ὅ πάντες αὐτοὶ εὐκατάφοροι ἔσμεν ἄλλοι γὰρ πρὸς ἄλλα πεφυῆσμεν». Εἰς τοὐναντίον δὲ ἑαυτοὺς ἀφέλκειν δεῖ πολὺ γὰρ ἀπαγαγόντες τοῦ ἀμάρτανειν εἰς τὸ μέσον ἤξομεν... (Ἠθικ. Νικομ. Β' θ).

Ἐὰν ἡ εἰς τὸ ἐναντίον ἀφορμὴ εἶναι χρήσιμος εἰς τὸν κατ' ἰδίαν βίον, εἰς τὸν πολιτικὸν γίνεσθαι τόσον πλέον ἀναγκαῖα, ὅσον ὁ λόγος δὲν εἶναι πλέον περὶ ἰδίας, ἀλλὰ περὶ κοινῆς ὅλου ἔθνους σωτηρίας.

Ἐκ τούτων λαμβάνων ἀφορμὴν, γνωρίζων ἀκόμη καὶ τὴν φύσιν καὶ γὰρ τὰς δι' αὐτὴν περασμένας μου ἀμαρτίας ἐνθυμούμενος καὶ φοβούμενος μὴ πέσω εἰς ἄλλας παρομοίας, ἰδοὺ

πῶς ἤθελον συμβουλευσῇ, ἀν μ' ἐσυγχώρῃ τὸ γῆρας πρῶτον νὰ ὠφεληθῶ ἀπὸ συμβουλῆν, ἔπειτα νὰ ἐκδυθῶ εἰς τοὺς πολιτικοὺς ἀγῶνας τῆς πατρίδος μου.

Ἐσὺ, Κοραῖ, εἶσαι φυσικὰ δὲν λέγω ἡμέρου καὶ μοι καλῆς (εὐλαβοῦμενος τὴν ἀλαζονείαν), ἀλλ' ἀτόλμου καὶ δειλῆς ψυχῆς ἄνθρωπος. Τοιοῦτον σ' ἐγέννησεν ἡ φύσις καὶ ἀκόμη ἀτολμότερον σὲ κατήντησεν ἡ ὑπὸ τὸν τυραννικὸν ζυγὸν ἀνατροφὴ. Ἐν ὅσῳ ἰδιώτευσες, τὰ ἐκ τῆς ἀτολμίας κακὰ ἔβλαπτον μόνον ἐσέ, ἀλλὰ τώρα, ἐπειδὴ ἀπεφάσισες νὰ πολιτευθῇς, ἀνάγκη εἶναι νὰ προσέχῃς μὴ βλάβῃς ὅλην σου τὴν πατρίδα. Ἀντὶ αἱμάτων βέβαια δὲν κινδυνεύεις νὰ κατασταθῇς οἱ ἀτολμοὶ δὲν γίνονται εὐκόλα φονεῖς, ἀλλ' ἡ ἀτολμία εἶναι εὐκατάφορος εἰς τὸ κοινῶς ὀνομαζόμενον καὶ ἐπαινούμενον πολιτικόν, τὸ ὁποῖον ὅμως κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ὀνομαζόντων τὰ σῶκα σῶκα ὀλίγον διαφέρει ἀπὸ τὸν δόλον. Τὸ πολιτικὸν τοῦτο δὲν φονεύει, οὐδὲ ληστεύει, κινδυνεύει ὅμως νὰ σὲ κάμῃ ὄργανον ληστῶν καὶ φονέων. Προσεχε, Κοραῖ. Θεραπεία τούτου εἶναι ἡ ἀδιάκοπος εἰς τὸ ἐναντίον ἀφορμὴ βοηθημένη ἀπὸ τὴν συνεχῇ ἀνάμνησιν τῶν σφῶν προγονικῶν παραγγελμάτων. Ἐνθυμᾶσαι μὲ πόσῃν ἡδονῇ ἀνέγνωσες τοῦ Ἐπικτήτου τὸ «ἐνα σε δεῖ ἄνθρωπον εἶναι ἢ θνατὸν ἢ κακόν». Τί σ' ὠφέλησεν ἡ ἡδονὴ του, ἀν δὲν τὸ ἐνθυμῇς τώρα; Πρόσεχε μὴ τὸ «πολιτικόν» σὲ κατακρεματίσῃ εἰς πολλοὺς ἀνθρώπους. Μόνη ἡ ἀλήθεια ἔχει νὰ σὲ φυλάξῃ ὁλόκληρον ἕνα μόνον ἄνθρωπον.

Ὅσάκις εὐρίσκεσαι μὲ τοὺς συμπολίτας σου εἰς μερικὴν ἢ δημόσιον συνέλευσιν, πρόσσεχε μὴ διὰ φόβον ἢ διὰ χάριν κρύψῃς ποτὲ τὴν ἀλήθειαν. Διὰ νὰ τὴν καμῇ εἰς ὅλους εὐποράδεκτον, κάμε πρῶτον νὰ σε πιστεύωσιν ὅτι εἶσαι ἀληθῶς ἕως ἄνθρωπος καὶ εἰς ἕνα μόνον σκοπὸν ἀποβλέπεις, τὸ κοινῶς συμφέρον. Ἡ περασμένη σου ζωὴ ἔδειξεν ὅτι οὐτε

ἐκολάκευες, οὐτε ἐπλάνησες κανένα, διὰ τὴν ἀτολμίαν σου ὅμως ἐσιώπησες πολλάκις τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐκινδύνευσες νὰ συναπαχθῇς εἰς τὴν ὑπόκρισιν τῶν ἄλλων. Πρόσεχε μὴ σὲ ἀπατήσωσι καὶ πάλιν. Ἀπὸ ὅλων τὰ στόματα μέλλεις νὰ ἀκούσῃς ἀγάπην καὶ ζῆλον πατρίδος. Κοινὴ φωνὴ ὅλων θέλει εἰσθαι τὸ «ζήτω ἡ ἐλευθερία». Ἐνθυμοῦ πάλιν ἐδῶ ἄλλο προγονικὸν παράγγελμα:

*ναφει καὶ μέμνασ' ἀπιστεῖν· ἀρεθρα
[ταῦτα τῶν φρενῶν.*

«Ὀλίγοι ἐξ αὐτῶν γνωρίζουν τί πρῶγμα εἶναι ἡ ἐλευθερία καὶ εἰς ποῖα θεμέλια μέλλει νὰ κτισθῇ διὰ νὰ μείνῃ στερεά. Ἄλλοι θέλουν, σπουδάσει νὰ τὴν κάμωσι πορισμὸν πλούτου καὶ δυνάμεως, ἄλλοι ἐξ ἐναντίας, βλέποντες ὅτι οἱ ἀρχηγοὶ τῶν δὲν ὁμοιάζουν κατὰ πάντα τοὺς Τούρκους, θέλουν ὀνομάσει ἐλευθερίαν τὴν ἀνεσίαν τῶν κακῶν καὶ πλανώμενοι ἀπὸ τὰς πρώτας πράξεις τῶν ἀρχηγῶν θέλουν συνεργήσει νὰ τοὺς ἐνδυναμώσωσι, νὰ τοὺς πλουτίσωσι τόσον, ὥστε νὰ τοὺς κάμωσι Τούρκους. Εἶθε μὴν ἡ ἔσχατος νὰ γράψω (quam vellim nescire litteras) ἢ τὸν ἡ πρώτη φωνὴ τοῦ Νέρωνος ὅταν τὸν ἔδωκαν νὰ υπογράψῃ τὴν πρῶτην εἰς θάνατον καταδίκην.

«Εἰς ὅλους τοὺτους, Κοραῖ, χρεωστεῖς νὰ φανῇς ἕνας ἄνθρωπος, μιᾶς μόνῃς ἐλευθερίας τῆς θεμελιωμένης εἰς τὴν ἱστορίαν φίλος. Μὲ ἕνα λόγον, μὲ μίαν φωνὴν χρεωστεῖς νὰ διδάσκῃς καὶ ἀρχοντας καὶ ἀρχομένους μίαν μόνην διδασκίαν, τὴν εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους ὑποταγὴν. Τί ἔχεις νὰ φοβηθῇς; Τὴν περὶ σοῦ κρίσιν τῶν ἄλλων! Ἄν εἶναι χρηστοὶ πολῖται, δὲν θέλουν ἀργήσει νὰ συμφρονήσωσι καὶ νὰ συμφωνήσωσι μὲ σέ. Ἄν εἶναι τοῦ γένους τῶν Ταρτούφων κρινοὺς καὶ σὺ, ὡς τοὺς ἔκρινεν ὁ φίλος τῆς Εὐνομίας αὐτοκράτωρ Μάρκος Αὐρήλιος. «Ὅταν ἄλλος ψέγῃ σε ἢ μισῇ, ἔχου ἐπὶ τὰ ψυχάρια αὐτῶν, διελθε ἔσω καὶ ἴδε ποῖοί τινές εἰσιν. Ὅψει ὅτι οὐ δεῖ σε σπᾶ-

σθαι, ἵνα τούτοις τί ποτε περὶ σοῦ δοκῇ». Οἱ φοβερῶτατοι τούτων εἶναι οἱ σπουδαρχίδαι καὶ οἱ σπουδοπλουτίδαι, τοὺς ὁποίους συγχωρημένον εἶναι νὰ φοβῇσαι μὴ σὲ κακοποιήσωσιν. Ἄλλα τὸν φόβον τούτον ἔπρεπε νὰ συλλάβῃς, πρὶν ἐκδυθῇς εἰς τοὺς ἀγῶνας. Ἀφ' οὗ ἐτόλμησες νὰ πηδήσῃς ἐκουσίως εἰς τῆς ἐλευθερίας τὴν παλαίστραν, πρέπει νὰ παλαίσῃς ὡς λέων καὶ ὅχι ὡς ἀλώπηξ· λοιπὸν πολέμει ὡπλισμένος ὅχι μὲ τὸ λεγόμενον «πολιτικόν», ἀλλὰ μὲ τὴν ἀχώριστον τῆς ἠθικῆς πολιτικὴν ἐπιστήμην.

«Ἐάν ὅλα ταῦτα δὲν ἀρκοῦν νὰ θεραπεύσωσι τὴν ἀτολμίαν τῆς ψυχῆς σου, ἔχε πρόχειρον τὸ τελευταῖον ἀλεξιφάρμακον, τὸ ὁποῖον ἐδιδάχθη ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας ὁ φιλόσοφος αὐτοκράτωρ. «Συνεχῶς ὑπομιμνήσκου τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῶν χρησάμενον». Ὅσακις λάβῃς ἀφορμὴν νὰ δημηγορήσῃς, μὴ βλέπῃς μόνον τοὺς ἀκούοντάς σε, ἀλλὰ φαντάζου ὅτι ἔχεις ὀπισθεν, παρόντας ἀκροατάς καὶ κριτάς τῶν λόγων σου, τὸν Ἀριστείδην, τὸν Σωκράτην, τὸν Φωκίωνα, αὐτὸν τὸν Δημοσθένην. «Ὅσπερ γὰρ οἰκίας καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἰσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχάς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας εἶναι προσήκει» (Δημοσθ. Ὀλυνθ.). Ἀπ' αὐτοὺς οἱ δύο ἔπαιον τὸ κώνειον, οἱ δὲ λοιποὶ δύο ἐξωρισθῆσαν ἀπὸ τὴν πατρίδα. Τόσον ἐγὼ κίνδυνον δὲν ταίχω. Ἄλλ' ἡ γῆ νὰ σχίσῃ νὰ μὲ καταπιῇ ἂν δὲν τολμήσω νὰ καταφρονήσω ἐξορίαν καὶ θάνατον.

Μὲ τοιαύτος, φίλε μου, νοουθεσίας ἤθελα σπουδάσει νὰ θεραπεύσω τὴν ἀτολμίαν μου, πρὶν ἀνακομβωθῶ εἰς τὰ πολιτικά, διὰ νὰ μὴν ἀπατηθῶ ἀπὸ κανένα μηδὲ νὰ ἀπατηθῶ κανένα. Ἄν καὶ δὲν ἔχῃς σὺ χρειαζόμενῶν, σὲ τὰς ἀνακρινῶ ὅμως ὡς ἐνδεχόμενον νὰ σοῦ χρησιμεύσωσι δι' ἄλλους.

Υγίαινε καὶ ἀνδρίζου εἰς τοὺς περὶ εὐνομίας ἱερούς ἀγῶνας.

Κωμωδία στὰ σύνορα τοῦ Ἀρκτικού

Τοῦ LADISLAS FARAGO

(Ἀπὸ τὸ «United Nations World», Λονδίνο).

Παρ' ὅλη τὴν ἐνταση ποὺ κυριαρχεῖ στὴν ἀτμόσφαιρα, ἡ φρούρηση τῶν συνόρων Ρωσίας Νορβηγίας ποὺ φθάνουν τὰ 100 μίλια, εἶναι πολὺ εὐκόλη. Ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Νορβηγίας οἱ Νορβηγοὶ εἶναι ἐλάχιστοι. Ἀπὸ τὸ μέρος τῆς Ρωσίας δὲν ὑπάρχει σχεδὸν κανένας ἐκτός ἀπὸ τοὺς ἐργάτας τῆς νᾶας σοβιετικῆς πόλης Κολοσγιάκι - Νίκερι, ποὺ χωρίζεται ἐντὶ συνοριακῆς γραμμῆς.

Ὅταν οἱ Νορβηγοὶ ποὺ κατοικοῦσαν στὰ σύνορα εἶδαν τὸν τόπο τοὺς ἀνάστατο καὶ ἔρημο, ἔφυγαν ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον.

Ἔτσι ἄδειασε τὸ Πάσκι, τὸ Βάλιν καὶ τὸ Κομπέρς, χωρὶς εὐφορία καὶ εὐτυχισμένα ποὺ βρισκόνται σὲ πολὺ καλὴς σχέσεις μὲ τοὺς Φιλανδούς ἀπὸ τὴν ἄλλη μερὶ τῶν συνόρων. Δὲν ἔμειναν παρὰ κάπου ἐκατὸ σκληροὶ καὶ λιγομίλητοι ἄνθρωποι ποὺ ἔχουν γίνῃς ἕνα μὲ τὸ ἀρκτικό κλίμα καὶ τὴν παγωμένη γκρίζα θάλασσα.

Ἡ συνοριακὴ γραμμὴ ἀρχίζει ἀπὸ τὴν θάλασσαν τῶν Ἀρκτικῶν, 3 μίλια ἀπὸ τὴν ἀκτὴ μετὰ κάνει μιὰ καμπὴ ἀπὸ τὸ Γκρίνς Γιάκοβλιφ στὸ Ἐλ-λὴ ἀπὸ τὸ Γκρίνς Γιάκοβλιφ πρὸς τὸ θένος καὶ ὑστερα, κατεβαίνει πρὸς τὸ νότο στὸ Ναφτσιόνει καὶ τὰ Φιλανδικὰ σύνορα. Ἡ Νορβηγία ἔχει ἐγκαταστήσει στὰ σύνορα σειρὰ ὀλόκληρη ἀπὸ τελωνειακὰ φυλάκια ποὺ περιμένουν ταξιδιώτες ποὺ δὲν πρόκειται νὰ περάσουν ποτέ.

Ἡ Ἀνατολὴ συναντᾶται μὲ τὴν Δύση σὲ ἕνα μοναδικὸ σημεῖο—ἡ συνάντησι μάλιστα γίνεται μὲ τρόπο ἀρκετὰ πομπώδη καὶ μᾶλλον ἀστείο. Τὸ σημεῖο αὐτὸ βρισκεται ἀκριβῶς ἔξω ἀπὸ τὸ Ἐλβανς. Ἐκεῖ ἀνοίγεται ὁ δρόμος πρὸς δύο κατευθύνσεις. Ἡ μιὰ πηγαίνει βορειοανατολικά· ἡ ἄλλη νοτιοανατολικά καὶ περὶ ἕνα ὁριζῶν

ποὺ δείχνει πρὸς τὴν Σοβιετικὴν ἔνωση καὶ τὴν οὐδέτερα ζώνη.

Στὴ Νορβηγικὴ ζώνη δηρὰ ἔνα ὁποτιθέμενο ὁδοφράγμα μὲ μερικὰ συρματοπλέγματα. Ἐνα κίτρινο σήμα προειδοποιεῖ πὺς ἀπὸ καὶ καὶ ὑστερα ἀρχίζει ἡ ἀπηγορευμένη στρατιωτικὴ ζώνη. Ὅτις στρατὸς ὅμως οὐτε φυλάκια ὑπάρχουν. Δέκα στρατιῶτες ποὺ βρισκόνται ἐκεῖ γιὰ νὰ φυλάξουν τὰ σύνορα παίξουν χάρτι καὶ κοιμοῦνται στὸν καταυλισμὸ τοὺς, μερικὲς ἐκατοντάδες μέτρα μακριὰ. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἀγρυπνοῦν.

Σὲ βάθος 100 περίπου μέτρων τῆς οὐδέτερας ζώνης ὑπάρχει (πρὸς τὴν Νορβηγικὴν πλευρὰ) ἕνα κίτρινο σπιτάκι μὲ ἕναν ἄσπρο στόλο. Ἄλλο ἕνα τέτοιο σπιτάκι βρίσκεται πρὸ τῆς Ρωσικῆς πλευρᾶς τῆς οὐδέτερας ζώνης, ἐκεῖ ὅμως ὑπάρχουν πολὺ μεγαλύτερες ἐγκαταστάσεις ποὺ ἐμποδίζουν τὴν εἰσοδοὺ στὸ Ρωσικὸ ἔδαφος. Οἱ στόλοι πάντως εἶναι ἐντελῶς ὁμοιοὶ καὶ κατάσπροι.

Οἱ δύο αὐτοὶ στόλοι εἶναι τὰ κλειδιά μὲ τὰ ὁποῖα κάποτε καὶ γιὰ ἐλάχιστα λεπτά σηκώνεται τὸ «σιδηροὺν παραπέτασμα». Εἶναι τὰ κῶρια μέσα μὲ τὰ ὁποῖα τὸ Βασίλειο τῆς Νορβηγίας ἐπικοινωνεῖ μὲ τὴν ἔνωση τῶν Σοβιετικῶν Δημοκρατιῶν, καὶ ἐκεῖ τὸ κάθε κράτος ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ ἕνα σχολαστικὸ ἀντισυνταγματάρχην.

Οἱ στόλοι εἶναι συνήθως «κενοὶ» καὶ ὁ τόπος γύρω τοὺς ἔρημος. Ἀλλὰ δύο φορές τὴν ἐβδομάδα, κάθε Τρίτη καὶ Παρασκευή, γιὰ λίγα λεπτά ἐμφανίζονται καὶ οἱ δύο ἄκρες αὐτοῦ τοῦ διεθνoῦς κενοῦ δύο ὁμάδες στρατιωτῶν. Τοὺς βλέπεις ποὺ σηκώνουν τὰ μάτια τοὺς στὸν οὐρανὸν ὅταν προσεῦχονται. Ἀπλῶς ψάχνουν νὰ

Θέλουν να μάθουν ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΥΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Της HESTER MARSDEN-SMEDLEY

Το ενδιαφέρον για τη Δυτική Ένωση καθυμερινώς μεγαλώνει στη Βρετανία. Εκτός από τα άρθρα των εφημερίδων και τις ραδιοφωνικές ομιλίες γίνονται συγκεντρώσεις σε όλη τη χώρα με σκοπό να πληροφορηθεί ο κόσμος και να συζητήσει όλα τα σχετικά με την Δυτική Ένωση. Οι ομιλητές σ' αυτές τις συγκεντρώσεις ανήκουν σε μια ομάδα που έχει οργανώσει η Βρετανική Κυβέρνηση. Στο παρακάτω άρθρο, η κ. Χέστερ Μάρσντεν-Σμέντλεν μ'ας μιλεί για την εργασία που συντελείται.

Όταν γίνεται συζήτηση για την Δυτική Ένωση (ή για οτιδήποτε άλλο) δεν αρκεί να ξέρη κανείς απλώς το θέμα. Πρέπει να είναι ποτισμένος μ' αυτό. Όσο περισσότερα ξέρει, τόσο ευκολότερα μπορεί να εκθέσει τα σπουδαιότερα γεγονότα σε μικρό χρονικό διάστημα. Σ' αυτές τις σημαντικές ομιλίες πρέπει να παραθέσω τα στοιχεία μου έτσι, ώστε να μπορέσω να δώσω κάτι από την πολιτική, οικονομική, πολιτιστική, άμυντική, κοινωνική και πνευματική άποψη της μεγάλης ιδέας της Δυτικής Ενώσεως.

Οι άνθρωποι ενδιαφέρονται. Η Δυτική Ένωση είναι γι' αυτούς κάτι ζωτικό. Κάτι εποικοδομητικό μέσα σε μια δεκαετία όπου τόσα πολλά πράγματα έχουν καταστραφεί.

Βέβαια συχνά θα συναντήσετε καχυποψία και ακόμη συχνότερα σκεπτικισμό. Απορμή και των δύο είναι η άγνοια, κυρίως μεταξύ εκείνων που νομίζουν πως είναι οι καλύτερα πληροφορημένοι στα διάφορα θέματα των διεθνών υποθέσεων. Κάποιος είπε ότι το Σχέδιο Μάρσαλ δεν ήταν τίποτ' άλλο παρά μια επιχείρηση που άνοιξαν οι Αμερικανοί για να στείλουν στην Ευρώπη άχρηστα έμπορεύματα, πράγματα που η Ευρώπη τα χρειαζόταν ακόμη λιγότερο απ' αυτούς. Υποστήριξε ότι η πρώτη αποστολή που έγινε στη Γαλλία σύμφωνα με το πρόγραμμα ανασυγκροτήσεως της Ευρώπης ήταν ένα φορτίο ναφθαλίνης, αρκετό να εφοδιάσει τη Γαλλία για σαράντα χρόνια. Ήταν τόσο βέβαιος γι' αυτό, ώστε εξέτασα το ζήτημα και βρήκα πως στη βάση είχε δίκιο.

Η Αμερική έστειλε στη Γαλλία τον περασμένο χρόνο ένα φορτίο ναφθαλίνης — σπουδαίας χημικής βάσεως πολλών λιπασμάτων και άλλων προϊόντων από τα οποία έχει έλλειψη η Γαλλία. Βέβαια εκείνο που ξέρουν οι νοικοκυρές είναι πως η ναφθαλίνη χρειάζεται για να προφυλάσσει τα ρούχα από τον

σκόρο. Και ο άνθρωπος που με ρώτησε δεν ήξερε ότι μπορεί να χρησιμεύσει και σε τίποτε άλλο.

Ο σκεπτικισμός — και ο κουρασμένος κυνισμός της εποχής μας — εκφράζεται με σχόλια μάλλον παρά με ερωτήσεις. Το ίδιο γίνεται και με την πεποίθηση ότι εμείς οι Βρετανοί από το νησί μας, μπορούμε να βλέπουμε την Αμερική και την Ευρώπη και να επικρίνουμε τους πάντας. «Η Ευρώπη πάντα μ'ας βάζει σε φασαρίες», λένε μερικοί. «Οι Αμερικανοί δεν ανακατεύονται παρά μόνο την τελευταία στιγμή», λένε άλλοι.

Η ιστορία είναι καλή απάντηση σ' αυτού του είδους τα σχόλια. Κυρίως η ιστορία που όλοι μας γράφουμε με τη ζωή μας αυτά τα τελευταία χρόνια.

Ας με ακολουθήσουν οι άκροατές μου σε μια αναδρομή σε παλαιότερα κεφάλαια. Θα είμαι πολύ ελκρινής, χωρίς να παραλείψω τις τραγωδίες και την απογοήτευση που μπορεί να βοηθάνε τις τραγωδίες και την απογοήτευση που μπορεί να βοηθήσει η ωρισμένη παραγωγή. Ωστόσο υπάρχουν απειλές. Ωστόσο υπάρχουν η Αμερική και η Ευρώπη κρατούν την πρωτοπορεία με ιπποτισμό, κατανόηση, αυτοθυσία και γενναιότητα.

Μερικοί ανακατεύουν πάντοτε ασήμαντες προσωπικές προκαταλήψεις. Αυτό όμως πάντα γινόταν και πάντα θα γίνεται και καθώς το περιθώριο της περιορισμένης ζωής τους εκτείνεται

ως εκεί που φθάνει το μάτι τους, πρέπει κανείς να εξετάσει τις προκαταλήψεις τους και μετά να απαντήσει. Σ' αυτό πολλές φορές μ'ας βοηθά η ιστορία. Καθένας που μιλά για μια χώρα στην οποία έγινε πόλεμος, αργά ή γρήγορα θα κάνει αυτή την παρατήρηση: «Μ'ας λένε ν' αγαπήσουμε το λαό της τάδε χώρας — ωραία ιδέα! Γιατί; έπειδή μ'ας έκαναν να πληρώσουμε και το νερό που ήπιαμε στην τάδε έκστρατεία;»

Οι Βρετανοί μου το είπαν αυτό για τους Βέλγους, οι Βέλγοι για τους Γάλλους και άλλοι γι' άλλες χώρες. Και στα έγγραφα του Βρετανικού Υπουργείου Πολέμου υπάρχει μια εκθεση. Είναι από την έκστρατεία του Μάλμπορω και λέει ότι το ίδιο πράγμα το έλεγαν τότε οι Βρετανοί στρατιώτες. Και η απάντηση είναι ότι αυτά άλλοτε ήταν αλήθεια και άλλοτε όχι. Πιθανόν και τα έγγραφα μου όταν θα συζητούν τα διεθνή προβλήματα του μέλλοντος να ακούσουν την ίδια ιστορία, εκτός βέβαια αν η Δυτική Ένωση κατορθώσει να εξασφαλίσει επάρκεια νερού κατά τον πόλεμο.

Ο πόλεμος και η άμυνα και η στρατηγική τους πλευρά, αναφέρεται λιγότερο απ' ότι θα φανταζόταν κανείς. Αυτό ίσως να συμβαίνει γιατί ο άνθρωπος τείνει να απομακρύνεται απ' ό,τι είναι πολύ ζωντανό στη μνήμη του. Εγώ όμως νομίζω ότι γίνεται επειδή η πολιτιστική, οι-

κονομική και ανθρώπινη πλευρά όλων αυτών είναι πολύ πιο ενδιαφέρουσα και έλκυστική.

Με το σύστημα των κυβερνητικών διαλέξεων κάθε οργανισμός μπορεί να καλέσει έναν ειδικό για να μιλήσει για την Δυτική Ένωση και εδώ πάλι ξαναπαρουσιάζονται οι καχύποπτοι, οι κυνικοί και οι σκεπτικιστές. Όσπου να διαπιστώσουν ότι πραγματικώς δίνονται μόνο γεγονότα και όχι πολιτικές κατευθύνσεις, δεν πιστεύουν πόσο άσχετες με το κόμμα είναι αυτές οι όμιλίες. Οι περισσότερες από τις οργανώσεις της Αγγλίας, της Σκωτίας και της Ουαλλίας στις οποίες έμεινα, (και μιά-δυο άλλες της Εύρωπης), είναι έντελως έξω-πολιτικές. Όσο και οι κομματικές οργανώσεις μπορούν να καλέσουν έναν όμιλητή. Μίλησα στη Συντηρητική Νεολαία και σε μιά γυναικεία εργατική ομάδα την ίδια μέρα. Όλα τα κόμματα ζητούν όμιλητες εκτός από τα άκρα, τόσο της δεξιάς όσο και της αριστεράς.

Όσο και αυτά συμβιβάζονται κάπως, γιατί πολλοί οπαδοί τους παρακολουθούν τις διαλέξεις που οργανώνουν τα άλλα κόμματα. Έδώ ακριβώς γίνεται μερικές από τις πιο δύσκολες έρωτήσεις, σχόλια, άκρο και διακοπές. Προσωπικά νομίζω ότι όλα αυτά δίνουν ενδιαφέρον στη συζήτηση. Συχνά όμως οι ακροατές διαφωνούν και όταν η διαφωνία φθάσει στο άπροχώρη-

το, τότε στους διαφωνούντες απαντούν οι ίδιοι οι ακροατές προτού έγω προφθάσω να πω λέξη. Γιατί στις πιο δύσκολες από τις συνεδριάσεις στις οποίες έλαβα μέρος, υπήρχε πάντα μιά σταθερή ομάδα ανθρώπων που έλπιζον στην Δυτική Ένωση.

Πολλοί από εκείνους που υποβάλλουν έρωτήσεις νοιώθουν κάποια άβελαιότητα για την Συμπολιτεία και τη σχέση της με τη Δυτική Ένωση. Άλλοι έχουν τη γνώμη ότι θα πρέπει να οδηγήσει σε ένα Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αύριο, και σε Παγκόσμια Κυβέρνηση την ερχόμενη εβδομάδα. Οι πρώτοι ανησυχούν πολύ, γιατί η Συμπολιτεία έχει δείξει μεγάλη συμπάθεια στην ιδέα της Δυτικής Ένώσεως. Οι άλλοι είναι πάρα πολύ αισιόδοξοι, αλλά προς την όρθη κατεύθυνση.

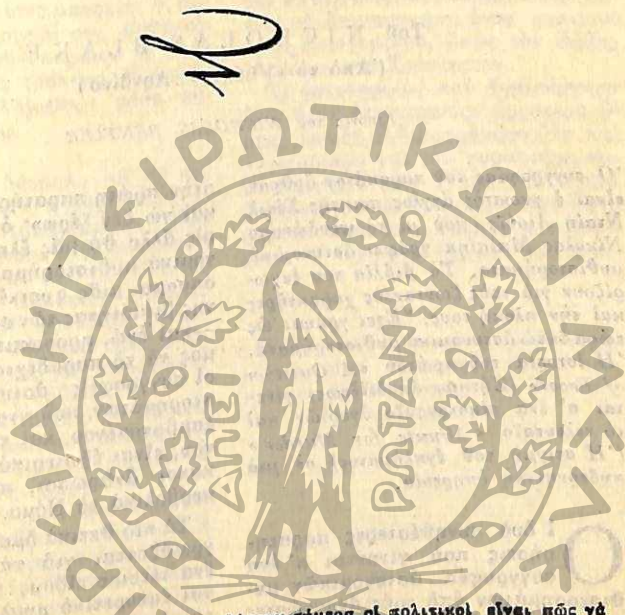
Άλλοι πάλι θέλουν να μάθουν πώς μπορούν να «μπούν» στη Δυτική Ένωση και τι θα στοιχίσει η έγγραφή τους. Στην απάντηση με βοήθησε ένας ακροατής μου. «Η έγγραφή σας θα είναι το δικαίωμα να αναλάβετε λίγη από την ευθύνη για την ανασυγκρότηση του κόσμου», είπε ο σοφός αυτός άνθρωπος.

Στις όμιλίες αυτές το ακροατήριο άλλοτε είναι μεγάλο, άλλοτε μικρό. Έγω προτιμώ μικρό ακροατήριο· θα ήθελα όμως εκατοντάδες άνθρωποι να μπορούσαν να ακούν, όχι έμένα, αλλά τους ακροατές μου. Υστερα εκείνοι που βλέπουν τη Δυτική Ένωση σαν άπει-

λη έναντιόν της ειρήνης μπορούν να σκέπτονται διαφορετικά. Γιατί οι προσωπικές προκαταλήψεις, οι αγωνιώδεις αμφιβολίες, οι γεμάτες έλπίδες προτάσεις, και οι μάλλον ήλιθιες παρατηρήσεις, οι σοφές και καλομετρημένες κριτικές, ή προσπάθεια να καταλάβουν και η επιθυμία να ανταλλάξουν ιδέες, όλα αυτά δείχνουν τι είναι και τι θα γίνεται όλο και περισσότερο η Δυτική Ένωση. Είναι η Ένωση των ελευθέρων ανθρώπων που μπορεί να διαφέρουν πολύ στις ιδέες τους.

άλλα που θέλουν να ζήσουν τη ζωή τους με βάση τη συνεργασία και την αμοιβαία κατανόηση στερεωμένη σε σταθερά θεμέλια οικονομικής προόδου. Είναι η Ένωση ανθρώπων που θέλουν να ζήσουν με ειρήνη και ελευθερία ψυχής και σώματος.

Στην Αγγλία και σε όλη την Εύρωπη αυξάνεται σταθερά η υποστήριξη προς τη Δυτική Ένωση. Άλλωστε οι ενέργειες των Κυβερνήσεων στις δυτικές δημοκρατίες εξαρτώνται από την υποστήριξη της κοινής γνώμης.

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ έργο που έχουν να επιτελέσουν σήμερα οι πολιτικοί είναι πώς να κρατήσουν τους ανθρώπους ελεύθερους να επιβάλλουν στις πράξεις των ατόμων τους περιορισμούς εκείνους που—με την συγκατάθεση της πλειοψηφίας—είναι απαραίτητοι για το κοινό καλό.
The Rt. Hon. VISCOUNT JOWITT
«The British Legal System», BBC

Πώς γράφεται Ένα αστυνομικό μυθιστόρημα

Του NICHOLAS BLAKE

(Από το «Future», Λονδίνο)

Εικόνες του NICHOLAS BENTLER

Ο συγγραφέας του παρακάτω άρθρου είναι ο γνωστός Άγγλος ποιητής Σέσιλ Νταϊν Λιούις που με το ψευδώνυμο Νικόλας Μπλαϊνκ γράφει αστυνομικά μυθιστορήματα. Τα βιβλία του ξεχωρίζουν για τους ζωντανούς χαρακτήρες και την πλοκή τους. Έχει γράψει ως τώρα δεκάδες αστυνομικά μυθιστορήματα. Η ιστορία του πρώτου «A Question of Proof» (Ζήτημα αποδείξεως) γίνεται σ' ένα οικότροφείο αγοριών και το τελευταίο «Minute for Murder» (Η στιγμή του εγκλήματος) σε μια κυβερνητική υπηρεσία.

Οι δυο συνηθέστερες παρατηρήσεις που γίνονται σ' ένα συγγραφέα αστυνομικών μυθιστορημάτων από τους αναγνώστες του είναι: «Δεν μπορώ να καταλάβω πώς φαντάζεστε τέτοια πράγματα», και «Υποθέτω πως πάντα αρχίζετε από το τέλος». Η απάντηση

στην πρώτη παρατήρηση είναι «ούτε και γώ δεν ξέρω»· ο ψυχολόγος χωρίς άλλο θα μ'αξ έλεγε ότι τα αστυνομικά μυθιστορήματα είναι το ξέσπασμα μιās φυσικής, καταπιεζομένης βιαιότητας των συγγραφέων τους — και εγώ, προσωπικά, είμαι έτοιμος να το παραδεχτώ. Βέβαια όλοι οι συγγραφείς αστυνομικών μυθιστορημάτων που γνωρίζω, συμπεριλαμβανομένου και του υποφαινομένου, είναι εξωτερικά ήμεροι και άκακοι άνθρωποι, που σέβονται υπερβολικά το Νόμο.

Τα πιο θετικά όμως προσόντα που χρειάζονται για να γράψει κανείς ένα τέτοιο είδους μυθιστόρημα είναι έμφυροτικό μυαλό, φαντασία, Ιατρικές γνώσεις, γνώση της αστυνομικής διαδικασίας και του Νόμου, και ενδιαφέρον για την συμπεριφορά των ανθρώπων όταν βρίσκονται σε εξαιρετικά βίαιες περιστάσεις.

Όσο για τη δεύτερη παρατήρηση, αυτό που συνήθως έννοει ο κοινός άνθρωπος, είναι, «υποθέτω πως αρχίζετε από την απάντηση του γρίφου σας». Υπάρχουν διάφοροι τρόποι για ν' αρχίσει κανείς ένα αστυνομικό μυθιστόρημα. Βρίσκετε ίσως, κάποια διαβολική μέθοδο για να γίνη ένα εγκλημα ή ένα φαινομενικά αδιάσειστο άλλοθι.

Μπορεί ακόμα ν' αρχίσετε διαφορετικά· να τοποθετήσετε το εγκλημα για περισσότερο ένδισαφέρον — σ' ένα δημόσιο γραφείο, σ' ένα κινηματογραφικό στούντιο, σ' ένα οικότροφείο, σε μιὰ εταιρεία διασκέδσεων. Η πάλι, μπορεί να νοιώσετε ξαφνικά μεγάλη αντίπαθεια για έναν γνωστό σας και να αρχίσετε να τον φαντάζεστε θύμα ή και δράστη ενός εγκλήματος. Οι τρείς αυτοί τρόποι με τους οποίους μπορείτε ν' αρχίσετε το αστυνομικό σας μυθιστόρημα αντιστοιχούν περίπου με τους τρείς κλασσικούς τρόπους ανάκαλψης ενός εγκλήματος: μέσα· εύκαιρια· ελατήρια.

Είναι βέβαια δύσκολο να πη κανείς ποιά ήταν η αρχή ενός αστυνομικού μυθιστορήματος. Ένα από τα βιβλία μου, το έμπνευστηκα από ένα σημείωμα που μου έστειλε ο Επιθεωρητής Δημοσίων Δρόμων και μου έλεγε να φροντίζω να καθαρίζω και να κλαδεύω τους φράχτες του κήπου μου που συνόρευαν με τους δημόσιους δρόμους.

Ένα άλλο μου βιβλίο το άρχισα όταν είδα ένα παιδί που κόντεψε να το πατήσει ένα ποδήλατο. Άρχισα να το πατήσω πως ήμουν ο πατέρας που το μονάκριβό του παιδί είχε σκοτωθεί μ' αυτό τον τρόπο: ήξερα ότι δεν μπορεί να βρη το ίχνη του ενοχου, γι' αυτό ο πατέρας φασίζει να τον ανακαλύψη ο ίδιος και με τον τρόπο αυτό να εκδικηθεί.

Αλλά ακόμα και αν ένα μυθιστόρημα στηρίζεται σε ώριμο σχέδιο, πάντα υπάρχει πιθανότητα να αναρωτηθί κανείς: «Τί είδους

πρόσωπα θα δημιουργήση αυτή η ιστορία, και γιατί;» Είναι αλήθεια πως εδώ παρεμβαίνει η ψυχολογία: και μαζί της φέρνει τον κίνδυνο μήπως τα πρόσωπα πάρουν στα χέρια τους την πλοκή, την φτιαξουν όπως τους ταιριάζει, και καταστρέψουν τον λεπτό ιστό της φαντασίας που είναι ο «λόγος της υπέρθεως» τους.

Ο συγγραφέας, αφού αποφασίσει πως θ' αρχίσει το βιβλίο του, μπορεί να βρη ότι η δυσκολότερη δουλειά είναι να κρατήσει ισορροπία μεταξύ φαντασίας και πραγματικότητας.

Όταν δημιουργήσ μια λαμπρή, εκκεντρική ή δυνατή προσωπικότητα αστυνομικού — έναν Σέρλοκ Χολμς ή έναν Ήρακλη Πουαρώ — οι ένοχοι γίνονται, αν τους συγκρίνη κανείς μ' αυτόν, πρόσωπα πεζά και άτονα. Σε μυθιστορήματα πάλι που οι ένοχοι είναι δυναμικοί τύποι, τείνει κανείς να δημιουργήση έναν σκοτεινό τύπο αστυνομικού, όπως τον Φάδερ Μπράουν του Τόστερτον.

Ο αστυνομικός που δημιουργήσα εγώ ήταν εκκεντρικός: άρχότερα όμως, έπειδη ενδιαφερόμουν όλο και περισσότερο για τον χαρακτήρα και τα ελατήρια των ενοχών, ο Νγκελ Στρέιντς γουεης έγινε σιγά σιγά αφηρημένο πρόσωπο. Σκοπός μου τώρα είναι να τον κάνω άχρωμο και άση-

Η ιδέα ενός αστυνομικού μυθιστορήματος μπορεί να γεννηθί όταν ο συγγραφέας αρχίσει ξαφνικά να αντιπαθί έναν γνωστό του.

μαντο γιά νά ξεχωρίζουν περισσότερο οι ένοχοι.

Έχειν πού έχει πολύ μεγάλη σημασία είναι νά φτιάξη κανείς, προτού αρχίση νά γράφη τή δασυνομική μυθιστορία, ένα σχέδιο μέ δλες τίς λεπτομέρειες και νά μείνη πιστός σ' αὐτό. Ἡ μέθοδος τοῦ ἐγκλήματος, ὁ χρόνος, τὰ πιθανά ἐλατήρια, οἱ κινήσεις τοῦ θύματος καί τῶν ἐνόχων στίς μοιραίες αὐτῶν δόρες, ὅλα αὐτά πρέπει νά εἶναι προκαθορισμένα: μόνο τότε θ' ἀρχίση νά γεμίζει τήν παραπλανητική εἰκόνα, ἐκείνην πού θέλει νά δημιουργήσῃ, γιά νά ξεπατήσῃ τόν ἀναγνώστη. Ἀν ἐνῶ γράφῃ τὸ βιβλίο ὁ συγγραφέας εἶναι καίνουριος ὡραιῶς ἰδέες, πρέπει νά τίς ἐξετάζῃ μέ τή μεγαλύτερη προσοχή καί συνήθως νά τίς ἀπορρίπτῃ.

Μετάσο υπάρχουν καί ἐξαιρέσεις. Ἀναφέρω μιὰ γιατί μέ βοήθησε νά γράψω τή μόνη ἐξαιρετική δασυνομική ἱστορία πού ἔγραψα ποτέ.

Στό βιβλίο μου «The Beast Must Die» (Τὸ κτήνος πρέπει νά πεθάνῃ), ὁ πατέρας πού εἶναι ἀποφασισμένος νά βρῇ τόν φονιά τοῦ παιδιοῦ του, κρατᾷ ἕνα μουσικό ἡμερολόγιο πού εἶναι τὸ πῶς ἐνοχοποιεῖται στοιχεῖο, γιατί περιγράφει τίς δμενές του, τὸ πάθος του γιά ἐκδίκηση.

Ὁ ἔνοχος ἀνακαλύπτει τὸ ἡμερολόγιο ὁ πατέρας — ἄγνωστος σὺν ἔνοχο — καταλαβαίνει οἱ τὸ ἀνακάλυψε. Ἐξακολουθεῖ νά γράφῃ τὸ ἡμερολόγιό του, ἀλλὰ μέ τέτοιον τρόπο τώρα, ὥστε νά δίνει τήν ἐντύπωση οἱ ἐγκατέλειψε τήν πρόθεση τῆς ἐκδίκησης ἐπειδὴ εἶχε φοβηθῇ ἀπὸ τήν ἀποτυχία τῆς πρώτης του ἀπόπειρας. Τὸ μπεδέμα αὐτό (πού τὸ σκέφθηκε ἀφ' οἱ εἶχε ἀρχίσει νά γράφω) εἶχε τριπλὸ ἀποτελεσμα: 1) ὁ ἔνοχος, πού πάντα διαβοῖ ἐκρυφά» τὸ μουσικὸ ἡμερολόγιο, παύει νά φυλάγεται. 2) Ὁ ἀναγνώστης μπεδεύεται. 3) Οἱ ὑποψίες τῆς δασυνομίας ἐναντίον τοῦ πατέρα δταν τελικά γίνεται τὸ ἐγκλημα καί ἀνα-

καλύπτεται τὸ ἡμερολόγιο, εἶναι πολὺ ἀδύνατος.

Τί εἶναι ἄραγε ἡ προσπάθεια αὐτὴ νά μπεδεύεται ὁ ἀναγνώστης, νά τοῦ ρίχνῃ ὁ συγγραφέας σιμάχῃ σὰ μάτια; Πρῶτα ἀπ' ὅλα ὑπάρχει ἕνας νόμος πού ὁ εὐσυνείδητος συγγραφέας δὲν πρέπει ποτε νά τὸν παραβῇ: δὲν τοῦ ζητᾷ κανεὶς νά πῇ σὶν ἀναγνώστη, ὅτι περὶ ἀπὸ τὸ μυαλὸ τοῦ δασυνομικοῦ ἢ τοῦ δολοφόνου, δὲν πρέπει ὅμως νά ἀποκρύπτῃ κανένα ὑλικὸ στοιχεῖο πού βρίσκεται ὁ δασυνομικός. Ἐκτός ἀπ' αὐτό, ὅλα τὰ ἄλλα ἐπιτρέπονται γιά νά παραπλανηθῇ ὁ ἀναγνώστης: ἀλλὰ οἱ ψεύτικες πληροφορίες καί οἱ παραπλανητικὲς κινήσεις πρέπει νά παρουσιάζονται φυσικὰ μέσα στήν ἱστορία.

Ἀπὸ τεχνικὴ ἀποψη, τὰ ἀληθινὰ καί τὰ ψεύτικα στοιχεῖα καί ἡ τοποθέτησή τους εἶναι ἴσως τὸ πῶς ἐκκυστικό μέρος τῆς δουλειᾶς τοῦ συγγραφέα δασυνομικοῦ μυθιστορηματος. Ἐνα γνήσιο στοιχεῖο μπορεῖ νά μῇ ἀπαρτίζηται σ' ἕνα διάλογο ἢ μιὰ περιγραφή ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος μπορεῖ νά τὸ πετάξῃ ὁ συγγραφέας ἀπευθείας σὺν ἀναγνώστη εἰς πού νά τὸν πείσῃ ὅτι θὰ εἶναι

«Ὁ Χ ἦταν, βέβαια! Ἐπρεπε νά τὸ εἶχε καταλάβει πολὺ πρὶν.»

ψεύτικο. Ὑπάρχει ὁμως πάντα ὁ κίνδυνος γιά τὸν συγγραφέα νά εἶναι πολὺ ἐξυπνος γιά τοὺς ἡρώες του.

Τὰ κλασσικὰ στοιχεῖα πού πρέπει νά ἔχῃ ἕνα πραγματικὸ δασυνομικὸ μυθιστορημα εἶναι νά μπεδεύῃ καί νά κρατᾷ σὲ ἀγωνία τὸν ἀναγνώστη. Ἀν δταν κλείσῃ τὸ βιβλίο ὁ ἀναγνώστης πῇ: «Τί βλάκας πού εἰμαι! Βέβαια ἦσαν ὁ Χ. Ἐπρεπε νά τὸ εἶχε καταλάβῃ ἀπὸ πολὺ πρὶν», τότε ὁ συγγραφέας ἔχει κάνει καλὴ δουλειά. Ἀλλὰ ἂν — ἔστω καί μπεδεμένος — ὁ ἀναγνώστης δὲν ἐνδιαφέρεται πιά ποίος ἔκανε τὸ ἐγκλημα, τότε ὁ συγγραφέας ἀπέτυχε. Ὁ πῶς ἀποτελεσματικὸς τρόπος γιά νά συγκρατῇ κανεὶς τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστη, εἶναι νά ρίχνῃ ἀλλεπάλληλα ὑποψίες σ' ὅλα τὰ πρόσωπα, χωρὶς ὅμως αὐτὸ νά κρατᾷ πολὺ: αὐτὸ μπορεῖ νά γίνῃ μόνο ἂν κάθε πρόσωπο τοῦ βιβλίου εἶχε κάποιο θετικὸ ἐλατήριο γιά νά κάνει τὸ ἐγκλημα.

Τὸ σχέδιο ἐνὸς δασυνομικοῦ μυθιστορηματος, πού εἶναι κάτι περισσότερο ἀπὸ ἕνας ἄλδος γρίφος, μπορεῖ νά τὸ παρουσιάσῃ κανεὶς σὺν ἕνα οἰκονομικὸ δέντρο ἀνάποδα: πρῶτα εἶναι μιὰ δλόκληρη σειρά ὑπόπτων ὕστερα, σιγά - σιγά, ἕνας ἀποκλείονται, ὥσπου μόνον μόνο δυὸ — αὐτὸ γίνεται ὁχι μόνο μέ χειροπιαστὰ στοιχεῖα ἀλλὰ καί μέ ψυχολογικὲς παρατηρήσεις.

Στὴν πραγματικότητα, ἡ δασυνομικὴ ἐρευνα εἶναι ὑπόθεση πού κρατᾷ πολὺν καιρὸ, δὲν παρουσιάζει δραματικὸ ἐνδιαφέρον καί τὸ διάβασμά της εἶναι κουραστικὸ γιά κάθε μὴ ἐπαγγελματία ἐγκληματολόγο. Στὰ μυθιστορηματικά μας, ἡ ἐρευνα αὐτὴ πρέπει νά συνοψιστεῖται καί νά δραματοποιηθεῖ. Γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, ὑπάρχουν ὁρισμένοι κανόνες ὅπως π.χ. οἱ ἀλλεπάλληλες δολοφονίες.

Ἀπὸ τῆ μιὰ πλευρά, ὁ κανὼνας αὐτὸς δημιουργεῖ ἐνδιαφέρον, ἀφ' οἱ

ὁ ἀναγνώστης πάντα ἀναρωτιέται ποῖο ἀπὸ τὰ πρόσωπα θὰ δολοφονηθῇ ὕστερα. Ἀκόμη βάζει σὲ κίνηση τὴ φαντασία πού εἶναι ἕνα οὐσιαστικὸ στοιχεῖο. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, οἱ πολλὲς δολοφονίες μπορεῖ νά περιπλέξουν παραπάνω ἀπ' ὅτι πρέπει τήν ὑπόθεση καί πολλὲς φορές δὲν εἶναι εἰκότα ἄλλο ἀπὸ μιὰ εὐκολὴ μέθοδος γιά νά φεύγουν ἀπὸ τὴ μέση μερικοὶ ἀπὸ τοὺς ὑπόπτους καί πολὺ συχνὰ μιὰ ὁμιλία ἀποτυχίας: ὁ συγγραφέας δὲν μπόρεσε νά συγκρατήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἀναγνώστη χωρὶς νά τοῦ κἀνῃ, θὰ λέγαμε, μετάνοιση αἱματος.

Ὁ κανὼνας ὁμως αὐτὸς πῇρε πρωτότυπη πλοκή σὲ βιβλίο τῆς Ἀγκάθα Κρίστι «The A.B.C. Murders». Σ' αὐτὸ ἔχομε μιὰ σειρά ἀπὸ φόνους πού φαινομενικὰ δὲν εἶχαν λόγους νά γίνωνται τὸ θύματα σκοτώνονται κατ' ἀλφαβητικὴν σειρά καί ὁ τόπος κάθε ἐγκλήματος προαναγγέλλεται κάθε φορά, ἀπὸ τὸν δολοφόνου. Ἡ ἐκλογὴ τῶν θυμάτων φαινόταν αὐθαίρετη, γι' αὐτὸ ὑπέθεταν οἱ τὰ ἐγκλήματα τὰ εἶχε διαπράξει κάποιος μανιακὸς ἀνθρωποκτόνος μέ νοσηρὸ αἰσθηματισμὸ. Πρὸ τοῦ συλληφθῇ ὁ δολοφόνος, εἶχε προχωρήσει αρκετὰ στὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου. Στὸ τέλος ἀποκαλύφθηκε ὅτι ὁ δολοφόνος εἶχε σκοτώσει ὁρισμένους ἀνθρώπους χωρὶς λόγο γιά νά καλύψῃ τὸ γεγονός ὅτι εἶχε σπουδαῖο λόγο γιά ἕνα ἀπὸ τοὺς φόνους του.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶναι κλασσικὸ παράδειγμα καθαροῦ δασυνομικοῦ μυθιστορηματος.

Τὸ ἴδιο μίγμα — φαντασία, πλεγμένη μέ καθαρή, ψυχρὴ λογική — μποροῦμε νά βροῦμε καί στίς ἱστορίες τοῦ Φίλιπ Μπράουν καί στὰ τελευταῖα, σχεδὸν σουρρεαλιστικὰ δασυνομικὰ μυθιστορήματα τοῦ Μάικελ Ἰννεζ. Γενικά ὅμως, τὰ ἄγλυκα δασυνομικὰ μυθιστορήματα εἰσὶν πρὸς τὴν φυσικότητα. Ὁ ἐκ-

κεντρικός, ερασιτέχνης αστυνομικός, με την εξαιρετική διαίσθηση, έχει δώσει τώρα τελευταία τη θέση του σ' έναν έξυπνο, ευαίσθητο, διακριτικό τύπο της Σκότλαντ Γιάρντ. Τα πρόσωπα είναι περισσότερα πραγματικά ή πλοκή στηρίζεται μάλλον στο ψυχολογικό ενδιαφέρον παρά στις μικρολεπτομέρειες της αστυνομικής έρευνας ή στη μελοδραματική επανάληψη της βίας.

Αυτό, όπως είναι φανερό, σημαίνει ότι το αστυνομικό μυθιστόρημα πλησιάζει περισσότερο προς το «καθαρό» μυθιστόρημα του έγκλήματος, που πιθανόν να καταλήξει στην τελική εξαφάνιση του προηγούμενου είδους. Αυτό άραγε θα είναι μεγάλη ατίμωρα; Νομίζω ότι είναι μεγάλη αξίωση να θεωρήσει κανείς το αστυνομικό μυθιστόρημα λογοτε-

χνικό είδος. Και όμως εκπληρώνει δύο σκοπούς ενός λογοτεχνικού είδους: διασκεδάζει και ψυχαγωγεί.

Όπως το παραμύθι, έτσι και το αστυνομικό μυθιστόρημα μπορεί να έχει βαθύτερο νόημα απ' ό,τι δείχνει στην επιφάνεια. Ίσως δεν είναι μόνον ένας περίπλοκος, έγκυφαλικός γρίφος. Πιστεύω, ότι κατά βάθος η γοητεία του προέρχεται από μια σύγχυση μεταξύ του ανθρωπιστικού Ιδανικού για την ιερότητα της ζωής του ατόμου και του εγκληματικού ενστίκτου — της ατομιστικής ήθικης του «όφθαλμόν άντιόφθαλμου και οδόντα άντιόδοντος». Όσο οι ανθρωπιστικές ήθικες αξίες θα εξακολουθούν να παλεύουν με τα εκδικητικά μας ένστικτα, δηλ. ώσπου να δημιουργηθεί μια νέα ήθικη που θα τα εξαλείψει, θα εξακολουθή να υπάρχει.

Ένας ντέτεκτιβ που δεν γεννά ύποψίες, ο Φάδερ Μπράουν παρακολουθεί τους ύποπτους τύπους.

ΑΘΛΗΤΙΚΑ

Στις παρακάτω σελίδες δίνουμε μια σειρά άρθρων με θέμα τον αθλητισμό και τους πιστούς του. Τα περισσότερα κομμάτια δίνουν την εικόνα ενός πρωταθλητή και παρουσιάζουν «en δράσει» τις ικανότητες εκείνες που — εκτός από την αδάμαστη θέληση — ανεβάζουν άνδρες και γυναίκες ψηλά και τους βοηθούν να γίνουν οι

καλύτεροι του κόσμου στο άγώνισμά τους. Αποκαλύπτουν ακόμη οι σελίδες αυτές πόσο, διάφοροι άγνωστοι παράγοντες — κληρονομικότητα, συγγένεια, η ζωή των παιδικών χρόνων — παίζουν ένα ρόλο το ίδιο μεγάλο όπως και η αποφασιστικότητα και η τέχνη, και φέρνουν τον αγωνιστή στην κορυφή.

Α Θ Λ Η Τ Ι Κ Α

Πλάτωνος: Νόμοι

(ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ 804, C)

Είπαμε λοιπόν πώς μέσα στην πόλη πρέπει να υπάρχουν τρία γυμναστήρια και σχολεία και άλλα τρία γυμναστήρια έξω από την πόλη με χώρο για ιπποσία, τόξο και ακόντιο για να μορφώνονται οί' νέοι. "Αν όμως δεν ήταν αρκετά όσα ελέχθησαν, ως τα ξαναπούμε τώρα πώς πρέπει να γίνονται σύμφωνα με τον νόμο. Σε κάθε γυμναστήριο πρέπει να υπάρχουν διδάσκαλοι, ειδικοί για κάθε μάθημα, έμμιθοι, και αν είναι ξένοι να τους παρέχεται σ' έγη. Αυτοί θα διδάσκουν στους μαθητές όλα τα σχετικά με τον πόλεμο και με τα γράμματα και τις τέχνες. Ακόμη, δεν θα φοιτούν μόνον τα παιδιά που ο πατέρας τους θέλει να μάθουν γράμματα. "Η παιδεία πρέπει να είναι υποχρεωτική για κάθε άνδρα και παιδί, γιατί όλοι ανήκουν περισσότερο στην πόλη παρά σε κείνους που τους γέννησαν. Τα ίδια ισχύουν και για τα κορίτσια και σύμφωνα με τον δικό μου νόμο,

ό,τι πρέπει να κάνουν τα άγόρια πρέπει να κάνουν και τα κορίτσια. Δεν θα διστάσω μάλιστα να πω και τουτό, ότι δεν με πείθουν τα παραμύθια των παιδιών που λένε ότι η ιπποσία και η γυμναστική ταιριάζει στους άνδρες όχι όμως και στις γυναίκες. "Αντίθετα σήμερα, ξέρω ότι άνοριθμητες χιλιάδες γυναικών που κατοικούν στον Πόντο, οι Σαυρομάτιδες όπως τις λένε, όχι μόνον ιπποσία ξέρουν αλλά και το τόξο χρησιμοποιούν και όλα τα άλλα όπλα ακριβώς όπως οι άνδρες.

Για όλα τούτα η γνώμη μου είναι αυτή: λέω δηλ., ότι αν αυτά γίνονται πραγματικά έτσι, τότε τίποτα δεν είναι πιο άνοητο από όσα γίνονται εδώ σε μας, ότι δηλ. δεν άσκούνται άνδρες και γυναίκες στα ίδια πράγματα. Γιατί έτσι, αντί να διπλασιάζεται μία πόλη και από άποψη φόρων και από άποψη εργασίας, γίνεται σχεδόν ή μισή. Και βέβαια αυτό είναι μεγάλο λάθος του νομοθέτη.

Πρωλαδηγνής και έωιδόσεις

Του JEAN GIRAUDOUX
(Από το «Le Sport», N.R.F. έκδ. Gallimard, Παρίσι)

Αν ό Νεκάρτε και ό Κάντε έγραφαν καθισμένοι κοντό-κοντά στο ίδιο γραφείο και μπορούσε ό ένας να μαντεύει τη σκέψη του άλλου και να τον προλαβαίνει σε κάθε του φράση, άσφαλώς θα ένοιωθαν τη χαρά που προσφέρει ό άθλητικός αγώνας.

Όταν βλέπω τα νέα παιδιά του γυμνασίου στην "Αγγλία να ηγαίνουν για να παίξουν ράγκμπυ, μου άρέσει να σκέπτομαι ότι κάτω από τις πένθιμες ρενειγκότες τους φορούν τη χρωματιστή άθλητική φανέλλα.

Οι άθλητικές φανέλλες... Είναι οι μόνες άναμνήσεις των νεανικών χρόνων που πάντα τις βρίσκει κανείς πιδ ζωηρές απ' ό,τι φαντάζεται.

Όταν ό Θεός καταργίπη ένα ρεκόρ του λέμε πώς γίνεται θαύμα.

Αυτός ό νεαρός κύριος δεν τρέχει να προλάβη το τράμ. Περιμένει το άλλο: είναι δρομέυς.

Κάποιος μπατοίξει άδικα ένα κύριο. "Εκείνος δεν του το άνταποδίδει: είναι μποξέρ.

Ακατάλυτη φιλία συνδέει τον άθλητή που έρχεται πάντα πρώτος με κείνον που έρχεται δεύτερος. "Ο ένας αισθάνεται θαυμασμό και ό άλλος είναι γενναϊόφρων. Δεν ύπάρχει άλυσίδα πιο στερεή απ' αυτό το μισό μέτρο που τους χωρίζει. "Ο Πυλάδης δεν πηδούσε τόσο ψηλά

όσο ό "Ορέστης και ό Πάτροκλος έρχόταν δεύτερος στο δρόμο με διαφορά σιγήθους από τον "Αχιλλέα.

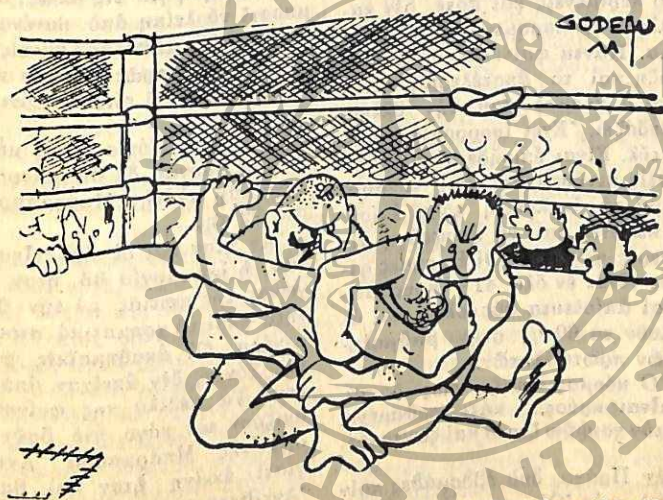
Τό άγώνισμα του δρόμου είναι για τα άλλα σπόρ ό,τι ή γεωμετρία για τις άλλες έπιστήμες.

Αθλητική συγκέντρωση: φωνές παιδιών βγαλμένες από στόματα μεγάλων.

Υπάρχουν πολλών ειδών έπιδημίες: ή άγάπη των σπόρ είναι έπιδημία ύγείας.

Αν ήθετε τους γέρους μιās χώρας να παρλαούνουν θα καταλάβετε άμέσως τι θέση έχει σ' αυτήν ό άθλητισμός.

Κάποτε δύο άνθρωποι από τους όποιους ό ένας έκανε σπόρ και ό άλλος δεν έκανε πεθαίνουν στην ίδια ήλικία: ό πρώτος όμως έζησε ενώ ό άλλος άπλώς βρέθηκε στη ζωή.

— Πρέπει να βάλω γυαλιά. Είναι ή τρίτη φορά που δαγκώνω τα πόδια μου!

Ηταν γεννημένη αθλήτρια. Ο πατέρας της την έμαθε κολύμπι μέσα σ' ένα έβδομάδα. Σκαρφάλωνε στα δέντρα σ' αν πιθηκάκι και χρεμιόταν με τα πόδια από τα κλαδιά. Καβάλλανε αλογο και έπαιζε γκολφ. Η παγοδρομία ήταν δική της ιδέα. Από τον πατέρα της, που παρ' όλη του την αναπηρία εργαζόταν 18 ως 20 ώρες την ημέρα στο ύπουργείο Έθνικης Αμύνης, έμαθε να επιμένει. Στο Μίντο Κλάμπ κοντά στο σπίτι τους έμαθε πολλά πράγματα.

Τα μεγάλα παιδιά συχνά έμπαιναν στο δρόμο της όταν έκανε τις φιογούρες της. Πολλές φορές την έρωιχναν χάμω. Εκείνη όμως πάντα σηκωνόταν και συνέχιζε. Ποτέ δεν γύριζε στο σπίτι της αν δεν έκανε τις ώρες που έπρεπε, και συχνά γύριζε με χτυπημένα γόνατα και κλαμμένα μάτια. Στα δέκα ήταν η μικρότερη Καναδή που είχε κερδίσει χρυσό μετάλλιο (όταν πέρασε τις πρώτες της εξετάσεις παγοδρομίας). Στα έντεκα ήταν η νεώτερη πρωταθλήτρια του Καναδά.

Δύο χρόνια αργότερα, τον Σεπτέμβριο του 1941 ο Κλάυντε Σκόττ πέθανε από την καρδιά του. Η κόρη του καταλυήθηκε. Από κει που ήταν ένα μικρό χορτσιάκι άφοσιώθηκε στον άθλητισμό. Κάποιος στο Μίντο Κλάμπ είπε πως η Μπάρμπαρα Άνν Σκόττ μόνο με τις φιογούρες της, εκάλυπτε κάθε μέρα μια απόσταση από έννεα μίλια. Μαζί με την μητέρα της εγκαταστάθηκαν σ' ένα μικρό διαμέρισμα στο επάνω πάτωμα ενός παλιού σπιτιού. Οι γυναίκες προσπαθούσαν να ζήσουν με τη σύνταξη του Κλάυντε Σκόττ. Τό μεγάλο πρόβλημα ήταν πως θα εύρισκαν χρήματα για να πληρώσουν τους δασκάλους, να αγοράσουν πέδιλα και να καταβάλουν τα έξοδα για τους αγώνες. Μερικοί πλούσιοι

έμποροι, παλιοί φίλοι του Σκόττ άποφάσισαν να τις βοηθήσουν. Στις αρχές του 1947 έδωσαν 10.000 δολάρια και η Μπάρμπαρα πήγε στη Σιοκχόλμ, όπου κέρδισε το παγκόσμιο πρωτάθλημα.

Σαφινικά έγινε έθνική φυσιογωμία. Η μητέρα της αναγκάστηκε να βγάλει από την πόρτα τους τ' όνομά τους. Οι επισκέπτες βέβαια ήταν εύγενικοί, αλλά κινδύνευαν να γίνουν πάρα πολλοί. Και όταν η Μπάρμπαρα κατέβηκε από το τραίνο στο σταθμό της Όρεάβας, νικήτρια πιά των Όλυμπιακών αγώνων ή μουσική της φρουράς έπαιξε τον ύμνο του Καναδά και της πρόσφεραν μια μικρή κίτρινη Μπουτίκ.

Όπως όλοι οι πρωταθλητές, ή Μπάρμπαρα Άνν βρίσκεται στο σημείο που πολλοί ζηλεύουν τη δόξα της. Άλλοι αγωνίζονται πως θα την κερδίσουν. Από τη μια μεριά βρίσκεται ο Σέλντον Γκώλμπραϊντ, ο Άμερικανός δασκαλός της, που νομίζει πως αφού τελειοποίησε τις κλασσικές φιογούρες πρέπει τώρα να προχωρήσει και να τελειοποιήσει το έλεύθερο πατινάζισμα. Από την άλλη ή μητέρα της, την θέλει να μείνει αυτό που είναι: Νά κερδίζει τίτλους, να προσποθή όσο περισσότερο μπορεί και να είναι στις κινήσεις της πιο άκριβης από ότι οι αντίπαλοί της. Άλλά την τελευταία λέξη θα την πη ή Μπάρμπαρα που φαίνεται να συμφωνη ή μάλλον με τον δασκαλό της.

1. Όταν γράφτηκε το άρθρο αυτό, ή Μπάρμπαρα Άνν Σκόττ δεν είχε γίνει άκόμη επαγγελματίας.

Ετάντρεϊ Μάθιους

Του
JOHN ROBERTSON

(Από το «World Sports»
Λονδίνο)

Από την εποχή που ο Τζόζα Γουέττλινγκερ, τον 18ο αιώνα, έκανε διάσημες τις Άγγλικές πορσελάνες και ο Άρνολντ Μπέννεντ, στις αρχές του 20ου, άποθανάτισε τους συμπαθητικούς χαρακτήρες του Στάφορντσαίρ, στα μυθιστορήματά του, το Στόκ-όν-Τρέντ δεν παρουσίασε πιο δυναμική προσωπικότητα από τον Στάνλεϊ Μάθιους, τον περίφημο ποδοσφαιριστή.

Στο γήπεδο, ο Μάθιους, έχει τη λεπτή, σχεδόν εύθραυστη, ιδιότητα της πορσελάνης του τόπου του, τη μελετημένη ήρεμία ενός φιλόσοφου και την φλογερή όρμη του Ντ'Αρτανιάν. Κανένας δεξιάς δεν μπορεί να άρπάξει με τα πόδια του τη μπάλλα, που έρχεται στροβιλίζοντας, με τόσο ακρίβεια και να την οδηγήσει όπου θέλει σ' αν την έχει δεμένη στα πόδια του με ένα άορατο νήμα. Ο Μάθιους βάζει σ' πειράσμο τον «μπάκ» δείχνοντάς του τη μπάλλα, τον ξεγελά πως θα πάη προς τα δεξιά και απότομα γλιστρά στην αντίθετη πλευρά, μπρος από τα μάτια του σ' αν την Παύλοβα στο Χορό του Κύκνου. Είναι ο πιο ευρυστοχός ο πιο άκούραστος παίκτης που έχει τιμήσει τη δεξιά πτέρυγα του άγγλικού ποδοσφαίρου και έχει καταστρέψει τη φήμη πολλών μπάκ.

Πως είναι αυτός ο φόβος και ο τρόμος του γηπέδου που μπροστά του όλοι οι γίγαντες του ποδοσφαίρου της Εύρώπης δειλιάζουν; Μετατρημένος, με καλούς τρόπους, έτοι-

μος να άκούη μάλλον παρ' αν μονοπωλή τη συζήτηση. Ποτέ δεν είδα τον Στάνλεϊ Μάθιους να δείξει την παραμικρή μνησικακία για μια άδικία που έγινε στο γήπεδο. Κοντεύει τα 32, έχει παντρευτεί μια Σκωτσέζα (κόρη ενός πρώην προπονητή στο Στόουκ Σίτυ) και έχει δύο μικρά παιδιά.

Ο Μάθιους γεννήθηκε και έζησε ως στον πόλεμο στο κέντρο της άγγλικής βιομηχανίας είδων κεραμικής, στο Στόουκ-όν-Τρέντ, την πόλη με τους πλακόστρωτους δρόμους και τους άσκημους, χαμηλούς φούρνους. Για τον ξένο είναι ένα μέρος καταθλιπτικό, ωστόσο για τον Στάνλεϊ είναι ή πατρίδα του. Όλα τα άθλητικά παιχνίδια ήταν εύκολα γι' αυτόν και δεν είναι εκπληκτικό ότι στα 13 του χρόνια μπήκε στο διεθνές μαθητικό πρωτάθλημα.

Ο μάνατζερ του Μάθιους μίλησε στον πατέρα του, έναν έξυπνο και

προσεκτικό άνθρωπο, πρώην πυγμάχο.

Συμφώνησαν να πιάσει ο Στάνλεϋ δουλειά στο γραφείο της Ποδοσφαιρικής Ομάδας του Στόουκ με μιά λίρα την εβδομάδα· τότε ήταν 15 χρόνων. Στα 17 του χρόνια έγινε επαγγελματίας ποδοσφαιριστής αφού προηγουμένως έπαιζε τακτικά ως αναπληρωματικός. Στα 19 φορώντας το λευκό Άγγλικό φανελλάκι έπαιξε έναντιον της ομάδας της Ουάλλιας, στο Κάρδιφ.

Η σταδιοδρομία του Μάθιους δεν ήταν ένας δρόμος προς την φήμη χωρίς εμπόδια. Αφού έπαιξε έναντιον της Ίταλίας στα 1934, έμεινε για λίγον καιρό στο περιθώριο ως τη συνάντησή έναντιον της Γερμανίας στα 1936. Ός την εποχή που εμφανίστηκε ο Τομ Φίννεϋ, πριν από δύο χρόνια, ο Μάθιους ήταν για δέκα χρόνια ο καλύτερος ξέω δεξιάς της Άγγλιας· τον περασμένο χρόνο τον έβαλαν πάλι σ' αυτή τη θέση και μετέφεραν τον Φίννεϋ στην αριστερή πτέρυγα.

Ο Μάθιους, που συχνά τον ονομάζουν Μάγο Ποδοσφαιριστή πήρε όλα τα βραβεία που μπορεί να κερδίσει κανείς στο ποδόσφαιρο, εκτός από το μετάλλιο του Κυπέλλου F.A. Έπαιξε στις περισσότερες αντιπροσωπευτικές συναντήσεις από κάθε άλλο Άγγλο ποδοσφαιριστή, παρ' όλο που πολλές απ' αυτές δεν αναγνωρίστηκαν επίσημα γιατί έγιναν στον πόλεμο.

Λίγον καιρό ύστερα από την κήρυξη του πολέμου ο Μάθιους έκλεισε το κατάστημά αθλητικών ειδών που είχε στο Στόουκ-ον-Τρέντ και κατετάγη στη Βασιλική Αεροπορία. Τοποθετήθηκε στο Μπλάκπουλ. Έκει τον κάλεσαν να παίξει, και χάρη σ' αυτόν ή λύση της ΡΑΦ κέρδισε το πολεμικό πρωτάθλημα.

Ο κόσμος άρχισε να ασχολείται με το όνομα του Μάθιους στα 1937 όταν έγινε γνωστό ότι σκόπευαν να τον βγάλουν από ξέω δεξιά και να τον βάλουν σ' άλλη θέση. Η ομάδα Νιουκάσλ Γιουνάιτεντ έκανε μεγάλες προσπάθειες για να εξασφαλίσει τον Μάθιους για την προσεχή περίοδο, και οι εργοστασιάρχες των εργοστασίων Κερσμικής της περιοχής ώργάνωσαν μιά συγκέντρωση για να διαμαρτυρηθούν έναντιον κάθε προτάσεως μετακινήσεως του μάγου ποδοσφαιριστή. Τέσσερεις χιλιάδες άνθρωποι πήγαν σ' αυτήν την συγκέντρωση, και το Στόουκ άρνήθηκε κάθε πρόταση μεταφοράς του Μάθιους σέ άλλη θέση. «Ήταν ένα γερό κτύπημα», είπε τότε ο Μάθιους.

Στα 1946-7 το Στόουκ πέρασε άλλη κρίση, όταν ο Μάθιους ύστερα από μιά αργώσσεια, έμεινε ξέω από την πρώτη ομάδα και άρνήθηκε να παίξει ως αναπληρωματικός. Το γεγονός αυτό έκανε επιτακτικότερη την μεταφορά του Μάθιους σ' άλλη θέση και τη φορά αυτή—αφού μεσολάβησαν πολλές συσκέψεις και άρνήσεις και από τα δύο μέρη—ο καλύτερος ξέω δεξιάς παίκτης της Άγγλιας πήγε στο Μπλάκπουλ, όπου είχε ήδη ανοίξει ένα ξενοδοχείο και συνέχισε την προπόνησή του.

Ο Στάνλεϋ Μάθιους δεν πίνει ούτε καπνίζει και πρέπει να παίξει ακόμη σέ μιά ή δύο περιόδους ποδοσφαιρικών συναντήσεων πρώτης κατηγορίας· όταν τελικά θ' αποχωρήσει, το ποδόσφαιρο θ' χάσει μιά από τις συμπαθέστερές του μορφές, έναν παίκτη που τίμησε το αγώνισμά του και ενέπνευσε την αθλητική νεολαία της Εθρώπης επί δέκα δόκλιηρα χρόνια. Όρισμένοι ίσως κατακρίνουν την άπροθυμία που έδειχνε να παίξει σέ μικτές συναντή-

σεις και την τάση του να θέλη να διακρίνεται. Όταν έχη τη μπάλλα στα πόδια του ο Μάθιους οι αντίπαλοι που άμύνονται φαίνονται σάν ύπνωτισμένοι, και το σουτάρισμά του στο κέντρο είναι ακριβέστατο.

Ο Στάνλεϋ Μάθιους θ' ας πη ο ίδιος πώς δεν μπορεί να εξηγήσει το μυστικό της επιτυχίας του. Η μαγεία που βρίσκεται σέ λίγο στροβά πόδια του (χαρακτηριστικό όλων των διασήμων παικτών) δεν βρίσκεται εύκολα στους κοινούς ανθρώπους.

Στα ταξίδια που κάνει η ομάδα του, συχνά βλέπει κανείς τον Μάθιους, τον ήσυχο, τον μετριόφρονα παίκτη, να κάθεται σέ μιά γωνιά να διαβάξη ένα βιβλίο ή ν' ακούη τά άστεια του τερματοφύλακα της Άγγλιας, Φράνκ Σουίφτ, που είναι ή ψυχή των ομάδων που πάνε για

συναντήσεις στο έξωτερικό. Όταν όμως άρχισή το παιχνίδι, τά πράγματα αλλάζουν. Θυμάμαι δυο χρόνια πριν στήν Πορτογαλία, πώς οι άντρες με τά μεταξωτά πουκάμισα και οι κοπέλλες με τά πολύχρωμα χαρούμενα φουστάνια, που καίγονταν από τόν ήλιο μιά Κυριακή απόγευμα στίς άμφιθεατρικές μαρμάρινες κερκίδες του ποδοσφαιρικού σταδίου, κουνούσαν τά κεφάλια τους κατάπληκτοι από τίς πονηριές του Μάθιους στο παιχνίδι. Στό τέλος σηκώθηκαν και κατά τόν λατινικό τρόπο, πέταξαν τά ψάθινα καπέλλα τους στόν άέρα. Αυτός ήταν ένας παίκτης που είχε μιλήσει στο δραματικό τους συναίσθημα, ένας άνθρωπος που έκανε τούς άλλους να φαίνονται άδέξιοι και μέτριοι, που ξαφνικά πηδούσε στή ζωή από τήν άκίνησή, και άλλαζε όλο τό παιχνίδι με ένα δυο επιτήδεια βήματα.

— Πιναλνι!

Ο γύρος της Ταλίας με σοδήλατο

Του GIOVANI DROGO

(Από το «L'Illustrazione Italiana»,
Μιλάνο)

Ποιοί είναι αυτοί οι θαυμάσιοι ήρωες που προχωρούν στο δύσκολο δρόμο του θρύλου; Ποιές μαγευτικές ιστορίες διηγούνται σε εκατομμύρια ανθρώπους που τους άκουσαν προσεκτικά και χαμογελούν σαν παιδιά, λησμονώντας τις θλίψεις της ζωής τους;

Κοιτάξε τους: δεν έχουν ούτε θώρακα ούτε αστραφτερά όπλα, δεν ιππεύουν δαμωμένα άλογα και δεν πολεμούν ούτε με δράκοντες ούτε με Σαρακηνούς· δεν είναι ωραίτοι· δεν είναι ούτε πρίγκιπες ούτε γιοι θεών. Είναι άνθρωποι συνηθισμένοι, ντυμένοι όσο γίνεται πιο απλά, άνθρωποι τραχείς, άνθρωποι του λαού, βρωμισμένοι από τη σκόνη και τη λάσπη. Ο Ιδρώτας τρέχει από πάνω τους ποτάμι, το πρόσωπο τους δείχνει κόπωση. Είναι άσκημοι και χυδαίοι; Μάλιστα, μάλιστα, αλλά και τί γρήγοροι! Από που έχουν πάρει αυτή την εξάισια δρυή που τους σπρώχνει σαν τρελλούς; Και ποιάς είναι — ο πρώτος και καλύτερος απ' αυτούς; Ο περήφανος και φλογερός Μπαρτάλι.

Αν η φύση έχει δώσει σ' έναν άνθρωπο περισσότερους μύς και καλύτερη αναπνοή από ότι σ' έναν άλλο, αυτό δεν είναι λόγος για να τον λατρεύουμε και ακόμη ανθρωπιάς πολλές φορές αν δεν είναι παράξενο να θαυμάζει κανείς κάποιον γιατί ξέρει να τρέχει με το ποδήλατο πιο γρήγορα από τους άλλους. Οι ήρωες του θρύλου δεν θα έπρεπε να είχαν κάτι περισσό-

τερο, κάποια πνευματικότητα, να αγωνίζονται για ένα ευγενικότερο σκοπό;

Άραγε τα πράγματα έχουν πραγματικά αλλάξει; Πρέπει να περιφρονήσουμε τους σύγχρονους ήρωες γιατί το παράστημά τους δεν είναι επιβλητικό και γιατί δεν νικούν δράκοντες; Αν δούμε ωστόσο τα πράγματα από πιο κοντά, βλέπουμε πως οι άρχαιοι ήρωες δεν ήταν πολύ πιο διαφορετικοί και ο Αχιλλέας και ο Ζίγφριντ πήγαιναν να πολεμήσουν ξένους πως ήταν άγνωστοι. Αυτό που έχει αλλάξει είναι το πλαίσιο τα χρώματα, οι ήχοι των σαλπισμάτων, αλλά η ιστορία μένει η ίδια: ένας άνθρωπος αγωνίζεται να κατακτήσει τη δόξα και το καταφέρνει.

Ο Τζίνο Μπαρτάλι έχει ένα γερό ανέκφραστο πρόσωπο. Η πνευματικότητα, για την οποία μίλησα παραπάνω, δεν λάμπει στο μέτωπό του. Όχι, η φιλοδοξία του Μπαρτάλι δεν φθάνει ως εκεί. Είναι ένας άνθρωπος απλός, και ο σκοπός του είναι απλός. Τρέχει στο ποδήλατο με σκληρή επιμονή για να επιτύχει τον σκοπό του.

Ο Μπαρτάλι δεν είναι ένας άνθρωπος σημαντικός μέσα στο βιβλίο της Ιστορίας. Μπροστά στους σφοδρούς επιστήμονες και στους μεγάλους της γής, δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα παιδί. Και ο χαρακτηρισμός αυτός δεν είναι στην τύχη. Όπως τα παιδιά, στα δράματα της ζήλειας, της απελπισίας και του μίσους που καταστρέφουν τις οικογένειες, συχνά στηρίζουν με την αφοπλιστική τους αθωότητα το σπίτι που κινδυνεύει να γκρεμιστεί, έτσι κι ο Μπαρτάλι, άσυνειδητα, πεισματάρης, με τα μάτια στηλωμένα εμπρός, κλεισμένος μέσα σε μια άγρια προσπάθεια, συγκράτησε ένα τοίχο που κλονιζόταν και υπήρχε κίνδυνος να πέσει και να κάνει κακό σ' όλους τους Ιταλούς.

Κανείς δεν μπορεί ν' όρνηθαι ότι το δεύτερο βράδυ της άπεργίας, μετά

την απόπειρα δολοφονίας του Τοιάτσι, στις 15 Ιουλίου 1948, τότε που τα πράγματα έπαιρναν μια κακή τροπή, η νίκη του Μπαρτάλι στις ποδηλατοδρομίες των Άλπεων είχε ευεργετικό και απελευθερωτικό αποτέλεσμα.

Εκείνος ίσως να μην ήξερε τίποτα απ' αυτά που συνέβαιναν ή κι αν ήξερε, δεν είχε τον καιρό να σκεφτεί, εκείνο που αποκλειστικά τον ενδιέφερε ήταν η προσπάθεια που έπρεπε να κάνει στις Άλπεις και ήξερε ότι θα ήταν αποφατιστική. Στην απόφασή του αυτή άραγε πόση ήταν η προσωπική του αθλητική φιλοδοξία και πόση η αγάπη για την πατρίδα; Κανείς δεν ξέρει. Η αλήθεια είναι πως πάντα εκπροσωπούσε την Ιταλία στο εξωτερικό και ότι είχε καλή επαγγελματική συνείδηση.

Και το βράδυ εκείνο, χωρίς να το ξέρει, η είδηση της νίκης του σκόρ-

πισε τα σύννεφα που είχαν μαζευτεί πάνω από τις πόλεις της Ιταλίας. Τα σφιγμένα και σκυθρωπά πρόσωπα φωτίστηκαν από ένα ευτυχισμένο χαμόγελο. Ποιάς μπορούσε ακόμη να μιλά για άπεργία ύστερα από μια τέτοια καλή είδηση; Ποιάς μπορούσε πια να μαλλώνη; Τα σκοτεινά συνθήματα όλα, μεταβλήθηκαν σε μια πολεμική κραυγή: Ζήτω ο Μπαρτάλι. Έτσι ο Μπαρτάλι, ένας άνθρωπος απλός και πεισματάρης, τίμιος και γενναίος ποδηλατιστής, έγινε εκείνο το βράδυ, χωρίς να το ξέρει, διατρέχοντας το δύσκολο δρόμο του θρύλου, μία σπουδαία μορφή της Ιταλίας· απέτρεψε με το συγκινητικό παράδειγμα του ευσυνείδητου εργάτη μια άπεργία που πήγαινε στην επανάσταση και θύμιζε στους συμπατριώτες του: που φαινόταν ότι το είχαν ξεχάσει, πως άνηκαν όλοι σε μια οικόγένεια.

(Από το «New Yorker», Νέα Υόρκη)

Χρόνια αργότερα ο Τζός υπέγραψε ένα ταξέ 269 δολλ., που ήταν το ποσό των χρημάτων που είχαν πάρει για βοήθεια από το Κράτος. Αυτό, είπε ο Τζός, έκανε την μητέρα του, να αισθάνεται καλύτερα. Φαίνεται ότι είχε πολύ αυστηρές ιδέες περί χρήσε.

Όταν ο Τζός έγινε 18 χρόνων γύρισε ένα βράδυ αργά και βρήκε τον πατρικό του να τον περιμένει στην πόρτα. «Πού ήσουν Τζός;», τον ρώτησε.

«Έκανα προπόνηση στο γυμναστήριο», είπε ο Τζός.

«Το υπέθεσα», είπε ο κ. Μπρούκς και του τά βφαλε λέγοντας ότι χάνει άδικα τον καιρό του στα γυμναστήρια. «Μ' αρέσει την άνοση, την πυγμαχία, δεν θά κάνης τίποτα!»

Ο Τζός είπε ότι τα λόγια αυτά τον στενοχώρησαν πολύ. Την άλλη μέρα συμβουλευθηκε την μητέρα του. Εκείνη του είπε ότι μπορούσε να γίνει πυγμάχος αν αυτό ήταν εκείνο που επιθυμούσε περισσότερο.

Από τότε ο Τζός άρχισε να προπονείται φανερά. Η ζωή του ήταν όλο εξάσκηση προπόνηση, γνώσεις. Κάθε μέρα όλο και μάθαινε ένα δυο καινούρια τρύκ.

Τον περσμένο χρόνο δύο γνωστοί δημοσιογράφοι ο Μάγιερ Μπέργκερ και ο Μπάρνιτ Μέγκλερ, πήραν μεγάλες συνεντεύξεις με τον Τζός και περιέγραψαν ακριβώς πώς μιλούσε και τι έλεγε χωρίς να δώσουν περισσότερη προσοχή απ' ότι δίνει ο Τζός στη γραμματική, χωρίς να θέλουν να δώσουν μία δημοφιλή ή ηθικοπλαστική ιστορία. Από μερικές φράσεις αυτής της έκθεσης μπορεί κανείς να καταλάβει τι είδους άνθρωπος είναι ο Τζός καλύτερα παρά από τις πολλές σελίδες των επίσημων βιογραφιών. «Όταν διακρίθηκα στην πυγμαχία», είπε, «οι δημοσιογράφοι έβολαν στο σίδμα μου πολλά που εγώ δεν τα είχα πη ποτέ. Έγραψαν πώς γεννήθηκα με κινήσεις πάνθηρα, και ότι ήμουν γεννημένος «φονηρός»· εγώ ποτέ πριν δεν

είπα πώς αυτά δεν ήταν σωστά, αλλά η πραγματική αλήθεια είναι ότι γεννήθηκα έχοντας κάποια άσάφεια στα πόδια. Η μητέρα μου μου λέει ότι σκουντουφλούσα κι έπεφα πολύ όταν ήμουν μικρός... Χρησιμοποιώ πολύς καιρός για να μάθης να κάνης τις διάφορες κινήσεις του μποξ εντελώς φυσικά». «Όταν έγινα πρωταθλητής, λέει ακόμη, οι δημοσιογράφοι έκαναν μεγάλη φασαρία για το πόσο δύσκολο ήταν να με κάνουν να μιλήσω. Η μητέρα μου λέει ότι έτσι ήμουν και μικρός. Όταν πήγα σχολείο ή δασκάλα με έβαζε να επαναλαμβάνω τις λέξεις και να τις λέω αργά. Κι εγώ πεισματάωνα και δεν ήθελα να τις πω καθόλου».

Όταν έχασε ένα αγώνα στα 1934—τον τελευταίο που ήταν να χάση μέσα σε τρία χρόνια—ο μάντζερ του του είπε να πάψη να μένη έξω αργά με τη συντροφιά του.

Μου φέρθηκε πραγματικά πολύ καλά...», λέει ο Τζός.

Τη νύχτα που έγινε πρωταθλητής, τη νύχτα που φαινόταν ότι όλη η πόλη των Νέγκρων είχε ξεχυθή σ' εκείνο το βαριετέ της Βαλιμόρης, ο Τζός συνώπισε τα οίσθήματά του σε δύο φράσεις: «Ο άλλος έπεσε με τα μπρούμυτα και αυτό μ' έκανε να κερδίσω το πρωτάθλημα. Οι άνθρωποι νομίζουν ότι αυτό ήταν ο μεγαλύτερός μου θρίαμβος. Εγώ δεν θυμάμαι όμως να ένοιωσα κανένα ιδιαίτερο συναίσθημα. Απλώς ήμουν καλά. Ίσως γιατί νόμιζα πώς δεν θά ήμουν πραγματικός πρωταθλητής αν δεν νικούσα και εκείνο τον Σμέλινγκ. Έτσι σκεπτόμουν».

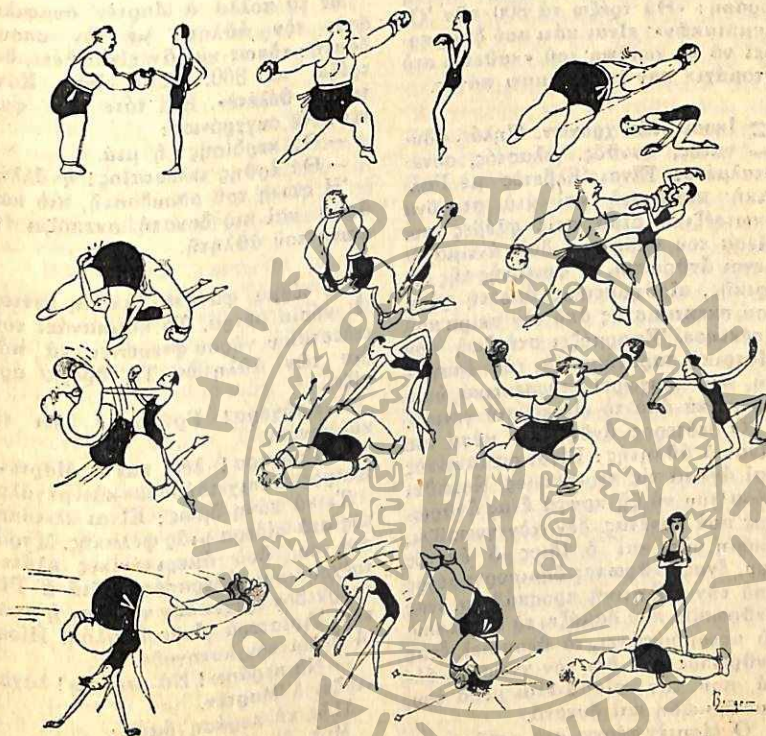
Ίσως απ' όλα αυτά να σχηματίσετε την ιδέα ότι ο Τζός Λούις είναι ένας απλός άνθρωπος με ήσυχους τρόπους, ένα καλό παιδί που ποτέ του δεν σκέπτεται πολύ. Βέβαια δεν μιλά για το σεβασμό του προς τους αντίπαλους του, ούτε για την κορμιότητα και την απλότητά του απέναντι στο πλήθος, γιατί αυτά είναι τα βασικά χαρακτηριστικά που ένας άνθρωπος δεν καταλαβαί-

νει ο ίδιος πώς τα έχει ή που όταν το ξέρη δεν μιλά ποτέ γι' αυτά. Αλλά μια παρατήρηση του που δείχνει την περιφρόνησή του για το χρήμα, πιθανόν να συμπληρώση την εικόνα: «Οι άνθρωποι με ρωτούν», λέει, «Τζός, τί θά κάνης όταν σταματήσουν τα μεγάλα κέρδη που έχεις τώρα; Δεν θά αναγκασθής να περιορίσης τα έξοδά σου;» Κι εγώ τους λέω: «Θά ζήσω καλά, είτε

παραιτηθώ από τους αγώνες είτε όχι. Έχω κεφάλαια και έχω και ιδέες. Θά συνεχίσω να ζω καλά. Εκείνοι που ζούν από μένα δεν θά μπορούν να ζούν τόσο καλά».

Αυτός είναι ο Τζός Λούις!

Ένας άνθρωπος με απίστευτη ταχύτητα, έτοιμότητα, ευγένεια και μετριοφροσύνη. Ένα καμάρι για τη φυλή του, δηλαδή τη φυλή των ανθρώπων.

Ο θρίαμβος της τεχνικής πάνω στην κτηνώδη βία.

Τὰ 800 μέτρα τοῦ
Πὼλ Μαρτέν
στοὺς Ὀλυμπιακοὺς
τοῦ 1924

(Ἀπὸ τὸ «L'Orgue du Stade»
ἐκδ. N. R. F. Gallimard,
Παρίσι.)

Φ θάνει στὸ στάδιο Κολόμπ, τὴν Τρίτη, 8 Ἰουλίου, περασμένες τρεῖς, γιὰ νὰ τρέξει στοὺς τελικοὺς τῶν 800 μ. Ἀπὸ τὴν προηγούμενη ἐπαναλαμβάνει μηχανικὰ τὴ φράση: «Θὰ τρέξω τὰ 800 τῶν Ὀλυμπιακῶν»· εἶναι κάτι ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ χωνέψῃ· τοῦ «κάθεται στὸ στομάχι» σὰν ἓνα κομμάτι πάγος.

Ε ικοσιτριῶν χρονῶν. Ψηλός, ἀδύνατος, ξανθός, γελαστός, συνεσταλμένος. Εἶναι Ἑλβετός, μετὰ Γαλλικὴ καταγωγή καὶ μιὰ σταγόνα σκωτσέζικο αἷμα σεῖς φλέβες του. Μέσα του ὑπάρχουν δυὸ ἀντιμαχόμενοι ἄνθρωποι. Ὁ φοιτητὴς τῆς Ιατρικῆς, αἰσθηματικός ἀπὸ τὴ φύση του, σκεπτικιστὴς ἀπὸ τὴν πείρα ποὺ ἀπέκτησε. Ἐφαρμόζει στὴ ζωὴ τὴν «ιατρικὴ παρατήρηση», τὴν ἐπαγωγὴ, ποὺ προχωρεῖ προσεκτικά, υπομονητικὰ ἀπὸ τὸ εἰδικὸ στὸ γενικόν.

Ὁ δεύτερος ἄνθρωπος μέσα του εἶναι ὁ ἀθλητὴς: Εἶναι ρομαντικός καὶ ἀγαπᾷ τὶς περιπέτειες. Νοιώθει μέσα του νὰ ζῇ κρυφὰ ἓνας ἄνθρωπος ποὺ κανέναν δὲν τὸν γνωρίζει, ἀκόμη οὔτε καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἑαυτός του, ἓνας ἄνθρωπος δημιουργημένος ἀπὸ τὴν ἀθλητικὴ προσπάθεια, ἓνας ἄνθρωπος ποὺ δαμάζει τὸ σῶμα του, τὸ μεταμορφώνει, τὸ θεοποιεῖ, ἓνας ἄνθρωπος ποὺ δὲν τὸν γνωρίζει ἀλλὰ ποὺ τὸν αἰσθάνεται μέσα του, μυστηριώδη καὶ δυνατό.

Ὁ Μαρτέν φέρνει στὸ στάδιο τοὺς δύο αὐτοὺς ἀντιπάλους. Ὁ ἀθλητὴς

σκέπτεται: «Ὅλα πάντα καλὰ! Ὁπως τὰ φανταζόμουν. Ἦμουν βέβαιος πὼς θὰ ἔτρεχα στοὺς τελικοὺς τῶν 800». Ἐρχεται ὁμως ὁ φοιτητὴς. «Δὲν ξέρεις τί κάνεις. Δὲν ἔπρεπε νὰ εἶσαι ἐδῶ. Ἦταν θαῦμα ποὺ μπήκες χθὲς στοὺς ἡμιτελικούς. Ἦρθες τρίτος, μιὰ τρίχα πρὶν ἀπὸ τὸν Γιόχανσον, Θυμάσαι; Δὲν μπορούσες νὰ σταθῇς στὰ πόδια σου. Ὁ Στάλλαρντ καὶ ὁ Ρίσαρντσον σὲ ἔκαναν οἱ ἡθελαν. Ἀν σκεφθῇς τώρα πὼς ὁ ἡμιτελικὸς ἦταν 1,54» καὶ οἱ τὰ 800 σήμερα θὰ πᾶνε πολὺ πρὶν γρήγορα... Βλέπεις; Τρέμεις τὴ γελοιοποίηση. Φύγε, εἶσαι ἓνας παρειακτὸς στοὺς Ὀλυμπιακοὺς».

Μὲ τὰ πολλὰ ὁ Μαρτέν συμφοιτῶναι τὸν ἀθλητὴ μὲ τὸν σπουδαστὴ: «Ὅπως καὶ ἂν εἶναι, λέει, θὰ τρέξω τὰ 800. Αὐτὸ εἶναι. Κάντε ὅ,τι θέλετε». Καὶ τότε δυὸ φωνὲς λένε συγχρόνως:

— Θὰ κερδίσῃς! ἢ μιά.

— Θὰ ἔρθῃς τελευταῖος! ἢ ἄλλη. Ἡ φωνὴ τοῦ σπουδαστοῦ, πρὶν καθαρὴ καὶ πρὶν δυνατὴ. σκεπάζει τὴ φωνὴ τοῦ ἀθλητῆ.

Τὸ τέρμα φάνηκε. Ἀκόμη πεντακόσια μέτρα. Τὸ καμπανάκι τοῦ τελευταίου γύρου φτερώνει τὰ πόδια τῶν ἀθλητῶν. Τὸ δρόμα ἀρχίζει.

— Γρήγορα! Γρήγορα! λέει τὸ καμπανάκι.

— Γρήγορα! λέει καὶ ὁ Μαρτέν. Καιρὸς νὰ ἐπιχειρήσουμε κατὰ μέγαλο.

Τι νὰ κάνῃ ὁμως; Εἶναι κλεισμένος στὰ σίδερα μιᾶς φυλακῆς. Μποροῦν σὲ τὰ 800 ἀμερικάνικες πλάτες τρέχουν σὰν ἀστραπές. Δεξιὰ ὁ Ρίσαρντσον τρέχει σὰν νὰ ἦταν ἡ σκιά του. Ἀριστερὰ εἶναι ἡ χλόη. Πίσω οἱ ἄλλοι τὸν κυνηγοῦν.

— Νὰ περάσω! Νὰ περάσω! λαχναρίζει ὁ Μαρτέν.

Πῶς νὰ περάσῃ ὁμως; Μιὰ ἐλπίδα. Στὴν προτελευταία στροφὴ οἱ δυὸ ποὺ τρέχουν ἔμπροσθεν καὶ κοντὰ ξεχωρίζουν. Μιὰ χαρ-

μάδα ἀνοίγει ἀνάμεσα στὶς δυὸ πλάτες τῆς Ἀμερικῆς, ὅχι πολὺ μεγάλη, ἀλλὰ ὥστε οἱ δυὸ νὰ μὴ χάραμα. Ἰσως ἂν ριχτῇ ἀνάμεσα... Ὁ Μαρτέν δοκιμάζει ἓνα βῆμα. «Ἐνα μόνο! Οἱ δυὸ πλάτες θαρρεῖς καὶ τὸν εἶδαν νὰ ἔρχεται καὶ πλησίασαν κοντὰ πάλι. Ὁ Ρίσαρντσον ποὺ φαίνεται νὰ καταβάλλῃ μεγάλη προσπάθεια, ἀνοίγει βῆμα καὶ τὸν πλησιάζει ἀπὸ δεξιὰ ἐνῶ ἀριστερὰ, μιὰ ἀναπνοὴ ἔσταιναι τὸ πρόσωπό του, ἓνα χέρι ἀγίζει τὸ δικό του. Εἶναι κάποιος ἀπὸ τοὺς πίσω (Ἰσως ὁ Χόφφ) ποὺ σπρώχνει γιὰ νὰ πάρῃ θέση. Ἐνα βῆμα ἀκόμη καὶ θὰ ἀποκλεισθῇ. Ρίχνει ἓνα βλέμμα ὀρμισμένο στὸν Ρίσαρντσον. Καὶ ὁ Ρίσαρντσον τοῦ τὸ ἀνταποδίδει τὸν βλέπει πλάγια, εἰρωνικά, σκληρὰ. Ὁ Ρίσαρντσον ἔχει μύτη σουβλερῆ· παίρνει μικρὲς γρήγορες ἀναπνοές.

Ἀπελπισία! Ἐχει ἀκόμα 400 μ. Βρίσκεται ἤδη στὰ μισά. Σὲ δέκα δευτερόλεπτα θὰ εἶναι πολὺ ἀργά. Οἱ γωνιστοὶ τοῦ ἀπὸ τὴ Λωζάνη καὶ ἀπὸ ἄλλου θὰ ποῦν οἱ δυὸ ἦταν σὲ φόρμα, οἱ δυὸ ἔχουν ἀκολουθήσει ἀπὸ μακριά.

— Θὰ περάσω, σκέπτεται μὲ τὰ δόντια σφιγμένα. Δὲν ξέρω πὼς... Μὰ θὰ περάσω... Θὰ βουτήξω μὲ κλειστά μάτια... Τόσο τὸ χειρότερο! Δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα...

Ποτὲ δὲν εἶχε αἰσθανθῇ καλύτερα. Οὔτε κούραση οὔτε λαχάνισμα. Βρίσκεται σὲ φόρμα. Τίποτα ἄλλο. Ἄν τοῦ ἔλεγαν πὼς ἡ μεγάλη πρόπληξη δὲν βοηθᾷ, δὲ θὰ τὸ πίστευε. Αἰσθάνεται τόσο καλὰ ὥστε κρίνει τὸν ἀγῶνα μέτριο καὶ κακοβαλμένο.

Αὐτοὶ οἱ Ἀμερικάνοι τρέχουν σὰ βώδια. Σὰν ἓνα κοπάδι. Χωρὶς τὸλμή, χωρὶς πνεῦμα. Τακτικὴ τοῦ φόρου. Οὐδέστ. Τὸ θεωροῦν μετὰ ὅσον ἓνα ἄγνωστο Ἑλβετὸ ἀθλητὴ (ποὺ μπορεῖ βέβαια νὰ κερδίσῃ, μὰ αὐτὸ μόνον ὁ ἴδιος τὸ ξέρει, καὶ μάλιστα μόλις τώρα).

Αὐτὸς ὁ Ρίσαρντσον κάνει τὸ τοῦ πανόσχυλο! Μεγάλῃ ἐξυπνάδα! Τι

ώρα! ἀνάμνηση γιὰ νὰ τὴ διηγῇται ἀργότερα στὰ ἐγγονάκια του! «Ἦμουν τὸ τοποπρόστυλο τῶν τελικῶν στὰ 800... στοὺς Ὀλυμπιακοὺς τοῦ 1924!»

Τριακόσια μέτρα ἀκόμη. Φαίνεται ἡ τελευταία στροφὴ. Ὁ Μαρτέν πᾶει νὰ τρελλαθῇ. Ἦρθε ἡ στιγμή, ἡ στιγμή νὰ κάνῃ τὴν ἐπίθεσιν στὸν Στάλλαρντ, νὰ τὸν κουράσῃ, νὰ τὸν ἀναγκάσῃ νὰ παραδῶσιν τὸ πνεῦμα. Ἄν περάσουν τὴ στροφὴ δὲν θὰ ὑπάρχῃ καιρὸς. Ὁ Ἀγγλὸς κάνει μιὰ τελικὴ προσπάθεια· εἶναι ἀσυναγώγιστος. Ὅλοι τὸ ξέρουν αὐτὸ ἐκτός ἀπὸ κείνους τοὺς Ἀμερικάνους μὲ τὸ μετρημένο ρυθμικὸ βῆμα! Τόσο τὸ χειρότερο! Ὁ Μαρτέν θὰ δοκιμάσῃ. Ὑπάρχουν ὁμως, ἔμπροσθεν, γύρω του, πόδια ὀλισσμένα ποὺ δείχνουν σὲ κάθε βῆμα τὴ γιαλιστερὴ μύτη τους. Αὐτὸ σκίζει! Αὐτὸ χτυπᾷ τὰ πόδια χειρότερα ἀπὸ καθεὶ ἄλλο. Ἄν χτυπήσῃ καὶ πληγωθῇ χάνει κάθε εὐκαιρία. Ἀλλωστε ὁ ἀθλητισμὸς δὲν ἐγκρίνει τέτοιου εἶδους ἐπιθέσεις. Τότε λοιπόν;

Ὑπάρχει ἓνας τρόπος. Μονάχα ἓνας. Νὰ βραδύνῃ λίγο, νὰ ἀφήσῃ τὸν Ρίσαρντσον νὰ τὸν προσπεράσῃ. Νὰ μείνῃ πίσω του καὶ νὰ τὸν προσπεράσῃ ἀπὸ ἔξω δεξιὰ. Αὐτὸ εἶναι. Σχεδὸν αὐτοκτονία, γιατί μακραίνει τὸ δικό του δρόμο κατὰ δέκα μέτρα τουλάχιστον. Χαρίζει δέκα μέτρα στοὺς καλύτερους δρομεῖς τοῦ κόσμου, στὰ 800. Εἶναι βλακεία! Βρῆθε ὁμως ἑορτὴ καλύτερο τρόπο! Ἐμπρός λοιπόν!

Σπρώχνει λιγάκι τὸν Ρίσαρντσον, τὸν ἀγγίζει μὲ τὸν ἀγκώνα. «Προσοχή», σκέπτεται «χρειάζεται μαθηματικὸς ὑπολογισμὸς. Θὰ γίνῃ ἔξω φρενῶν, νομίζοντας πὼς θέλω νὰ τὸν παραμερίσω καὶ νὰ ἀνοίξω, περνῶ λοιπὸν ἀπὸ πίσω καὶ ἔχω τὸ πεδίο ἐλεύθερο γιὰ τὸ κόλπο μου...» Σπρώχνει λίγο ἀκόμη καὶ — τί ἐκπληξὴ ἀλήθεια! — ὁ Ρίσαρντσον παραμερίζεται. Δὲν ἀντιστέκεται. Ὑποχωρεῖ καὶ παραμερίζεται. Τί σημαίνει αὐτό; Αὐτὸ σημαίνει πὼς φθάνουν

στην τελευταία στροφή, πώς ή ταχύτητα είναι τρομερή, πώς το κύριο σώμα των δρομέων κομματιάζεται για καλά αυτή τη φορά... 'Ο Ρίτσαρντσον υποχωρεί γιατί δεν μπορεί να κάνει αλλιώς, γιατί είναι πολύ κουρασμένος για να ανοίξει βήμα. 'Απλούστατα. 'Ο Μαρτέν δε θα μπορούσε ποτέ να το φαντασθή.

'Απαλλαγμένος απ' αυτόν τον εχθρό τρέχει γεμάτος χαρά, σαν τον δούλο που βρήκε τη λευτεριά του. Φθάνει τον 'Ενκ, και τον περνά χωρίς δυσκολία. Και βρίσκεται τώρα κοντά στον Λόου πίσω από τον Στάλλαρντ. Πίσω από τον Στάλλαρντ! Τόν βλέπει επιτέλους! Είχε τρέξει 600 μέτρα κυνηγώντας τη λεία του χωρίς να τη βλέπη.

Τώρα την είδε και άνακουφίστηκε. Είναι σαν να αντίκρισε φως ύστερα από μια ώρα μέσα σε τούνελ. Τώρα έχει τον αντίπαλο κοντά. Τον κρατά. 'Εχει ακόμη μπροστά του μια ωραία στροφή για να την εκμεταλλευτή. Είναι όλο δύναμη.

Μένουν 150 μέτρα. 'Η στροφή θα τελειώσει.

Τόν πνίγουν οι άπορίες. Πόσοι υποψήφιοι υπάρχουν για την πρώτη θέση; Και πότε πρέπει να επιβληθή;

'Εχει πενήντα μέτρα για να βρῇ την απάντηση.

Τρέχει δεξιά του Λόου που προχωρεί άκρη άκρη, ακριβώς πίσω από τον Στάλλαρντ. Το γήπεδο γυρίζει, γυρίζει. Στροφή θαυμάσια, πλατειά, άνετη. 'Η στροφή του Κολόμπ! Δίπλα στη χλόη τρέχει ένας ξανθός λαιμός, μία πλάτη μακρὰ, δυο αδύνατα πανύψηλα πόδια. Δυο πόδια αστραπές που το ένα σηκώνεται, τινάζει τη βρεγμένη άμμο, ενώ το άλλο πάει να βρῇ το γήπεδο έμπρός όσο μπορεί πιο μακρὰ. 'Ο Μαρτέν θα μπορῇ τουλάχιστον να καυχήθῃ ότι

είδε τον 'Αγγλο Στάλλαρντ να αγωνιζέται μέχρις εσχάτων.

Στάλλαρντ... «ό άνθρωπος που κανείς δεν ξέρει ως πού μπορεί να φθάση». Θα μαθευτῇ κι αυτό σήμερα. Θα μαθευτῇ χάρη στον Μαρτέν. 'Αξιζει να υπερηφανεύεται γι' αυτό.

— Τί τέρμα είναι αυτό που προμηνύεται! σκέπτεται.

'Η φασαρία που γίνεται στην έξδρα της επιτροπῆς δείχνει πιο έντονη τη σιωπή των έννέα δρομέων. Και οι έννέα δουλεύουν, φοβούνται, μοχθοῦν. 'Η κούραση και ἡ αγωνία βασιλεύει ανάμεσα στους ἀθλητές.

'Ο Μαρτέν νοιώθει στην πλάτη του μικρές, βουβές κινήσεις, σκοτεινές προσπάθειες, αγώνες για τη ζωή, για το τέρμα. 'Ο αγώνας παίζεται. Κάποιος τὸν φοβερίζει δεξιά, λίγο πίσω. Δὲ χρειάζεται να κοιτάξῃ. Ξέρει πὸς είναι ὁ Ρίτσαρντσον. Παραφυλάει, μυρίζει, υπολογίζει. 'Αριστερά ὁ Λόου είναι κλεισμένος ἀπὸ τὸν Στάλλαρντ. 'Ανάμεσα στὸν Λόου καὶ στὸν Μαρτέν, πίσω, μὴ φάτσα ἀμερικάνικη που λαχανιάζει: είναι ὁ 'Ενκ. Πάντε υποψήφιοι γιὰ τὴν πρώτη θέση. Στάλλαρντ, Μαρτέν, Λόου, 'Ενκ, Ρίτσαρντσον. Μόνο τὸν Στάλλαρντ φοβάται. Τὸς ἄλλους τὸς ἀκούει νὰ λαχανιάζουν. 'Αναπνέουν βαρειά, κομμένα. 'Ακούει καὶ τὸν ἑαυτό του νὰ λαχανιάζῃ καὶ νὰ τρέχῃ. Καμιά σύγκριση. 'Αναπνέει ἄνετα, κανονικά. Μὰ ὁ Στάλλαρντ; τί κάνει;

'Η στροφή τελειώνει. 'Η ἴσια γραμμὴ ἀνοίγεται ξαφνικά μπροστά τους καὶ φεύγει ὡς τὸ τέρμα, σὰν ἀχτίδα ἀπὸ φάρο. Ρίχνεται μὲ μανία γιὰ νὰ φθάσῃ μεμιάς στὸ τέρμα.

Κάνει τὴν ἐπίθεση στὸν Στάλλαρντ, τὸν προσπερνά δεξιά, τρία μέτρα ἀπὸ τὴν ταινία. Δὲν θέλει νὰ τοῦ

δώσῃ τὸ πλεονέκτημα νὰ αγωνιστοῦν στὸ τέλος δίπλα-δίπλα, γιατί ἀπ' αὐτὸ ἐπωφελεῖται αὐτὸς που βρίσκεται στὴν ἄκρη. Προσπερνά τὸν Στάλλαρντ στ' ἀνοιχτά, ἀπὸ προνοητικότητα καὶ ἐπιδεξιότητα. Αὐτὸ είναι ἡ εὐγένεια ἐνὸς ἀνώτερου ἀθλητῆ.

Τότε, ξαφνικά, ἀνάμεσα στὸν Στάλλαρντ καὶ σ' αὐτὸν παρουσιάζεται ὁ Λόου. 'Ο Λόου που τὸν εἶχε ξεχάσει τοῦ παίρνει ἕνα μέτρο. 'Ο Μαρτέν διστάζει, χαμένος σὰν νὰ τοῦ ἔχουν δώσει μιὰ γροθιά.

— Τί κάνει ὁ Στάλλαρντ ἄραγε;

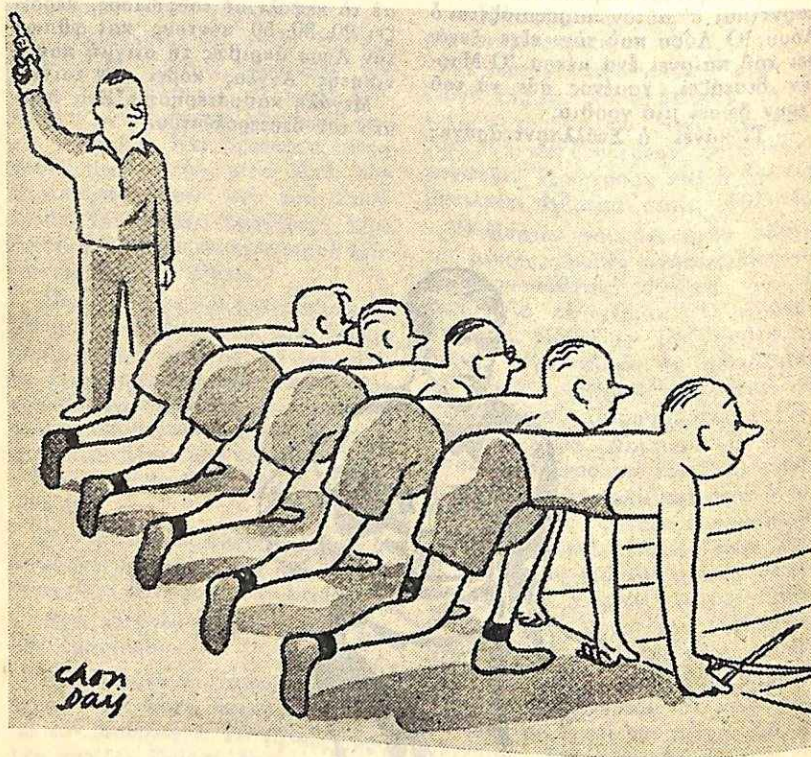
Μὰ τίποτα! 'Απλούστατα τρέχει, στὴ γραμμὴ του, τὰ τελευταία πενήντα μέτρα. 'Αδύνατο νὰ κάνῃ τίποτα περισσότερο. Είναι ἄδειος, πτώμα. 'Ο Μαρτέν ρίχνεται στὸν Λόου γεμάτος κακία.

Τί γκάφα! Καὶ νὰ σκέπτομαι πὸς τὸν κρατοῦσα!

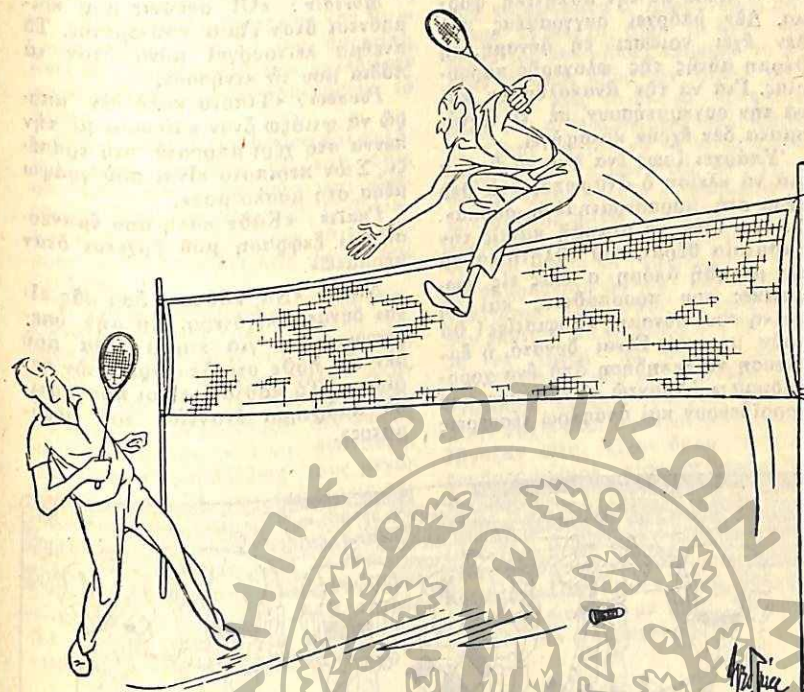
Ρίχνεται ψυχὴ καὶ σῶμα. Τρέχει μὲ τὸ κεφάλι, μὲ τοὺς ὤμους, κερδίζει 20, 30, 50 πόντους καὶ φθάνει τὸν Λόου ἀκριβῶς τὴ στιγμή που ὁ νικητῆς 'Αγγλος κόβει τὴν ταινία.

Μεγάλῃ καθυστέρηση! 'Ενα πέμπτο τοῦ δευτερολέπτου.

(Από το «New Yorker», Νέα Υόρκη)

(Από το «New Yorker», Νέα Υόρκη)

Ἡ σχέση τῆς φυσικῆς αὐτοσυνείδητης μὲ τὴν δημιουργικὴν σκέψιν

Τοῦ GILBERT PROUTEAU

Η καλλιτεχνικὴ δουλειὰ γεννᾷ μιὰ κατάσταση πού μοιάζει πολὺ μὲ τὴν ἀθλητικὴ φόρμα. Δὲν ὑπάρχει συγγραφέας πού δὲν ἔχει νοιώσει τὴ δύναμη, τὴ θερμὴ αὐτῆς τῆς φλογερῆς παρουσίας. Γιὰ νὰ τὴν ἀνακαλύψουν καὶ νὰ τὴν συγκρατήσουν, σὲ τί τεχνάσματα δὲν ἔχουν καταφύγει.

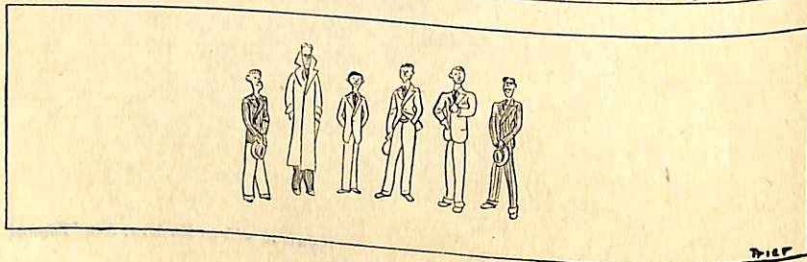
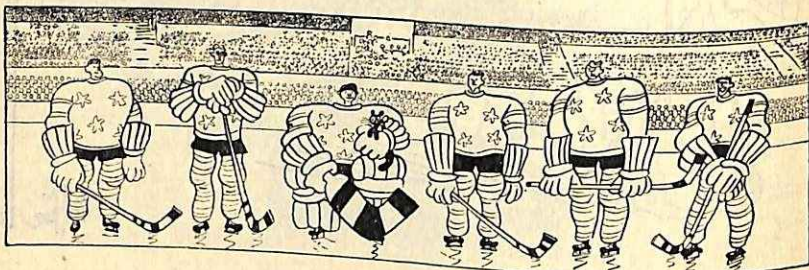
Ὑπάρχει ἴσως ἓνα φυσικὸ θαῦμα γιὰ νὰ κλείσῃ ὁ ἄνθρωπος «τὸ θεὸ μέσα στὴ παραστρατημένη σάρκα». Φθάνει ἴσως νὰ μιμηθῇ κανεὶς τὴν βαθμιαία θερμὴ τοῦ ἀθλητῆ καὶ νὰ τὸν μιμηθῇ ἀκόμη σ' ὅλες τὶς σωματικές του προσπάθειες καὶ τὴ μυϊκὴ του δύναμη. «Σοφιστίες! θὰ ποῦν μερικοί. Εἶναι δυνατό, ἡ ἐμπνευση νὰ ξεπηδήσῃ ἀπὸ ἓνα χοροπήδημα;» Ἀπαντῶ σ' ἐκείνους πού κοροϊδεύουν καὶ ἀναφέρω τέσσερεις

περίφημους συγγραφεῖς ἀπὸ κείνους πού πίστεψαν σ' αὐτὴ τὴ θεωρία.
Μονταίν: «Οἱ σκέψεις μου κοιμούνται ὅταν εἶμαι καθισμένος. Τὸ πνεῦμα λειτουργεῖ μόνο ὅταν τὰ πόδια μου τὸ κινήσουν.

Ρουσσώ: «Τίποτα καλὸ δὲν μπορῶ νὰ φτιάξω ὅταν κάθωμαι μὲ τὴν πέννα στὸ χέρι μπροστὰ στὸ τραπέζι. Στὸν περίπατο εἶναι πού γράφω μέσα στὸ μυαλό μου».

Γκαίτε: «Κάθε καλὴ μου ἐμπνευση καὶ ἐκφραση μου ἔρχεται ὅταν περπατῶ».

Νίτσε: «Νὰ κάθεστε ὅσο σὰς εἶναι δυνατό λιγότερο. Νὰ μὴν υπερφανεύεστε γιὰ καμιὰ ἰδέα πού δὲν σὰς ἦρθε στὸ ὑπαιθρο, στὸν περίπατο. Τὸ καθιστὸ εἶναι πραγματικὸ ἀμάχημα ἐναντίον τοῦ πνεύματος».

Ὁ δαμασμός τοῦ Βουκεφάλα

ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ VI

Οταν ὁ Φιλόνεικος ὁ Θεσσαλὸς ἔφερε στὸν Φίλιππο τὸν Βουκεφάλα γιὰ νὰ τὸν ἀγοράσῃ ἀντὶ δεκατριῶν ταλάντων, κατέβηκαν στὴν πεδιάδα γιὰ νὰ δοκιμάσουν τὸ ἄλογο.

Φαίνονταν πολὺ ἀτίθασσο καὶ σκληρό· οὔτε ἀναβάτη δεχόταν οὔτε σὲ καμιὰ φωνὴ ὑπάκουε. καὶ κλωτσούσε ὅποιον τὸ πλησίαζε. Ὁ Φίλιππος ἀκύρωσε καὶ διέταξε νὰ τὸ πάρουν διότι ἦταν ἐντελὴς ἄγριο καὶ ἀτίθασο.

Ὁ Ἀλέξανδρος ὅμως πού ἦταν ἐκεῖ, φώναξε δυνατὰ: «Δὲς τὸ ἄλογο χά-
νουν μόνο καὶ μόνο γιατί εἶναι ἀνί-
κανοι νὰ τὸ κάνουν καλὰ.» Στὴν
ἀρχὴ ὁ Φίλιππος δὲν ἐμίλησε. Ἐπει-
δὴ ὅμως ὁ Ἀλέξανδρος δὲν ἐποψε
νὰ μουρμουρίζῃ καὶ νὰ ἀγανακτῇ,
τοῦ εἶπε: «Προσβάλλεις τοὺς μεγα-
λυτέρους σου λές καὶ ἐσύ ξέρεις πε-
ρισσότερα ἀπ' αὐτοὺς ἢ μπορεῖς νὰ
δαμάσῃς τὸ ἄλογο.» «Ὅπως δὴ τότε»,
εἶπε ὁ Ἀλέξανδρος, «θὰ τὰ κατὰ
φερνα καλύτερα ἀπὸ ὅλους αὐτούς.»
«Ἄν δὲν τὰ καταφέρῃς ὅμως, ποῖα
θὰ εἶναι ἡ τιμωρία γιὰ τὴν προπέ-
τειά σου;» «Θὰ πληρώσω τὸ ἄλογο.»

«Ὅλοι γέλασαν» καὶ ἀφ' οὗ συγκεντρώ-
σαν τὰ χρήματα ὁ Ἀλέξανδρος πλη-
σίασε τὸ ἄλογο, πήρε τὰ ἡνία στὰ
χέρια του καὶ—ὅπως ἔπρεπε—τὸ γύ-
ρισε ἀμέσως πρὸς τὸν ἥλιο, γιατί
κατάλαβε πὼς τὸ ἄλογο ἔβλεπε τὴ
σκιά του πού κουνιόταν καὶ τρομά-
ζε. Ἔτσι ἄρχισε νὰ τὸ καταπραΰνη
χαϊδεύοντάς το καὶ ὅπως τὸ ἔβλεπε
γεμάτο ζωὴ, πέταξε τὴ χλομύδα του
καὶ πῆδησε πάνω του χωρὶς καμιὰ
δυσκολία. Πῆρε στὰ χέρια του τὰ ἡ-
νία καὶ χωρὶς νὰ τὸ χτυπήσῃ ἡ νὰ
τὸ σπηρουνίσῃ ἄφησε ἐλεύθερα τὰ
χαλινάρια. Καὶ κοθὼς τὸ ἔβλεπε ὅτι
δὲν ἐποίρνε μὲ τὸ κακὸ καὶ ὅτι ἦθε-
λε νὰ τρέξῃ τὸ ἄφησε ἀκομῇ
πὶδ ἐλεύθερο καὶ τοῦ ἀώναζε ἡ τὸ
χτυποῦσε ἐλαφρὰ μὲ τὰ γόνατα.
Στὴν ἀρχὴ ὅλοι ἀγανοῦσαν καὶ δὲν
ἐβγαζαν λέξῃ. Ὅταν ὅμως ὁ Ἀλέ-
ξανδρος γύρισε πρὸς ὁσοῦτος καὶ
χαρούμενος, οἱ ἀκόλουθοι τοῦ Φι-
λίππου ξέσπασαν σὲ ζωηρὴς ἐνευφη-
μίες, ἐνῶ ὁ Φίλιππος δάκρυσε, ὅπως
λένε, ἀπὸ χορὰ καὶ τὸν φίλησε στὸ
μέτωπο. «Παῖδί μου», εἶπε, «ζήτησε
ἓνα βασίλειο ὅσο μὲ σένα. Ἡ Μα-
κεδονία δὲν σὲ χωρεῖ πιά.»

«ΕΔΩ ΛΟΝΔΙΝΟΝ!»

ΤΟ ΒΒC. ΓΡΑΦΕΙ ΣΤΟΥΣ ΑΚΡΟΑΤΕΣ ΤΟΥ

Σ την κατάρτιση των προγραμμάτων της ή 'Ελληνική 'Υπηρεσία του Β.Β.С. πρέπει πάντοτε να λαμβάνη υπ' όψη τις διαφορές αλληλοσυγκρουόμενες απαιτήσεις των ακροατών της. Αλληλοσυγκρουόμενες λέμε γιατί μόνο αν ήταν δυνατόν για την 'Ελληνική 'Υπηρεσία κάνη έκπομπές πολλές ώρες κάθε μέρα, τότε θα εξαφανίζονταν πολλές από τις δυσκολίες αυτές. Όπως όμως έχουν τα πράγματα, όλο το πρόγραμμα πρέπει να συμπεριληφθῇ μέσα στη μιὰ ώρα που έχει στη διάθεσή της κάθε μέρα ή 'Υπηρεσία. Είναι φυσικό ένα μεγάλο μέρος του διαθέσιμου χρόνου να αφιερώνεται στις ειδήσεις. Και πολύ λίγοι θα ήταν οι ακροατές που θα ήθελαν να περιοποῦν τὰ νέα τις δύσκολες αυτές ημέρες. Τὸν υπόλοιπο χρόνο όμως οι 'Ελληνικὲς έκπομπές, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἀπαραίτητα σχόλια γιὰ τὰ πολιτικὰ καὶ οἰκονομικὰ γεγονότα τῆς ἡμέρας, καλύπτουν πολλὰ ἄλλα θέματα γενικοῦ ἐνδιαφέροντος. Κάθε Δευτέρα βράδυ στήν ἐκπομπή των 8.30' ὥρα 'Ελλάδος, ἡ 'Ελληνική 'Υπηρεσία μεταδίδει τὸ πρόγραμμα «'Η 'Επιστημονική Ὁρα» στήν ὁποία δίνονται λεπτομερεῖς πληροφορίες γιὰ τις τελευταῖες προόδου κάθε κλάδου τῆς ἐπιστήμης καὶ ὁμιλίες γραμμένες ἀπὸ ειδικούς. Γιὰ ὅσους ἐνδιαφέρονται γιὰ τις καλὲς τέχνες, τὸ πρόγραμμα τῆς Πέμπτης «'Η Τέχνη στή Βρετανία» περιλαμβάνει ἀνασκόπηση τῶν τελευταίων θεατρικῶν καὶ κινηματογραφικῶν ἔργων καθὼς καὶ τῶν τελευταίων βιβλίων καὶ ἐκδόσεων. Κάθε Σάββατο βράδυ μεταδίδεται μάθημα Ἀγγλικῆς. Τὶς Κυριακὲς μεταδίδονται δύο προγράμματα τὰ ὁποῖα ἐναλλάσσονται κάθε δεκαπέντε μέρες. Τὸ ἓνα μὲ τὸν τίτλο «'Η Βρετανία τὸ περασμένο δεκαπενθήμερο» δίνει τὴν ἐλαφρότερη πλευρὰ τῆς ἀγγλικῆς ζωῆς, καὶ τὸ ἄλλο μὲ τὸν τίτλο «Μᾶς ρωτᾶτε καὶ σᾶς ἀπαντοῦμε» συντάσσεται μὲ τὴν συνεργασία ὅλων τῶν ἀκροατῶν καὶ περιλαμβάνει κατὰ πὺν ἐνδιαφέρει ὅλους.

Οἱ ὥρες καὶ τὰ μήκη κύματος τῶν ἐκπομπῶν τῆς 'Ελληνικῆς 'Υπηρεσίας τοῦ Ραδ. Σταθμοῦ Λονδίνου εἶναι:

ΩΡΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΚΠΟΜΠΕΣ ΤΟΥ ΒΒC

14.15-14.30	ἐπὶ 30,96 μ.	25.30 μ.	25,42 μ. καὶ 19,61 μ.
20.30-21.00	ἐπὶ 41,32 μ.	31,50 μ.	25,42 μ. καὶ 19,61 μ.
23.00-23.15	ἐπὶ 30,96 μ.	25,30 μ.	Ἀναμεταδίδεται ἐπίσης ἀπὸ τὸν Σταθμὸ Ἀθηνῶν ἐπὶ 499 μ.

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Η

'Εκλογῆς

Όνομα

Εσώνυμον

Πόλις

Διεύθυνσις

ΕΞΑΜΗΝΟΣ

ΔΡΧ.

10.000

ΕΤΗΣΙΑ

ΔΡΧ.

20.000

Συμπληρώσατε μὲ κεφαλαῖα γράμματα καὶ καθαρά τὸ ὄνομα-τεπωνυμόν σας καὶ τὴν διεύθυνσίν σας καὶ διαγράψατε τὸ τετράγωνον τὸ ὁποῖον δὲν σᾶς ἐνδιαφέρει.

Ἀποστείλατε, παρακαλοῦμεν, διὰ ταχυδρομικῆς ἐπιταγῆς τὸ ποσὸν τῆς συνδρομῆς σας, ἐξαμήνου ἢ ἐτησίως, εἰς τὸ Πρακτορεῖον Ἐφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου, Σωκράτους 43, ἢ εἰς τὸ Περιοδικὸν «Ἐκλογή», Μέγαρον Μετοχ. Ταμείου Στρατοῦ Τσῶρτσιλ 4, 5ος ὄροφος, Ἀθήνας, μετὰ τοῦ παρόντος δελτίου καὶ θὰ λαμβάνετε τὴν ΕΚΛΟΓΗ εἰς τὸ σπίτι σας. Τὸ καλύτερον δῶρον διὰ τοὺς φίλους σας εἶναι μιὰ συνδρομὴ τῆς ΕΚΛΟΓΗΣ, τοῦ περιοδικοῦ ποὺ σᾶς κατατοπίζει εἰς τὰ διεθνή ζητήματα.

«Έκλογη» για τούς φίλους σας

Σας παρακαλούμε πολύ να μās δώσετε τὰ δνόματα δύο φίλων σας πού νομίζετε ότι θά ενδιαφέρονταν νά ἐγγραφοῦν στήν «Έκλογη». Συμπληρώσετε τὰ δνόματα καί τίς διευθύνσεις τους μέ κεφαλαῖα γράμματα στίς παρακάτω θέσεις καί ἐμεῖς θά τούς στείλωμε ΔΩΡΕΑΝ τεύχη τῆς «Έκλογῆς» γιά νά τήν γνωρίσουν.

Όνομα

Διεύθυνσις

Όνομα

Διεύθυνσις

Η «ΕΚΛΟΓΗ» ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΗΣ

Γιατί δουλεύουν οι άνθρωποι

Στό τεῦχος Μαρτίου 1949 δημοσιεύσαμε ἕνα ἄρθρο μέ τόν τίτλο «Γιατί δουλεύουν οἱ ἄνθρωποι;» καί ζητούσαμε τή γνώμη τῶν ἀναγνωστῶν μας. Μαζί μέ τίς πιό ἐνδιαφέρουσες ἀπαντήσεις τῶν ἀναγνωστῶν μας, δημοσιεύουμε μιὰ ἐπιλογή ἀπό τίς ἀπαντήσεις τῶν ἀναγνωστῶν τῶν ἄλλων περιοδικῶν πού ἐκδίδονται σέ συνεργασία μέ τήν «Έκλογη».

Μέ τήν ἐπικράτηση τοῦ κεφαλαιοκρατισμοῦ παρουσιάστηκε βέβαια μιὰ τεράστια ἀνάπτυξη τῆς παραγωγῆς, χάθηκε ὅμως ἀπό τήν ἐργασία ἡ χαρά τῆς δημιουργίας. Νομίζω, πῶς ἡ δημιουργική αὐτή χαρά μπορεῖ νά ξαναδοθῇ στόν ἄνθρωπο μέσα σ' ἕνα σοσιαλιστικό καθεστῶς. Καί νά γιατί: Τά μέσα παραγωγῆς ἀνήκουν πιά σ' ἐλόκληρο τό ἐργαζόμενο ἔθνος καί ὄχι στόν κεφαλαιοκράτη. Μέ τήν ὑπαρξή κατευθυνομένης οἰκονομίας ὁ κατομερισμός τῆς παραγωγῆς κάθε βιομηχανίας δάν καθορίζεται πιά ἀπό τό νόμο προσφορᾶς καί ζητήσεως ἀλλά ρυθμίζεται ἀπό τό γενικό σχέδιο παραγωγῆς. Ἔτσι ὁ ἐργαζόμενος βλέπει: 1) Πῶς ἡ ἀξία τοῦ παραγομένου προϊόντος του

ἐρχεται ἐλόκληρη σ' αὐτόν εἴτε μέ τήν μορφή τοῦ ἡμερομισθίου, εἴτε μέ τήν μορφή κοινωφελῶν ἐργῶν τοῦ Κράτους, εἴτε μέ τήν ἀπέκταση τῶν ἐγκαταστάσεων τῆς ἀθλητικῆς βιομηχανίας. Δουλοῦσι ἐλγλ. ὁ ἐργαζόμενος γιά τό συμφέρον τό δικό του καί τῶν συναδέλφων του καί ὄχι γιά τό συμφέρον τοῦ «ἀφεντικοῦ». 2) Μέ τήν ὑπαρξή σχεδίου παραγωγῆς γίνεται δλοφάνερος ὁ κοινωνικός ρόλος τοῦ ἐργάτη γιατί ἀπ' αὐτόν ἐξαρτᾶται ἂν θά πετύχη ἡ ὄχι τό σχέδιο.

Μέ τίς παραπάνω προϋποθέσεις κάθε ἐργαζόμενος θέλει νά βελτιώνη τήν παραγωγή, γιατί δταν τό πετυχαίνει, ὅλοι οἱ συμπολίτες του τόν ἐκτιμοῦν βλέποντας συγκεκριμένα τό καλό πού ἔκανε στό σύνολο.

Ἔτσι λοιπόν ἀνῶ στόν κεφαλαιοκρατισμό κίνητρο τοῦ ἐργαζομένου εἶναι ἕνα ἀμφίβολο ἀτομικό ὀλικό κέρδος, πράγμα πού συχνά ἀποκτηνῶναι τόν ἄνθρωπο, ἀντίθετα στό Σοσιαλισμό, ὅπου ἡ ἀτομική εὐημερία ἔχει σάν ἀπαραίτητη καί φανερή προϋπόθεση τήν εὐημερία τοῦ συνόλου, γεννιέται ἕνα ἀνώτερο ἀνθρωπιστικό ἱκανικό, πού καθιστά τήν ἐργασία ἕνα πραγματικά ἱερὸ λειτουργήμα.

Κ. Ν., Ἀθήνα

Ἡ χαρὰ τῆς δουλειᾶς.

Αν οἱ ἄνθρωποι ἀποφάσιζαν νὰ κάνουν μὲ καλὴ διάθεση τὴ δουλειὰ τους ἀντὶ νὰ δυσανασχετοῦν γι' αὐτήν, τότε τὸ πρόβλημα θὰ εἶχε λυθῇ. Ἐγὼ δουλεύω σὲ ἓνα φούρνο ἀπὸ τίς τέσσερις τὸ πρωτὸ ὥς τίς 8 1/2 τὸ βράδυ καὶ ὑστερα πηγαίνω φωμὶ σὲ διάφορα σπίτια. Τραγουδῶ καὶ σφυρίζω συνεχῶς. Ἡ δουλειὰ μου εἶναι ἓνα σπὸρ γιὰ μένα. Δὲ φταίνει τὰ ἀφαντικά, οὕτε ἡ κοινωνία φταίμε ἑμεῖς.

I. A. P. M., "Αμοστερνταμ

*Οἱ σολλὲς ἐλεῦδρες ὥρες
δὲν εἶναι εὐχάριστες.*

Ο καταμερισμὸς τῆς ἐργασίας καὶ ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ ὧν τῶν νέων τεχνικῶν ἐφευρέσεων θὰ ἔχουν ἀποτέλεσμα λιγότερες ἐργασίες ὥρες... Τότε θὰ φθάσουμε σ' ἓνα ἐπίπεδο σὸ ὅποιο ἡ χαρὰ τῆς ἐργασίας θὰ χαθῇ καὶ οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι δὲ θὰ ξέρουν τί νὰ κάνουν μὲ τίς ἐλεύθερες ὥρες τους. Θὰ ἔπρεπε λοιπὸν νὰ ἐξετάσουμε ἀν ἡ συνεχὴς τυποποίηση τῶν μέσων παραγωγῆς θὰ εἶναι τελικῶς εὐεργέτημα γιὰ τὴν ἀνθρώπινη.

C. den E., "Ολλανδία

Φταίει ἡ κεφαλαιοκρατία.

Δὺ βασικοὶ παράγοντες συντελοῦν ὥστε οἱ ἐργαζόμενοι στίς καπιταλιστικές χώρες νὰ ἀντικρῶνουν τὴ δουλειὰ τους σὺν μιᾷ καταπίεση τῆς κοινωνίας πού ἐκμεταλλεύεται τίς ἱκανότητές τους. Πρῶτα ἡ ἀπόλυτη σχεδὸν ἀδιαφορία τῆς γιὰ τὴν τοποθέτηση τοῦ ἀτόμου σὲ μιὰ ἐργασία πού θὰ ἀνταποκρίνεται στὴ φυσικὴ του κλίση καὶ στὴν προσωπικὴ του προτίμηση. Ἐπειτα τὸ συναίσθημα ἐνός πολύμορφου ἐξαναγκασμοῦ πού στηρίζεται σὸ συνασπισμὸ κράτους καὶ κε-

φαλαιοῦχων ἐναντίον του καὶ τὸ ὑποχρεώνει νὰ ὑπηρετῇ ἓναν ἢ πολλοὺς ἄνθρώπους καὶ ὅχι τὸ κοινωνικὸ σύνολο... Πόσο πὶὸ εὐχάριστη, πόσο πὶὸ ἀποδοτικὴ θὰ εἶναι ἡ δουλειὰ ὅταν ἑρῆ κανεῖς πῶς γίνεται καὶ γιὰ τὸ καλὸ ὧν καὶ ἐπομένως καὶ τοῦ ἑαυτοῦ του... Ὅσο καὶ ἀν καλυτρεφῇ τὸ ὀλικὸ ἐπίπεδο τῶν ἐργαζομένων, ποτὲ ἡ δουλειὰ δὲ θὰ τοὺς ἱκανοποιῇ γιατί ὁ καπιταλισμὸς ἐπιμένει νὰ ἀγνοῇ τοὺς ἡθικοὺς νόμους (στὴν πλατύτερη ἔννοια τῆς λέξης) πού ὑπάρχουν πίσω ἀπὸ τοὺς ὀλικούς.

M. Κορωνάτος, "Αθήνα

*Ἡ δουλειὰ εἶναι μονότονη,
χρειάζεται ἀλλαγὴ.*

Υπάρχουν μερικά μέσα πού δὲν θὰ ἔβλαπταν τὴν ἐπιχειρήσιν ἀλλὰ πού θὰ βοηθοῦσαν τὸν ἐργάτη. Γιατὶ π.χ. ἓνας ἐργάτης νὰ κάνει χρόνια τὴν ἴδια δουλειὰ; Γιατὶ νὰ στέκεται μπροστὰ σ' ἓνα τμήμα τῆς μηχανῆς χωρὶς νὰ ξέρη κὰν πῶς λειτουργοῦν τὰ ἄλλα; Τὸ σύστημα αὐτὸ ἀποκτινώνεται. Ἐπειτα κάθες ἐργάτης θέλει νὰ γίνῃ ἀρχιεργάτης. Ἄν σὲ 1000 ἐργάτες ὑπάρχει ἓνας ἀρχιεργάτης δὲ πάρχουν ἀσφαλῶς καὶ ἄλλοι πού εἶναι ἱκανοὶ γιὰ αὐτὴν τὴ θέση. Ἄν μποροῦσαν λοιπὸν οἱ ἐργάτες νὰ δρίζονταν ἐναλλάξ, αὐτὸ θὰ κολλάκευ τὸν ἐγωισμὸ τους, θὰ τοὺς βοηθοῦσε οἰκονομικά καὶ θὰ δούλευαν καλύτερα. Καὶ ὅσοι θὰ γίνονταν ἀρχιεργάτες δὲ θὰ ἔπαιρναν πολὺ ὑψος γιατί θὰ ἤξεραν ὅτι σὲ μιὰ βδομάδα θὰ ἔπαιναν νὰ δίνουν διαταγές. Καὶ οἱ ὑπόλοιποι 900 θὰ δούλευαν καλύτερα γιὰ νὰ διακριθοῦν καὶ αὐτοί.

H. C., Βρυξέλλες

*Καμμένη τῆς κλίσεως
τῶν ἀτόμων.*

Εἶναι ἀναμφισβήτητο ὅτι τὸ πρόβλημα τῆς ἐργασίας μπορεῖ νὰ λυ-

θῇ μὲ τὴν αὔξηση τῆς παραγωγικότητας τῆς ἐργασίας, μὲ τὴν παροχὴ ἐργασίας γιὰ ὅλους, μὲ τὴν εὐχάριστη ἀπασχόληση στίς ἐλεύθερες ὥρες. Ἀν πρέπει ὅμως νὰ παραβλέψουμε τὴν ἴδια τὴ φύση τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ δημιουργία καλῶν χαρακτηρισμῶν μὲ τὴν προσεκτικὴ ἀνατροπὴ καὶ τὴν καλὴ ἐκπαίδευση καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς κλίσεως κάθες ἀνθρώπου νομίζω ὅτι εἶναι βασικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴ λύση τοῦ προβλήματος.

A. K., "Ἀλεξανδρούπολις

Χρειάζεται ἀνθρωπισμὸς.

Κάθες ἄνθρωπος ἀποβλέπει στὴν συνεχὴ βελτίωση τῶν ὀλικῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς του, δηλ. στὴν αὔξηση τῶν ἐισοδημάτων του. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐργάτη νὰ ζῆση μπορεῖ νὰ συμβιβαστῇ μὲ τὸ δικαίωμα τοῦ ἐργοδότη νὰ κερδίσῃ μὲ τὴν προϋπόθεση ὅτι οἱ σχέσεις τῶν δύο παρατάξεων θὰ ἐξεταστοῦν ἀπὸ τὴν καθαρὰ ἀνθρωπινὴ σκοπιὰ.

Οἱ ἀπαραίτητες προϋποθέσεις εἶναι: ὁ ἐργάτης νὰ δουλεύῃ εὐσυνείδητα καὶ νὰ ἀποδίδῃ καλὰ σὲ ποσότητα καὶ σὲ ποιότητα. Ὁ ἐργοδότης νὰ εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ ἀμείβῃ δίκαια καὶ νὰ ἔχῃ μιὰ ἐπιτροπὴ ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατῶν πού θὰ ἐλέγχει μαζὺ του τὸ λογιστήριον τῆς ἐπιχειρήσεως. Αὐτὸ βέβαια προϋποθέτει καὶ ἀπὸ τοὺς δύο τιμιότητα καὶ κατανόηση. Πρέπει ἐπίσης ἐργοδότης καὶ ἐργαζόμενοι νὰ μετατοῦν τὰ μέσα μὲ τὰ ὅποια θὰ μπορεῖ νὰ βελτιωθῇ ἡ παραγωγὴ, καὶ αὐτὸ θὰ συμφέρῃ καὶ στοὺς δύο. Καὶ τέλος νὰ φροντίζουν γιὰ τίς καλὰς συνθήκες τῆς ἐργασίας, τὴν ἀσφάλεια καὶ τὴν ἄνεση.

G. O., Feurs, Γαλλία

Νέες βιομηχανίες.

Νομίζω ὅτι ἐκτός τῆς ἀναπτύξεως τῶν βιομηχανιῶν, γιὰ νὰ λυθῇ τὸ

πρόβλημα τῶν ἐργατῶν τῆς Εὐρώπης θὰ πρέπει νὰ γίνῃ μεταφορὰ πληθυσμῶν καὶ σὲ ἄλλες χώρες ἔξω ἀπὸ τὴν Εὐρώπην πού ἔχουν ἀμείση ἀνάγκη ἐργατικῶν χειρῶν. Ἡ ἱδρυση νέων βιομηχανιῶν στὴν Εὐρώπην μὲ τὴν βοήθεια Ἀμερικανικῶν κεφαλαίων, ἐκτός ἀπὸ τὴν οἰκονομικὴ εὐεξία θὰ δώσῃ στοὺς λαοὺς τῆς Εὐρώπης ἓνα αἰσθημα μεγαλύτητος ἐμπιστοσύνης στὸν Ἀυτικὸ πολιτισμὸ.

Δεκ. Γ. Κ., Β. Σ. Τ. 902

Ἡ δουλειὰ δὲν εἶναι βάρος.

Ἡ δουλειὰ δὲν εἶναι γιὰ ὅλους βάρος. Ὅρισμένοι ἄνθρωποι, π.χ. οἱ ἀγρότες καὶ οἱ ἐπαγγελματίες, δουλεύουν πολὺ περισσότερον ἀπὸ τοὺς μισθωτοὺς καὶ εἶναι εὐχάριστημένοι. Ἡ δουλειὰ τους ἔχει διπλὸ σκοπὸ καὶ διπλὸ ἐνδιαφέρον, γίνεται γιὰ τὴν οἰκογένειά τους καὶ γιὰ τὸν κόσμον ὅλο. Στὰ παλιὰ χρόνια οἱ περισσότεροι ἀπολάμβαναν τὴ δουλειὰ. Σήμερα αὐτοὶ πού εἶναι δυσχερῆστοι εἶναι οἱ μισθωτοὶ καὶ οἱ ἐργάτες.

Γιὰ νὰ γίνῃ ἡ δουλειὰ εὐχάριστη ἡ κοινωνία πρέπει νὰ ἀναδιοργανωθῇ γιὰ νὰ χαθῇ ὁ φόβος καὶ τὸ βάρος τῆς ἀνάγκης.

G. A., Βενετία

Καλύτερες συνθήκες.

Ἀρκεῖ δὲν θὰ ἦταν δυνατό οἱ συνθήκες ἐργασίας τοῦ ἀνθρώπου νὰ βελτιωθοῦν τόσο, ὥστε ἡ ἐργασία του νὰ πάρῃ τὴ μορφή μιᾶς εὐχάριστης ἀπασχόλησεως; Αὐτὸ μπορεῖ νὰ γίνῃ ἀσφαλῶς ὅταν ἡ βιομηχανικὴ μας ὁργάνωση ἀνακαινισθῇ ριζικά καὶ ὅταν τελειοποιηθοῦν τὰ τεχνικά μας μέσα. Ἵσως ὅμως αὐτὸ νὰ μὴν εἶναι πάντα εὐκολο καὶ κυρίως γιὰ οἰκονομικοὺς λόγους. Τότε λοιπὸν ἂς προσπαθῶσουμε νὰ ἐννοήσουμε τουλάχιστον τὸν κύριο σκοπὸ τῆς ἐργασίας. Ἡ δουλειὰ ἐκτός ἀπὸ τὰ ὀλικά ἀγαθὰ πρέπει νὸ

δίνω στον εργάτη ικανοποίηση και ευτυχία.

Μόνο αν συμβαίνει αυτό θα υπάρχουν πιθανότητες να έχουν αποτέλεσμα οι προσπάθειες που θα γίνουν για να είναι πιο ευχάριστη ή βιομηχανική μας εργασία.

Ερρίκος Αρ—ς, Αθήνα

Η δουλειά δεν μπορεί να είναι μόνο άσώρευση.

Η πορεία του κόσμου προς την οικονομική δημοκρατία που πραγματοποιείται σιγά-σιγά, θα ελαττώσει ακόμη περισσότερο τα κίνητρα που ώθησαν Άλλοτε στη δουλειά. Δεν νομίζω όμως ότι μπορούν να αντικατασταθούν από την απόλαυση, απλούστατα γιατί δεν υπάρχει καμιά ευχάριστη απασχόληση που μπορεί να κρατά το θέλητρο της όκτω ώρες τη μέρα, χρόνια δόλοκληρη.

Υ. Σ. (φοιτητής) Βέλγιο

Τα γράμματα τών αναγνωστών μας

Με την ευκαιρία του διαγωνισμού ποιήματος που προκήρυξε, σου γράφω και τις εντυπώσεις μου από την δηλη παρακολούθηση σου. Από την όρχη της εκδόσεώς σου σε παρακολουθούμε τακτικά κι' ο άνδρος μου κι' εγώ και εμείς κατενθουσιασμένοι με την ποιητική και την ενημερότητα της ύλης σου. Ο καθένας μας βέβαια από την άποψή του. Έκείνος παρακολουθεί κι' ενδιαφέρεται πολύ για τα διάφορα άρθρα σου με κοινωνικοπολιτικό περιεχόμενο, εγώ δε για κείμενα που αναφέρονται στη λογοτεχνία και στην τέχνη κυρίως. Κι' επειδή σχεδόν σε κάθε τεύχος σου έχεις και για την τέχνη κάτι σχετικό, σε παρακολουθώ με ιδιαίτερο ενδιαφέρον.

Όσο για τον διαγωνισμό βρισκόω πως ήταν μία πολύ πετυχημένη έμπνευση. Κι' εκτός που δοκιμάζουμε τις ποιητικές μας ικανότητες μας δίνεται η ευκαιρία

Ο εργαζόμενος ωρέσει να έχει ευδύνη.

Το κεφάλαιο και η εργασία χρειάζονται το ένα το άλλο. Είναι ισοπαλία. Τότε λοιπόν δόστε στον εργάτη την ευκαιρία να πηγή γνώμη του για τη δουλειά, δώστε του μερίδιο από τα κέρδη. Η αναγνώριση της ατομικής αξίας, αυτό δίνει ικανοποίηση. Αυτό δίνει τη χαρά και τη διάθεση της δουλειάς.

Ο συντάξας εργοδότης συμβουλεύεται τους επαλλήλους του και ανταμείβει την εργατικότητα και την αφοσίωση.

Ε. Β. Zwolle, Ολλανδία

Και λίγη φιλοσοφία.

...Ευτυχία για όλους, αυτό είναι ένα όνειρο και επομένως ούτε με τις καλύτερες συνθήκες ζωής δεν θα είναι όλοι ευτυχισμένοι. Γ. Β., Ρώμη

να γνωρίσουμε ένα ωραιότατο ποίημα— άγνωστο σε μένα τουλάχιστο— ένα σωστό άριστο έργο, που και στα Γαλλικά αλλά και στα Ιταλικά είναι παραστατικότατο.

Μ.Σ.Α., Θεσσαλονίκη

Βέβαια, είναι εκπληκτικό σε μία νεαρή τέχνη, όπως είναι ο κινηματογράφος, να υπάρχει η ανάγκη να γυρίσουμε πίσω για να ερευνήσουμε τις ρίζες και να γράψουμε μία ιστορία, καθώς γράψαμε για τις άλλες καλές τέχνες των «χιλιάδων ετών».

Άλλα η «Εβδομή Τέχνη», η τέχνη των «πενήντα ετών», είναι παραδεχόμενο απ' όλους, είχε άμαστώδη και καταπληκτική εξέλιξη. Με την ευκαιρία του άρθρου του Lo Duca («Εκλ. 6-7, 762) για τον κινη-

ματογράφο, θάθελα να μην παραδεχτώ τη συνήθεια να παραγνωρίζεται και κάποτε ν' αποσιωπείται, ώστε να μην αναφέρεται από τους κριτικούς, ή συμβολή του συγγραφέα σ' ένα φίλμ, συνήθεια που βαστάει από μία έσφαλμένη αντίληψη πως ένα έργο «Εβδομης Τέχνης είναι σκηνοθεσία, και μόνο. Δεν υπάρχει αμοιβαλία πως είναι και σκηνοθεσία, αλλά πρώτα και κύρια είναι συγγραφική. Δεν είναι θέατρο ο κινηματογράφος. Η εικόνα είναι εκείνη που κυριαρχεί και χαρακτηρίζει την «Εβδομή Τέχνη, κι' όχι ο λόγος. Άλλα και εδώ την ουσία θα μας την δώσει ο ποιητής, ο συγγραφέας, σ' ένα δίκιο δικό του, σ' ένα μύθο δικό του, που ψυχολογεί κι' αναλύει τα δύο τρία κινούμενα πρόσωπα, αυτός. Έπειτα, οι κριτικοί δεν κριτικάρουν μόνον την τεχνική αλλά και τους τύπους που εμφανίζονται και την ιστορία, δηλ. κριτικάρουν και τον συγγραφέα, δίχως όμως να τον αναγνωρίζουν! Ο σκηνοθέτης προσφέρει το μέσον, δημιουργεί τον τρόπο με τον οποίο εκφράζεται το έργο του συγγραφέα, και γι' αυτό δεν του αρνούμαστε τα ίσα δικαιώματα. Δεν αρνούμαστε ένα Ρενέ Κλαίρ, έναν Αινζενστάιν, έναν Σπάρκο, έναν Ντιανέ, έναν Όλιβιέ. Άλλα δεν μας επιτρέπεται να παρακωλύσουμε τον ποιητή. Μπορεί βέβαια μέχρι σήμερα να μην αναδειχτηκε (δηλ. να μην ακούστηκε) αξιόλογος σεναρίστας (ποση κατωτέροτητα σημαίνει αυτή η λέξη!) Άλλα αν αφήσουμε απόλυτη ελευθερία στο πεδίο της δημιουργίας ενός ολοκληρωμένου «μύθου», θα υπάρχουν ποιητές της «Εβδομης Τέχνης. Κι' εμείς, οι κριτικοί, ο μεγάλος αυτός άνθρωπος ο Ράινχαρντ, ο μεγάλος αυτός άνθρωπος του θεάτρου, σκηνοθέτης παγκόσμιας φήμης, είπε κάποτε πως «πρέπει— αυτή είναι η ουσία— ναρθη κάποιος που όλοι των περιμένουμε: ένας συγγραφέας ταϊνών, εκείνος που θα μας δώσει το ύλικό που χρειαζόμαστε εμείς, οι σκηνοθέτες».

Φαίδρος Ναντίτης, Αθήνα

Είναι αλήθεια βέβαια πως την σημερινή κοινωνία, σ' όλες τις μορφές της ενεργείας της, την χαρακτηρίζει η ειδικευση, όμως θα είμαστε έξω απ' την πραγματικότητα αν δεν παραδεχόμαστε πως μία γενική γνώση όλων των ζητημάτων που απασχολούν τον σημερινό άνθρωπο, ως άτομο και ως πολίτη, είναι απαραίτητη για καθένα που δεν θέλει ν' αποτελή έναν εξοικονωμένο τύπο. Αυτό που απαιτούσε την απαραίτητη μόρφωση, ή μάλλον το απαραίτητο πνευματικό «σπόρ», θα λέγαμε, είναι πλούσιους του περασμένου αιώνα, είναι τώρα μία ανάγκη για κάθε νέο.

Απ' αυτή την άποψη η συμβολή της «Εκλογής» στην «Ελλάδα, με την ολοκληρωμένη παρέμβασή της, είναι πολύτιμη. Για τους περισσότερους,

νομίζω από μας, που οι οικονομικές μας δυνατότητες δεν μας επιτρέπουν να μπούμε στα βιβλιοπωλεία, αλλά στεκόμαστε μόνο στις βιβλινές τους, είναι μεγάλο πράγμα με ένα τόσο ποσόν να έχουμε την ευκαιρία να διαβάσουμε με την ίδια ευχαρίστηση τα θαυμάσια διηγήματα δίπλα στα επιστημονικά άρθρα, τις ταξιδιωτικές εντυπώσεις μαζί με τις πολιτικές και οικονομικές ανταποκρίσεις από διάφορες χώρες, τα φιλοσοφικά δοκίμια.

Και μία παράκληση: Χωρίς να επιθυμώ να ξεφύγουν από τον προορισμό σου, την ισορροπημένη εξέταση όλων των ζητημάτων, θα σε παρακαλούσα να δημοσιεύεις αντιπροσωπευτικούς στίχους του Λαπαθιώτη και του Καρυωτάκη. Και κάτι άλλο: Ο επιστολογράφος σου Όλμπριος Μύρων (Εκλογή Αυγούστου) φαίνεται πως έχει παρανοήσει την αποστολή σου ζητώντας μονομέρεια στην ύλη σου. Η απαίτησή του θα ικανοποιηθεί διαβάζοντας «Ν. Έστια» ή άλλο παρόμοιο περιοδικό. Όσο για τα άρθρα σου «με προπαγανδιστικό περιεχόμενο» νομίζω πως το να γράφω κανείς για κάτι αληθινό δεν κάνει προπαγάνδα, όταν τα κριτήρια αυτού του αληθινού είναι αντικειμενικά και δεν εξαρτώνται απ' το κάθε υποκείμενο.

Όσο πάλι για την «αντικειμενικότητα» σου με την οποία ασχολούνται οι επιστολογράφοι σου έχω τη γνώμη πως δεν είναι καθόλου εγγληματικό να υποστηρίξη κανείς μία θέση, που κάθε καλής πίστεως άνθρωπος την θεωρεί σωστή, αλλά το αντίθετο μάλιστα, η «ουδέτερη στάση» είναι μία εγγληματική στάση σήμερα.

Α.Π.Α., Φοιτητής Νομικής, Αθήνα

Πολύ ενδιαφέροντα τ' άρθρα σου πάνω στα παγκόσμια ζητήματα. Έπίσης κι' η γλώσσα σου πολύ καλή. Μόνο θα παρακαλούσα να δημοσιεύεις περισσότερα άρθρα σχετικά με τη ζωή των μεγάλων μουσουργών (σχετική παράκληση σου έγινε πολλές φορές, τευχος 'Ιουν. 'Ιουλ. 1949 από Β.Τ.). Επίσης και για την ανάπτυξη της μουσικής στη Σ. Ρωσία όπως το άρθρο σου για τους Σοστάκοβιτς και Προκόπιεφ.

Με ενδιαφέρουν επίσης και άρθρα για την εξέλιξη του Αγγλικού δικαίου ιδιαίτερα του αγγράφου που αποτελεί μία ιδιορρυθμία σ' όλη τη νομική επιστήμη. Τέλος θα ήθελα να πληροφορηθώ πως θα προμηνευθώ μερικά τεύχη σου των ετών 1945-48 που μου λείπουν.

Ι.Χ.Κ., Φοιτητής Θεσσαλονίκη

Για προηγούμενα τεύχη (από το αρ. 4/1945) γιατί τα έχω πρώτα έχουν εξαντληθεί) μπορείτε να γράψετε στα γραφεία μας ή στο Πρωκ. Έστη. Αθηναϊκού Τύπου, Σωκράτους 43 Αθήναι, εμβάζοντας το αντίτιμο.

Σ' αν νέος και ἐγὼ ἀναγνώστης σου θὰ μὲ εὐχαριστοῦσε πολὺ νὰ διαβάζα σε κάθε σου τεύχος ἕνα ἄρθρο λογοτεχνίας ἢ καὶ ἕνα ἄρθρο πολεμικοῦ περιεχομένου. Ἀπὸ τὰ λίγα τεύχη σου ποὺ διάβασα ἀπεκόμισα πολλὰ, πλουτίζοντας ἐστὶν τὴν ἐγκυκλοπαιδική μου μόρφωση.

B. T., Πύργος Ἡλείας

♦♦

Θὰ ἤθελα πολὺ νὰ ἀνταλλάξω τὶς σκέψεις μου μὲ ἕνα φίλο ἢ φίλη τῆς «Ἐκλογῆς». Ἐνδιαφέρομαι γιὰ τὶς θετικές πὶδ πολὺ ἐπιστήμες, γιὰ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Στρατ. Μαράνης Ἀγγ.

21/506 τ. π. Διαβίβαστος, ΣΤΓ 912/3

♦♦

Σχετικῶς μὲ τὴ γνώμη τοῦ κ. Μ. Β. ἀπὸ τὸ Lecce Ἰταλίας (ποὺ δημοσιεύθη στὸ τεύχος Μαΐου ἐ. ε. σελ. 660 μὲ τὸν τίτλο «ὁ μέσος πολίτης καὶ ὁ Ο. Η. Ε.»), ὅτι οἱ λαοὶ θὰ ἔπρεπε νὰ ἐκλέγουν ἀντιπροσώπους μὲ εἰδικές ἐντολές, ἔχω νὰ πρὸτεινω κάτι τὸ συγκεκριμένο.

Τουλάχιστον στὰ μικρὰ κράτη, ὅπου ἡ διάσπαση τῶν ἐργατικῶν δυνάμεων ἔχει γιὰ αἰτία κυρίως τὸν ἐξωτερικὸ προσανατολισμὸ πρὸς μιὰ μεγαλὴ δύναμη, εἶναι ἀνάγκη ἐκτὸς ἀπὸ τὴ σημαρινὴ διάκριση τῶν ἐξουσιῶν νὰ γίνῃ καὶ δευτέρος χωρισμὸς σὲ ἐξουσίες ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ τομέως.

1) Ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ θὰ ἦταν ἀνεπηρεάστη ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ καὶ τὰ νάπαλιν. Ἐστὶν ἡ κάθε μιὰ θὰ ἦταν πὶδ πηγαία καὶ πὶδ γνήσια λοϊκή.

2) Σύμφωνα μὲ τὰ προηγούμενα, τὰ παντοειδῆ ἐργατικά κόμματα ὅχι μόνον θὰ μπορούσαν νὰ συνεργασθοῦν στὴν ἐσωτερικὴ πολιτικὴ χωρὶς κίνδυνον.

K. Τελλ., Πειραιεὺς

Ἡ οἰκονομικὴ ἐπιτροπὴ τῶν Ἠνωμ. Ἐθνῶν δημοσίευσε τὰ πορίσματα τῆς γιὰ τὴ στάθμη τοῦ παγκοσμίου βιωτικοῦ ἐπιπέδου. Νομίζω ὅτι ἡ «Ἐκλογή» ἔχει χρέος νὰ δημοσιεύσῃ ὁλόκληρην τὴν ἔκθεσιν ἢ τουλάχιστον τὰ βραϊκότερα σημεῖα τῆς ἐπιμένοντος σὲ ὅτι ἀφορᾷ τὴν Εὐρώπην, ποὺ μᾶς ἐνδιαφέρει ἁμέσως. Τὸ διήγημα τῆς Κ. Μάνσφελντ «Φύλλα ἡμερολογίου» εἶναι τὸ πρῶτο βῆμα πρὸς μιὰ ὁρθὴ φιλολογικὴ κατεύθυνση ποὺ πρέπει νὰ προσεχθῇ... Ἡ Μάνσφελντ εἶναι ἀπὸ τὶς καλύτερες ἀγγλίδες συγγραφεῖς τοῦ αἵωνα μας. Τὸ ἔργο τῆς διακρίνει λεπτότητα στὴν ἔκφραση, φροντισμένη μορφή καὶ δυνατὴ παρατήρηση... Μὲ λίγη προσπάθεια ἡ «Ἐκλογή» θὰ μπορούσε σύντομα νὰ μᾶς εἰδινε ἕνα εἶδος Ἀνθολογίας ἀπ' ὅτι ὀραιότερο ἔχει νὰ δεῖξῃ ἢ τωρινὴ διηγηματογραφία.

M. Κορωνάιος, Ἀθήνα

♦♦

Σ' ἐ διαβάζω ἀπὸ χρόνια καὶ τώρα ἀκόμη ποὺ εἰμαι στρατιώτης περιμένω κάθε μήνα μὲ πολλὴ χαρὰ τὰ τεύχη σου. Παλιὸς μου πόθος ἦταν νὰ ἀλληλογραφῶ μὲ νέους καὶ νέες ἀλλοφῶν κρατῶν. Θὰ ἤθελα νὰ μοῦ εἰδινε τὴν διεύθυνση τῶν περιοδικῶν μὲ τὰ ὅποια συνεργάζεσαι.

M. Ἀρκουλῆς, Πειραιεὺς

Οἱ διευθύνσεις ποὺ ζητᾶτε εἶναι οἱ ἐξῆς: *Echo* (Γαλλία) 100, rue de Richelieu, Paris 2e—*International Echo* (Ὀλλανδία) *Meulenhoff en Co. N. V., Beulingstraat 2-4 Amsterdam C.—Eco del Mondo* (Ἰταλία) *Periodici Mondadori, Via Corridoni, 39, Milano—Nouvelle Auslese* (Γερμανία, Αὐστρία) *Mittelweg 118, Hamburg*. Γιὰ τὰ ὑπόλοιπα περιοδικὰ μορεῖτε νὰ γράψετε στὰ κεντρικὰ τοὺς γραφεῖα στὸ Λονδίνον: *Norgeby House, Baker Street, London W. 1*

Τὰ ἄρθρα ποὺ δημοσιεύονται στὴν «Ἐκλογή» μὲ τὴν ἄδεια τῶν δικαιούχων ἐκφράζουν τὶς ὑπεύθυνες ἀπόψεις τῶν συγγραφέων. Ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδημοσίευση κάθε ἀρθρου ἢ εἰκόνας χωρὶς τὴν ἄδεια τῶν συγγραφέων καὶ τῶν ἐκδοτῶν.

Ἡ «Ἐκλογή» πωλεῖται σὲ ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα καὶ τὰ περίπτερα Ἀθηνῶν καὶ Ἐπαρχιῶν. Κυκλοφορεῖ κάθε μήνα μὲ 132 εἰκονογραφημένες σελίδες. Παλαιότερα τὴν τεύχη μορεῖτε νὰ προμηθευθῆτε ἀπὸ τὸ «Πρακτορεῖον Ἐφημερίδων Ἀθηναϊκοῦ Τύπου», Τμήμα Βιβλίου, Σωκράτους 43, Ἀθήνα.

Στὸ τεύχος Ὀκτωβρίου τῆς Ἐκλογῆς:

ΠΟΙΟΣ ΘΑ ΔΙΑΔΕΧΘΗ ΤΟΝ ΣΤΑΛΙΝ;

Ἐνα μεγάλο ἐρωτηματικὸ γιὰ τὸ ὅποῖον ὁ ἴδιος ὁ Στάλιν δὲν δίνει καμιά ἀπάντηση. Ποιὸς εἶναι ἐκεῖνος ποὺ μέσα ἀπὸ τὴν πολὺπλοκὴ Σοβιετικὴ ἱεραρχία θὰ φθάσῃ στὸ ἀνώτατο ἀξίωμα;

♦

ΡΟΝΑΛΝΤ ΣΑΙΡΑ ΕΝΑΣ ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΣΚΙΤΣΟΓΡΑΦΟΣ

Μιὰ σειρά ἀπὸ τὶς καλύτερες γελοιογραφίες του.

♦

ΤΟ ΣΥΜΦΩΝΟ ΤΟΥ ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΥ

Σχόλια γιὰ τὸ σύμφωνο ποὺ εξασφαλίζει, ὅπως ἐλπίζουν ὅλοι, τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου.

♦

ΠΑΛΑΜΑΣ

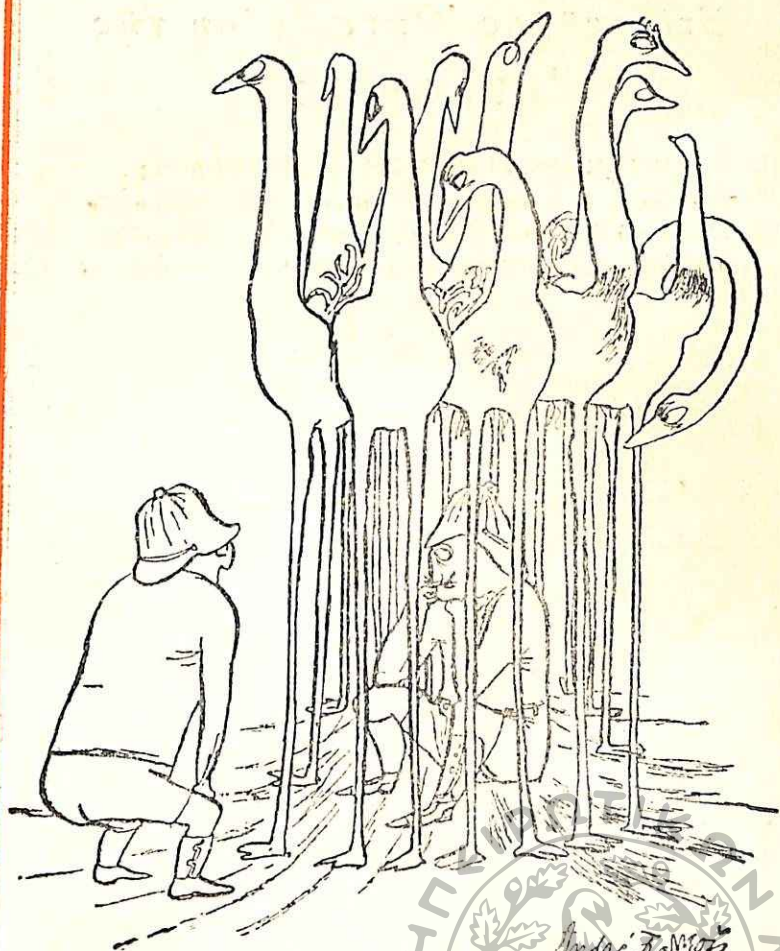
Μιὰ ἀνάλυση τοῦ ἔργου του.

♦

ΠΡΟΤΕΡΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΔΥΝΑΜΙΕΣ ΤΩΝ ΓΑΛΛΩΝ

ΚΑΙ ΠΟΛΛΑ ἈΛΛΑ
ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΑΡΘΡΑ

στὴν «Ἐκλογή» τοῦ Ὀκτωβρίου

— Μὲ τσάκωσαν νὰ τοὺς κλέβω ἕνα αὐγό.

(Τοῦ André François, ἀπὸ τὸ «Lilliput», Λονδίνο)